

ปัญหา - เฉลย

ข้อสอบ - ข้อเขียน

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖

เล่ม ๑

เก็บทุกรายละเอียด ที่จำเป็น
เก็บทุกประเด็น ที่สำคัญ
เก็บไว้ทุกความต้องการ เพื่อคนพิเศษเช่นคุณ

เหมาะสำหรับนักศึกษาพระอภิธรรม
ชั้น มัชฌิมอภิธรรมิกะเอก

ใช้เป็นคู่มือประกอบการเรียน
ทบทวนเรื่องที่เรียนแล้ว
เตรียมตัวสอบ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ / ๒๕๖๒	จำนวน ๑๐๐ เล่ม / ชุด
พิมพ์ครั้งที่ ๒ / ๒๕๖๓	จำนวน ๑๕๐ เล่ม / ชุด
พิมพ์ครั้งที่ ๓ / ๒๕๖๔	จำนวน ๑๕๐ เล่ม / ชุด
พิมพ์ครั้งที่ ๔ / ๒๕๖๕	จำนวน ๑๕๐ เล่ม / ชุด
พิมพ์ครั้งที่ ๕ / ๒๕๖๖	จำนวน ๑๕๐ เล่ม / ชุด
พิมพ์ครั้งที่ ๖ / ๒๕๖๗	จำนวน ๑๕๐ เล่ม / ชุด

รวบรวมโดย

พระมหาพิชิต รตินุชรโร ป.ธ. ๙ / ๒๕๕๖
อภิธรรมบัณฑิต รุ่นที่ ๕๙ / ๒๕๖๕

สพพทาน์ ฐมมทาน์ ชินาติ
สพพรสั ฐมมรโส ชินาติ
สพพรตี ฐมมรติ ชินาติ
ตณฺหกุขโย สพพทุกุขั ชินาติ

ธรรมทาน ย่อมชนะทานทั้งปวง
รสแห่งธรรม ย่อมชนะรสทั้งปวง
ความยินดีในธรรม ย่อมชนะความยินดีทั้งปวง
ความสิ้นไปแห่งตัณหา ย่อมชนะทุกข์ทั้งปวง

คำชี้แจง

ข้อสอบชุดนี้ (ปี ๔๓ - ๖๒) แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ เล่ม คือ

เล่ม ๑	ข้อสอบข้อเขียน ธาตุกถา	(วันแรก) นย ๑ - ๗
เล่ม ๒	ข้อสอบข้อเขียน ธาตุกถา	(วันหลัง) นย ๘ - ๑๔
เล่ม ๓	ข้อสอบสัมภาษณ์ ธาตุกถา	นย ๑ - ๑๔

คำถาม คำตอบเรื่องเดียวกัน ในแต่ละภาคเรียน อาจมีต่างกันบ้างเล็กน้อย

การพิมพ์ อาจมีผิดพลาด ตกหล่นบ้าง ต้องขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้

อภิธรรมปิฎก ธาตุกถาปาฐ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

๑. นยมาติกา

๑. สงฺคโห	อสงฺคโห	
๒. สงฺคหิเตน	อสงฺคหิตํ	
๓. อสงฺคหิเตน	สงฺคหิตํ	
๔. สงฺคหิเตน	สงฺคหิตํ	
๕. อสงฺคหิเตน	อสงฺคหิตํ	
๖. สมฺปโยโค	วิปฺปโยโค	
๗. สมฺปยุตฺเตน	วิปฺปยุตฺตํ	
๘. วิปฺปยุตฺเตน	สมฺปยุตฺตํ	
๙. สมฺปยุตฺเตน	สมฺปยุตฺตํ	
๑๐. วิปฺปยุตฺเตน	วิปฺปยุตฺตํ	
๑๑. สงฺคหิเตน	สมฺปยุตฺตํ	วิปฺปยุตฺตํ
๑๒. สมฺปยุตฺเตน	สงฺคหิตํ	อสงฺคหิตํ
๑๓. อสงฺคหิเตน	สมฺปยุตฺตํ	วิปฺปยุตฺตํ
๑๔. วิปฺปยุตฺเตน	สงฺคหิตํ	อสงฺคหิตํ

๒. อพฺภนฺตรมาติกา (๑๒๕)

ปญฺจกฺขนฺธา	ทฺวาทสยตนา	อฏฺฐารส ธาตุโย
จตฺตาริ สจฺจานิ	พาวีสตินฺทริยานิ	ปฏฺวิจฺจสมฺปปาโท
จตฺตาริ สติปฏฺฐานา	จตฺตาริ สมฺมปฺปชานา	จตฺตาริ อิทฺธิปาทา
จตฺตาริ ฌานานิ	จตฺตสฺส อปฺปมณฺญาโย	ปณฺจินฺทริยานิ
ปญฺจ พลานิ	สตฺต โพชฺฆมฺภา	อริโย อฏฺฐจฺจคิโก มคฺโค
ผสฺสโส เวทนา สณฺญา เจตนา จิตฺตํ อธิโมกฺโข มนสิกาโร.		

๓. นยมุขมาติกา ตีหิ สงฺคโห ตีหิ อสงฺคโห จตฺตหิ สมฺปโยโค จตฺตหิ วิปฺปโยโค.

๔. ลกฺขณมาติกา สภาโค วิสสภาโค.

๕. พาหิรมาติกา สพฺพปาปี ฌมฺมสงฺคณฺนิ ธาตุกถาย มาติกาติ.

คำปฐจา นัย 1 - 7

1. กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหาตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ สงฺคหิตโต / (อสงฺคหิตโต)
- 2.1 เป ฐมฺมา.....(สำหรับรูป)
ขนฺธสงฺคเหเน สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ชาติฺตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา
เต ฐมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหาตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ อสงฺคหิตา
- 2.2 เป ฐมฺมา.....(สำหรับจิต)
ขนฺธสงฺคเหเน สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหเน สงฺคหิตา ชาติฺตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา
เต ฐมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหาตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ อสงฺคหิตา
3. เป ฐมฺมา
ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตณสงฺคเหเน สงฺคหิตา ชาติฺตุสงฺคเหเน สงฺคหิตา
เต ฐมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหาตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ สงฺคหิตา
4. เป ฐมฺมา
ขนฺธสงฺคเหเน สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหเน สงฺคหิตา ชาติฺตุสงฺคเหเน สงฺคหิตา
เตหิ ฐมฺเมหิ เป ฐมฺมา
ขนฺธสงฺคเหเน สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหเน สงฺคหิตา ชาติฺตุสงฺคเหเน สงฺคหิตา
เต ฐมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหาตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ สงฺคหิตา
5. เป ฐมฺมา
ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตณสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ชาติฺตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา
เตหิ ฐมฺเมหิ เป ฐมฺมา
ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตณสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ชาติฺตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา
เต ฐมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหาตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ อสงฺคหิตา
6. กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหาตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ สมฺปยุตฺโต / (วิปฺปยุตฺโต)
7. เป ฐมฺมา สมฺปยุตฺตา
เตหิ ฐมฺเมหิ เป ฐมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ฐมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหาตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ วิปฺปยุตฺตา

จำแนกปรมาัตถธรรม 4

(แนวนอน)

จำแนกปรมาัตถธรรม ๔ (จิ. เจ. รุ. นิ.) โดยชั้น ๕ อายุตะนะ ๑๒ ชาติ ๑๘ สัจจะ ๔

ชั้น ๕		อายตนะ ๑๒		ธาตุ ๑๘		สัจจะ ๔	
รูป ๒๘	เป็น รูปชั้น	จักขุปสาท	เป็น จักขายตนะ	จักขุปสาท	เป็น จักขุธาตุ	โลกียจิต ๘๑ เจตสิก ๕๑	} เป็น ทุกขสัจ
เวทนาเจตสิก	เป็น เวทนาชั้น	โสตปสาท	เป็น โสตายตนะ	โสตปสาท	เป็น โสตธาตุ	(-โลภ.) รูป ๒๘	
สัญญาเจตสิก	เป็น สัญญาชั้น	ฆานปสาท	เป็น ฆานายตนะ	ฆานปสาท	เป็น ฆานธาตุ	โลกเจตสิก	เป็น สมุทัยสัจ
เจตสิกที่เหลือ ๕๐	เป็น สังขารชั้น	ชีวหาปสาท	เป็น ชิวหายตนะ	ชีวหาปสาท	เป็น ชิวหาธาตุ	นิพพาน	เป็น นิโรธสัจ
		กายปสาท	เป็น กายายตนะ	กายปสาท	เป็น กายธาตุ	องค์มรรค ๘ ที่ในมรรคจิต ๔	เป็น มรรคสัจ
		รูปารมณ	เป็น รูปายตนะ	รูปารมณ	เป็น รูปธาตุ		
		สัททารมณ	เป็น สัททายตนะ	สัททารมณ	เป็น สัทธาธาตุ		
		คันธารมณ	เป็น คันธายตนะ	คันธารมณ	เป็น คันธธาตุ		
		รสารมณ	เป็น รสายตนะ	รสารมณ	เป็น รสธาตุ		
		โผฏฐัพพารมณ	เป็น โผฏฐัพพายตนะ	ป.เต.วา. โผฏฐัพพารมณ	เป็น โผฏฐัพพธาตุ		
PC. 20-07-65		โอฬาริกรูป 12	เป็น โอฬาริกายตนะ 10	โอฬาริกรูป 12	เป็น โอฬาริกธาตุ 10	มรรคจิตตูปบาทที่เหลือ ๒๙	} เป็น สัจจวิมุตต์
						(มรรคจิต 1 เจ.ที่เหลือ 28)	
						ผลจิตตูปบาท ๓๗	
						(ผลจิต 1 เจตสิก 36)	
						องค์มรรค ๘ (มัคคังคเจตสิก 8)	
จิต ๘๙	เป็น วิญญาณชั้น	จิต ๘๙	เป็น มนายตนะ	จักขุวิญญาณจิต ๒	เป็น จักขุวิญญาณธาตุ	สัมมาทิฐิ	ปัญญาเจตสิก
				โสตวิญญาณจิต ๒	เป็น โสตวิญญาณธาตุ	สัมมาสังกัปปะ	วิตกเจตสิก
				ฆานวิญญาณจิต ๒	เป็น ฆานวิญญาณธาตุ	สัมมาวาจา	สัมมาวาจา
				ชีวหาวิญญาณจิต ๒	เป็น ชิวหาวิญญาณธาตุ	สัมมากัมมันตะ	สัมมากัมมันตะ
				กายวิญญาณจิต ๒	เป็น กายวิญญาณธาตุ	สัมมาอาชีวะ	สัมมาอาชีวะ
				สัมปฏิจจนจิต ๒	} เป็น มโนธาตุ	สัมมาวายามะ	วิริยเจตสิก
				ปัญญาทวาราวชชนจิต ๑		สัมมาสติ	สติเจตสิก
				จิตที่เหลือ ๗๖/๑๐๘	เป็น มโนวิญญาณธาตุ	สัมมาสมาธิ	เอกัคคตาเจตสิก
นิพพาน	เป็น ชันธวิมุตต์	เจ.๕๒ สุขุม.๑๖ นิพ.	เป็น อัมมายตนะ	เจ.๕๒ สุขุม.๑๖ นิพ.	เป็น อัมมธาตุ	ที่ประกอบในมรรคจิต 4 เท่านั้น	

มัชฌิมอากิธรรมิกะเอก

(ชาตูกถา)

อาร์มภบท

๑. ในพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ คัมภีร์ที่ ๓ ชื่อว่าอะไร (45, 54)
 เพราะเหตุไรจึงชื่อว่าอย่างนั้น (หลักสูตรหน้า 2)
- ตอบ ในพระอภิธรรม ๗ คัมภีร์ คัมภีร์ที่ ๓ ชื่อว่า ชาตูกถา นั้น เพราะพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงจำแนกธรรมทั้งหลายมีชั้น ๕ เป็นต้น จนถึงอรรถธรรมเป็นที่สุด โดยนัย ๑๔ ประการเป็นคำปุจฉาและวิสัชนาอันเกี่ยวกับชั้น อายุตนะ ธาตุ ทั้งสิ้น จึงชื่อว่า ชาตูกถา
๒. จงแสดงความหมายดังต่อไปนี้ (47)
 ปัญหาพยากรณ์โชติกะ ชาตูกถาสรูปัตถนิสสยะ (หน้า 2)
- ตอบ ปัญหาพยากรณ์โชติกะ นั้น ก็โดยความมุ่งหมายว่า ปกรณ์นี้จะกระทำความสว่างรุ่งเรืองในคำปุจฉาวิสัชนาซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้วนั้น ให้ปรากฏแก่นักศึกษาทั้งหลาย จึงตั้งชื่อว่า ปัญหาพยากรณ์โชติกะ ประการหนึ่ง
 ส่วนคำว่า ชาตูกถาสรูปัตถนิสสยะ ก็เพราะปกรณ์นี้จะป็นเครื่องมือ และเป็นที่พักพิงที่อาศัยของนักศึกษาทั้งหลาย ในอันที่จะสรุปเนื้อความในคัมภีร์ชาตูกถาได้โดยสะดวก ฉะนั้นจึงให้ชื่อว่า ชาตูกถาสรูปัตถนิสสยะ
๓. จงแสดงวจนัตถะพร้อมทั้งคำแปลของคำว่า ชาตูกถา (44, 61).....หน้า 3)
- ตอบ แสดงวจนัตถะของคำว่า ชาตูกถา ดังนี้ ชาตุนิ กถา = ชาตูกถา
 ศัพท์และเนื้อความ อันเป็นที่ตั้งแห่งการแสดงธรรม หรืออันเป็นเหตุแห่งการแสดงธรรม มีชั้น ๕ เป็นต้นจนถึง อรรถธรรมเป็นที่สุด ศัพท์และเนื้อความเหล่านั้น ชื่อว่า ชาตูกถา ได้แก่ ปกรณ์ชาตูกถา
๔. มาติกา มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง (53).....หน้า 3)
- ตอบ มาติกา มี ๕ อย่าง คือ
๑. นยมาติกา	๒. อัปภันตรมาติกา	๓. นยมุขมาติกา
๔. ลักษณะมาติกา	๕. พาหิรมาติกา	

๕. มาติกา มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง จงบอกมาพร้อมความหมาย (44, 62).....หน้า 4)

ตอบ มาติกา มี ๕ อย่าง คือ

๑. นยมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาที่กล่าวถึงการจำแนกชั้น ๕ เป็นต้น โดยแบ่งการ แสดงออกเป็นนัยต่าง ๆ กัน มีอยู่ ๑๔ นัยด้วยกัน เรียกว่า มูลมาติกา ก็ได้

๒. อัปกันตรมาติกา หมายความว่า ธรรม ๑๒๕ ด้วยกัน มีชั้น ๕ เป็นต้น จนถึงมนสิการ เป็นที่สุด เรียกว่า อัปกันตรมาติกา เพราะพระองค์ทรงยกธรรมเหล่านี้ขึ้นแสดงก่อน ให้เป็นประธาน ในการแสดงตามนัยทั้ง ๑๔ นัยนั้นทุก ๆ นัย

๓. นยมุขมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาที่แสดงถึงวิธีการแห่งการแสดง ของพระสัมมา- สัมพุทธเจ้า โดยพระองค์ทรงวางหลักที่เป็นคำถาม ให้ถูกต้องเหมาะสมกับนัยทั้ง ๑๔ นัย นั้นว่า นัยหนึ่ง ๆ ควรจะตั้งคำถามอย่างไร

๔. ลักษณะมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาที่แสดงถึงวิธีตอบ ในนยมุขมาติกาให้ถูกต้อง ตามสมควรแก่คำถามนั้น ๆ

๕. พาหิรมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาภายนอก คือ กุสลา ธรรม เป็นต้นจนถึง อรณา ธรรม เป็นที่สุด รวม ๒๖๖ บท ที่แสดงในมาติกาเหล่านี้ พระองค์ทรงนำมาจากปกรณ์อื่น คือ ธรรมสังคณีปกรณ์ และเมื่อเวลาแสดงก็ทรงแสดงที่หลังอัปกันตรมาติกา ฉะนั้น จึงเรียกว่า พาหิรมาติกา

๖. อัปกันตรมาติกา หมายความว่าอย่างไร มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง (49, 55, 59).....หน้า 8)

ตอบ อัปกันตรมาติกา หมายความว่า ธรรม ๑๒๕ ด้วยกัน มีชั้น ๕ เป็นต้น จนถึงมนสิการ เป็นที่สุด เรียกว่า อัปกันตรมาติกา เพราะพระองค์ทรงยกธรรมเหล่านี้ขึ้นแสดงก่อน ให้เป็นประธานในการแสดงตามนัยทั้ง ๑๔ นัยนั้นทุก ๆ นัย

มี ๒ อย่าง คือ ๑. ชั้นธาตุกุกเทศ ๒. ผัสสสัตตตกราสีอุเทศ

๗. อัปกันตรมาติกา ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งไว้โดยบทนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง (51, 60)

ตอบ อัปกันตรมาติกา ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งไว้โดยบทนั้น มี ๑๒๕ บท คือ (หน้า 9)

ชั้น ๕ อายุตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘ สัจจะ ๔ อินทรีย์ ๒๒ ปฏิจจสมุปบาท ๑๒

สติปัฏฐาน ๔ สัมมปธาน ๔ อิทธิบาท ๔ ฌาน ๔ อัปปมัญญา ๔

ปัญจอินทรีย์ ๕ พละ ๕ โพชฌงค์ ๗ มัคคะ ๘

ผัสสะ ๑ เวทนา ๑ สัญญา ๑ เจตนา ๑ จิต ๑ อริโมกข์ ๑ มนสิการ ๑

๘. ในนยมุขมาติกาที่ พระองค์ทรงตั้งไว้กี่บท คืออะไรบ้าง (แสดงพร้อมทั้งความหมาย)

ตอบ ในนยมุขมาติกาที่ พระองค์ทรงตั้งบทไว้ ๔ บท คือ (46).....หน้า 23)

ตีหิ สงคโห เป็นนัยที่แสดงการนับสงเคราะห์ได้ ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ

ตีหิ อสงคโห เป็นนัยที่แสดงการนับสงเคราะห์ไม่ได้ ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ

จตุหิ สมปโยโค เป็นนัยที่แสดงถึงสภาวะธรรมที่ประกอบ กับนามชั้น ๔ ได้

จตุหิ วิปปโยโค เป็นนัยที่แสดงถึงสภาวะธรรมที่ไม่ประกอบ กับนามชั้น ๔

๙. ลักษณะมาติกา หมายความว่าอย่างไร และมีกี่บท คืออะไรบ้าง

จงแสดงพร้อมความหมาย (58).....หน้า 24)

ตอบ ลักษณะมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาที่แสดงถึงวิธีตอบ ในนยุมมาติกาให้ถูกต้องตามสมควรแก่คำถามนั้นๆ มี ๒ บท คือ

๑. สภาโค เป็นการแสดงถึงสภาพธรรมที่เข้าร่วมกันได้ ตามหลักสัมปโยคนัย สังคหนัย

๒. วิสภาโค เป็นการแสดงถึงสภาพธรรมที่เข้าร่วมกันไม่ได้ ตามหลักสัมปโยคนัย สังคหนัย

๑๐. ปฏิจจนสมุปบาทนิตเทศ ว่าโดยองค์และว่าโดยประเภท มีอย่างละเท่าไร คืออะไรบ้าง

ตอบ ปฏิจจนสมุปบาทว่าโดยองค์ มี ๑๒ คือ (52).....หน้า 15, 16)

๑. อวิชชา ๒. สังขาร ๓. วิญญาน ๔. นามรูป ๕. สฬายตนะ ๖. ผัสสะ

๗. เวทนา ๘. ตัณหา ๙. อุปาทาน ๑๐. ภาวะ ๑๑. ชาติ ๑๒. ชรามรณะ

และปฏิจจนสมุปบาทว่าโดยประเภท มี ๑๘ คือ

๑. อวิชชา ๒. สังขาร ๓. วิญญาน ๔. นามรูป ๕. สฬายตนะ ๖. ผัสสะ

๗. เวทนา ๘. ตัณหา ๙. อุปาทาน ๑๐. ภาวะ ๑๑. ชาติ ๑๒. ชรา

๑๓. มรณะ ๑๔. โสกะ ๑๕. ปรีเทวะ ๑๖. ทุกข์ ๑๗. โทมนัส ๑๘. อุปายาส

๑๑. จงแสดงจำนวนบทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนัยทั้ง ๑๔ นัย ตามลำดับ

ตอบ แสดงจำนวนบทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนัยทั้ง ๑๔ นัย ตามลำดับ ดังนี้

๑. ปฐมนยนิทเทศ ๓๗๑ บท (48)

๒. ทุตินยนิทเทศ ๔๒ บท (หน้า 25, 26)

๓. ตัตตินยนิทเทศ ๙๐ บท

๔. จตุตถนยนิทเทศ ๖๙ บท

๕. ปัญจนยนิทเทศ ๒๕๗ บท

๖. ัญฐนยนิทเทศ

ถ้านับตามอรรถกถา ๒๔๘ บท

ถ้านับตามฎีกา ๒๕๐ บท

๗. สัตตมยนิทเทศ ๓๗ บท

๘. อัญฐนยนิทเทศ ๓๒๔ บท

๙. นวมนยนิทเทศ ๑๒๐ บท

๑๐. ทสมนยนิทเทศ ๒๕๐ บท

๑๑. เอกาทสมนยนิทเทศ ๖๙ บท

๑๒. ทวาทสมนยนิทเทศ ๑๒๐ บท

๑๓. เตรสมนยนิทเทศ ๑๓๐ บท

๑๔. จุททสมนยนิทเทศ ๓๒๔ บท

- (12) จงแสดงหัวข้อนี้ ทั้ง ๑๔ นัย (43, 47, 57)
- (12) จงแสดงบาลีหัวข้อนี้ (ชื่อของนัย) ทั้ง ๑๔ นัย มาตามลำดับ

๑๒. จงแสดงชื่อของนัยทั้ง ๑๔ นัย มาตามลำดับ

- ตอบ ๑. ปจมนยสงคหิตาสงคหิตปทนิทุเทศ ๒. ทุตินยสงคหิตเณสงคหิตปทนิทุเทศ
๓. ตตตินยสงคหิตเณสงคหิตปทนิทุเทศ ๔. จตุตถนยสงคหิตเณสงคหิตปทนิทุเทศ
๕. ปญจมนยสงคหิตเณสงคหิตปทนิทุเทศ ๖. ฉฏฐนยสมปโยควิปปโยคปทนิทุเทศ
๗. สตฺตมนยสมปยุตฺเตนวิปปยุตฺตปทนิทุเทศ ๘. อฏฐมนยวิปปยุตฺเตนสมปยุตฺตปทนิทุเทศ
๙. นวมนยสมปยุตฺเตนสมปยุตฺตปทนิทุเทศ ๑๐. ทสมนยวิปปยุตฺเตนวิปปยุตฺตปทนิทุเทศ
๑๑. เอกาทสมนยสงคหิตเณสมปยุตฺตวิปปยุตฺตปทนิทุเทศ
๑๒. ทฺวาทสมนยสมปยุตฺเตนสงคหิตาสงคหิตปทนิทุเทศ
๑๓. เตรสมนยสงคหิตเณสมปยุตฺตวิปปยุตฺตปทนิทุเทศ
๑๔. จุทฺทสมนยวิปปยุตฺเตนสงคหิตาสงคหิตปทนิทุเทศ

๑๓. จงแสดงชื่อนัยทั้ง ๑๔ นัย พร้อมทั้งแสดงจำนวนบท และภาษาบาลีของจำนวนบท ในนัยทั้ง ๑๔ นัยมาตามลำดับ (56)

- ตอบ ๑. ปจมนยสงคหิตาสงคหิตปทนิทุเทศ ๓๗/๑ บท โกสลา
๒. ทุตินยสงคหิตเณสงคหิตปทนิทุเทศ ๔/๒ บท รคฺฆา
๓. ตตตินยสงคหิตเณสงคหิตปทนิทุเทศ ๙๐ บท นพฺพา
๔. จตุตถนยสงคหิตเณสงคหิตปทนิทุเทศ ๖๙ บท ฐฺฐา
๕. ปญจมนยสงคหิตเณสงคหิตปทนิทุเทศ ๒๕๗ บท สมารา
๖. ฉฏฐนยสมปโยควิปปโยคปทนิทุเทศ
- ถ้านับตามอรรถกถา ๒๔๘ บท เทวรา
- ถ้านับตามฎีกา ๒๕๐ บท นิมฺกฺขา
๗. สตฺตมนยสมปยุตฺเตนวิปปยุตฺตปทนิทุเทศ ๓๗ บท สคฺคา
๘. อฏฐมนยวิปปยุตฺเตนสมปยุตฺตปทนิทุเทศ ๓๒๔ บท วิราคา
๙. นวมนยสมปยุตฺเตนสมปยุตฺตปทนิทุเทศ ๑๒๐ บท อริยา
๑๐. ทสมนยวิปปยุตฺเตนวิปปยุตฺตปทนิทุเทศ
- ถ้านับตามอรรถกถา ๒๔๘ บท เทวรา
- ถ้านับตามฎีกา ๒๕๐ บท นิมฺกฺขา
๑๑. เอกาทสมนยสงคหิตเณสมปยุตฺตวิปปยุตฺตปทนิทุเทศ ๖๙ บท ฐฺฐา
๑๒. ทฺวาทสมนยสมปยุตฺเตนสงคหิตาสงคหิตปทนิทุเทศ ๑๒๐ บท อริยา
๑๓. เตรสมนยสงคหิตเณสมปยุตฺตวิปปยุตฺตปทนิทุเทศ ๑๓๐ บท นคฺคิยา
๑๔. จุทฺทสมนยวิปปยุตฺเตนสงคหิตาสงคหิตปทนิทุเทศ ๓๒๔ บท ภกฺขิลา

๑. ปฐมนย สงคหิตาสงคหิตปทนิทเทส

๓๗๑ บท (โกสลา)

๑๔. จงแสดงคาถาที่พระพุทธองค์ทรงแสดงใน ปฐมนยนิทเทส มาโดยละเอียด (43)

ตอบ ขนฺธาทิ อินฺทริยนฺตานิ เอกสภูจฺจิติ วุจฺจเร (หน้า 27)

อภูจฺจิส สมฺปปาเท

โสฬเสว ตโต ปเร

พาหิรโต ดิกทฺทุก

ปฏฺชิปปิตฺวาน โกสลา

พึงนับจำนวนบทที่แสดงในปฐมนยนิทเทสนี้ มี ๓๗๑ บท ดังนี้คือ

ตั้งแต่ชั้น ๕ เป็นต้น จนถึงอินทริย์ ๒๒ เป็นที่สุดนั้น มี ๖๑ บท

ในปฏิจสุมฺปาบท มี ๒๘ บท

ธรรมที่ต่อจากปฏิจสุมฺปาบทไปนั้น มี ๑๖ บท

เมื่อเอาติกบท ๖๖ บท และทุกบท ๒๐๐ บทจากพาหิรมาติกา

เข้ารวมกับบทที่อยู่ในอัพภันตรมาติกาแล้ว คงเป็นจำนวน ๓๗๑ บท

๑๕. ขันธาทินิทเทส มีกี่อย่าง อะไรบ้าง (53).....หน้า 27)

ตอบ ขันธาทินิทเทส มี ๑๕ อย่าง คือ

๑. ขันธนิทเทส

๒. อายตณนิทเทส

๓. ชาติุนิทเทส

๔. สัจจนิทเทส

๕. อินทริยนิทเทส

๖. ปฏิจสุมฺปาบทนิทเทส

๗. สติปฏฺฐานนิทเทส

๘. สัมมปฺปธานนิทเทส

๙. อิทธิปาทนิทเทส

๑๐. ฌานนิทเทส

๑๑. อัปปมัญญานิทเทส

๑๒. ปัญฺจอินทริยนิทเทส

๑๓. พลนิทเทส

๑๔. โพชฌณฺคณิทเทส

๑๕. มัคคณิทเทส

๑๖. จงบอกชื่อที่แสดงได้ทั้ง ๓ ประเภท ๑. เกทสุทฺธ ๒. เกทเอกมฺมูลาทิ ๓. อเกท

ว่ามีกัณิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (52).....หน้า 27)

ตอบ นิทเทสที่แสดงทั้ง ๓ ประเภท เกทสุทฺธ เกทเอกมฺมูลาทิ อเกท นั้นมี ๕ นิทเทส คือ

๑. ขันธนิทเทส ๒. อายตณนิทเทส ๓. ชาติุนิทเทส ๔. สัจจนิทเทส ๕. อินทริยนิทเทส

๑๗. อัปภันตรมาติกา ที่แสดงในปฐมนยนิทเทศนั้น มีกี่บท
คืออะไรบ้าง ตอบโดยละเอียด (47)

ตอบ อัปภันตรมาติกา ที่แสดงในปฐมนยนิทเทศนั้น มี ๑๐๕ บท คือ
ขันธ์ ๕ आयตนะ ๑๒ ชาติ ๑๘ สัจจะ ๔ อินทรีย์ ๒๒ ปฏิจจสมุปบาท ๒๘
สติปัฏฐาน ๑ สัมมปปธาน ๑ อิทธิบาท ๑ ฌาน ๑ อัปปมัญญา ๑
ปัญจอินทรีย์ ๑ พละ ๑ โพชฌังคะ ๑ มัคคะ ๑
ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต อริโมกข์ มนสิการ

๑๘. ตั้งแต่ ปฐมนยนิทเทศ จนถึง สัตตมยนิทเทศ นั้น
ปริสินทริยนิทเทศ แสดงได้กี่นัย คืออะไรบ้าง (48)

ตอบ ตั้งแต่ปฐมนยนิทเทศจนถึงสัตตมยนิทเทศนั้น ปริสินทริยนิทเทศ แสดงได้ ๖ นัย
๑. ปจมนย ๒. ทุตินนย ๓. ตตตินนย ๔. จตุตถนย ๕. ปญจมนย ๖. ฉกฺขจฺจนย

๑๙. จงแสดงสัจจนิทเทศ ที่เป็นอภาท (เฉพาะภาษาไทย สังคหิตะ) (52)

ตอบ ปุจฉา สัจจะทั้ง ๔ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ आयตนะ ชาติ เทาไร
วิสัชนา สัจจะทั้ง ๔ นี้ ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์ เสียแล้ว
นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๕ आयตนะ ๑๒ ชาติ ๑๘

๒๐. จงแปลปุจฉาพร้อมวิสัชนา ในปุจฉาดังต่อไปนี้ (53)

ปุจฉา ธมฺมายตน์ กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตํ

ตอบ แปล ธัมมายตนะ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ आयตนะ ชาติ เทาไร

วิสัชนา ธมฺมายตน์ อสงฺขตํ ขนฺธโรโต จเปตฺวา

จตุหิ ขนฺธเรหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตํ

ธัมมายตนะ นี้ ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๔ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมชาติ ๑

๒๑. จงวิชันภาพพร้อมคำแปล ในปุจฉาต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปุจฉา) (58)

ปุจฉา จกฺขายตณฺณจ ธมฺมายตณฺณจ
กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตานิ

ตอบ วิชันภาพพร้อมคำแปล ในปุจฉาต่อไปนี้

วิชันภาพ จกฺขายตณฺณจ ธมฺมายตณฺณจ อสงฺขตํ ขนฺุเรโต จเปตฺวา

จตุหิ ขนฺุเรหิ ทฺวี่หายตเนหิ ทฺวี่หิ ธาตุหิ สงฺคหิตานิ

แปล จกฺขายตณะ และ ธมฺมายตณะ นี้

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ขั้น ๔ คือ รูปขั้น เวทนาขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น

อายตนะ ๒ คือ จกฺขายตณะ ธมฺมายตณะ

ธาตุ ๒ คือ จกฺขธาตุ ฐมฺมธาตุ

๒๒. จงวิชันภาพพร้อมทั้งคำแปล ในคำปุจฉาดังต่อไปนี้ (44, 49, 55, 58, 59)

ป. มนายตณฺณจ ธมฺมายตณฺณจ กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตานิ

ป. พาวีสตฺินทฺุริยานิ กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตานิ

ป. อนิทฺุสสนาปฏฺิฆา ฐมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ วิ. มนายตณฺณจ ธมฺมายตณฺณจ อสงฺขตํ ขนฺุเรโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺุเรหิ ทฺวี่หายตเนหิ อญฺจหิ ธาตุหิ สงฺคหิตานิ

มนายตณะ และ ฐมฺมายตณะ นี้

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๕

อายตนะ ๒ คือ มนายตณะ ๑ ฐมฺมายตณะ ๑

ธาตุ ๘ คือ วิญญฺาณธาตุ ๗ ฐมฺมธาตุ ๑

วิ. พาวีสตฺินทฺุริยานิ เอเกน ขนฺุเรน ปญฺจหายตเนหิ ปญฺจหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตานิ

อินทรีย์ ๒๒ นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยสัญญาขั้น ๑

อายตนะ ๕ คือ รูปายตณะ สัททายตณะ คันธายตณะ รสายตณะ โผฏฐัพพายตณะ

ธาตุ ๕ คือ รูปธาตุ สัททธาตุ คันธธาตุ รสธาตุ โผฏฐัพพธาตุ

วิ. อนิทฺุสสนาปฏฺิฆา ฐมฺมา น เกหิจิ ขนฺุเรหิ ทสหายตเนหิ ทสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

อนิทฺุสสนอัปฏฺิฆกรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น อยางใดอยางหนึ่ง ไม่มี

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยโอฬาริกายตณะ ๑๐ โอฬาริกธาตุ ๑๐

๒๓. จงวิชันหาทั้งบาลีและคำแปล ในปจฺจาดังต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปจฺจา) (43, 48, 57)

ป. ชีวิตินุทริยํ กตฺติหิ ขนฺเฑหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตํ

ป. นามรูปปจฺจยา สฬายตนะํ กตฺติหิ ขนฺเฑหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตํ

ตอบ วิ. ชีวิตินุทริยํ ตีหิ ขนฺเฑหิ เอกาทสหายตเนหิ สตุตฺรสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตํ

ชีวิตินทริยํ นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขั้น ๓ คือ เวทนาขั้น ๓ สัญญาขั้น ๓ วิญญาณขั้น ๓

อายตนะ ๑๑ คือ โอฬาริกายตนะ ๑๐ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๑๗ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๗

วิ. นามรูปปจฺจยา สฬายตนะํ ตีหิ ขนฺเฑหิ จหายตเนหิ จหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตํ

สฬายตนะที่เกิดขึ้นโดยอาศัยนามรูปเป็นเหตุ นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขั้น ๓ คือ เวทนาขั้น ๓ สัญญาขั้น ๓ สังขารขั้น ๓

อายตนะ ๖ คือ รูปายตนะ สัททายตนะ คันธายตนะ รสายตนะ

โผฏฐัพพายตนะ ธรรมายตนะ

ธาตุ ๖ คือ รูปธาตุ สัทธาธาตุ คันธธาตุ รสธาตุ โผฏฐัพพธาตุ ธรรมธาตุ

๒๔. จงวิชันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจฺจาดังต่อไปนี้ (46, 50)

ป. จกฺขุขนฺทริยญฺจ ชีวิตินุทริยญฺจ กตฺติหิ ขนฺเฑหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตานิ

ป. อสงฺขตา ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเฑหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ป. อุกฺกุขาสหคตา ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเฑหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ตอบ วิ. จกฺขุขนฺทริยญฺจ ชีวิตินุทริยญฺจ ตีหิ ขนฺเฑหิ ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตานิ

จักขุทริยและชีวิตินทริย นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขั้น ๓ คือ เวทนาขั้น ๓ สัญญาขั้น ๓ วิญญาณขั้น ๓

อายตนะ ๑๐ คือ โอฬาริกายตนะ ๙ (เว้นจักขายตนะ) มนายตนะ ๑

ธาตุ ๑๖ คือ โอฬาริกธาตุ ๙ (เว้นจักขุธาตุ) วิญญาณธาตุ ๗

วิ. อสงฺขตา ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺเฑหิ เอกาทสหายตเนหิ เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

อสังขตธรรม นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๓ อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มี

นับสงเคราะห์ได้ด้วยธรรมายตนะ ๑ ธรรมธาตุ ๑

วิ. อุกฺกุขาสหคตา ธมฺมา ตีหิ ขนฺเฑหิ ทวิหายตเนหิ สตุตฺตหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

อุเบกขาสหคตธรรม นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ขั้น ๓ คือ สัญญาขั้น ๓ สังขารขั้น ๓ วิญญาณขั้น ๓

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ธรรมายตนะ

ธาตุ ๗ คือ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นกายวิญญาณธาตุ) ธรรมธาตุ ๑

๒๕. จงวิสัชนาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปุจฉาต่อไปนี้ (48)

ป. รูปายตนะจ ฐมมายตนะจ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตานิ

ป. อนิทฺสสนสปปฎิฆา ฐมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ วิ. รูปายตนะจ ฐมฺมายตนะจ อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

จตุหิ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ ทฺวิหิ ฐาตุหิ สงฺคหิตานิ

รูปายตนะและฐมมายตนะ นี้ ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๔ คือ รูปขั้น เวทนาขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น

อายตนะ ๒ คือ รูปายตนะ ฐมมายตนะ

ธาตุ ๒ คือ รูปธาตุ ฐมฺมธาตุ

วิ. อนิทฺสสนสปปฎิฆา ฐมฺมา จตุหิ ขนฺธเหติ ทฺติหายตเนหิ นวหิ ฐาตุหิ อสงฺคหิตา

อนิทฺสสนสปปฎิฆธรรม นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามขั้น ๔

อายตนะ ๓ คือ รูปายตนะ มนายตนะ ฐมมายตนะ

ธาตุ ๙ คือ รูปธาตุ วิญญาณธาตุ ๗ ฐมฺมธาตุ

๒๖. จงวิสัชนาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปุจฉาต่อไปนี้ (45, 60)

ป. รูปกโว กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตโต

ป. ฌานํ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ อสงฺคหิตํ

ป. สงฺกิลิฏฺฐา ฐมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตา

ตอบ วิ. รูปกโว ปญฺจหิ ขนฺธเหติ ปญฺจหายตเนหิ อฏฺฐหิ ฐาตุหิ สงฺคหิตโต

รูปภาวะ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๕

อายตนะ ๕ คือ จักขายตนะ โสตายตนะ รูปายตนะ มนายตนะ ฐมมายตนะ

ธาตุ ๘ คือ จักขุธาตุ โสตธาตุ รูปธาตุ จักขุวิญญาณธาตุ โสตวิญญาณธาตุ

มโนธาตุ มโนวิญญาณธาตุ ฐมฺมธาตุ

วิ. ฌานํ ตีหิ ขนฺธเหติ เอกาทสหายตเนหิ สตฺตตรสหิ ฐาตุหิ อสงฺคหิตํ

ฌาน นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขั้น ๓ คือ รูปขั้น สัญญาขั้น วิญญาณขั้น

อายตนะ ๑๑ คือ โอฬาริกายตนะ ๑๐ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๑๗ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๗

วิ. สงฺกิลิฏฺฐา ฐมฺมา จตุหิ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ ทฺวิหิ ฐาตุหิ สงฺคหิตา

สงฺกิลิฏฺฐธรรม นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ขั้น ๔ คือ เวทนาขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น วิญญาณขั้น

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ฐมมายตนะ

ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญาณธาตุ ฐมฺมธาตุ

๒๗. จงวิสันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปฐกษัตถ์ต่อไปนี้ (60)

ป. อนิทฺสสนสปปฎิฆา ฐมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเธหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ป. จิตฺตสมุပ္ปยุตฺตา ฐมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเธหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ วิ. อนิทฺสสนสปปฎิฆา ฐมฺมา เอเกน ขนฺุเธน นวหายตเนหิ นวหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

อนิทฺสสนสปปฎิฆธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยรูปชั้น ๑

โอฬาริกายตนะ ๙ (เวณรูปายตนะ) โอฬาริกธาตุ ๙ (เวณรูปธาตุ)

วิ. จิตฺตสมุပ္ปยุตฺตา ฐมฺมา ทฺวี่หิ ขนฺุเธหิ เอกาทสหายตเนหิ สดฺตรสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

จิตตสมุပ္ปยุตตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ชั้น ๒ คือ รูปชั้น วิญญูณชั้น

อายตนะ ๑๑ คือ โอฬาริกายตนะ ๑๐ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๑๗ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๗

๒๘. จงวิสันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปฐกษัตถ์ต่อไปนี้ (49, 50)

ป. รูปายตนํ กตฺติหิ ขนฺุเธหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตํ

ป. อุเปกฺขินทฺริยญฺจ สมานินทฺริยญฺจ กตฺติหิ ข. อ. ฐ. สงฺคหิตานิ

ป. อิทฺธิปาโท กตฺติหิ ขนฺุเธหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตโ

ตอบ วิ. รูปายตนํ เอเกน ขนฺุเธน เอกนวยตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตํ

รูปายตนะ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยรูปชั้น ๑ รูปายตนะ ๑ รูปธาตุ ๑

วิ. อุเปกฺขินทฺริยญฺจ สมานินทฺริยญฺจ ทฺวี่หิ ขนฺุเธหิ เอกนวยตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตานิ

อุเบกขินทริย์ และสมานินทริย์ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น ๒ คือ เวทนาชั้น สัขารชั้น ฐมมายตนะ ฐมมธาตุ

วิ. อิทฺธิปาโท ตีหิ ขนฺุเธหิ ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตโ

อิทธิบาท นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ชั้น ๓ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น โอฬาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๖ (เวณมโนวิญญูณธาตุ)

๒๙. จงวิชันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจฉาตั้งต่อไปนี้ (54)

- ป. ขานวิญญานธาตุ จ ธัมมธาตุ จ กติหิ ข. อ. ธ. สงคหิตา
 ป. เอกโวการภโว กติหิ ขนุเธหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ อสงคหิตโต

ตอบ วิ. ขานวิญญานธาตุ จ ธัมมธาตุ จ อสงขตํ ขนุธโต จเปตวา

ปญจหิ ขนุเธหิ ทวิหยาตเนหิ ทวิหิ ธาตุหิ สงคหิตา

ขานวิญญานธาตุ และธัมมธาตุ นี้

ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ ๕

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ฐัมมายตนะ

ธาตุ ๒ คือ ขานวิญญานธาตุ ฐัมมธาตุ

วิ. เอกโวการภโว จตุหิ ขนุเธหิ ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ อสงคหิตโต

เอกโวการภวะ นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามขันธ ๔

อายตนะ ๑๐ คือ โอฬาริกายตนะ ๙ (เว้นรูปายตนะ) มนายตนะ ๑

ธาตุ ๑๖ คือ โอฬาริกธาตุ ๙ (เว้นรูปธาตุ) วิญญานธาตุ ๗

๓๐. จงวิชันหาพร้อมทั้งคำแปล ในปจฉาตั้งต่อไปนี้ (56)

ป. โสธธาตุ และธัมมธาตุ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ป. อเจตสิกธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ตอบ วิ. โสธธาตุ จ ธัมมธาตุ จ อสงขตํ ขนุธโต จเปตวา

จตุหิ ขนุเธหิ ทวิหยาตเนหิ ทวิหิ ธาตุหิ สงคหิตา

โสธธาตุและธัมมธาตุ นี้ ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ ๔ คือ รูปขันธ เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ

อายตนะ ๒ คือ โสธายตนะ ฐัมมายตนะ

ธาตุ ๒ คือ โสธธาตุ ฐัมมธาตุ

วิ. อเจตสิกกา ธมฺมา อสงขตํ ขนุธโต จเปตวา

ทวิหิ ขนุเธหิ ทวาทสหายตเนหิ อฏฺฐารสหิ ธาตุหิ สงคหิตา

อเจตสิกธรรม เหล่านี้ ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ ๒ คือ รูปขันธ วิญญานขันธ

อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘

๓๑. จงวิสันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปฐจาตังต่อไปนี้ (61)

ป. เอกโวการภโว กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตโต

ป. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ วิ. เอกโวการภโว เอเกน ขนฺธเณ ทฺวิหายตเนหิ ทฺวิหิ ธาตุหิ สงฺคหิตโต

เอกโวการภวะ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยรูปชั้น ๑

อายตนะ ๒ คือ รูปายตนะ รั้มมายตนะ

ธาตุ ๒ คือ รูปธาตุ รั้มธาตุ

วิ. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ธมฺมา ทฺวิหิ ขนฺธเหติ ทสหายตเนหิ ปณฺณรสฺสี ธาตุหิ อสงฺคหิตา

สุขายเวทนายสมฺปยุตตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ชั้น ๒ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น โอฬาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๕ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๕ (เวทนาวิญญานธาตุ มโนวิญญานธาตุ)

๓๒. จงวิสันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปฐจาตังต่อไปนี้ (51)

ป. อิตฺถินฺทริยญฺจ ชีวิตินฺทริยญฺจ กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตานิ

ป. รูปภโว กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตโต

ป. โน อุปาทา ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ตอบ วิ. อิตฺถินฺทริยญฺจ ชีวิตินฺทริยญฺจ ทฺวิหิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตานิ

อิตฺถินทริย และชีวิตินทริย นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น ๒ คือ รูปชั้น สังขารชั้น รั้มมายตนะ ๑ รั้มธาตุ ๑

วิ. รูปภโว น เกหิจิ ขนฺธเหติ สตฺตหายตเนหิ ทสฺสี ธาตุหิ อสงฺคหิตโต

รูปภวะ นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น อยางใดอยางหนึ่ง ไม่มี

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยอายตนะ ๗ คือ ฆานายตนะ ชิวหายตนะ กายายตนะ

สัททหายตนะ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพายตนะ

ธาตุ ๑๐ คือ ฆานธาตุ ชิวหาธาตุ กายธาตุ สัทธาธาตุ คันธธาตุ รสธาตุ

โผฏฐัพพธาตุ ฆานวิญญานธาตุ ชิวหาวิญญานธาตุ กายวิญญานธาตุ

วิ. โน อุปาทา ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺธเหติ ตฺติหายตเนหิ นวหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

โนอุปาทาธรรม เหล่านี้

ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๕

อายตนะ ๓ คือ โผฏฐัพพายตนะ มนายตนะ รั้มมายตนะ

ธาตุ ๙ คือ โผฏฐัพพธาตุ วิญญานธาตุ ๗ รั้มธาตุ

๓๓. จงวิชันนาในปจจาดังต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปจจา ให้แปลวิชันนา) (44)

- ป. วิญญานกฺขุโธ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตโต
 ป. นิโรธสจฺจํ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตํ
 ป. อิทฺธิปาโท กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตโต

ตอบ วิชันนา วิญญานกฺขุโธ เอเกน ขนฺธเณ เอเกนหายตเนน สตุตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตโต
 วิญญานขันฺธํ นี้ นับสงฺเคราะห์ได้ด้วยวิญญานขันฺธ ๑ มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗

วิชันนา นิโรธสจฺจํ น เกหิจิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตเนน เอกาย ฐาตุยา สงฺคหิตํ

นิโรธสจฺจํ นี้ นับสงฺเคราะห์ได้ด้วยขันฺธ อยางใดอยางหนึ่ง ไม่มี

นับสงฺเคราะห์ได้ด้วยธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

วิชันนา อิทฺธิปาโท ทฺวิหิ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ ทฺวิหิ ฐาตุหิ สงฺคหิตโต

อิทฺธิปาท นี้ นับสงฺเคราะห์ได้ด้วย

ขันฺธ ๒ คือ สังขารขันฺธ วิญญานขันฺธ

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ธัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญานธาตุ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๓๔. จงวิชันนาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจจาดังต่อไปนี้ (62)

- ปจจา มโนธาตุ จ ธมฺมธาตุ จ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตา
 ปจจา ปริเทโว กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตโต
 ปจจา โน อุปาทา ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ วิชันนา มโนธาตุ จ ธมฺมธาตุ จ อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ ทฺวิหิ ฐาตุหิ สงฺคหิตา

มโนธาตุ และ ธัมมธาตุ นี้

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงฺเคราะห์โดยความเป็นขันฺธเสียแล้ว

นับสงฺเคราะห์ได้ด้วยขันฺธ ๕

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ธัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๒ คือ มโนธาตุ ๑ ธัมมธาตุ ๑

วิชันนา ปริเทโว เอเกน ขนฺธเณ เอเกนหายตเนน เอกาย ฐาตุยา สงฺคหิตโต

ปริเทวะ นี้ นับสงฺเคราะห์ได้ด้วยรูปขันฺธ ๑ สัททายตนะ ๑ สัทธาธาตุ ๑

วิชันนา โน อุปาทา ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเหติ นวหายตเนหิ นวหิ ฐาตุหิ อสงฺคหิตา

โน อุปาทาธรรม เหล่านี้ นับสงฺเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันฺธ อยางใดอยางหนึ่ง ไม่มี

นับสงฺเคราะห์ไม่ได้ด้วยโอฬาริกายตนะ ๙ (เวณโณฏฐัพพายตนะ)

โอฬาริกธาตุ ๙ (เวณโณฏฐัพพธาตุ)

๓๕. จงวิชันภาพพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจจาตั้งต่อไปนี้

(47, 50, 61)

ป. ชีวตินุทริยญ มนินุทริยญ กติหิ ขนุเธหิ กติหายตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สงคหิตานิ

ป. วิญญาณปจจยา นามรูป กติหิ ขนุเธหิ กติหายตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สงคหิตํ

ป. อพฺยาคตา ธมฺมา กติหิ ขนุเธหิ กติหายตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สงคหิตา

ตอบ วิชันภาพพร้อมทั้งคำแปล ดังนี้

วิ. ชีวตินุทริยญ มนินุทริยญ ตีหิ ขนุเธหิ ทฺวิหายตเนหิ อฏฺฐหิ ธาตุหิ สงคหิตานิ

ชีวิตินทรีย และมนินทรีย นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น ๓ คือ รูปชั้น สัขารชั้น วิญญาณชั้น

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ธัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ วิญญาณธาตุ ๗ ธัมมธาตุ ๑

วิ. วิญญาณปจจยา นามรูป จตฺตหิ ขนุเธหิ เอกาทสหายตเนหิ เอกาทสหิ ธาตุหิ สงคหิตํ

นามรูปที่เกิดขึ้นโดยอาศัยวิญญาณเป็นเหตุ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น ๔ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สัขารชั้น

อายตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ ธัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๑๑ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ ธัมมธาตุ ๑

วิ. อพฺยาคตา ธมฺมา อสงฺขตํ ขนุเธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนุเธหิ ทฺวาทสหายตเนหิ อฏฺฐารสหิ ธาตุหิ สงคหิตา

อพฺยาคตธรรม นี้ ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘

๓๖. จงแสดงความหมายต่อไปนี้

(50)

นยมาติกา ตีหิ สงคโห จตฺตหิ สมฺปโยโค สภาโค

ตอบ แสดงความหมายต่อไปนี้ นยมาติกา ตีหิ สงคโห จตฺตหิ สมฺปโยโค สภาโค

นยมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาที่กล่าวถึงการจำแนกชั้น ๕ เป็นต้น โดยแบ่งการแสดง
ออกเป็นนัยต่างๆ กัน มีอยู่ ๑๔ นัยด้วยกัน เรียกว่า มูลมาติกา ก็ได้

ตีหิ สงคโห หมายความว่า เป็นนัยที่แสดงการนับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ

จตฺตหิ สมฺปโยโค หมายความว่า เป็นนัยที่แสดงถึงสภาวธรรม ที่ประกอบกับนามชั้น ๔ ได้

สภาโค หมายความว่า เป็นการแสดงถึงสภาพธรรม ที่เข้าร่วมกันได้

ตามหลักสัมปโยคนัย สังคหนัย

๒. ทุติยนย สงฺคหิตนอสฺงคหิตปทนิทเทส

๔๒ บท (รคฺฆมา)

๓๗. บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงใน ทุติยนยนิทเทส นั้น

มีกี่บท คืออะไรบ้าง (44, 46, 57, 61).....หน้า 138)

ตอบ บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทสนี้ มี ๔๒ บท คือ

โอฬาริกายตนะ ๑๐ ธาตุ ๑๗ (เว้นธัมมธาตุ)

รูปอินทรีย์ ๗ มีจักขุนทรีย์ เป็นต้นจนถึง ปุริสนทรีย์เป็นที่สุด

อสังขณิภพ ๑ เอกโวการภพ ๑ ปริเทวบท ๑

สนิทัสสนสัปปฏิฆบท ๑ อนิทัสสนสัปปฏิฆบท ๑

สนิทัสสนบท ๑ สัปปฏิฆบท ๑ อุปาทาบท ๑ รวม ๔๒ บท

๓๘. พาทิรมาติกา ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงใน ทุติยนยนิทเทส นั้น

มีกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (53, 56, 60)

ตอบ พาทิรมาติกา ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทสนั้น มี ๕ นิทเทส คือ

๑. สนิทัสสนสัปปฏิฆปทนิทเทส ๒. อนิทัสสนสัปปฏิฆปทนิทเทส

๓. สนิทัสสนปทนิทเทส ๔. สัปปฏิฆปทนิทเทส ๕. อุปาทาปทนิทเทส

๓๙. บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๑ (เว้นรูปารมณ) โดยความเป็นชั้นเหมือนกัน

แต่อายตนะ ธาตุต่างกัน มีกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (50, 54)

ตอบ บทนิทเทส ที่นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๑ (เว้นรูปารมณ) โดยความเป็นชั้นเหมือนกัน

แต่อายตนะ ธาตุต่างกัน มี ๒ นิทเทส คือ ๑. อสังขณิภวนิทเทส ๒. เอกโวการภวนิทเทส

๔๐. บทนิทเทส ที่นับสงเคราะห์รูป ๒๕ โดยความเป็นชั้นเหมือนกัน

แต่อายตนะ ธาตุต่างกัน มีกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง อยู่ในนิทเทสใด (49)

ตอบ บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์รูป ๒๕ โดยความเป็นชั้นเหมือนกัน

แต่อายตนะ ธาตุต่างกัน มี ๒ นิทเทส คือ

๑. โผฏฐัพพายตนนิทเทส อยู่ใน อายตนนิทเทส

๒. โผฏฐัพพธาตุนิทเทส อยู่ใน ธาตุนิทเทส

๔๑. จงแปลปจฺจนา และวิสัชนาเฉพาะภาษาไทย ในปจฺจนาดังต่อไปนี้ (50, 54, 60)

ปจฺจนา ขานวิญญานธาตุยา เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ปจฺจนา ปริเทเวเน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ แปลปจฺจนาและวิสัชนา เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

แปลปจฺจนา ขานวิญญานธาตุ นี้ นับสงฺเคราะห์

วิญญานธาตุ ๖ ที่เหลือ โดยความเป็นวิญญานขันธ์ มนายตนะ ได้

แต่นับสงฺเคราะห์โดยความเป็นขานวิญญานธาตุ ไม่ได้

วิญญานธาตุ ๖ ที่เหลือ เหล่านั้น นับสงฺเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา วิญญานธาตุ ๖ ที่เหลือ เหล่านั้น นับสงฺเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขันธ์ ๔ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

อายตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ ฐมฺมายตนะ ๑

ธาตุ ๑๒ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ ขานวิญญานธาตุ ๑ ฐมฺมธาตุ ๑

แปลปจฺจนา ปริเทวะ นี้ นับสงฺเคราะห์รูป ๒๗ (เว้นสัททการมณ) โดยความเป็นรูปขันธ์ ได้

แต่นับสงฺเคราะห์โดยความเป็นสัททายตนะ สัททธาตุ ไม่ได้

รูป ๒๗ เหล่านั้น นับสงฺเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา รูป ๒๗ เหล่านั้น นับสงฺเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตนะ ๒ คือ สัททายตนะ ๑ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ สัททธาตุ ๑ วิญญานธาตุ ๗

๔๒. จงแปลปจฺจนาพร้อมวิสัชนาทั้งบาลีและคำแปล ในปจฺจนาดังต่อไปนี้ (45)

ป. สนิทฺสสนฺเหติ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ สนิทฺสสนฺธรรม เหล่านี้ นับสงฺเคราะห์รูป ๒๗ (เว้นรูปการมณ) โดยความเป็นรูปขันธ์ ได้

แต่นับสงฺเคราะห์โดยความเป็นรูปายตนะ รูปธาตุ ไม่ได้

รูป ๒๗ เหล่านี้ นับสงฺเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา จตฺตหิ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ อฏฺฐหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

รูป ๒๗ เหล่านี้ นับสงฺเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตนะ ๒ คือ รูปายตนะ ๑ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ รูปธาตุ ๑ วิญญานธาตุ ๗

๔๓. ให้แปลและวิชันนาทั้งบาลีและคำแปล ในปุจฉาตั้งต่อไปนี้ (48, 61)

ป. ปุริสินทุริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ป. สปปฎิเมหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ แปล ปุริสินทุริยํ นี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒ โดยความเป็นรูปขันธ์ ได้
แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ไม่ได้

โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเเหหิ ทวีหายตเนหิ อฏฺฐหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ธัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ วิญญูณธาตุ ๗ ธัมมธาตุ ๑

แปล สปปฎิฆกรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์สุขุมรูป ๑๖ โดยความเป็นรูปขันธ์ ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นโอฬาริกายตนะ ๑๐ โอฬาริกธาตุ ๑๐ ไม่ได้

สุขุมรูป ๑๖ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเเหหิ เอกาทสหายตเนหิ สดฺตรสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

สุขุมรูป ๑๖ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตนะ ๑๑ คือ โอฬาริกายตนะ ๑๐ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๑๗ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๗

๔๔. จงวิชันนาทั้งบาลีและคำแปล ในปุจฉาตั้งต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปุจฉา) (49)

ปุจฉา รูปธาตุยา เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ วิชันนา เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเเหหิ ทวีหายตเนหิ อฏฺฐหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

รูป ๒๗ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตนะ ๒ คือ รูปายตนะ ๑ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ รูปธาตุ ๑ วิญญูณธาตุ ๗

๔๕. จงแสดง โสฬสพพายตนิทเทส ตามทุติยนิทเทส (58)

ตอบ แสดง โสฬสพพายตนิทเทส ตามทุติยนิทเทส ดังนี้

ปูจนา โสฬสพพายตเนน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

โสฬสพพายตนะ นี้ นับสงเคราะห์รูป ๒๕ (เว้นโสฬสพพารมณฺ) โดยความเป็นรูปขันธ์ ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นโสฬสพพายตนะ โสฬสพพธาตุ ไม่ได้

รูป ๒๕ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเเหติ ทวิหายตเนหิ อฏฺฐหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

รูป ๒๕ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตนะ ๒ คือ โสฬสพพายตนะ ๑ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ โสฬสพพธาตุ ๑ วิญญานธาตุ ๗

๔๖. จงแปลปูจนาและวิสัชนา เฉพาะภาษาไทย ในปูจนาดังต่อไปนี้ (45, 56)

ปูจนา โสฬสพพธาตุยา เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ปูจนา มโนธาตุยา เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ แปลปูจนา และวิสัชนาเฉพาะภาษาไทย

ปูจนา โสฬสพพธาตุ นี้ นับสงเคราะห์รูป ๒๕ (เว้นโสฬสพพารมณฺ) โดยความเป็นรูปขันธ์ ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นโสฬสพพายตนะ โสฬสพพธาตุ ไม่ได้

รูป ๒๕ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา รูป ๒๕ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตนะ ๒ คือ โสฬสพพายตนะ ๑ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ โสฬสพพธาตุ ๑ วิญญานธาตุ ๗

ปูจนา มโนธาตุ นี้ นับสงเคราะห์วิญญานธาตุ ๖ ที่เหลือ

โดยความเป็นวิญญานขันธ์ มนายตนะ ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นมโนธาตุ ไม่ได้

วิญญานธาตุ ๖ ที่เหลือเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา วิญญานธาตุ ๖ ที่เหลือเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขันธ์ ๔ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

อายตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ ฐัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๑๒ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ มโนธาตุ ๑ ฐัมมธาตุ ๑

๔๗. จงแสดง โสตวิญญูณธาตุนิตเทส ตามทุตติยนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (58)

ตอบ แสดงโสตวิญญูณธาตุนิตเทส ตามทุตติยนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ดังนี้
 ปจณา โสตวิญญูณธาตุ นี้ นับสงเคราะห์วิญญูณธาตุ ๖ ที่เหลือ
 โดยความเป็นวิญญูณชั้นร์ มนายตนะ ได้
 แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นโสตวิญญูณธาตุ ไม่ได้
 วิญญูณธาตุ ๖ ที่เหลือเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้นร์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
 วิสัชนา วิญญูณธาตุ ๖ ที่เหลือเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย
 ชั้นร์ ๔ คือ รูปชั้นร์ เวทนาชั้นร์ สัญญาชั้นร์ สังขารชั้นร์
 อายตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ รัมมายตนะ ๑
 ธาตุ ๑๒ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ โสตวิญญูณธาตุ ๑ รัมมธาตุ ๑

๔๘. จงแสดง รูปายตนะนิตเทส ตามทุตติยนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (44, 57)

ตอบ ปุ. รูปายตนะ นี้ นับสงเคราะห์รูป ๒๗ (เวณรูปารมณ) โดยความเป็นรูปชั้นร์ได้
 แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นรูปายตนะ รูปธาตุ ไม่ได้
 รูป ๒๗ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้นร์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
 วิ. รูป ๒๗ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามชั้นร์ ๔
 อายตนะ ๒ คือ รูปายตนะ ๑ มนายตนะ ๑
 ธาตุ ๘ คือ รูปธาตุ ๑ วิญญูณธาตุ ๗

๔๙. จงแสดง ปุริสินทริยนิทเทส ตามทุตติยนยนิทเทส มาโดยละเอียด (43)

ตอบ ปุ. ปุริสินทริเยน เย ธมมา
 ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา
 ปุริสินทริยํ นี้ นับสงเคราะห์โอพาริกรูป ๑๒ โดยความเป็นรูปชั้นร์ ได้
 แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นรัมมายตนะ รัมมธาตุ ไม่ได้
 โอพาริกรูป ๑๒ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้นร์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
 วิ. เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเเหหิ ทฺวิหายตเนหิ อฏฺฐหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา
 โอพาริกรูป ๑๒ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามชั้นร์ ๔
 อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑
 ธาตุ ๘ คือ วิญญูณธาตุ ๗ รัมมธาตุ ๑

๕๐. จงแสดง อสังกัณณิกาทเทศ ตามทุตินนยนิทเทศ มาโดยละเอียด (46, 62)

ตอบ ปุ. อสังกัณณิกาทเทศ เย ธมฺมา

ขนฺธสงคฺเคน สงคฺคิตา อายตฺนสงคฺเคน อสงคฺคิตา ธาตุสงคฺเคน อสงคฺคิตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติ ธาตุหิ อสงคฺคิตา

อสังกัณณิกาทะ นี นัปปสงคฺเระหิโอะพาริกฺรูป ๑๑ (เวณฺรูปารมณฺ) โดยความเป็นรูปขันธ์ ได้

แต่นัปปสงคฺเระหิโดยความเป็นรูปายตฺนะ ธมฺมายตฺนะ รูปธาตุ ธมฺมธาตุ ไม่ได้

โอะพาริกฺรูป ๑๑ เหล่านั้น นัปปสงคฺเระหิไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตฺนะ ธาตุ เทาไร

วิ. เต ธมฺมา จตฺตหิ ขนฺธเหติ ตีหายตฺเนหิ นวหิ ธาตุหิ อสงคฺคิตา

โอะพาริกฺรูป ๑๑ เหล่านั้น นัปปสงคฺเระหิไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตฺนะ ๓ คือ รูปายตฺนะ ๑ มนายตฺนะ ๑ ธมฺมายตฺนะ ๑

ธาตุ ๙ คือ รูปธาตุ ๑ วิญญานธาตุ ๗ ธมฺมธาตุ ๑

๕๑. จงแสดง เอกโวการกัณณิกาทเทศ ตามทุตินนยนิทเทศ มาโดยละเอียด (55)

ตอบ แสดง เอกโวการกัณณิกาทเทศ ตามทุตินนยนิทเทศ ดังนี้

ปุ. เอกโวการกัณณิกาทเทศ เย ธมฺมา

ขนฺธสงคฺเคน สงคฺคิตา อายตฺนสงคฺเคน อสงคฺคิตา ธาตุสงคฺเคน อสงคฺคิตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติ ธาตุหิ อสงคฺคิตา

เอกโวการกัณณิกาทะ นี นัปปสงคฺเระหิโอะพาริกฺรูป ๑๑ (เวณฺรูปารมณฺ) โดยความเป็นรูปขันธ์ ได้

แต่นัปปสงคฺเระหิโดยความเป็นรูปายตฺนะ ธมฺมายตฺนะ รูปธาตุ ธมฺมธาตุ ไม่ได้

โอะพาริกฺรูป ๑๑ เหล่านั้น นัปปสงคฺเระหิไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตฺนะ ธาตุ เทาไร

วิ. เต ธมฺมา จตฺตหิ ขนฺธเหติ ตีหายตฺเนหิ นวหิ ธาตุหิ อสงคฺคิตา

โอะพาริกฺรูป ๑๑ เหล่านั้น นัปปสงคฺเระหิไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตฺนะ ๓ คือ รูปายตฺนะ มนายตฺนะ ธมฺมายตฺนะ

ธาตุ ๙ คือ รูปธาตุ ๑ วิญญานธาตุ ๗ ธมฺมธาตุ ๑

๕๒. จงแสดง จักขายตนนิตเทส, ชิวหาวิญญานธาตุนิตเทส
ตามทุตินนิตเทส (เฉพาะภาษาไทย) (52)

ตอบ แสดง จักขายตนนิตเทส ตามทุตินนิตเทส เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

- ป. จักขายตนะ นี้ นับสงเคราะห์รูป ๒๗ (เว้นจักขุปสาท) โดยความเป็นรูปชั้น ได้
แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นจักขายตนะ จักขุธาตุ ไม่ได้
รูป ๒๗ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร
วิ. รูป ๒๗ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามชั้น ๔
อายตนะ ๒ คือ จักขายตนะ มนายตนะ
ธาตุ ๘ คือ จักขุธาตุ ๑ วิญญานธาตุ ๗

แสดง ชิวหาวิญญานธาตุนิตเทส ตามทุตินนิตเทส เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

- ป. ชิวหาวิญญานธาตุ นี้ นับสงเคราะห์
วิญญานธาตุ ๖ ที่เหลือ โดยความเป็นวิญญานชั้น มนายตนะ ได้
แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชิวหาวิญญานธาตุ ไม่ได้
วิญญานธาตุ ๖ ที่เหลือเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร
วิ. วิญญานธาตุ ๖ ที่เหลือเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย
ชั้น ๔ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น
อายตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ รัมมายตนะ ๑
ธาตุ ๑๒ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ ชิวหาวิญญานธาตุ ๑ รัมธาตุ ๑

๕๓. จงแสดง อนิทัสนสัปปฏิฆปทนิทเทส ตามทุตินนิตเทส (47, 59)

ตอบ แสดง อนิทัสนสัปปฏิฆปทนิทเทส ตามทุตินนิตเทส

- ป. อนิทัสนสัปปฏิฆเมหิ รมเมหิ เย รมมา
ขนฺธสงฺคเหณฺ สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณฺ อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณฺ อสงฺคหิตา
เต รมมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหยาตฺตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา
อนิทัสนสัปปฏิฆธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์
รูปารมณฺ์ และสุขุมรูป ๑๖ โดยความเป็นรูปชั้น ได้
แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นโอพาริกายตนะ ๙ (เว้นรูปายตนะ)
โอพาริกธาตุ ๙ (เว้นรูปธาตุ) ไม่ได้
รูปารมณฺ์ และสุขุมรูป ๑๖ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร
วิ. เต รมมา จตุหิ ขนฺธเหหิ ทสหายตฺตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา
รูปารมณฺ์ และสุขุมรูป ๑๖ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามชั้น ๔
อายตนะ ๑๐ คือ โอปาริกายตนะ ๙ (เว้นรูปายตนะ) มนายตนะ ๑
ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๙ (เว้นรูปธาตุ) วิญญานธาตุ ๗

๕๔. จงแปลปจฺจฯ พร้อมวิชันนาทั้งบาลีและภาษาไทย ในปจฺจฯดังต่อไปนี้ (47)

ปจ. มโนวิญญานธาตฺยา เย ธมฺมา

ขฬฺหฺสงฺคฺเหณ สงฺคฺหิตา อายตฺนสงฺคฺเหณ สงฺคฺหิตา ธาตฺตฺสงฺคฺเหณ อสงฺคฺหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขฬฺหฺเรหิ กตฺติหยาตฺตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ อสงฺคฺหิตา

ตอบ แปลปจ. พร้อมวิชันนาทั้งบาลีและภาษาไทย

ปจ. มโนวิญญานธาตฺฯ นี้ นັบสงฺเคราะหฺ

วิญญานธาตฺ ๖ ที่เหลือ โดยความเป็นวิญญานขันธ์ มนายตฺนะ ได้
แต่นັบสงฺเคราะหฺโดยความเป็นมโนวิญญานธาตฺ ไม่ได้

วิญญานธาตฺ ๖ ที่เหลือ เหล่านี้ นັบสงฺเคราะหฺไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตฺนะ ธาตฺฯ เท้าไร

วิ. เต ธมฺมา จตฺตฺหิ ขฬฺหฺเรหิ เอกาทสฺหยาตฺตฺเนหิ ทฺวาทสฺหิ ธาตฺตฺหิ อสงฺคฺหิตา

แปล วิญญานธาตฺ ๖ ที่เหลือเหล่านี้ นັบสงฺเคราะหฺไม่ได้ด้วย

ขันธ์ ๔ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

อายตฺนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตฺนะ ๑๐ รัมมายตฺนะ ๑

ธาตฺ ๑๒ คือ โอปาริกธาตฺ ๑๐ มโนวิญญานธาตฺ ๑ รัมมธาตฺ ๑

๕๕. จงแสดง กายวิญญานธาตฺนิตฺเทส, อุปาทาปทฺนิตฺเทส ตามทฺตฺยนยฺนิตฺเทส
(เฉพาะภาษาไทย) (53, 55)

ตอบ ปจ. กายวิญญานธาตฺฯ นี้ นັบสงฺเคราะหฺ

วิญญานธาตฺ ๖ ที่เหลือ โดยความเป็นวิญญานขันธ์ มนายตฺนะ ได้

แต่นັบสงฺเคราะหฺโดยความเป็นกายวิญญานธาตฺ ไม่ได้

วิญญานธาตฺ ๖ ที่เหลือเหล่านี้ นັบสงฺเคราะหฺไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตฺนะ ธาตฺฯ เท้าไร

วิ. วิญญานธาตฺ ๖ ที่เหลือเหล่านี้ นັบสงฺเคราะหฺไม่ได้ด้วย

ขันธ์ ๔ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

อายตฺนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตฺนะ ๑๐ รัมมายตฺนะ ๑

ธาตฺ ๑๒ คือ โอปาริกธาตฺ ๑๐ กายวิญญานธาตฺ ๑ รัมมธาตฺ ๑

ปจ. อุปาทาปฺ ๒๔ เหล่านี้ นັบสงฺเคราะหฺปถวี เตโช วาโย โดยความเป็นรูปขันธ์ ได้

แต่นັบสงฺเคราะหฺโดยความเป็นโอปาริกายตฺนะ ๙ (เวณโณฏฐัพพายตฺนะ) รัมมายตฺนะ ๑

โอปาริกธาตฺ ๙ (เวณโณฏฐัพพธาตฺ) รัมมธาตฺ ๑ ไม่ได้

ปถวี เตโช วาโย เหล่านี้ นັบสงฺเคราะหฺไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตฺนะ ธาตฺฯ เท้าไร

วิ. ปถวี เตโช วาโย เหล่านี้ นັบสงฺเคราะหฺไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตฺนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตฺนะ ๙ (เวณโณฏฐัพพายตฺนะ) มนายตฺนะ ๑ รัมมายตฺนะ ๑

ธาตฺ ๑๗ คือ โอปาริกธาตฺ ๙ (เวณโณฏฐัพพธาตฺ) วิญญานธาตฺ ๗ รัมมธาตฺ ๑

๕๖. บทนิทเทศต่อไปนี้ นับสงเคราะห์ธรรมอะไร ที่ชั้นนี้เหมือนกัน (51, 62)

แต่อายุตนะ ชาติ ต่างกัน อิตถินทริยนิทเทศ ปริเทวนิทเทศ สนิทสสนปทนิทเทศ

ตอบ บทนิทเทศต่อไปนี้ นับสงเคราะห์ธรรมต่อไปนี้ ที่ชั้นนี้เหมือนกัน แต่อายุตนะ ชาติต่างกัน

อิตถินทริยนิทเทศ	นับสงเคราะห์	โอฬาริกรูป ๑๒
ปริเทวนิทเทศ	นับสงเคราะห์	รูป ๒๗ (เว้นสัททการมณ)
สนิทสสนปทนิทเทศ	นับสงเคราะห์	รูป ๒๗ (เว้นรูปารมณ)
อสนิทสสนสปปฎิฆปท....	นับสงเคราะห์	รูปารมณ และสุขุมรูป ๑๖

๕๗. บทนิทเทศต่อไปนี้ นับสงเคราะห์ธรรมอะไร ที่ชั้นนี้เหมือนกัน (51, 59, 62)

แต่อายุตนะ ชาติ ต่างกัน โผฏฐัพพธาตุนิทเทศ ปริสินทริยนิทเทศ

เอกโวการภวนิทเทศ สปปฎิฆปทนิทเทศ อุปาทาปทนิทเทศ

ตอบ บทนิทเทศต่อไปนี้ นับสงเคราะห์ธรรมต่อไปนี้ ที่ชั้นนี้เหมือนกัน แต่อายุตนะ ชาติต่างกัน

โผฏฐัพพธาตุนิทเทศ	นับสงเคราะห์	รูป ๒๕ (เว้นโผฏฐัพพารมณ)
ปริสินทริยนิทเทศ	นับสงเคราะห์	โอฬาริกรูป ๑๒
เอกโวการภวนิทเทศ	นับสงเคราะห์	โอฬาริกรูป ๑๑ (เว้นรูปารมณ)
สปปฎิฆปทนิทเทศ	นับสงเคราะห์	สุขุมรูป ๑๖
อุปาทาปทนิทเทศ	นับสงเคราะห์	ปถวี เตโช วาโย

๓. ตติยนย อสงฺคหิตนสงฺคหิตปทนิทเทส

๙๐ บท (นฬ)

(58) ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดง ในตติยนยนิทเทส มีเท่าไร คืออะไรบ้าง

๕๘. บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดง ในตติยนยนิทเทสนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง (44, 56, 62)

ตอบ บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในตติยนยนิทเทสนั้น มี ๙๐ บท คือ
เจตสิกขันธ์ ๓

สังขะ ๓ คือ สมุทยสังขะ นิโรธสังขะ มรรคสังขะ

อินทรีย์ ๑๖ (เว้นปสาทอินทรีย์ ๕ มนินทรีย์ ๑)

ปฏิจจนสมุปบาท ๑๔ บท (เว้นวิญญาณ นามรูป สฬายตนะ อุปัตติภาวะ ปริเทวะ)

บทที่ต่อจากปฏิจจนสมุปบาท ๑๔ บท (เว้นอิทธิบาท จิต)

บท ๓๐ บท ที่อยู่ในโคจณกะ ๑๐

อัปปัจจยบท อสังขตบท ที่อยู่ในจุฬันตรทุกะ

บท ๘ บท ที่อยู่ในมหันตรทุกะ รวม ๙๐ บท

๕๙. ปฏิจจนสมุปบาท ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในตติยนยนิทเทสนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง (55)

ตอบ ปฏิจจนสมุปบาท ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในตติยนยนิทเทสนั้น มี ๑๔ บท คือ

๑. อวิชชา ๒. สังขาร ๓. ผัสสะ ๔. เวทนา ๕. ตัณหา

๖. อุปาทาน ๗. กัมมภาวะ ๘. ชาติ ๙. ชรา ๑๐. มรณะ

๑๑. โสกะ ๑๒. ทุกข์ ๑๓. โทมนัสสะ ๑๔. อุปายาสะ

๖๐. ในปฏิจจนสมุปบาทนิทเทสนั้น นิทเทสที่นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นสังขารขันธ์ไม่ได้ (52)

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุได้นั้น มีกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง

ตอบ ในปฏิจจนสมุปบาทนิทเทสนั้น นิทเทสที่นับสงเคราะห์เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน

โดยความเป็นสังขารขันธ์ไม่ได้ แต่มนับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุได้นั้น

มี ๗ นิทเทส คือ

๑. อวิชานิทเทส ๒. สังขารนิทเทส ๓. ผัสสนิทเทส ๔. ตัณหานิทเทส

๕. อุปาทานนิทเทส ๖. กัมมภูวนิทเทส ๗. อุปายาสนิทเทส

๖๑. ในตติยนยนิทเทสนั้น นิทเทสที่นับสงเคราะห์เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป โดยความเป็นขั้นต่าง आयตนะ ธาตุเหมือนกัน มีกี่นิทเทส คืออะไรบ้าง (57)

ตอบ ในตติยนยนิทเทสนั้น นิทเทสที่นับสงเคราะห์เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป โดยความเป็นขั้นต่าง आयตนะ ธาตุเหมือนกัน มี ๓ นิทเทส คือ
๑. นิโรธัจจนิทเทส ๒. อสังขตปทนิทเทส ๓. อัปปัจจยปทนิทเทส

๖๒. อินทริยนิทเทส ที่แสดงในตติยนยนิทเทสได้นั้น มีเท่าไร อะไรบ้าง (50)

ตอบ มี ๑๖ คือ

๑. อิตถินทริยนิทเทส	๒. ปุริสินทริยนิทเทส	๓. ชีวิตินทริยนิทเทส
๔. สุขินทริยนิทเทส	๕. ทุกชินทริยนิทเทส	๖. โสมนัสสินทริยนิทเทส
๗. โทมนัสสินทริยนิทเทส	๘. อุเปกชินทริยนิทเทส	๙. สัทธินทริยนิทเทส
๑๐. วิริยินทริยนิทเทส	๑๑. สตินทริยนิทเทส	๑๒. สมาธินทริยนิทเทส
๑๓. ปัญญินทริยนิทเทส	๑๔. อนัญญาตัญญูสัมมิตินทริยนิทเทส	
๑๕. อัญญินทริยนิทเทส	๑๖. อัญญาตาวินทริยนิทเทส	

๖๓. อินทริยนิทเทส ที่แสดงในตติยนยนิทเทสได้นั้น มีเท่าไร อะไรบ้าง ให้แสดงบทที่ ๓ มาเป็นตัวอย่างทั้งไทยและบาลี (47)

ตอบ มี ๑๖ บท คือ อิตถินทริยนิทเทส ปุริสินทริยนิทเทส ชีวิตินทริยนิทเทส เวทนินทริย ๕ บท อินทริยที่เหลืออีก ๘ บทมีสัทธินทริยเป็นต้น จนถึง อัญญาตาวินทริยเป็นที่สุด

แสดงบทที่ ๓ คือ ชีวิตินทริยนิทเทสเป็นตัวอย่าง ดังนี้

ปูจณา ชีวิตินทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา आयตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ชีวิตินทริยํ นีํ นับสงฺเคราะห์

เวทนา สัญญา นิพพาน โดยความเป็นรูปขั้น สังขารขั้น ไม่ได้

แต่นับสงฺเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา นิพพาน เหล่านั้น นับสงฺเคราะห์ได้ด้วยขั้น आयตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ทฺวิหิ ขนฺธเหติ เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

เวทนา สัญญา นิพพาน เหล่านั้น ยกเว้นนิพพานที่นับสงฺเคราะห์โดยความเป็นขั้นเสียแล้ว

นับสงฺเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๒ คือ เวทนาขั้น สัญญาขั้น ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๖๔. จงแสดงธรรมที่นับสงเคราะห์บทนิตเทศต่อไปนี้ ตามตติยนยนิเทศ
 ฆานนิตเทศ เหตุปทนิตเทศ เจตสิกปทนิตเทศ จิตตสหรูปนิตเทศ (45)
- ตอบ ธรรมที่ฆานนิตเทศ นับสงเคราะห์ได้ คือ สัญญา สุขุมรูป นิพพาน
 ธรรมที่เหตุปทนิตเทศ นับสงเคราะห์ได้ คือ เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน
 ธรรมที่เจตสิกปทนิตเทศ นับสงเคราะห์ได้ คือ สุขุมรูป นิพพาน
 ธรรมที่จิตตสหรูปนิตเทศ นับสงเคราะห์ได้ คือ นิพพาน
๖๕. บทนิตเทศต่อไปนี้ นับสงเคราะห์ธรรมอะไรที่ชั้นต่าง แต่อายตนะ ธาตุเหมือนกัน (49)
 ปุริสทริยนิเทศ อวิชชานิตเทศ โสกนิตเทศ ชรานิตเทศ จิตตานุปริวัตติปทนิตเทศ
- ตอบ บทนิตเทศต่อไปนี้ นับสงเคราะห์ธรรมที่ชั้นต่าง แต่อายตนะ ธาตุเหมือนกัน
 ปุริสทริยนิเทศ นับสงเคราะห์ เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
 อวิชชานิตเทศ นับสงเคราะห์ เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน
 โสกนิตเทศ นับสงเคราะห์ สัญญา สังขาร สุขุมรูป นิพพาน
 ชรานิตเทศ นับสงเคราะห์ เวทนา สัญญา นิพพาน
 จิตตานุปริวัตติปท..... นับสงเคราะห์ นิพพาน
๖๖. บทนิตเทศดังต่อไปนี้ นับสงเคราะห์ธรรมอะไร ที่ชั้นต่างกัน แต่อายตนะ ธาตุเหมือนกัน
 นิโรธสัจจนิตเทศ ชีวิตินทริยนิเทศ จิตตสังสัฏฐูปนิตเทศ (50, 60)
- ตอบ บทนิตเทศดังต่อไปนี้ นับสงเคราะห์ธรรมที่ชั้นต่างกัน แต่อายตนะ ธาตุเหมือนกัน ดังนี้
 นิโรธสัจจนิตเทศ นับสงเคราะห์ เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป
 ชีวิตินทริยนิเทศ นับสงเคราะห์ เวทนา สัญญา นิพพาน
 จิตตสังสัฏฐูปนิตเทศ นับสงเคราะห์ สุขุมรูป นิพพาน
๖๗. จงแสดงธรรมที่ชั้นต่างกัน แต่อายตนะและธาตุเหมือนกัน
 ของนิตเทศดังต่อไปนี้ สัญญานิตเทศ มัคคนิตเทศ (50)
- ตอบ แสดงธรรมที่ชั้นต่างกัน แต่อายตนะและธาตุเหมือนกัน ของนิตเทศดังนี้
 สัญญานิตเทศ คือ เวทนา สังขาร สุขุมรูป นิพพาน
 มัคคนิตเทศ คือ เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน

(68) จงแสดง ชาตินิทเทศ ตามตติยนยนิเทศ (61)

๖๘. จงแปลปจจา และวิสัชนาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจจาต่อไปนี้ (46, 61)

ป. ชาติยา เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ป. กิเลเสหิ เจว สงฺกิลฺลฺเจหิ จ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ตอบ

แปลป. ชาติ นี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา นิพพาน โดยความเป็นรูปขันธ์ สังขารขันธ์ ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ทวิหิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

เวทนา สัญญา นิพพาน เหล่านั้น ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๒ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

แปลป. สภาวธรรมทั้งหลายที่เป็นกิเลสและเร่าร้อน เหล่านี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นสังขารขันธ์ ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ตฺติหิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๓ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

- (69) จงแสดง นิโรธัจจนิทเทศ (56, 58)
 จิตตานุปริวัตติปทนิเทศ ตามตติยนยนิเทศ (เฉพาะภาษาไทย) (56, 58, 61)

๖๙. จงแปลปจฉา พร้อมทั้งวิสังขนาเป็นภาษาบาลีและภาษาไทย ในปจฉาดังต่อไปนี้

ก. ปจฉา นิโรธสจุเจน เย ธมมา (51, 56, 58, 61)

ขนฺธสฺสคฺเหน อสฺสคฺหิตา อายตฺนสฺสคฺเหน สฺสคฺหิตา ธาตุสฺสคฺเหน สฺสคฺหิตา
 เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สฺสคฺหิตา

ข. ปจฉา จิตตานุปริวัตติหิ ธมฺเมหิ เย ธมมา

ขนฺธสฺสคฺเหน อสฺสคฺหิตา อายตฺนสฺสคฺเหน สฺสคฺหิตา ธาตุสฺสคฺเหน สฺสคฺหิตา
 เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สฺสคฺหิตา

ตอบ

ก. นิโรธสจุจะ นี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป โดยความเป็นขั้น ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสังขนา เต ธมมา จตุหิ ขนฺธเณหิ เอกเณหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา สฺสคฺหิตา

แปล เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ขั้น ๔ คือ รูปขั้น เวทนาขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

ข. จิตตานุปริวัตติธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์นิพพาน

โดยความเป็นรูปขั้น เวทนาขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

นิพพานเหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสังขนา เต ธมมา น เกหิจิ ขนฺธเณหิ เอกเณหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา สฺสคฺหิตา

แปล นิพพานเหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มี

นับสงเคราะห์ได้ด้วยธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๗๐. จงแสดง จิตตสังสัฏฐูปทนิเทศ ตามตติยนยนิเทศ (เฉพาะภาษาไทย) (43)

ตอบ ป. จิตตสังสัฏฐุธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นเวทนาขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยรูปขั้น ๑ ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๗๑. ในอสังขตปทนิทเทสนั้น จะแสดงตามตติยนยนิทเทส ว่าอย่างไร (44, 49)

ตอบ แสดงอสังขตปทนิทเทส ตามตติยนยนิทเทส

ปุ. อสงฺขเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหเน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

แปล อสังขตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป โดยความเป็นขั้นไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท้าไร

วิ. เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเหหิ เอเกนหายตฺเนเน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

แปล เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป เหล่านั้น

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๔ คือ รูปขั้น เวทนาขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๗๒. จงแปล และวิสังฆาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปุจฉาดังต่อไปนี้ (55)

ปุ. มรณเณ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหเน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ตอบ แปลปุ. มรณะ นี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา นิพพาน โดยความเป็นรูปขั้น สังขารขั้น ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท้าไร

วิ. เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ทฺวิหิ ขนฺธเหหิ เอเกนหายตฺเนเน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

เวทนา สัญญา นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๒ คือ เวทนาขั้น สัญญาขั้น

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๗๓. จงแสดงปจฺจาวิสัชนา ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย

ในชีวิตินทริยนิทเทส ตามตติยนยนิทเทส

(52)

ตอบ แสดงปจฺจาวิสัชนา ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย
ในชีวิตินทริยนิทเทส ตามตติยนยนิทเทส ดังนี้

ปจฺจนา ชีวิตินทฺริเยน เย ธมฺมา

ขฬฺหฺสงฺคเหณ อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขฬฺหฺเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

แปล ชีวิตินทฺริยํ นี้ นັบสงฺเคราะห์

เวทนา สัญญา นิพพาน โดยความเป็นรูปขันธ์ สังขารขันธ์ ไม่ได้

แต่นັบสงฺเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา นิพพาน เหล่านั้น นັบสงฺเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขฬฺหฺโต จเปตฺวา

ทฺวิหิ ขฬฺหฺเณหิ เอเกนํายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

แปล เวทนา สัญญา นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพานที่นັบสงฺเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

นັบสงฺเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๒ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๗๔. จงแสดง อวิชขานิทเทส ตามตติยนยนิทเทส

(59)

ตอบ แสดงอวิชขานิทเทส ตามตติยนยนิทเทส ดังนี้

ป. อวิชฺชาเยน เย ธมฺมา

ขฬฺหฺสงฺคเหณ อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขฬฺหฺเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

แปล อวิชฺชา นี้ นັบสงฺเคราะห์

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นสังขารขันธ์ ไม่ได้

แต่นັบสงฺเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น นັบสงฺเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขฬฺหฺโต จเปตฺวา

ตฺติหิ ขฬฺหฺเณหิ เอเกนํายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

แปล เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพานที่นັบสงฺเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

นັบสงฺเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๓ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

(75) จงแสดง ฎานนิตเทศ ตามตติยนนิตเทศ มาโดยละเอียด

๗๕. จงแสดง ฎานนิตเทศ ตามตติยนนิตเทศ (48, 57)

ตอบ แสดงฎานนิตเทศ ตามตติยนนิตเทศ

ป. ฎาเนน เย ธมฺมา

ขฬฺหสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิตา อายตฺนสฺสคฺเคน สฺสคฺคิตา ธาตุสฺสคฺเคน สฺสคฺคิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขฬฺหเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สฺสคฺคิตา

ฎาน นี นัปฺสงฺเคราะหฺ

สํญญา สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นเวทนาขันธ์ สังขารขันธ์ ไม่ได้

แต่นัปฺสงฺเคราะหฺโดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

สํญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น นัปฺสงฺเคราะหฺได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา อสฺสขตํ ขฬฺหโต จเปตฺวา

ทฺวี่หิ ขฬฺหเหติ เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา สฺสคฺคิตา

สํญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพานที่นัปฺสงฺเคราะหฺโดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

นัปฺสงฺเคราะหฺได้ด้วยขันธ์ ๒ คือ รูปขันธ์ สํญญาขันธ์ ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๗๖. จงแสดง เจตนา นิตเทศ ตามตติยนนิตเทศ (58)

ตอบ แสดง เจตนา นิตเทศ ตามตติยนนิตเทศ ดังนี้

ปจฺจนา เจตนาย เย ธมฺมา

ขฬฺหสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิตา อายตฺนสฺสคฺเคน สฺสคฺคิตา ธาตุสฺสคฺเคน สฺสคฺคิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขฬฺหเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สฺสคฺคิตา

เจตนา นี นัปฺสงฺเคราะหฺ

เวทนา สํญญา สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นสังขารขันธ์ ไม่ได้

แต่นัปฺสงฺเคราะหฺโดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สํญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น นัปฺสงฺเคราะหฺได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา อสฺสขตํ ขฬฺหโต จเปตฺวา

ตฺติหิ ขฬฺหเหติ เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา สฺสคฺคิตา

เวทนา สํญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพานที่นัปฺสงฺเคราะหฺโดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

นัปฺสงฺเคราะหฺได้ด้วยขันธ์ ๓ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สํญญาขันธ์

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๗๗. จงแสดง จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส มาโดยละเอียด ตามตติยนยนิทเทส (45)

ตอบ แสดง จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส ดังนี้

ปูจณา จิตตสัมปยุตเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหเน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

จิตตสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

เอเกเน ขนฺธเเน เอเกนายตเนเน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๗๘. จงแสดง จิตตสทกุปทนิทเทส ตามตติยนยนิทเทส (60)

ตอบ แสดง จิตตสทกุปทนิทเทส ตามตติยนยนิทเทส ดังนี้

ปูจณา จิตตสทกุหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหเน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

สภาวะธรรมทั้งหลายที่เกิดพร้อมกับจิต เหล่านี้

นับสงเคราะห์นิพพาน โดยความเป็นรูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเหหิ เอเกนายตเนเน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มี

นับสงเคราะห์ได้ด้วยธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๗๙. จงแสดง อรรถกถาบทกวีตามตติยนัยบทกวี (59, 61) (54 เฉพาะภาษาไทย)

ตอบ แสดง อรรถกถาบทกวีตามตติยนัยบทกวี ดังนี้

ป. อรรถกถาบทกวี ธรรมเมหิ เม ธรรมมา

ขุณฺณสฺสคฺคเหน อสฺสคฺคิตา อายตฺนสฺสคฺคเหน สฺสคฺคิตา ธาตุสฺสคฺคเหน สฺสคฺคิตา

เต ธรรมมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนติ กตฺติ ธาตุเหติ สฺสคฺคิตา

แปล อรรถกถาบทกวี เหล่านี้ (สภาวะธรรมทั้งหลายที่ไม่มีปัจจัย ๔ เหล่านี้)

นับสงเคราะห์เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป โดยความเป็นขั้น ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธรรมมา จตุเหติ ขนฺธเหติ เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา สฺสคฺคิตา

แปล เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ขั้น ๔ คือ รูปขั้น เวทนาขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๘๐. จงแสดงเวทนานิทเทศ (ในปฏิจจสมุปบาท) ตามตติยนัยบทกวี (เฉพาะภาษาไทย) (54)

ตอบ ป. เวทนาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยผัสสะเป็นเหตุ นี้ นับสงเคราะห์

สัญญา สังขาร สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นเวทนาขั้น ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

สัญญา สังขาร สุขุมรูป นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. สัญญา สังขาร สุขุมรูป นิพพาน เหล่านี้ ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขั้น เสียแล้ว นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๓ คือ รูปขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๘๑. จงแสดง สังขารนิทเทศ ตามตติยนัยบทกวี (เฉพาะภาษาไทย) (56)

ตอบ ป. สังขารที่เกิดขึ้นโดยอาศัยอวิชชาเป็นเหตุ นี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นสังขารขั้น ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านี้

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๓ คือ รูปขั้น เวทนาขั้น สัญญาขั้น

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๘๒. จงแสดง ปริสินทริยนิทเทศ, จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานปทนิทเทศ
ตามตติยนิทเทศ เฉพาะภาษาไทย (62)

- ตอบ แสดง ปริสินทริยนิทเทศ ตามตติยนิทเทศ เฉพาะภาษาไทย ดังนี้
- ปุจฉา ปริสินทริย นี้ นับสงเคราะห์
เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน โดยความเป็นรูปขันธ์ ไม่ได้
แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้
เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
- วิสัชนา เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านั้น
ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว
นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์
ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑
- แสดง จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานปทนิทเทศ ตามตติยนิทเทศ เฉพาะภาษาไทย ดังนี้
- ปุจฉา จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์
สุขมรูป นิพพาน โดยความเป็นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ ไม่ได้
แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้
สุขมรูป นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
- วิสัชนา สุขมรูป นิพพาน เหล่านี้ ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว
นับสงเคราะห์ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๘๓. จงแสดง อุเปกขินทริยนิทเทศ กิเลสสังกิเลสีกปทนิทเทศ
ตามตติยนิทเทศ มาโดยละเอียด (53)

- ตอบ อุเปกขินทริยนิทเทศ
- ปุจฉา อุเปกขินทริเยน เย ธมฺมา
ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา
อุเปกขินทริย นี้ นับสงเคราะห์
สัญญา สังขาร สุขมรูป นิพพาน โดยความเป็นเวทนาขันธ์ ไม่ได้
แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้
สัญญา สังขาร สุขมรูป นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
- วิสัชนา เต ธมฺมา อสงฺขตฺติ ขนฺธโต จเปตฺวา
ตฺติหิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา
สัญญา สังขาร สุขมรูป นิพพาน เหล่านี้
ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว
นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๓ คือ รูปขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์
ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

กิเลสสังกิเลสิกปทนิทเทส

ปุจฉา กิเลสเหติ เจว สงฺกิเลสิเกหิ จ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

กิเลสสังกิเลสิกธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นสังขารชั้น ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ตฺติหิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๓ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

ปัจจัยสมุปบาท

ว่าโดยองค์มี ๑๒	ว่าโดยประเภทมี ๑๘	ว่าโดยพิสดารมี ๒๘																								
๑. อวิชา	๑. อวิชา	๑. อวิชา																								
๒. สังขาร	๒. สังขาร	๒. สังขาร																								
๓. วิญญาณ	๓. วิญญาณ	๓. วิญญาณ																								
๔. นามรูป	๔. นามรูป	๔. นามรูป																								
๕. สพายตนะ	๕. สพายตนะ	๕. สพายตนะ																								
๖. ผัสสะ	๖. ผัสสะ	๖. ผัสสะ																								
๗. เวทนา	๗. เวทนา	๗. เวทนา																								
๘. ตัณหา	๘. ตัณหา	๘. ตัณหา																								
๙. อุปาทาน	๙. อุปาทาน	๙. อุปาทาน																								
๑๐. ภาวะ	๑๐. ภาวะ	๑๐. กัมมภาวะ																								
		<table border="1"> <tr> <td>๑๑.</td><td>อุปปัตติภาวะ</td><td></td></tr> <tr> <td>๑๒.</td><td>กามภาวะ</td><td rowspan="3">โดยตัณหา</td></tr> <tr> <td>๑๓.</td><td>รูปภาวะ</td></tr> <tr> <td>๑๔.</td><td>อรูปภาวะ</td></tr> <tr> <td>๑๕.</td><td>สัณญ์ภาวะ</td><td rowspan="3">โดยสัณญ์</td></tr> <tr> <td>๑๖.</td><td>อสัณญ์ภาวะ</td></tr> <tr> <td>๑๗.</td><td>เนวสัณญ์นาสัณญ์ภาวะ</td></tr> <tr> <td>๑๘.</td><td>เอกโวการภาวะ</td><td rowspan="3">โดยขันธ์</td></tr> <tr> <td>๑๙.</td><td>จตุโวการภาวะ</td></tr> <tr> <td>๒๐.</td><td>ปัญจโวการภาวะ</td></tr> </table>	๑๑.	อุปปัตติภาวะ		๑๒.	กามภาวะ	โดยตัณหา	๑๓.	รูปภาวะ	๑๔.	อรูปภาวะ	๑๕.	สัณญ์ภาวะ	โดยสัณญ์	๑๖.	อสัณญ์ภาวะ	๑๗.	เนวสัณญ์นาสัณญ์ภาวะ	๑๘.	เอกโวการภาวะ	โดยขันธ์	๑๙.	จตุโวการภาวะ	๒๐.	ปัญจโวการภาวะ
๑๑.	อุปปัตติภาวะ																									
๑๒.	กามภาวะ	โดยตัณหา																								
๑๓.	รูปภาวะ																									
๑๔.	อรูปภาวะ																									
๑๕.	สัณญ์ภาวะ	โดยสัณญ์																								
๑๖.	อสัณญ์ภาวะ																									
๑๗.	เนวสัณญ์นาสัณญ์ภาวะ																									
๑๘.	เอกโวการภาวะ	โดยขันธ์																								
๑๙.	จตุโวการภาวะ																									
๒๐.	ปัญจโวการภาวะ																									
๑๑. ชาติ	๑๑. ชาติ	๒๑. ชาติ																								
๑๒. ชรามรณะ	๑๒. ชรา	๒๒. ชรา																								
	๑๓. มรณะ	๒๓. มรณะ																								
	๑๔. โสกะ	๒๔. โสกะ																								
	๑๕. ปริเทวะ	๒๕. ปริเทวะ																								
	๑๖. ทุกขะ	๒๖. ทุกขะ																								
	๑๗. โทมนัสสะ	๒๗. โทมนัสสะ																								
	๑๘. อุปายาสะ	๒๘. อุปายาสะ																								

๔. จตุตถนัย สงคหิตนสงคหิตปทนิทเทส

๖๙ บท (ฐตา)

๘๔. จงแสดงคาถาพร้อมทั้งคำแปล ในจตุตถนัยนิทเทส (50, 61)

ตอบ คาถาแสดงบทที่พระพุทธองค์ทรงแสดง ในจตุตถนัยนิทเทส

เทว สจจา ปนฺรสินฺทริยา เอกาทส ปฏิจฺจสมุปปาทา

อุทฺธึ ปฺน เอกาทส โคจฺจนปทเมตฺถ ตีสวริํ

พระพุทธองค์ทรงแสดงบทที่อยู่ในจตุตถนัยนิทเทสนี้ มี ๖๙ บท คือ

สัจจะ ๒ (เว้น ทุกขสัจจะ นิโรธสัจจะ)

อินทริย์ ๑๕ (เว้น ปสาทอินทริย์ ๕ ชีวิตินทริย์ ๑ มนินทริย์ ๑)

ปฏิจจสมุปบาท ๑๑ บท (เว้น วิญญาณ นามรูป สพายตนะ เวทนา

อุปปัตติภาวะ ชาติ ชรา มรณะ)

บทที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาท อีก ๑๑ บท คือ

สติปัฏฐาน สัมมปชาน อปปมัญญา ปญฺจินทริย์

พละ โพชฌงค์ มัคคังคะ ผัสสะ เจตนา อธิโมกข์ มนสิการ

บทที่อยู่ในโคจณกะ ๓๐ บท รวม ๖๙ บท

๘๕. บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงใน จตุตถนัยนิทเทสนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง (51)

ตอบ บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในจตุตถนัยนิทเทสนั้น มี ๖๙ บท คือ

สัจจะ ๒ (เว้น ทุกขสัจจะ นิโรธสัจจะ)

อินทริย์ ๑๕ (เว้น ปสาทอินทริย์ ๕ ชีวิตินทริย์ ๑ มนินทริย์ ๑)

ปฏิจจสมุปบาท ๑๑ บท (เว้น วิญญาณ นามรูป สพายตนะ เวทนา

อุปปัตติภาวะ ชาติ ชรา มรณะ)

บทที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาท อีก ๑๑ บท คือ

สติปัฏฐาน สัมมปชาน อปปมัญญา ปญฺจินทริย์

พละ โพชฌงค์ มัคคังคะ ผัสสะ เจตนา อธิโมกข์ มนสิการ

บทที่อยู่ในโคจณกะ ๓๐ บท รวม ๖๙ บท

(86) ในจตุตถนยนิทเทส นั้น สัจจาทินิทเทส มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง

๘๖. ในจตุตถนยนิทเทส นั้น สัจจาทินิทเทส มีกี่นิทเทส ได้แก่นิทเทสใดบ้าง (57, 59)

ตอบ ในจตุตถนยนิทเทสนั้น สัจจาทินิทเทส มี ๑๐ นิทเทส คือ

๑. สัจจนิทเทส	๒. อินทริยนิทเทส	๓. ปฏิจจสมุปปาตนิทเทส
๔. สติปัญฐานนิทเทส	๕. สัมมปปชานนิทเทส	๖. อัปปมัญญานิทเทส
๗. ปัญจอินทริยนิทเทส	๘. พลนิทเทส	๙. โพชฌังคนิทเทส
๑๐. มัคคังคนิทเทส		

๘๗. ในจตุตถนยนิทเทสนั้น มีนิทเทสใดบ้าง ที่องค์ธรรมเป็นรูปขันธ์ มีกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง จงบอกชื่อนิทเทสนั้นมาด้วย (44)

ตอบ ในจตุตถนยนิทเทสนั้น บทนิทเทสที่องค์ธรรมเป็นรูปขันธ์นั้น มี ๓ นิทเทส คือ

๑. อิตถินทริยนิทเทส ๒. ปุริสินทริยนิทเทส ๓. ปริเทวนิทเทส

๘๘. บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์สังขารขันธ์เจตสิก ๔๐, ๔๑, ๔๒, ๔๓, ๔๔, ๔๕ มีอย่างละกี่ยนิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง ตามจตุตถนยนิทเทส (48, 52)

ตอบ บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์ สังขารขันธ์เจตสิก ๔๐ มี ๔ นิทเทส คือ

๑. กิเลสปทนิทเทส	๒. กิเลสสังกิเลสิกปทนิทเทส
๓. กิเลสสังกิเลฐูปทนิทเทส	๔. กิเลสกิเลสสัมปยุตตปทนิทเทส

บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์ สังขารขันธ์เจตสิก ๔๑ ไม่มี

บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์ สังขารขันธ์เจตสิก ๔๒ มี ๕ นิทเทส คือ

๑. สัญโญชนปทนิทเทส	๒. สัญโญชนสัญโญชนียปทนิทเทส
๓. นีวรณปทนิทเทส	๔. นีวรณนีวรณียปทนิทเทส
๕. นีวรณนีวรณสัมปยุตตปทนิทเทส	

บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์ สังขารขันธ์เจตสิก ๔๓ มี ๑ นิทเทส คือ

สัญโญชนสัญโญชนสัมปยุตตปทนิทเทส

บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์ สังขารขันธ์เจตสิก ๔๔ มี ๑ นิทเทส คือ เหตุปทนิทเทส

บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์ สังขารขันธ์เจตสิก ๔๕ มี ๒ นิทเทส คือ

๑. เหตุสเหตุกปทนิทเทส	๒. เหตุเหตุสัมปยุตตปทนิทเทส

๘๙. ในจตุตถกถาบทเทศ ถ้าองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง คือ โลกเจตสิก
องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก คืออะไร (47)
และบทกถาที่มีชื่อปรากฏอยู่ในปฏิจกสมุปปาท มีเท่าไร คืออะไร
จงปจฺจนาวิสัชนา ในตถาหานิทเทศ มาเป็นภาษาไทย (47)

ตอบ องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก คือ สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เวไนโลภะ)
บทกถาที่มีชื่อปรากฏอยู่ในปฏิจกสมุปปาท มี ๑๑ บท คือ

๑. อวิชชา	๒. สังขาร	๓. ผัสสะ	๔. ตัณหา	๕. อุปาทาน
๖. กัมมภาวะ	๗. โลภะ	๘. ปริเทวะ	๙. ทุกขะ	๑๐. โทมนัสสะ
๑๑. อุปายาสะ				

บทกถา คือ ตถาหานิทเทศ แสดงตถาหานิทเทศเป็นภาษาไทย ดังนี้

ปจฺจนา ตัณหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยเวทนาเป็นเหตุ นี้ นับสงเคราะห์
สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เวไนโลภะ) โดยความเป็นสังขารขันธ์ ธิมมายตนะ ธิมมธาตุ ได้
สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์
ตัณหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยเวทนาเป็นเหตุ โดยความเป็นสังขารขันธ์ ธิมมายตนะ ธิมมธาตุ ได้
ตัณหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยเวทนาเป็นเหตุ เหล่านี้
นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
วิสัชนา ตัณหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยเวทนาเป็นเหตุ เหล่านี้
นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารขันธ์ ๑ ธิมมายตนะ ๑ ธิมมธาตุ ๑

๙๐. จงแสดงปจฺจนา ปริเทวนิทเทศ ตามจตุตถกถาบทเทศ
ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย (ไม่ต้องวิสัชนา) (46)

ตอบ ปุ. ปริเทเวณ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธะหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ปริเทวะ คือ ปริเทวจิตตชัสสัททะ นี้ นับสงเคราะห์

อปริเทวจิตตชัสสัททะ อุตฺตชัสสัททะ โดยความเป็นรูปขันธ์ สัททหายตนะ สัททธาตุ ได้

อปริเทวจิตตชัสสัททะ อุตฺตชัสสัททะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

ปริเทวจิตตชัสสัททะ โดยความเป็นรูปขันธ์ สัททหายตนะ สัททธาตุ ได้

ปริเทวจิตตชัสสัททะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

๙๑. จงแสดงเฉพาะคำปฐจาทั้งบาลีและคำแปล
สมาธิทริยนิทเทส กิเลสสังกิเลสิกปทนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส
สำหรับ กิเลสสังกิเลสิกปทนิทเทส ให้แสดงวิชันาด้วย (45)

ตอบ ปุ. สมาธิทริเยน เย ธมฺมา

ขฬฺหสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขฬฺหสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขฬฺเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

สมาธิทริยํ นี้ นັบสงฺเคราะห์

สังขารขันธ์เจตสิก ๕๐ โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๕๐ เหล่านี้ นັบสงฺเคราะห์

สมาธิทริยํ โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สมาธิทริยํ เหล่านั้น นັบสงฺเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท้าไร

ปุ. กิเลสเหติ เจว สงฺกิเลสิกเกหิ จ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขฬฺหสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขฬฺหสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขฬฺเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

กิเลสสังกิเลสิกธรรม เหล่านี้ นັบสงฺเคราะห์สังขารขันธ์เจตสิก ๔๐ (เว้นกิเลสองค์ธรรม ๑๐)

โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๐ เหล่านี้ นັบสงฺเคราะห์

กิเลสสังกิเลสิกธรรม โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

กิเลสสังกิเลสิกธรรม เหล่านั้น นັบสงฺเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท้าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกณ ขฬฺเहेณ เอเกณายตเนณ เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

กิเลสสังกิเลสิกธรรม เหล่านั้น นັบสงฺเคราะห์ได้ด้วยสังขารขันธ์ ๑ รั้มมายตนะ ๑ รั้มมธาตุ ๑

๙๒. จงแสดง อิตถินทริยนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (60)

ตอบ แสดง อิตถินทริยนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

ปุ. อิตถินทริยํ นี้ นັบสงฺเคราะห์

สุขุมรูป ๑๕ (เว้นอิตถิภาวะ) โดยความเป็นรูปขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สุขุมรูป ๑๕ เหล่านี้ นັบสงฺเคราะห์

อิตถินทริยํ โดยความเป็นรูปขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

อิตถินทริยํ เหล่านั้น นັบสงฺเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท้าไร

วิ. อิตถินทริยํ เหล่านั้น นັบสงฺเคราะห์ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ รั้มมายตนะ ๑ รั้มมธาตุ ๑

๙๓. จงแสดง สมุทยสังจณิทเทศ ตามจตุตถนยนิทเทศ (60)

ตอบ แสดง สมุทยสังจณิทเทศ ตามจตุตถนยนิทเทศ ดังนี้

ป. สมุทยสจุเจน เย ธมฺมา

ขนฺธสฺสคฺเคน สงฺคหิตา อายตฺนสฺสคฺเคน สงฺคหิตา ธาตุสฺสคฺเคน สงฺคหิตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสฺสคฺเคน สงฺคหิตา อายตฺนสฺสคฺเคน สงฺคหิตา ธาตุสฺสคฺเคน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

สมุทยสฺสจจะ นี นัปปสงฺเคระหิ

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เว้นโลภะ) โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ นัปปสงฺเคระหิ

สมุทยสฺสจจะ โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สมุทยสฺสจจะ เหล่านี้ นัปปสงฺเคระหิได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

สมุทยสฺสจจะ เหล่านี้ นัปปสงฺเคระหิได้ด้วยสังขารขันธ์ ๑ รั้มมายตนะ ๑ รั้มมธาตุ ๑

๙๔. จงแสดง สตินทริยนิทเทศ ตามจตุตถนยนิทเทศ มาโดยละเอียด (49)

ตอบ ป. สตินทฺริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสฺสคฺเคน สงฺคหิตา อายตฺนสฺสคฺเคน สงฺคหิตา ธาตุสฺสคฺเคน สงฺคหิตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสฺสคฺเคน สงฺคหิตา อายตฺนสฺสคฺเคน สงฺคหิตา ธาตุสฺสคฺเคน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

สตินทฺริยํ นี นัปปสงฺเคระหิ

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เว้นสติเจตสิก) โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ นัปปสงฺเคระหิ

สตินทฺริยํ โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สตินทฺริยํ เหล่านี้ นัปปสงฺเคระหิได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

สตินทฺริยํ เหล่านี้ นัปปสงฺเคระหิได้ด้วยสังขารขันธ์ ๑ รั้มมายตนะ ๑ รั้มมธาตุ ๑

๙๕. จงแสดงปจฺจนาวิสัชนา ทั้งบาลีและคำแปล ในอิตถินทริยนิทเทส (55)

และ คณฺถคณฺถสํมปยุตตปทนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ตามจตุตถนยนิทเทส

ตอบ แสดงปจฺจนา ทั้งบาลีและคำแปล ในอิตถินทริยนิทเทส

ปจฺจนา อิตถินทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ชาติสงฺคเหน สงฺคหิตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ชาติสงฺคเหน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเธหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ชาติหิ สงฺคหิตา

แปล อิตถินทริยํ นี้ นับสงเคราะห์

สุขุมรูป ๑๕ (เว้นอิตถิการูป) โดยความเป็นรูปขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

สุขุมรูป ๑๕ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

อิตถินทริยํ โดยความเป็นรูปขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

อิตถินทริยํ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ชาติ เท้าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเธน เอเกนอายตเนน เอกาย ชาติยา สงฺคหิตา

แปล อิตถินทริยํ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ รัมมายตนะ ๑ รัมมธาตุ ๑

และแสดง คณฺถคณฺถสํมปยุตตปทนิทเทส เฉพาะภาษาไทย

ปจฺจนา สภาวธรรมทั้งหลาย ที่เป็นคณฺถและประกอบด้วยคณฺถ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เว้นทิกฺกุฏฐิ) โดยความเป็นสังขารขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สภาวธรรมทั้งหลาย ที่เป็นคณฺถและประกอบด้วยคณฺถ

โดยความเป็นสังขารขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

สภาวธรรมทั้งหลาย ที่เป็นคณฺถและประกอบด้วยคณฺถ เหล่านั้น

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ชาติ เท้าไร

วิสัชนา สภาวธรรมทั้งหลาย ที่เป็นคณฺถและประกอบด้วยคณฺถ เหล่านั้น

นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารขันธ์ ๑ รัมมายตนะ ๑ รัมมธาตุ ๑

๙๖. **จงแสดงปูจณาและวิสัชนา เฉพาะภาษาไทย ในโสมนัสสินทริยนิทเทศ และ กิเลสสังกิลิฏฐูปาทิทเทศ ตามจตุตถนยนิทเทศ** (53)

ตอบ แสดงปูจณาและวิสัชนา เฉพาะภาษาไทย ในโสมนัสสินทริยนิทเทศ ตามจตุตถนยนิทเทศ ดังนี้

ปูจณา โสมนัสสินทริยี้ นี้ นับสงเคราะห์

สุข ทุกข์ โทมนัส อุเบกขา โดยความเป็นเวทนาขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

สุข ทุกข์ โทมนัส อุเบกขา เหล่านี้ นับสงเคราะห์

โสมนัสสินทริยี้ โดยความเป็นเวทนาขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

โสมนัสสินทริยี้ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา โสมนัสสินทริยี้ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยเวทนาขันธ์ ๑ รัมมายตนะ ๑ รัมมธาตุ ๑

แสดงปูจณาและวิสัชนา เฉพาะภาษาไทย ในกิเลสสังกิลิฏฐูปาทิทเทศ

ปูจณา กิเลสสังกิลิฏฐธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์สังขารขันธ์เจตสิก ๔๐ (เว้นกิเลสองค์ธรรม ๑๐)

โดยความเป็นสังขารขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

กิเลสสังกิลิฏฐธรรม โดยความเป็นสังขารขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

กิเลสสังกิลิฏฐธรรม เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา กิเลสสังกิลิฏฐธรรม เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารขันธ์ ๑ รัมมายตนะ ๑ รัมมธาตุ ๑

๙๗. **จงแสดง สังขารนิทเทศ ตามจตุตถนยนิทเทศ (เฉพาะภาษาไทย)** (56)

ตอบ แสดง สังขารนิทเทศ ตามจตุตถนยนิทเทศ เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

ป. สังขารที่เกิดขึ้นโดยอาศัยอวิชชาเป็นเหตุ นี้ นับสงเคราะห์

สังขารขันธ์เจตสิก ๕๐ โดยความเป็นสังขารขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๕๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สังขารที่เกิดขึ้นโดยอาศัยอวิชชาเป็นเหตุ โดยความเป็นสังขารขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

สังขารที่เกิดขึ้นโดยอาศัยอวิชชาเป็นเหตุ เหล่านั้น

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. สังขารที่เกิดขึ้นโดยอาศัยอวิชชาเป็นเหตุ เหล่านั้น

นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารขันธ์ ๑ รัมมายตนะ ๑ รัมมธาตุ ๑

๙๘. จงแสดงเฉพาะคำปฐจาภาษาไทย โพชฌงค์นิตเทส ตามจตุตถนยนิทเทส (52)

ตอบ ปุ. โพชฌงค์ทั้ง ๗ เหล่านี้ นับสงเคราะห์
สังขารชั้นเจตสิก ๕๐ โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้
สังขารชั้นเจตสิก ๕๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์
โพชฌงค์ โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้
โพชฌงค์ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

๙๙. จงแสดง อัญญาตาวินทริยนิทเทส, โทมัสสนิทเทส
ตามจตุตถนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (50)

ตอบ แสดง อัญญาตาวินทริยนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย)

ปุ. อัญญาตาวินทริย นี้ นับสงเคราะห์สังขารชั้นเจตสิก ๕๐ (เว้นปัญญาเจตสิก
ที่ในอรหัตตผลจิต ๑) โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้
สังขารชั้นเจตสิก ๕๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์
อัญญาตาวินทริย โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้
อัญญาตาวินทริย เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร
วิ. อัญญาตาวินทริย เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารชั้น ๑ รัมมายนะ ๑ รัมมธาตุ ๑

แสดง โทมัสสนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย)

ปุ. โทมัสสะ นี้ นับสงเคราะห์
สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา โดยความเป็นเวทนาชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้
สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา เหล่านี้ นับสงเคราะห์
โทมัสสะ โดยความเป็นเวทนาชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้
โทมัสสะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร
วิ. โทมัสสะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยเวทนาชั้น ๑ รัมมายนะ ๑ รัมมธาตุ ๑

๑๐๐. จงแสดง อาสวสาสวปทนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (62)

ตอบ แสดง อาสวสาสวปทนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ดังนี้
ปุจฉา อาสวสาสวธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์สังขารชั้นเจตสิก ๔๗ (เว้นโลภะ ทิฏฐิ โมหะ)
โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้
สังขารชั้นเจตสิก ๔๗ เหล่านี้ นับสงเคราะห์
อาสวสาสวธรรม โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้
อาสวสาสวธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร
วิชันนา อาสวสาสวธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารชั้น ๑ รัมมายนะ ๑ รัมมธาตุ ๑

๑๐๑. จงแสดง โสภณิทเทศ ตามจตุตถกณยนิทเทศ (58)

ตอบ แสดง โสภณิทเทศ ตามจตุตถกณยนิทเทศ ดังนี้

ปูจนา โสเกน เย ธมมา

ขนฺธสฺสคฺเคน สงฺคหิตา อายตฺนสฺสคฺเคน สงฺคหิตา ธาตุสฺสคฺเคน สงฺคหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมมา

ขนฺธสฺสคฺเคน สงฺคหิตา อายตฺนสฺสคฺเคน สงฺคหิตา ธาตุสฺสคฺเคน สงฺคหิตา
เต ธมมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

แปล โสกะ นี้ นับสงเคราะห์

สุขเวทนา ทุกขเวทนา โสมนัสเวทนา อุเบกขาเวทนา

โดยความเป็นเวทนาขันธ์ รั้งมายตนะ รั้งมธาตุ ได้

สุขเวทนา ทุกขเวทนา โสมนัสเวทนา อุเบกขาเวทนา เหล่านี้ นับสงเคราะห์

โสกะ โดยความเป็นเวทนาขันธ์ รั้งมายตนะ รั้งมธาตุ ได้

โสกะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยนา โสกะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยเวทนาขันธ์ ๑ รั้งมายตนะ ๑ รั้งมธาตุ ๑

๑๐๒. จงแสดงปูจนาและวิสัยนา เฉพาะภาษาไทย ในปริเทวนิทเทศ (54, 62)

และ เจตนาิทเทศ ตามจตุตถกณยนิทเทศ (54)

ตอบ แสดงปูจนาและวิสัยนาเฉพาะภาษาไทย ในปริเทวนิทเทศ ตามจตุตถกณยนิทเทศ ดังนี้

ปูจนา ปริเทวะ คือ ปริเทวจิตตชสัททะ นี้ นับสงเคราะห์

อปฺริเทวจิตตชสัททะ อุตฺตชสัททะ โดยความเป็นรูปขันธ์ สัททายตนะ สัททธาตุ ได้

อปฺริเทวจิตตชสัททะ อุตฺตชสัททะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

ปริเทวจิตตชสัททะ โดยความเป็นรูปขันธ์ สัททายตนะ สัททธาตุ ได้

ปริเทวจิตตชสัททะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยนา ปริเทวจิตตชสัททะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ สัททายตนะ ๑ สัททธาตุ ๑

แสดงปูจนาและวิสัยนา เฉพาะภาษาไทย ในเจตนาิทเทศ

ปูจนา เจตนา นี้ นับสงเคราะห์

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เว้นเจตนา) โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้งมายตนะ รั้งมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

เจตนา โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้งมายตนะ รั้งมธาตุ ได้

เจตนา เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยนา เจตนา เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารขันธ์ ๑ รั้งมายตนะ ๑ รั้งมธาตุ ๑

๑๐๓. จงแสดงปจฺจา เหตุปทนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส
ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย (ไม่ต้องวิสาขนา) (43)

ตอบ ปจ. เหตุติ ธมฺเมติ เย ธมฺมา

ขณฺธสํคฺเคน สงฺคฺหิตา อายตฺนสํคฺเคน สงฺคฺหิตา ธาตุสํคฺเคน สงฺคฺหิตา
เตหิ ธมฺเมติ เย ธมฺมา

ขณฺธสํคฺเคน สงฺคฺหิตา อายตฺนสํคฺเคน สงฺคฺหิตา ธาตุสํคฺเคน สงฺคฺหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขณฺเธหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคฺหิตา

เหตุธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สังขารชั้นเจตสิก ๔๔ (เว้นเหตุ ๖) โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้

สังขารชั้นเจตสิก ๔๔ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

เหตุธรรม โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้

เหตุธรรม เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท้าไร

๑๐๔. จงแสดง คณฺถคณฺถนียปทนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ตามจตุตถนยนิทเทส (58)

ตอบ แสดง ปจฺจาและวิสาขนา (เฉพาะภาษาไทย) ในคณฺถคณฺถนียปทนิทเทส ดังนี้

ปจฺจา สภาวธรรมทั้งหลาย ที่เป็นคณฺถะและเป็นอารมณฺของคณฺถะ เหล่านี้

นับสงเคราะห์สังขารชั้นเจตสิก ๔๗ (เว้นคณฺถะองค์ธรรม ๓)

โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้

สังขารชั้นเจตสิก ๔๗ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สภาวธรรมทั้งหลาย ที่เป็นคณฺถะและเป็นอารมณฺของคณฺถะ

โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้

สภาวธรรมทั้งหลาย ที่เป็นคณฺถะและเป็นอารมณฺของคณฺถะ เหล่านั้น

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท้าไร

วิสาขนา สภาวธรรมทั้งหลาย ที่เป็นคณฺถะและเป็นอารมณฺของคณฺถะ เหล่านั้น

นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารชั้น ๑ รัมมายนะ ๑ รัมมธาตุ ๑

๑๐๕. จงแสดงปูจณาและวิสัยชา เฉพาะภาษาไทย อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทส ตามจตุตถกณยนิทเทส (57)

ตอบ แสดงปูจณาและวิสัยชาภาษาไทย อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทส ตามจตุตถกณยนิทเทส

- ป. อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์
สังขารชั้นเจตสิก ๔๙ (เว้นทิฏฐิเจตสิก) โดยความเป็นสังขารชั้น ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้
สังขารชั้นเจตสิก ๔๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์
อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยความเป็นสังขารชั้น ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้
อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท้าไร
วิ. อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารชั้น ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ

๑๐๖. จงแสดง อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทส ตามจตุตถกณยนิทเทส (56)

ตอบ แสดง อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทส ตามจตุตถกณยนิทเทส ดังนี้

- ป. อุปาทาเนหิ เจว อุปาทานสมฺปยุตฺเตหิ จ ฐมฺเมหิ เย ฐมฺมา
ขนฺธสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา
เตหิ ฐมฺเมหิ เย ฐมฺมา
ขนฺธสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา
เต ฐมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเหติ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา
อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์
สังขารชั้นเจตสิก ๔๙ (เว้นทิฏฐิ) โดยความเป็นสังขารชั้น ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้
สังขารชั้นเจตสิก ๔๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์
อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยความเป็นสังขารชั้น ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้
อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท้าไร
วิ. เต ฐมฺมา เอเกน ขนฺธเณ เอเกนอายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา
อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม เหล่านี้
นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารชั้น ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ

๑๐๗. จงแสดงเฉพาะคำปจณา ทั้งบาลีและคำแปล

อาสวอาสวสัมปยุตตปทนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส (51)

ตอบ ปุ. อาสเวหิ เจว อาสวสมปยุตเตหิ จ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเธหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

อาสวอาสวสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สังขารชั้นเจตสิก ๔๘ (เวทนา โลภะ, ทิฏฐิ) โดยความเป็นสังขารชั้น รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้
สังขารชั้นเจตสิก ๔๘ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

อาสวอาสวสัมปยุตตธรรม โดยความเป็นสังขารชั้น รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

อาสวอาสวสัมปยุตตธรรม เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

๑๐๘. จงแสดง ปุริสินทริยนิทเทส, โอมโอมนียปทนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย)

ตอบ แสดง ปุริสินทริยนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ดังนี้ (61)

ปจณา ปุริสินทริยํ นี้ นับสงเคราะห์สุขุมรูป ๑๕ (เวทนาปริสภาวะ)

โดยความเป็นรูปชั้น รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สุขุมรูป ๑๕ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ปุริสินทริยํ

โดยความเป็นรูปชั้น รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

ปุริสินทริยํ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา ปุริสินทริยํ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยรูปชั้น ๑ รั้มมายตนะ ๑ รั้มมธาตุ ๑

แสดง โอมโอมนียปทนิทเทส ตามจตุตถนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ดังนี้

ปจณา โอมโอมนียธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์สังขารชั้นเจตสิก ๔๗ (เวทนา โสมะ องค์ธรรม ๓)

โดยความเป็นสังขารชั้น รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สังขารชั้นเจตสิก ๔๗ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

โอมโอมนียธรรม โดยความเป็นสังขารชั้น รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

โอมโอมนียธรรม เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา โอมโอมนียธรรม เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารชั้น ๑ รั้มมายตนะ ๑ รั้มมธาตุ ๑

๑๐๙. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ตามจตุตถกถาของนิตเทส ของนิตเทสดังต่อไปนี้ (43, 44, 46)

๑. อิตถินทริยนิทเทส ๒. สัมมัตถานิทเทส ๓. ทุกขนิทเทส ๔. มนสิการนิทเทส

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ตามจตุตถกถาของนิตเทส ของนิตเทสดังต่อไปนี้

อิตถินทริยนิทเทส	เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สุขุมรูป ๑๕ (เว้นอิตถิภาวะ)
อิตถินทริยนิทเทส	เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	อิตถินทริย
สัมมัตถานิทเทส	เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สังขารขันธ์เจตสิก ๕๐
สัมมัตถานิทเทส	เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	สัมมัตถาน
ทุกขนิทเทส	เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สุข โสมนัส โทมนัส อุเบกขา
ทุกขนิทเทส	เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	ทุกข์
มนสิการนิทเทส	เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เว้นมนสิการ)
มนสิการนิทเทส	เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	มนสิการ

๑๑๐. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ตามจตุตถกถาของนิตเทส ของนิตเทสดังต่อไปนี้ (43)

ปัญญินทริยนิทเทส โทมนัสสนิทเทส อัปปมัญญานิทเทส

ตอบ

ปัญญินทริยนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เว้นปัญญา)
ปัญญินทริยนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	ปัญญินทริย
โทมนัสสนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา
โทมนัสสนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	โทมนัสสะ
อัปปมัญญานิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สังขารขันธ์เจตสิก ๕๐
อัปปมัญญานิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	อัปปมัญญา

๑๑๑. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ของนิตเทสดังต่อไปนี้ ตามจตุตถนยนิตเทส (44, 59)

สังขารนิตเทส

อุปาทานนิตเทส

โสภณนิตเทส

ปริสสินทรียนิตเทส

ปริเทวนนิตเทส

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง ของนิตเทสดังต่อไปนี้

สังขารนิตเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สังขารชั้นเจตสิก ๕๐
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	สังขารที่เกิดขึ้นโดยอาศัยอวิชชาเป็นเหตุ
อุปาทานนิตเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สังขารชั้นเจตสิก ๔๘ (เวทนาโลภะ, ทิฏฐิ)
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	อุปาทานที่เกิดขึ้นโดยอาศัยตัณหาเป็นเหตุ
โสภณนิตเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	โสกะ
ปริสสินทรียนิตเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	สุขุมรูป ๑๕ (เวทนาปริสภาวะ)
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	ปริสสินทรีย์
ปริเทวนนิตเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	อปริเทวนจิตตชัสสัททะ อุตุชสัททะ
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	ปริเทวนจิตตชัสสัททะ

๕. ปญจมนย อสงฺคหิตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส

๒๕๗ บท (สมาร)า

๑๑๒. จงแปลคาถาดังต่อไปนี้ (51)

สพฺเพ ขนฺธา ตถายตนา ชาติโย สจฺจโต ตโย
อินฺทริยานิปี สพฺพานิ เตวีสติ ปฏิจฺจโต

ตอบ แปลคาถา ดังต่อไปนี้

๑. ขันธ์ทั้งหมด อายตนะทั้งหมด ชาติทั้งหมด
สัจจะ ๓ คือ สมุทยสัจจะ นิโรธสัจจะ มัคคสัจจะ
อินทรีย์ทั้งหมด ปฏิจจสมุปบาท ๒๓ (เว้นอุปปัตติภาวะ
กามภาวะ รูปภาวะ สัตถุญญภาวะ ปญจโวการภาวะ)

๑๑๓. อัปภันตรมตติกา ที่แสดงไว้ในปญจมนยนิทเทส มีจำนวนกี่บท คืออะไรบ้าง (46)

ตอบ อัปภันตรมตติกา ที่แสดงไว้ในปญจมนยนิทเทส มีจำนวน ๙๙ บท คือ
ขันธ์ ๕ อายตนะ ๑๒ ชาติ ๑๘ สัจจะ ๓ (เว้นทุกขสัจจะ) อินทรีย์ ๒๒
ปฏิจจสมุปบาท ๒๓ (เว้นอุปปัตติภาวะ กามภาวะ รูปภาวะ สัตถุญญภาวะ ปญจโวการภาวะ)
ธรรมที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาทไป อีก ๑๖ บท

๑๑๔. อัปภันตรมตติกา ที่ไม่แสดงในปญจมนยนิทเทส มีจำนวนเท่าไร คืออะไรบ้าง (52)

ตอบ มี ๖ คือ ทุกขสัจจะ อุปปัตติภาวะ กามภาวะ รูปภาวะ สัตถุญญภาวะ ปญจโวการภาวะ

๑๑๕. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง

ของนิทเทสดังต่อไปนี้ ตามปญจมนยนิทเทส เอกโวการภาวนิทเทส

มโนธาตุนิทเทส นิโรธสัจจนิทเทส (47, 52, 55, 61)

<u>ตอบ</u> เอกโวการภาวะ	เย ธมฺมา แรก	ได้แก่ จิต ๘๙
	เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่ รูป เวทนา สัตถุญญา สังขาร นิพพาน
มโนธาตุ	เย ธมฺมา แรก	ได้แก่ รูป เวทนา สัตถุญญา สังขาร นิพพาน
	เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่ จิต ๘๙
นิโรธสัจจนิทเทส	เย ธมฺมา แรก	ได้แก่ จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่ เวทนา สัตถุญญา สังขาร นิพพาน

๑๑๖. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ตามปัญจมนยนิทเทส ของนิทเทสดังต่อไปนี้ ชาตินิทเทส กายวิญญูณธาตุนิทเทส
สมาธิทริยนิทเทส จิตตวิปปยุตตปทนิทเทส สรณปทนิทเทส (48, 49, 61)

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และแสดงองค์ธรรม เย ธมฺมา หลัง
ตามปัญจมนยนิทเทส (นัย ๕) ของนิทเทสดังต่อไปนี้

ชาตินิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	จิต ๘๙
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
กายวิญญูณธาตุ.....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	จิต ๘๙
สมาธิทริยนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
จิตตวิปปยุตตปท.....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	จิต ๘๙
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
สรณปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	จิต เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

๑๑๗. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ของนิทเทสดังต่อไปนี้ ตามปัญจมนยนิทเทส (53, 61)
จักขุวิญญูณธาตุนิทเทส วิริยทริยนิทเทส จตุโวการภวนิทเทส
อนิทฺสสนสัปปฎิฆปทนิทเทส อนารัมมณปทนิทเทส

ตอบ

จักขุวิญญูณธาตุ....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	จิต ๘๙
วิริยทริยนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
จตุโวการภวนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	จิต เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
อนิทฺสสนสัปปฎิฆ....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	นามขันธ์ ๔ นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	โอฬาริกรูป ๑๒
อนารัมมณปท.....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	จิต ๘๙
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

๑๑๘. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ตามปัญจมนยนิทเทส ดังต่อไปนี้ รูปธาตุนิทเทส ชีวิตินทริยนิทเทส
โพชฌงค์นิทเทส อกุสลปทนิทเทส อัชฌัตติกปทนิทเทส (48, 53, 56)

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ตามปัญจมนยนิทเทส ดังนี้

รูปธาตุนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	นามขันธ์ ๕ นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	โอฬาริกรูป ๑๒
ชีวิตินทริยนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	จิต ๘๙
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
โพชฌงค์นิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
อกุสลปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	นามขันธ์ ๕ นิพพาน
อัชฌัตติกปท.....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒

๑๑๙. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ของนิทเทสดังต่อไปนี้ ตามปัญจมนยนิทเทส โสธธาตุนิทเทส มโนธาตุนิทเทส
ปัญจอินทริยนิทเทส วิปากธัมมปทนิทเทส จิตตวิสังสัฏฐูปทนิทเทส (62)

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และแสดงองค์ธรรม เย ธมฺมา หลัง
ของนิทเทสดังต่อไปนี้

โสธธาตุนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	นามขันธ์ ๕ นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	โอฬาริกรูป ๑๒
มโนธาตุนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	จิต ๘๙
ปัญจอินทริยนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
วิปากธัมมปท.....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	จิต เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
จิตตวิสังสัฏฐูปท.....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่	จิต ๘๙
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

๑๒๐. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ตามปัญจกมณีนทเทส ของบทนทเทสดังต่อไปนี้ (48, 50, 54)

นามรูปนทเทส มโนวิญญูณธาตุนทเทส รูปายตนทเทส

วิปากปทนทเทส อสังขตปทนทเทส

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง ของบทนทเทสดังต่อไปนี้

นามรูปนทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
มโนวิญญูณธาตุ...	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	จิต ๘๙
รูปายตนทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	นามขันธ์ ๔ นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	โอฬาริกรูป ๑๒
วิปากปทนทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	จิต เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
อสังขตปทนทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

๑๒๑. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง
ของนทเทสดังต่อไปนี้ ตามปัญจกมณีนทเทส (47, 52, 55)

ชีวหินทริยนทเทส อรูปภวนทเทส พหิรปทนทเทส โยคโยคินียปทนทเทส

ตอบ

ชีวหินทริยนทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	นามขันธ์ ๔ นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	โอฬาริกรูป ๑๒
อรูปภวนทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	จิต เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
พหิรปทนทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
โยคโยคินียปท....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

๑๒๒. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง
ของบทนิทเทสดังต่อไปนี้ ตามปัญจมนยนิทเทส

ธัมมายนทนิทเทส อัญญนทริยนิทเทส อิทธิปาทนิทเทส

สนิทัสสนปทนิทเทส จิตตปทนิทเทส สังกิลิฏฐูปทนิทเทส (49, 57, 61)

ตอบ

ธัมมายนทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
อัญญนทริยนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
อิทธิปาทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	จิต เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
สนิทัสสนปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	นามขันธ์ ๔ นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	โอฬาริกรูป ๑๒
จิตตปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	จิต ๘๙
สังกิลิฏฐูปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	จิต เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

๑๒๓. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง ของนิทเทส
ต่อไปนี้ อิตถินทริยนิทเทส ปัญญินทริยนิทเทส วิญญาณนิทเทส

สปปัญชีพทนิทเทส อนาสวปทนิทเทส ตามปัญจมนยนิทเทส (47, 48, 52, 59)

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง ของนิทเทสดังต่อไปนี้

อิตถินทริยนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
ปัญญินทริยนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
วิญญาณนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	จิต ๘๙
สปปัญชีพทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	นามขันธ์ ๔ นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	โอฬาริกรูป ๑๒
อนาสวปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	นามขันธ์ ๔ นิพพาน

๑๒๔. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
 ของนิตเทสต่อไปนี้ จักขุธาทุนิทเทส สพายตนิทเทส อุเปกขินทรียนิทเทส
 อสัณฺณูภาวนิทเทส จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส ตามปัญจมนยนิทเทส (47, 49, 60)

<u>ตอบ</u> แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง ของนิตเทสต่อไปนี้			
จักขุธาทุนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	นามขันธ์ ๔ นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	โอฬาริกรูป ๑๒
สพายตนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
อุเปกขินทรีย.....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
อสัณฺณูภาวนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน
จิตตสัมปยุตตปท.....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ	จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ	เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

- (125) จงแสดงปฏิจจาทศกัณฐะเป็นภาษาบาลี แปล และวิชันนาเป็นภาษาไทย
ในสพายตนนิกายตามนัยที่ ๕ (2546) (เฉพาะภาษาไทย 2543)

๑๒๕. จงแสดงปฏิจจาทศกัณฐะ สพายตนนิกายตามนัยที่ ๕ (2545)
ทั้งบาลีและภาษาไทย

ตอบ ปุ. นามรูปปฏิจจาทศกัณฐะ สพายตนนิกายตามนัยที่ ๕

ขันธ์สังคหะ อสังคหิตา อายตนะสังคหะ อสังคหิตา ธาตุสังคหะ อสังคหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขันธ์สังคหะ อสังคหิตา อายตนะสังคหะ อสังคหิตา ธาตุสังคหะ อสังคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสังคหิตา

สพายตนะที่กเกิดขึ้นโดยอาศัยนามรูปเป็นเหตุ นี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน โดยความเป็นรูปขันธ์ วิญญูณขันธ์

จักขายตนะ โสตถายตนะ ฆานายตนะ ชิวหายตนะ กายายตนะ มนายตนะ

จักขุธาตุ โสตถาตุ ฆานาธาตุ ชิวหาธาตุ กายาธาตุ วิญญูณธาตุ ๗ ไม่ได้

เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๘ โอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นเวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ ธรรมายตนะ ๑ ธรรมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๘ โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหติ เอเกนยาตเนน เอกาย ธาตุยา อสังคหิตา

จิต ๘๘ โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ ธรรมายตนะ ๑ ธรรมธาตุ ๑

๑๒๖. จงแสดงปฏิจจาทศกัณฐะ ในจิตตนิทเทส ตามปฏิจจมนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (44)

ตอบ แสดงปฏิจจาทศกัณฐะ ในจิตตนิทเทส ตามปฏิจจมนยนิทเทส ดังนี้

ปุ. จิต นี้ นับสงเคราะห์รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

โดยความเป็นวิญญูณขันธ์ มนายตนะ วิญญูณธาตุ ๗ ไม่ได้

รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๘

โดยความเป็นรูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

โอฬาริกายตนะ ๑๐ ธรรมายตนะ ๑ โอฬาริกธาตุ ๑๐ ธรรมธาตุ ๑ ไม่ได้

จิต ๘๘ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. จิต ๘๘ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขันธ์ ๔ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

อายตนะ ๑๑ คือ โอฬาริกายตนะ ๑๐ ธรรมายตนะ ๑

ธาตุ ๑๑ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ ธรรมธาตุ ๑

๑๒๗. จงแสดง ปุริสนิทรียนิตเทศ ตามปัญจมนยนิทเทศ (51)

ตอบ ปุจฉา ปุริสนิทรียน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเธหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

แปล ปุริสนิทรีย นี นัปสงฺเคระหฺ

จิต ๘๘ โดยความเป็นรูปขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๘ นี นัปสงฺเคระหฺรูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

โดยความเป็นวิญญานขันธ์ มนายตนะ วิญญานธาตุ ๗ ไม่ได้

รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพานเหล่านี้ นัปสงฺเคระหฺไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยนา เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเธน เอเกนอายตเนน สุตตหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

แปล รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านี้

นัปสงฺเคระหฺไม่ได้ด้วยวิญญานขันธ์ ๑ มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗

๑๒๘. จงแสดง รสธาตุนิตเทศ อรูปปัททนิตเทศ ตามปัญจมนยนิทเทศ (เฉพาะภาษาไทย) (58)

ตอบ แสดง รสธาตุนิตเทศ ตามปัญจมนยนิทเทศ เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

ปุจฉา รสธาตุ นี นัปสงฺเคระหฺ

นามขันธ์ ๔ นิพพาน โดยความเป็นรูปขันธ์ รสายตนะ รสธาตุ ไม่ได้

นามขันธ์ ๔ นิพพาน เหล่านี้ นัปสงฺเคระหฺโอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามขันธ์ ๔ มนายตนะ รัมมายตนะ วิญญานธาตุ ๗ รัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ นัปสงฺเคระหฺไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยนา โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ นัปสงฺเคระหฺไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ รัมมายตนะ

ธาตุ ๘ คือ วิญญานธาตุ ๗ รัมมธาตุ ๑

แสดง อรูปปัททนิตเทศ ตามปัญจมนยนิทเทศ เฉพาะภาษาไทยดังนี้

ปุจฉา อรูปธรรม เหล่านี้ นัปสงฺเคระหฺโอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามขันธ์ ๔ มนายตนะ รัมมายตนะ วิญญานธาตุ ๗ รัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ นัปสงฺเคระหฺจิต เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

โดยความเป็นรูปขันธ์ โอฬาริกายตนะ ๑๐ โอฬาริกธาตุ ๑๐ ไม่ได้

จิต เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านี้

นัปสงฺเคระหฺไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยนา จิต เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านี้

นัปสงฺเคระหฺไม่ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐ โอฬาริกธาตุ ๑๐

๖. จงฺกนย สมฺปโยควิปฺปโยคปทนิทฺเทส

นับตามอรรถกถา ๒๔๘ บท (เทวรา)

นับตามฎีกา ๒๕๐ บท (นิมกฺขา)

๑๒๙. อัฏฺกนฺตรมาติกา ที่ไม่ทรงแสดงในจฺกนฺยนิทฺเทสํ นั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง (47)

ตอบ อัฏฺกนฺตรมาติกา ที่ไม่ทรงแสดงในจฺกนฺยนิทฺเทสํ นั้น มี ๑๓ บท คือ

๑. ฐัมมายนะ	๒. ฐัมมธาทู	๓. ทุกขสัจจะ	๔. ชีวิตินทรีย์
๕. นามรูป	๖. สฬายตนะ	๗. อุปัตติภาวะ	๘. กามภาวะ
๙. สัญญีภาวะ	๑๐. ปัญจโวการภาวะ	๑๑. ชาติ	๑๒. ชรา ๑๓. มรณะ

๑๓๐. ปฏิจฺจสมฺปบาท ที่ไม่ทรงแสดงในจฺกนฺยนิทฺเทสํ นั้น มีกี่นิทฺเทส คือนิทฺเทสอะไรบ้าง

ตอบ ปฏิจฺจสมฺปบาท ที่ไม่ทรงแสดงในจฺกนฺยนิทฺเทสํ นั้น มี ๙ นิทฺเทส คือ (45)

๑. นามรูปนิทฺเทส	๒. สฬายตนนิทฺเทส	๓. อุปัตติภาวนิทฺเทส
๔. กามภวนิทฺเทส	๕. สัญญีภวนิทฺเทส	๖. ปัญจโวการภวนิทฺเทส
๗. ชาตินิทฺเทส	๘. ชรานิทฺเทส	๙. มรณนิทฺเทส

๑๓๑. สัจฺจนิทฺเทส ที่พระองค์ทรงแสดงในจฺกนฺยนิทฺเทสํ นั้น มีกี่นิทฺเทส คืออะไรบ้าง (52)

ตอบ สัจฺจนิทฺเทส ที่พระองค์ทรงแสดงในจฺกนฺยนิทฺเทสํ นั้น มี ๓ นิทฺเทส คือ

๑. สมุทฺยสัจฺจนิทฺเทส	๒. นิโรธสัจฺจนิทฺเทส	๓. มัคคสัจฺจนิทฺเทส

๑๓๒. อุเปกฺขินทริยนิทฺเทส ฝ่ายสัมปยุตฺต แสดงในจฺกนฺยนิทฺเทสอย่างไร (53)

ตอบ อุเปกฺขินทริยนิทฺเทส ฝ่ายสัมปยุตฺต แสดงอย่างนี้

ปจฺจนา อุเปกฺขินทริยํ กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺติ สมฺปยุตฺตํ

อุเปกฺขินทริยํ นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตฺตฺติ ได้เท่าไร

วิสัชนา อุเปกฺขินทริยํ ตีหิ ขนฺธเรหิ เอเกนหายตเนน จหิ ธาตฺตฺติ สมฺปยุตฺตํ

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตฺตฺติ เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ

อุเปกฺขินทริยํ นี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์

มนายตนะ ๑ วิญญาณธาทู ๖ (เว้นกายวิญญาณธาทู)

และประกอบกับฐัมมายนะ ฐัมมธาทู บางส่วนคือ เจตสิก ๔๖ (เว้นเวทนา)

๑๓๓. จงวิชันนาในปฏิจจาดังต่อไปนี้ ไม่ต้องแปลปฏิจา ให้แปลวิชันนา (43, 57)

ปจ.	อิตฺถินุทริยํ	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหยาตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	สมฺปยุตฺตํ
ปจ.	อิทฺธิปาโท	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหยาตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	สมฺปยุตฺโต
ปจ.	สวิตกุกสวิจารรา ฐมฺมา	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหยาตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	สมฺปยุตฺตา
ปจ.	อริโมกฺโข	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหยาตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	วิปฺปยุตฺโต
ปจ.	จิตฺตสมฺปยุตฺตา ฐมฺมา	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหยาตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	วิปฺปยุตฺตา
ปจ.	อนฺุปาทานิยา ฐมฺมา	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหยาตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	สมฺปยุตฺตา

ตอบ อิทฺธิปาโท (43, 47, 53, 57, 60) อริโมกฺโข (43, 48, 57)

วิ. นตฺถิ ไม่มี

วิ. อิทฺธิปาโท ทฺวิหิ ขนฺุเรหิ สมฺปยุตฺโต

เอเกน ขนฺุเรน เอเกนยาตเนน เอกาย ธาคูยา เกหิจิ สมฺปยุตฺโต

อิทฺธิปาธ นี้ ประกอบกับชั้น ๒ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๓๑

ธัมมายตนะ ธัมมธาคู บางส่วน คือ เจตสิก ๓๓ (เว้นอิทฺธิปาธองคฺธรรม ๓)

วิ. สวิตกุกสวิจารรา ฐมฺมา

เอเกน ขนฺุเรน เอเกนยาตเนน เอกาย ธาคูยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

สวิตกุกสวิจารธรรม เหล่านี้

ประกอบกับสังขารชั้น ธัมมายตนะ ธัมมธาคู บางส่วน คือ วิตกเจตสิก วิจารณ์เจตสิก

วิ. อริโมกฺโข เอเกน ขนฺุเรน ทสหายตเนหิ ปณฺณรสสิ ธาคูหิ วิปฺปยุตฺโต

เอเกนยาตเนน เอกาย ธาคูยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺโต

อริโมกฺข์ นี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาคู ๑๕ คือ โอปาริกธาคู ๑๐ ปัญจวิญญานธาคู ๕

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาคู บางส่วน คือ วิจิกิจจาเจตสิก สุขุมรูป นิพพาน

วิ. จิตฺตสมฺปยุตฺตา ฐมฺมา เอเกน ขนฺุเรน ทสหายตเนหิ ทสสิ ธาคูหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนยาตเนน เอกาย ธาคูยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

จิตตสมฺปยุตตธรรม เหล่านี้

ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาคู ๑๐

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาคู บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

วิ. นตฺถิ ไม่มี

๑๓๔. จงวิชันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจฉาต่อไปนี้ (53)

ป. รูปกขนุโร กติหิ ขนุเรหิ กติหายตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺโต

ป. จิตฺตํ กติหิ ขนุเรหิ กติหายตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ

ป. อกุสลา ฐมฺมา กติหิ ขนุเรหิ กติหายตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ วิชันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจฉา ดังนี้

วิชันหา รูปกขนุโร จตุหิ ขนุเรหิ เอเกนหายตเนน สุตตหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺโต

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺโต

รูปขันธ์ นี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

วิชันหา จิตฺตํ ตีหิ ขนุเรหิ สมฺปยุตฺตํ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ

จิต นี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

และประกอบกับธัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

วิชันหา อกุสลา ฐมฺมา เอเกน ขนุเรน ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

อกุศลธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๖ (เวณมโนวิญญูณธาตุ)

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ โสภณเจตสิก ๒๕ สุขุมรูป นิพพาน

๑๓๕. จงวิชันหาทั้งบาลีและคำแปลในปจฉาดังต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปจฉา) นัยที่ ๖ (48)

ปจฉา ปริเทโว กติหิ ขนุเรหิ กติหายตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺโต

ปจฉา มคฺคสจฺจํ กติหิ ขนุเรหิ กติหายตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ

ปจฉา จิตฺตา ฐมฺมา กติหิ ขนุเรหิ กติหายตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ วิชันหาทั้งบาลีและคำแปล ในปจฉาดังต่อไปนี้

วิชันหา นตฺถิ ไม่มี

วิชันหา มคฺคสจฺจํ ตีหิ ขนุเรหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตํ

เอเกน ขนุเรน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ

มคฺคสจฺจํ นี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญูณขันธ์

มนายตนะ ๑ มโนวิญญูณธาตุ ๑

และประกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ สังขารขันธ์เจตสิก ๒๖

ธัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๘ (เวณองคัมมรรค ๘)

วิชันหา จิตฺตา ฐมฺมา ตีหิ ขนุเรหิ สมฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

จิตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

และประกอบกับธัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๓๖. จงวิสังขนาพร้อมคำแปล ในปจฺจนาตอไปนี้ (ไม่ต้องแปลปจฺจนา) (47, 50)

ปจฺจนา	ทุกฺขินทฺริยํ	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหายตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	สมฺปยุตฺตํ
ปจฺจนา	ปญฺญินทฺริยํ	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหายตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	สมฺปยุตฺตํ
ปจฺจนา	รูปกโว	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหายตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	สมฺปยุตฺโต
ปจฺจนา	ทุกฺขํ	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหายตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	วิปฺปยุตฺตํ
ปจฺจนา	อนฺุปปนฺุหา ธมฺมา	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหายตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	วิปฺปยุตฺตา
ปจฺจนา	ปรามาสมฺปยุตฺตา ธมฺมา	กตฺตีหิ	ขนฺุเรหิ	กตฺตีหายตเนหิ	กตฺตีหิ	ธาคูหิ	สมฺปยุตฺตา

ตอบ

วิสังขนา ทุกฺขินทฺริยํ ตีหิ ขนฺุเรหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาคูยา สมฺปยุตฺตํ

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาคูยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ

แปล ทุกฺขินทฺริยํ นี้ ปรกกอบกับขันฺธ ๓ คือ สัณฺญาขันฺธ สังขารขันฺธ วิญฺญาณขันฺธ

มนายตนะ ๑ กายวิญฺญาณธาคู ๑

และปรกกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาคู บางส่วนคือ สัพฺพจิตตสาธาธณเจตสิก ๖ (เว้นเวทนา)

วิสังขนา ปญฺญินทฺริยํ ตีหิ ขนฺุเรหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาคูยา สมฺปยุตฺตํ

เอเกน ขนฺุเรน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาคูยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ

แปล ปญฺญินทฺริยํ นี้ ปรกกอบกับขันฺธ ๓ คือ เวทนาขันฺธ สัณฺญาขันฺธ วิญฺญาณขันฺธ

มนายตนะ ๑ มโนวิญฺญาณธาคู ๑

และปรกกอบกับสังขารขันฺธ บางส่วน คือ สังขารขันฺธเจตสิก ๓๕

ธัมมายตนะ ธัมมธาคู บางส่วน คือ เจตสิก ๓๗ (เว้นปัญฺญา)

วิสังขนา นตฺถิ แปลว่า ไม่มี

วิสังขนา ทุกฺขํ เอเกน ขนฺุเรน ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาคูหิ วิปฺปยุตฺตํ

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาคูยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตํ

แปล ทุกฺขํ นี้ ไม่ปรกกอบกับรูปขันฺธ ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐

ธาคู ๑๖ คือ โอฬาริกธาคู ๑๐ วิญฺญาณธาคู ๖ (เว้นกายวิญฺญาณธาคู)

และไม่ปรกกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาคู บางส่วน คือ เจตสิก ๔๕ สุขุมรูป นิพพาน

วิสังขนา อนฺุปปนฺุหา ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺุเรหิ น เกหิจิ อายตเนหิ ปญฺจหิ ธาคูหิ วิปฺปยุตฺตา

แปล สภาวธรรมทั้งหลาย ที่ยังไม่เกิด เหล่านี้

ไม่เป็นวิปฺปยุตฺตกับขันฺธ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปฺปยุตฺตกับ ปัญฺจวิญฺญาณธาคู ๕

วิสังขนา ปรามาสมฺปยุตฺตา ธมฺมา

เอเกน ขนฺุเรน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาคูยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

แปล สภาวธรรมทั้งหลาย ที่ปรกกอบกับปรามาสม เหล่านี้

ปรกกอบกับสังขารขันฺธ ธัมมายตนะ ธัมมธาคู บางส่วน คือ ทิฏฺฐิเจตสิก

๑๓๗. จงวิชันหาพร้อมคำแปล ในพจน์ต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลพจน์) (51)

- ก. พจน์ สุทินทุริย์ กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปยุตต์
 ข. พจน์ อสญณีโก กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมยุตโต
 ค. พจน์ คนฺธา ธมฺมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมยุตฺตา
 ง. พจน์ อปรามญฺจา ธมฺมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา
 จ. พจน์ อุเปกฺขาสหคฺตา ธมฺมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมยุตฺตา

ตอบ

- ก. วิชันหา สุทินทุริย์ เอเกน ขนุเรน ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ วิปยุตต์
 เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปยุตต์
 แปล สุทินทุริย์ นี้ ไม่ประกอบด้วยรูปชั้น ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐
 ธาตุ ๑๖ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๖ (เว้นกายวิญญูณธาตุ)
 และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๔๕ สุขุมรูป นิพพาน
- ข. วิชันหา นตฺถิ ไม่มี
- ค. วิชันหา คนฺธา ธมฺมา ตีหิ ขนุเรหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สมยุตฺตา
 เอเกน ขนุเรน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมยุตฺตา
 แปล สภาวธรรมทั้งหลายที่เป็นคันถะ เหล่านี้
 ประกอบด้วยชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญูณชั้น
 มนายตนะ ๑ มโนวิญญูณธาตุ ๑
 และประกอบด้วยสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๒๑
 ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๓ (เว้นคันถะองค์ธรรม ๓)
- ง. วิชันหา อปรามญฺจา ธมฺมา น เกหิจิ ขนุเรหิ น เกหิจิ อายตเนหิ จหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา
 แปล สภาวธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เป็นอารมณ์ของปรามาส เหล่านี้
 ไม่เป็นวิปยุตต์กับชั้น อายตนะ ใดอย่างหนึ่ง
 แต่เป็นวิปยุตต์กับวิญญูณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญูณธาตุ)
- จ. วิชันหา อุเปกฺขาสหคฺตา ธมฺมา เอเกน ขนุเรน สมยุตฺตา
 เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมยุตฺตา
 แปล สภาวธรรมทั้งหลาย ที่เกิดพร้อมกับอุเบกขาเวทนา เหล่านี้ ประกอบด้วยเวทนาชั้น
 และประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เวทนาเจตสิก

๑๓๘. จงวิชันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจฉาต่อไปนี้

(61)

- ปจฉา สงฺขารกฺขณโร กตฺติหิ ขนฺเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺโต
 ปจฉา สมฺมทฺยสจฺจํ กตฺติหิ ขนฺเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ
 ปจฉา จตฺตวโรการกโว กตฺติหิ ขนฺเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺโต
 ปจฉา เหนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
 ปจฉา อุเปกฺขาสหคตา ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ

- วิชันหา สงฺขารกฺขณโร ตีหิ ขนฺเณหิ เอเกนหายตเนน สตฺตติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺโต
 เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺโต
 สังฺขารขันธ์ นี้ ประกอบกับ
 ขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗
 และประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เวทนาเจตสิก สัญญาเจตสิก
- วิชันหา สมฺมทฺยสจฺจํ ตีหิ ขนฺเณหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตํ
 เอเกน ขนฺเณน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ
 สมฺมทฺยสจฺจํ นี้ ประกอบกับ
 ขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มนายตนะ มโนวิญญาณธาตุ
 และประกอบกับสังฺขารขันธ์ บางส่วน คือ สังฺขารขันธ์เจตสิก ๑๙
 ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๑ (เว้นโลภะ)
- วิชันหา นตฺถิ ไม่มี
- วิชันหา เหนววิปากนวิปากธมฺมธมฺมา
 น เกหิจิ ขนฺเณหิ น เกหิจิ อายตเนหิ ปญฺจติ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
 เหนววิปากนวิปากธมฺมธมฺม เหล่านี้
 ไม่เป็นวิปฺปยุตฺตํกับขันธ์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง
 แต่เป็นวิปฺปยุตฺตํกับ ปญฺจวิญญาณธาตุ ๕
- วิชันหา อุเปกฺขาสหคตา ธมฺมา เอเกน ขนฺเณน ทสหายตเนหิ เอกาทสฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
 เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา
 อุเบกฺขาสหคตธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
 ธาตุ ๑๑ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ กายวิญญาณธาตุ ๑
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ
 โทกตฺถกเจตสิก ๔ ปิตฺติเจตสิก ๑ สุขุมรูป นินฺพพาน

๑๓๙. จงวิชันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจฉาตั้งต่อไปนี้ (58)

ปจฉา	มโนวิญญานธาตุ	กตฺตีหิ ขนฺุเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
ปจฉา	อรุณโก	กตฺตีหิ ขนฺุเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺโต
ปจฉา	เจตนา	กตฺตีหิ ขนฺุเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
ปจฉา	จิตฺตสํสฺฐา ฐมฺมา	กตฺตีหิ ขนฺุเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
ปจฉา	อโนมฺนียา ฐมฺมา	กตฺตีหิ ขนฺุเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ

วิชันหา มโนวิญญานธาตุ เอเกน ขนฺุเรน ทสหายตเนหิ โสฬสฺสฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

มโนวิญญานธาตุ นี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญานธาตุ)

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

วิชันหา หตฺถิ ไม่มี

วิชันหา เจตนา เอเกน ขนฺุเรน ทสหายตเนหิ ทสฺสฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

เจตนา นี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

วิชันหา จิตฺตสํสฺฐา ฐมฺมา เอเกน ขนฺุเรน เอเกนหายตเนน สดฺตฺตฺหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

จิตตสังสฺฐจฺจธรรม เหล่านี้ ประกอบกับวิญญานขันธ์ ๑ มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗

วิชันหา อโนมฺนียา ฐมฺมา น เกหิจิ ขนฺุเรหิ น เกหิจิ อายตเนหิ จหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

อโนมฺนียธรรม เหล่านี้ ไม่เป็นวิปฺปยุตฺตกับขันธ์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปฺปยุตฺตกับวิญญานธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญานธาตุ)

๑๔๐. จงวิสังขนาพรอ้มท้้งค้าแปล ในค้าป้จณาด้งต้อป้ไนี้ (60)

ป้จณา อิตถินทริยั กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปป์ยุดตั

ป้จณา รูปโกว กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปป์ยุดโต

ป้จณา สเหตุกา เจว น จ เหตุ ฐมมา กติหิ ข. อ. ธ. สมปป์ยุดตา

ป้จณา อนัีวรณียา ฐมมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมปป์ยุดตา

ตอบ วิสังขนาพรอ้มท้้งค้าแปล ในค้าป้จณาด้งนี้

วิสังขนา อิตถินทริยั จตุหิ ขนุเรหิ เอเกนายตเนน สตุตติ ธาตุหิ วิปป์ยุดตั

เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปป์ยุดตั

อิตถินทริยั นี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

วิสังขนา รูปโกว น เกหิจิ ขนุเรหิ น เกหิจิ อายตเนหิ ตีหิ ธาตุหิ วิปป์ยุดโต

รูปภาวะ เหล่านี้ ไม่เป็นวิปป์ยุดตักับขันธ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปป์ยุดตักับธาตุ ๓ คือ ฆานวิญญูณธาตุ ชิวหาวิญญูณธาตุ กายวิญญูณธาตุ

วิสังขนา สเหตุกา เจว น จ เหตุ ฐมมา

เอเกน ขนุเรน เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมปป์ยุดตา

สภาวะธรรมท้้งหลายท้มีเหตุประกอบ แต่ไม่ใช่เหตุ เหล่านี้

ประกอบกับสังขารขันธ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เหตุ ๖

วิสังขนา นตถิ ไม่มี

๑๔๑. จงวิสังขนาพรอ้มท้้งค้าแปล ในค้าป้จณาด้งต้อป้ไนี้ (44)

ป้. สมานิทริยั กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปป์ยุดตั

ป้. โลกุตตรา ฐมมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปป์ยุดตา

ตอบ วิ. สมานิทริยั เอเกน ขนุเรน ทสหายตเนหิ โสฬสสิ ธาตุหิ วิปป์ยุดตั

เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปป์ยุดตั

สมานิทริยั นี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญูณธาตุ)

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ วิจิกจณาเจตสิก ๑ สุขุมรูป นิพพาน

วิ. โลกุตตรา ฐมมา น เกหิจิ ขนุเรหิ น เกหิจิ อายตเนหิ จหิ ธาตุหิ วิปป์ยุดตา

โลกุตตรธรรม นี้ ไม่เป็นวิปป์ยุดตักับขันธ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปป์ยุดตักับวิญญูณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญูณธาตุ)

๑๔๒. จงวิชันภาพพร้อมทั้งคำแปล ในคำปฐกัจฉตังต่อไปนี้ (62)

ปฐก	รสธาตุ	กตฺตีหิ ขนฺเฬหิ กตฺตีหยาตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
ปฐก	อุเปกฺขินฺทริยํ	กตฺตีหิ ขนฺเฬหิ กตฺตีหยาตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ
ปฐก	สมฺมปฺปธานํ	กตฺตีหิ ขนฺเฬหิ กตฺตีหยาตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ
ปฐก	อนฺุปาทานิยา ธมฺมา	กตฺตีหิ ขนฺเฬหิ กตฺตีหยาตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
ปฐก	สวิจจารา ธมฺมา	กตฺตีหิ ขนฺเฬหิ กตฺตีหยาตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ วิชันนา นตฺถิ ไม่มี

วิชันนา อุเปกฺขินฺทริยํ ตีหิ ขนฺเฬหิ เอเกนยาตเนน จหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ

เอเกนยาตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ

อุเปกฺขินฺทริยํ นี้ ประกอบกับ

ชั้น ๓ คือ สัญญาชั้น สังขารชั้น วิญญาณชั้น

มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นกายวิญญาณธาตุ)

และประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๔๖ (เว้นเวทนา)

วิชันนา สมฺมปฺปธานํ ตีหิ ขนฺเฬหิ เอเกนยาตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตํ

เอเกน ขนฺเฬเณ เอเกนยาตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ

สมฺมปฺปธานํ นี้ ประกอบกับ

ชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น มนายตนะ มโนวิญญาณธาตุ

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๓๓

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๓๕ (เว้นวิริยะ)

วิชันนา อนฺุปาทานิยา ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺเฬหิ น เกหิจิ อายตเนหิ จหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

อนฺุปาทานิยธรรม เหล่านี้ ไม่เป็นวิปยุตต์กับชั้น อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปยุตต์กับ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)

วิชันนา สวิจจารา ธมฺมา เอเกน ขนฺเฬเณ ทสหายตเนหิ ปณฺณรสฺสี ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนยาตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

สวิจจารธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๕ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ ปญฺจวิญญาณธาตุ ๕

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

๑๔๓. จงวิเคราะห์เป็นภาษาไทย ในคำประณาดังต่อไปนี้ (52)

- ป. มนายตนะ กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ
 ป. โสมนสฺสสินฺหุริยํ กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตํ
 ป. สุขาย เวทนาย สมฺปยุตฺตา ฐมฺมา กติหิ ขนุเรหิ.....กติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
 ป. อาสวา ฐมฺมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ

- วิ. มนายตนะ นี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น
 และประกอบกับธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒
 วิ. โสมนสฺสสินฺหุริยํ นี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
 ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ
 โทหตุกเจตสิก ๔ วิจิกจนาเจตสิก ๑ สุขุมรูป นิพพาน
 วิ. สุขายเวทนายสมฺปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับเวทนาชั้น ๑
 และประกอบกับธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ เวทนาเจตสิก (หรือสุขเวทนา)
 วิ. อาสวธรรม เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น ญาณชั้น
 มนายตนะ ๑ มโนวิญญาณธาตุ ๑
 และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๒๒
 ธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๔ (เว้นอาสวะองค์ธรรม ๓)

๑๔๔. จงวิเคราะห์ เป็นภาษาบาลีและภาษาไทย ในประณาดังต่อไปนี้ (45)

- ป. รูปธาตุ นี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
 ป. กิเลสธรรม นี้ ไม่ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร
 ป. ปิติสหคตธรรม นี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ตอบ

- วิ. นตฺถิ ไม่มี
 วิ. กิเลสา ฐมฺมา เอเกน ขนุเรน ทสหายตเนหิ โสฬสฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา
 กิเลสธรรม นี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
 ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ ญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนญาณธาตุ)
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ โสภณเจตสิก ๒๕ สุขุมรูป นิพพาน
 วิ. ปิติสหคตา ฐมฺมา เอเกน ขนุเรน เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา
 ปิติสหคตธรรม นี้ ประกอบกับสังขารชั้น ธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ ปิติเจตสิก

๑๔๕. จงวิสัชนา เป็นภาษาบาลีและภาษาไทย ในปัจจุบันต่อไปนี้ (49)

ปจ. สมานินทริยฺ ไม่ประกอบกับชั้น์ आयतने ธาตุ เทไร

ปจ. อิทธิบาท ประกอบกับชั้น์ आयतने ธาตุ ได้เทไร

ปจ. จิตตสัมปยุตตธรรม ประกอบกับชั้น์ आयतने ธาตุ ได้เทไร

ปจ. อัปปมาณธรรม นี้ ไม่ประกอบกับชั้น์ आयतने ธาตุ เทไร

ตอบ

วิ. สมานินทริยฺ เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ โสฬสฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตํ
เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตํ

แปล สมานินทริยฺ นี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกาธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)
และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ วิจิกิจฉาเจตสิก ๑ สุขุมรูป นิพพาน

วิ. อิทธิปาโท ทุวิหิ ขนฺธเณหิ สมฺปยุตฺโต

เอเกน ขนฺธเณ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺโต

แปล อิทธิบาท นี้ ประกอบกับชั้น์ ๒ คือ เวทนาชั้น์ สัญญาชั้น์
และประกอบกับสังขารชั้น์ บางส่วน คือ สังขารชั้น์เจตสิก ๓๑
ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๓๓ (เว้นฉันทะ วิริยะ ปัญญา)

วิ. จิตฺตสมฺปยุตฺตา ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ เอเกนหายตเนน สตฺตหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

แปล จิตตสัมปยุตตธรรม นี้ ประกอบกับวิญญาณชั้น์ ๑ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

วิ. อปฺปมาณา ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเณหิ น เกหิจิ आयตเนหิ จหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

แปล อัปปมาณธรรม นี้ ไม่เป็นวิปยุตต์กับชั้น์ आयตने อย่างใดอย่างหนึ่ง
แต่เป็นวิปยุตต์กับวิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)

๑๔๖. จงวิชันภาพพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจฉาต่อไปนี้ (54)

- ป. กายวิญญานธาตุ นี้ ประกอบกับชั้น์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
 ป. อุเบกขินทรีย์ นี้ ประกอบกับชั้น์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
 ป. อสัณฺณิภาวะ นี้ ประกอบกับชั้น์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
 ป. อาสวสัมปยุตตโนอาสวธรรม เหล่านี้ ประกอบกับ ข. อ. ธ. ได้เท่าไร
 ป. อวิตกกกรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับชั้น์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ตอบ

- วิ. กายวิญญานธาตุ ดีหิ ขนฺธเหหิ สมฺปยุตฺตา
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา
 กายวิญญานธาตุ นี้ ประกอบกับชั้น์ ๓ คือ เวทนาชั้น์ สัญญาชั้น์ สังขารชั้น์
 และประกอบกับธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗
- วิ. อุเบกฺขินฺทริยํ ดีหิ ขนฺธเหหิ เอเกนายตเนน จหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ
 อุเบกขินทรีย์ นี้ ประกอบกับชั้น์ ๓ คือ สัญญาชั้น์ สังขารชั้น์ วิญญานชั้น์
 มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๖ (เว้นกายวิญญานธาตุ)
 และประกอบกับธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๔๖ (เว้นเวทนา)
- วิ. หตฺถิ ไม่มี
- วิ. อาสวสมฺปยุตฺตา เจว โน จ อาสวา ธมฺมา
 เอเกน ขนฺธเนน เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา
 อาสวสัมปยุตตโนอาสวธรรม เหล่านี้
 ประกอบกับสังขารชั้น์ ธัมมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ อาสวะองค์ธรรม ๓
- วิ. อวิตกฺกา ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเหหิ น เกหิจิ อายตเนหิ เอกาย ธาตุยา วิปฺปยุตฺตา
 อวิตกกกรรม เหล่านี้ ไม่เป็นวิปยุตต์กับชั้น์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง
 แต่เป็นวิปยุตต์กับมโนธาตุ ๑

๑๔๗. จงวิชันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจฉาตั้งต่อไปนี้ (55, 59)

- ป. รูปายตนะ นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
 ป. มัคคัสสัจจะ นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
 ป. รูปภาวะ นี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
 ป. นีวรณสัมปยุตตโนนีสวรรณธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
 ป. ปรามาสสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ตอบ

- วิ. นตฺถิ ไม่มี
- วิ. มคฺคสจฺจํ ตีหิ ขนฺธเหติ เอยะนายตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตํ
 เอยะน ขนฺธเณน เอยะนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ
 มัคคัสสัจจะ นี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญานขันธ์
 มนายตนะ ๑ มโนวิญญานธาตุ ๑
 และประกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ สังขารขันธ์เจตสิก ๒๖
 ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๘ (เว้นองค์มรรค ๘)
- วิ. รูปกโว ห เกหิจิ ขนฺธเหติ ห เกหิจิ อายตเนหิ ตีหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺโต
 รูปภาวะ นี้ ไม่เป็นวิปยุตต์กับขันธ์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง
 แต่เป็นวิปยุตต์กับธาตุ ๓ คือ ฆานวิญญานธาตุ ชิวหาวิญญานธาตุ กายวิญญานธาตุ
- วิ. นีวรณสมฺปยุตฺตา เจว โน จ นีวรณา ธมฺมา
 เอยะน ขนฺธเณน ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
 เอยะนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา
 นีวรณสัมปยุตตโนนีสวรรณธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
 ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญานธาตุ)
 และไม่ประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ โสภณเจตสิก ๒๕ สุขุมรูป นิพพาน
- วิ. ปรามาสสมฺปยุตฺตา ธมฺมา
 เอยะน ขนฺธเณน เอยะนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา
 ปรามาสสัมปยุตตธรรม เหล่านี้
 ประกอบกับสังขารขันธ์ ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ ทิฏฐิเจตสิก

๑๔๘. จงแสดงวิชาทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ตามหน้าที่ ๖ ในปัจจุบันดังต่อไปนี้ (46)

- ป. จักขุธาตุ นี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
 ป. โสตวิญญานธาตุ นี้ ไม่ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร
 ป. สมุทยสังจะ นี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
 ป. มัคคสังจะ นี้ ไม่ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ตอบ

วิ. นตฺถิ แปลว่า ไม่มี

วิ. โสตวิญญานธาตุ เอเกน ขนฺเณ ทสหายตเนหิ โสฬสฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

แปลว่า โสตวิญญานธาตุ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
 ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เว้นโสตวิญญานธาตุ)
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๔๕ สุขุมรูป นิพพาน

วิ. สมุทยสงฺจํ ตีหิ ขนฺเณหิ เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตํ
 เอเกน ขนฺเณ เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ

แปลว่า สมุทยสังจะ นี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญานชั้น
 มนายตนะ ๑ มโนวิญญานธาตุ ๑

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๑๙ (เว้นโลภะ)
 ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๑ (เว้นโลภะ)

วิ. มคฺคสงฺจํ เอเกน ขนฺเณ ทสหายตเนหิ โสฬสฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตํ
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตํ

แปลว่า มัคคสังจะ นี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
 ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญานธาตุ)
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ
 อกุศลเจตสิก ๑๔ อัปมัชฌาเจตสิก ๒ สุขุมรูป นิพพาน

๑๔๙. จงวิสัชนาพร้อมทั้งคำแปล นิตเทศดังต่อไปนี้ ตามฉัฏฐนยนิทเทศ (56)
- ก. สังขารักขันธนิทเทศ เฉพาะสัมปยุตต์ ข. นิโรธสัจจนิทเทศ เฉพาะสัมปยุตต์
 ค. อูเปกخينทริยนิทเทศ เฉพาะวิปยุตต์ ง. ปณิตปทนิทเทศ เฉพาะวิปยุตต์
 จ. สัณฺโณชนสัมปยุตตโนสัณฺโณชนปทนิทเทศ เฉพาะสัมปยุตต์

ตอบ

- ก. วิ. สงฺขารกฺขนฺโธ ตีหิ ขนฺธเหติ เอเกนายตเนน สตฺตติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺโต
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺโต
 สังขารขันธํ นี้ ประกอบกับขันธ ๓ คือ เวทนาขันธํ สัณฺญาขันธํ วิญฺญาณขันธํ
 มนายตนะ ๑ วิญฺญาณธาตุ ๗
 และประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เวทนาเจตสิก สัณฺญาเจตสิก
- ข. วิ. นตฺถิ ไม่มี
- ค. วิ. อูเปกฺخينทฺริยํ เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ เอกาทสฺหิ ธาตุหิ วิปฺยุตฺตํ
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺยุตฺตํ
 อูเปกخينทฺริยํ นี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
 ธาตุ ๑๑ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ กายวิญฺญาณธาตุ ๑
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ
 โทจตุกเจตสิก ๔ ปิตฺติเจตสิก ๑ สุขุมรูป นิพพาน
- ง. วิ. ปณฺธิตา ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเหติ น เกหิจิ อายตเนหิ จหิ ธาตุหิ วิปฺยุตฺตา
 ปณฺธิตธรรม เหล่านี้ ไม่เป็นวิปยุตต์กับขันธ อายตนะ ใดอย่างหนึ่ง
 แต่เป็นวิปยุตต์กับวิญฺญาณธาตุ ๖ (เวณฺมโนวิญฺญาณธาตุ)
- จ. วิ. สณฺโณชนสมฺปยุตฺตา เจว โน จ สณฺโณชนา ธมฺมา
 เอเกน ขนฺธเณ เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา
 สัณฺโณชนสัมปยุตตโนสัณฺโณชนธรรม เหล่านี้
 ประกอบกับสังขารขันธํ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ สัณฺโณชน้องค์ธรรม ๘

๗. สัตตมณย สมฺปยุตฺเตนวิปฺปยุตฺตปทนิทฺเทส

๓๗ บท (สคฺคา)

๑๕๐. บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทส มีเท่าไร คืออะไรบ้าง
(จงแสดงมาเฉพาะที่เป็นบาลี ไม่ต้องแปล) (45)

ตอบ บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทส มี ๓๗ บท คือ
 ขนฺธา จตุโร อายตนญจ เอกํ ธาตุสุ สดฺต เทวปี จ
 อินฺทริยโต ตโย ปฏิจฺจ ตถริว ผสฺสปญฺจมา ฯ
 อธิมฺจุจฺณา มนสิ ติเกสุ ตีณิ สดฺตุนฺตรา
 เทว จ มเนน ยุตฺตา วิตฺกุกฺวิจฺจนา อุเปกฺขาย ฯ

๑๕๑. จงแปลคาถา แสดงบทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทส ต่อไปนี้ (49)

๑. ขนฺธา จตุโร อายตนญจ ฯลฯ วิตฺกุกฺวิจฺจนา อุเปกฺขาย ฯ

ตอบ แปลว่า

๑. พระพุทธองค์ทรงแสดงบทในสัตตมณยนิทเทส มี ๓๗ คือ

นามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗

อินทรีย์ ๒ คือ มนินทรีย์ และอุเบกขินทรีย์

ปฏิจสุมุปปาท ๓ คือ วิญญูณ ผัสสะ เวทนา

ในผัสสสัตตกราสินิทเทส ทรงแสดงทั้ง ๕ บท คือ

ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต

๒. อธิโมกข์ มนสิการ

ในติกมาติกา ทรงแสดง ๓ บท คือ

อทุกขมสุขายเวทนายสัมปยุตตปท สวิตักกสวิจารปท อุเปกขาสหคตปท

ในมหันตรทุก ทรงแสดง ๗ บท คือ

จิตตปท เจตสิกปท จิตตสัมปยุตตปท จิตตสังสักรูปท

จิตตสังสักรูสมุฏฐานปท จิตตสังสักรูสมุฏฐานสหุฏท

จิตตสังสักรูสมุฏฐานานุปริวัตติปท

สวิตักกปท สวิจารปท ทั้ง ๒ ที่ประกอบกับมโนธาตุ ๓

อุเปกขาสหคตปท ที่ประกอบกับอุเบกขาเวทนา

๑๕๒. บทที่ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทสนั้น มีกี่บท

และปฏิจสุมุปาบทนิทเทสที่แสดง มีกัณนิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (53, 57)

ตอบ บทที่ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทสนั้น มี ๓๗ บท

และปฏิจสุมุปาบทนิทเทสที่แสดง มี ๓ นิทเทส คือ

๑. วิทยญาณนิทเทส ๒. ผัสสนิทเทส ๓. เวทนานิทเทส

๑๕๓. อัฏกัณตมามาติกา ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทสนั้น

มีกี่บท คืออะไรบ้าง (52)

ตอบ อัฏกัณตมามาติกา ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทสนั้น มี ๒๔ บท คือ

นามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิทยญาณธาตุ ๗

อินทริย์ ๒ คือ มนินทริย์ และอุเบกขินทริย์

ปฏิจสุมุปาบท ๓ คือ วิทยญาณ ผัสสะ เวทนา

ในผัสสสัตตตกราสีทั้ง ๗ บท คือ ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต อธิโมกข์ มนสิการ

(154) พาหิรมาติกา ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทสนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง

๑๕๔. พาหิรมาติกา ที่ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทสนั้น มีกัณนิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง

ตอบ พาหิรมาติกา ที่ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทสนั้น มี ๑๓ นิทเทส คือ (44, 46, 54)

๑. อทุกขมสุขายเวทนายสัมปยุตตปทนิทเทส ๒. สวิตักกสวิจารปทนิทเทส

๓. อุเปกขาสหคตปทนิทเทส ๔. จิตตปทนิทเทส

๕. เจตสิกปทนิทเทส ๖. จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส

๗. จิตตสังสังขารปทนิทเทส ๘. จิตตสังสังขารสมุฏฐานปทนิทเทส

๙. จิตตสังสังขารสมุฏฐานสหรูปปทนิทเทส ๑๐. จิตตสังสังขารสมุฏฐานานุปริวัตติปทนิทเทส

๑๑. สวิตักกปทนิทเทส ๑๒. สวิจารปทนิทเทส

๑๓. อุเปกขาสหคตปทนิทเทส

(155) มหันตรทุกะ ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทสนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง

๑๕๕. มหันตรทุกะ ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทส นั้น

มีกัณนิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (48, 51, 59)

ตอบ มหันตรทุกะ ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในสัตตมณยนิทเทสนั้น มี ๗ นิทเทส คือ

๑. จิตตปทนิทเทส ๒. เจตสิกปทนิทเทส ๓. จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส

๔. จิตตสังสังขารปทนิทเทส ๕. จิตตสังสังขารสมุฏฐานปทนิทเทส

๖. จิตตสังสังขารสมุฏฐานสหรูปปทนิทเทส ๗. จิตตสังสังขารสมุฏฐานานุปริวัตติปทนิทเทส

๑๕๖. ในสัตตมณยนิทเทสนั้น ขันธาทีนิทเทส มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง (58)

ตอบ ในสัตตมณยนิทเทสนั้น ขันธาทีนิทเทส มี ๕ อย่าง คือ

๑. ขันธนิทเทส ๒. อายตนิทเทส ๓. ธาตุนิทเทส
๔. อินทริยนิทเทส ๕. ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส

๑๕๗. จงแสดง สัญญาภักขันธนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส (62)

ตอบ แสดง สัญญาภักขันธนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส ดังนี้

ปุจฉา สัญญาภักขันธนิทเทส เย ธมฺมา สมุปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺวหิ วิปฺปยุตฺตา

สัญญาขันธ์ นี้ ประกอบกับจิต ๘๘ เจตสิก ๕๑ (เว้นสัญญา) ได้

จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท้าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา จตฺตฺวหิ ขนฺธเหหิ เอเกนหายตเนน สตฺตฺวหิ ธาตฺวหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตฺวยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๕๘. จงแสดง สังขารักขันธนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส (57)

ตอบ แสดง สังขารักขันธนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส

ปุ. สังขารภักขันธนิทเทส เย ธมฺมา สมุปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺวหิ วิปฺปยุตฺตา

แปล สังขารขันธ์ นี้ ประกอบกับจิต ๘๘ เวทนาเจตสิก สัญญาเจตสิก ได้

จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท้าไร

วิ. เต ธมฺมา จตฺตฺวหิ ขนฺธเหหิ เอเกนหายตเนน สตฺตฺวหิ ธาตฺวหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตฺวยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

แปล รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๕๙. จงแสดง จักขุวิญญานธาตุนิตเทส ตามสัตตมณยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (47)
- ตอบ แสดง จักขุวิญญานธาตุนิตเทส ตามสัตตมณยนิทเทส เฉพาะภาษาไทย ดังนี้
- ป. จักขุวิญญานธาตุ นี้ ประกอบกับ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗ ได้
 จักขุวิญญานธาตุจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ
 จิวิญญานธาตุจิตตูปบาท ที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน
 จิวิญญานธาตุจิตตูปบาท ที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
 ไม่ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร
- วิ. จิวิญญานธาตุจิตตูปบาท ที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
 ไม่เป็นวิปยุตต์กับขันธ์ आयตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง
 แต่เป็นวิปยุตต์กับ จักขุวิญญานธาตุ ๑
๑๖๐. จงแสดง โสตวิญญานธาตุนิตเทส ตามสัตตมณยนิทเทส มาโดยละเอียด (60)
- ตอบ แสดง โสตวิญญานธาตุนิตเทส ตามสัตตมณยนิทเทส ดังนี้
- ป. โสตวิญญานธาตุยา เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
 เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปยุตฺตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเฑหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา
 โสตวิญญานธาตุ นี้ ประกอบกับ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗ ได้
 โสตวิญญานธาตุจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ
 จิวิญญานธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน
 จิวิญญานธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
 ไม่ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร
- วิ. เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺเฑหิ น เกหิจิ आयตเนหิ เอกาย ธาตุยา วิปยุตฺตา
 จิวิญญานธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
 ไม่เป็นวิปยุตต์กับขันธ์ आयตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง
 แต่เป็นวิปยุตต์กับ โสตวิญญานธาตุ ๑
๑๖๑. จงแสดง จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (60)
- ตอบ แสดง จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ดังนี้
- ป. จิตตสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับจิต ๘๙ ได้
 จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร
- วิ. รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๖๒. จงแสดง มนินทริยนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส มาโดยละเอียด (50, 55)

ตอบ แสดง มนินทริยนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส โดยละเอียดดังนี้

ป. มนินทริเยน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

มนินทริยํ นี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้

จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเหติ เอเกนายตเนน สตฺตหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับนามขันธ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๖๓. จงแสดง วิญญาณนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส (56)

ตอบ แสดง วิญญาณนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส ดังนี้

ป. สงฺขารปจฺจุยา วิญฺญาเณน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

วิญญาณที่เกิดขึ้นโดยอาศัยสังขารเป็นเหตุ นี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้

จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเหติ เอเกนายตเนน สตฺตหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับนามขันธ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๖๔. จงแสดง อธิโมกขนิทเทส, จิตตสังสักรฐสมภูจฺจณปทนิทเทส
ตามสัตตมณยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (59)

ตอบ แสดง อธิโมกขนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส เฉพาะภาษาไทยดังนี้ (หน้า 277)

ป. อธิโมกข์ นี้ ประกอบกับจิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ (เว้นอธิโมกข์, วิจิกิจจา) ได้
จิต ๗๘ เจตสิก ๕๑ (เว้นวิจิกิจจา) เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

ทวิปัญญาญาณ - วิจิตรงานสัมปยุตตจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

ทวีปญจวิญญาน - วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
ไม่ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. ทวิปัญญาญาณ - วิจิกิจจาสัมปยุตตจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
ไม่เป็นวิปยุตต์กับขันธ์ आयตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง
แต่เป็นวิปยุตต์กับมโนธาตุ ๑

แสดง จิตตสังสฺกุจฺสมภูฏานปทนิทเทส ตามลัตตมณยนิทเทส เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

ป. จิตตสังสัทธจุสมุฏฐานธรรม เหล่านี้ ประกอบกับจิต ๘๘ ได้
จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน
รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ๖ ธาตุ

วิ. รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามชั้น ๔ มหายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗ และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๖๕. จงแสดง อุปกษาสหคตปทนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส มาโดยละเอียด (48, 51)

ตอบ แสดง อุปนิสัยหาคะตปทนิทเทส ตามสัจตมณนนิทเทส โดยละเอียดดังนี้

ป. อุเปกฺขาสหคเตหิ ธมฺเมหิ เป ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ ยะ ธมฺมา วิปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

อุเบกขาสหคตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับอุเบกขาเวทนา ได้

อเบกขาสหคตจิต ๕๕ เจตสิก ๔๗ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

สบ - ทกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคจิตตูปบาท และรูป ๒๘ นิพพาน

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคจิตตูปบาท และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
ไม่ประกอบกับขันธ์ ๕ อย่างนี้ ชาติ เท้าไร

๖. เต ธมมา น เกหิจิ ขนฺเธหิ น เกหิจิ อายตเนหิ ปณฺจหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคจิตตูปบาท และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
ไม่เป็นวิปยัตต์กับขันธ์ आयตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปยุตต์กับวิญญานธาตุ ๕ คือ จักขวิญญานธาตุ โสทวิญญานธาตุ

ฅานวิญญานธาตฺ ชิวหาวิญญานธาตฺ มโนธาตฺ

๑๖๖. จงแสดง อทกขมสุขายเวทนายสัมปยุตตปทนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส (62)
(2556 เฉพาะภาษาไทย)

ตอบ แสดง อทกขมสุขายเวทนายสัมปยุตตปทนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส ดังนี้

ปูจณา อทกขมสุขาย เวทนาย สมฺปยุตเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

อทกขมสุขายเวทนายสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับอุเบกขาเวทนา ได้
อุเบกขาสหคตจิต ๕๕ เจตสิก ๔๗ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคตจิตตูปบาท และรูป ๒๘ นิพพาน

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคตจิตตูปบาท และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
ไม่ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท้าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเรหิ น เกหิจิ आयตनेหิ ปญฺจหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคตจิตตูปบาท และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
ไม่เป็นวิปยุตต์กับขันธ์ आयตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปยุตต์กับวิญญานธาตุ ๕ คือ จักขุวิญญานธาตุ โสทวิญญานธาตุ
ฆานวิญญานธาตุ ชิวหาวิญญานธาตุ มโนธาตุ

๑๖๗. จงแสดง จิตตสังสัฏฐูปทนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส มาโดยละเอียด (45)

ตอบ แสดง จิตตสังสัฏฐูปทนิทเทส ตามสัตตมณยนิทเทส ดังนี้

ปูจณา จิตฺตสํสฏฺฐเจหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

จิตตสังสัฏฐุธรรม เหล่านี้ ประกอบกับจิต ๘๙ ได้

จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท้าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเรหิ เอเกนหายตเนน สดฺตฺตหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกันนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗
และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๖๘. จงวิสังขนา ในปจฉณาดังต่อไปนี้ ทั้งบาลีและภาษาไทย (43)

ปจฉณ กายวิญญณธาคู นี้ ประกอบกับ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗ ได้
 กายวิญญณธาคูจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ
 จวิญญณธาคูจิตตูปบาทที่เหลื่อ และรูป ๒๘ นิพพาน
 จวิญญณธาคูจิตตูปบาทที่เหลื่อ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
 ไม่ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาคู เท้าไร

ตอบ วิสังขนา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเรหิ น เกหิจิ อายตเนหิ เอกาย ธาคูยา วิปฺปยุตฺตา
 จวิญญณธาคูจิตตูปบาทที่เหลื่อ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
 ไม่เป็นวิปฺปยุตฺตํกับขันธ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง
 แต่เป็นวิปฺปยุตฺตํกับ กายวิญญณธาคู ๑

๑๖๙. จงวิสังขนา ในปจฉณาดังต่อไปนี้ ทั้งบาลีและภาษาไทย (43)

ปจฉณ มนินทริยํ นี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้
 จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาคู เท้าไร

ตอบ วิสังขนา เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเรหิ เอเกนายตเนน สตุตฺตหิ ธาคูหิ วิปฺปยุตฺตา
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาคูยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
 ไม่ประกอบกับนามขันธ ๔ มนายนะ ๑ วิญญณธาคู ๗
 และไม่ประกอบกับธมฺมายตนะ ธมฺมธาคู บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๗๐. จงแปลปจฉณ พร้อมทั้งวิสังขนาเป็นภาษาบาลีและภาษาไทย ในปจฉณาดังต่อไปนี้ (52)

ปจฉณ สงฺขารขนฺธเนน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
 เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาคูหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ แปลปจฉณ และวิสังขนาทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ดังนี้

ปจฉณ สังขารขันธํ นี้ ประกอบกับจิต ๘๘ เวทนาเจตสิก สัญญาเจตสิก ได้
 จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาคู เท้าไร

วิสังขนา เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเรหิ เอเกนายตเนน สตุตฺตหิ ธาคูหิ วิปฺปยุตฺตา
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาคูยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
 ไม่ประกอบกับนามขันธ ๔ มนายนะ ๑ วิญญณธาคู ๗
 และไม่ประกอบกับธมฺมายตนะ ธมฺมธาคู บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๗๑. จงแปลปจฺจฯ พร้อมทั้งวิสัชนาเป็นภาษาบาลีและภาษาไทย ในปจฺจฯดังต่อไปนี้

ปจฺจฯ มโนธาทูยา เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

(46, 53)

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺहेหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ แปลปจฺจฯและวิสัชนา ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ดังนี้

ปจฺจฯ มโนธาทู นี้ ประกอบกับอัญญสมานเจตสิก ๑๐ (เวณวิริยะ, ปีติ, จันทะ) ได้

มโนธาทูจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

ฉวิญญานธาทูจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน

ฉวิญญานธาทูจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺहेหิ น เกหิจิ อายตเนหิ เอกาย ธาตุยา วิปฺปยุตฺตา

ฉวิญญานธาทูจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่เป็นวิปฺปยุตฺตกับขันธ์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นวิปฺปยุตฺตกับมโนธาทู ๑

๑๗๒. จงแปลปจฺ. และวิ. เป็นภาษาบาลีและไทย ในปจฺ. ดังต่อไปนี้ (44)

ปจฺ. สวิจาเรหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺहेหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ แปลปจฺ. และวิ. เป็นภาษาบาลีและไทย ดังนี้

สภาวะธรรมทั้งหลายที่เกิดพร้อมกับวิจาร์ นี้ ประกอบกับวิจาร์เจตสิก ได้

สวิจาร์จิต ๖๖ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

อวิจาร์จิตตูปบาท ๕๕ รูป ๒๘ นิพพาน

อวิจาร์จิตตูปบาท ๕๕ รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺहेหิ น เกหิจิ อายตเนหิ เอกาย ธาตุยา วิปฺปยุตฺตา

อวิจาร์จิตตูปบาท ๕๕ รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่เป็นวิปฺปยุตฺตกับขันธ์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นวิปฺปยุตฺตกับมโนธาทู ๑

๑๗๓. จงแปลปจฺฉา พร้อมทั้งวิชันนาเป็นภาษาบาลีและภาษาไทย ในปจฺฉาดังต่อไปนี้

ปจฺฉา อธิโมกฺขนฺ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

(54, 58).....หน้า 277

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเฑหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺยุตฺตา

ตอบ แปลปจฺฉา และวิชันนาทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ดังนี้

ปจฺฉา อธิโมกฺขํ นี้ ประกอบกับจิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ (เว้นอธิโมกฺขํ วิจิกิจฺฉา) ได้

จิต ๗๘ เจตสิก ๕๑ (เว้นวิจิกิจฺฉา) เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

ทวิปัญฺจวิญฺญาณจิตตูปปาท วิจิกิจฺฉาสัมปยุตฺตจิตตูปปาท และรูป ๒๘ นิพพาน

ทวิปัญฺจวิญฺญาณจิตตูปปาท วิจิกิจฺฉาสัมปยุตฺตจิตตูปปาท และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับขันธํ आयตนะ ธาตุ เท้าไร

วิชันนา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺเฑหิ น เกหิจิ आयตเนหิ เอกาย ธาตุยา วิปฺยุตฺตา

แปล ทวิปัญฺจวิญฺญาณจิตตูปปาท วิจิกิจฺฉาสัมปยุตฺตจิตตูปปาท และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่เป็นวิปฺยุตฺตํกับขันธํ आयตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นวิปฺยุตฺตํกับมโนธาตุ ๑

๑๗๔. ธรรมอะไรเป็นองค์ธรรมของ เตหิ ธมฺเมหิ และ เต ธมฺมา

ของเวทหนากขันธนิทเทส ตามสัตตมณฺยนิทเทส

และธรรมเหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธํ आयตนะ ธาตุ เท้าไร (50)

ตอบ จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒ เป็นองค์ธรรมของ เตหิ ธมฺเมหิ

รูป ๒๘ นิพพาน เป็นองค์ธรรมของ เต ธมฺมา

ธรรมเหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธํ ๔ มนายตนะ ๑ วิญฺญาณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๗๕. ธรรมอะไรเป็นองค์ธรรมของ เตหิ ธมฺเมหิ และ เต ธมฺมา

ของจิตตนิทเทส ตามสัตตมณฺยนิทเทส

และธรรมเหล่านั้น ไม่ประกอบกับขันธํ आयตนะ ธาตุ เท้าไร (55)

ตอบ จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒ เป็นองค์ธรรมของ เตหิ ธมฺเมหิ

รูป ๒๘ นิพพาน เป็นองค์ธรรมของ เต ธมฺมา

ธรรมเหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธํ ๔ มนายตนะ ๑ วิญฺญาณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๗๖. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง
ของนิตเทสดังต่อไปนี้ สังขารักขันธนิตเทส มโนธาตุนิตเทส อธิโมกขนิตเทส
อุเปกขาสหคตปทนิตเทส สวิตักกปทนิตเทส ตามสัตตมณยนิตเทส

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง ของนิตเทสดังนี้
สังขารักขันธนิตเทส

องค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก ได้แก่ จิต ๘๘ เวทนาเจตสิก สัญญาเจตสิก

องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง ได้แก่ รูป ๒๘ นิพพาน

มโนธาตุนิตเทส

องค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก ได้แก่ อัญญาสมานเจตสิก ๑๐ (เวณวิริยะ ปิติ จันทะ)

องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง ได้แก่ จวิญญาณธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน

อธิโมกขนิตเทส

องค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก ได้แก่ จิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ (เวณอธิโมกข์ วิจิกิจฉา)

องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง ได้แก่ ทวิปัญจวิญญาณจิตตูปบาท
วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตูปบาท และรูป ๒๘ นิพพาน

อุเปกขาสหคตปทนิตเทส

องค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก ได้แก่ อุเบกขาเวทนา

องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง ได้แก่ สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคตจิตตูปบาท
และรูป ๒๘ นิพพาน

สวิตักกปทนิตเทส

องค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก ได้แก่ วิตกเจตสิก

องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง ได้แก่ อวิตักกจิตตูปบาท และรูป ๒๘ นิพพาน

เอกสารชุดนี้จัดทำขึ้น
โดยใช้ชื่อว่า

“รุ่นพี่แบ่งปัน เต็มฝันรุ่นน้อง ”
ปีที่ ๙

.....

ขออนุโมทนา ขอบคุณ ขอบใจ ทุกๆ ท่าน
ที่เอื้อเฟื้อข้อมูล เอกสารต่างๆ
พร้อมทั้งคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำ
ขอให้ทุกๆ ท่าน จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ
ในชีวิต หน้าที่ การงาน
และจงเป็นผู้มีส่วนแห่งธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
โดยทั่วถึงกัน เทอญ

ปัญหา - เฉลย

ข้อสอบ - ข้อเขียน

ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖

เล่ม ๒

ภาพใหญ่ 4

✓ อุปตติกาเวท

อุปตติกาเวท นี้
(โลเกียวิ.32 เจ.35 ก.20)

เย ธมมา วิปยุตฺตา

ไม่ประกอบด้วย กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

✓	กามภา	จิต	เจ.	รูป
	รูปภา	จิต	เจ.	รูป
	อรุภา	จิต	เจ.	

จิต เจตสิก ที่เป็นรูปภาะ อรูปภาะ
กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

	รูปภา	จิต	เจ.	รูป
	กามภา	จิต	เจ.	รูป
	อรุภา	จิต	เจ.	

จิต เจตสิก ที่เป็นกามภาะ อรูปภาะ
กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

	อรุภา	จิต	เจ.	
	กามภา	จิต	เจ.	รูป
	รูปภา	จิต	เจ.	รูป

กามภาะ รูปภาะ กุศล - อกุศล - กริยา -
ผลจิตตูปบาท ติชฺฐูป นิพพาน*

✓	สณฺณีภา	จิต	เจ.	รูป
	อสณฺณีภา			รูป
	เนวสณฺณี.	จิต	เจ.	

เนวสณฺณีนาสณฺณีภาะ
 กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

อสณฺณีภา			รูป
สณฺณีภา	จิต	เจ.	รูป
เนวสณฺณี.	จิต	เจ.	

จิต เจตสิก ที่เป็นสณฺณีภาะ เนวสณฺณีนาสณฺณีภาะ
 กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

เนวสณฺณี.	จิต	เจ.	
สณฺณีภา	จิต	เจ.	รูป
อสณฺณีภา			รูป

สณฺณีภาะ อสณฺณีภาะ กุศล - อกุศล - กริยา -
 ผลจิตตูปบาท ติชฺฐรูป นินฺพพาน*

✓	เอกโวการ			รูป
	จตุโวการ	จิต	เจ.	
	ปณฺจโวการ	จิต	เจ.	รูป

จตุโวการภาะ - จิต เจตสิก ที่เป็นปณฺจโวการภาะ
 กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

จตุโวการ	จิต	เจ.	
เอกโวการ			รูป
ปณฺจโวการ	จิต	เจ.	รูป

เอกโวการภาะ - ปณฺจโวการภาะ กุศล - อกุศล -
 กริยา - ผลจิตตูปบาท ติชฺฐรูป นินฺพพาน*

ปณฺจโวการ	จิต	เจ.	รูป
เอกโวการ			รูป
จตุโวการ	จิต	เจ.	

จตุโวการภาะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

คำปฐจา นัย 8 - 14

8. เย ธมมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ สมฺปยุตฺตา
9. เย ธมมา สมฺปยุตฺตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมมา สมฺปยุตฺตา
เต ธมมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ สมฺปยุตฺตา
10. เย ธมมา วิปฺปยุตฺตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ วิปฺปยุตฺตา
11. เย ธมมา
ขนฺธสงฺคเหเน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหเน สงฺคหิตา ชาติฺตฺสงฺคเหเน สงฺคหิตา
เต ธมมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ สมฺปยุตฺตา / (วิปฺปยุตฺตา)
12. เย ธมมา สมฺปยุตฺตา
เต ธมมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ สงฺคหิตา / (อสงฺคหิตา)
13. เย ธมมา
ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ชาติฺตฺสงฺคเหเน อสงฺคหิตา
เต ธมมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ สมฺปยุตฺตา / (วิปฺปยุตฺตา)
14. เย ธมมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ชาติฺตุหิ สงฺคหิตา / (อสงฺคหิตา)

๘. อภฺรณนย วิปฺยตฺเตนสมฺปยตฺตปทนิทฺเทส

๓๒๔ บท (วโรคา)

๑. อภฺรณนยมาตिका ที่พระพุทธรองค์ไม่ทรงแสดงในอภฺรณนยนิทฺเทสนั้น
มีกี่บท คืออะไรบ้าง (52)

ตอบ อภฺรณนยมาตिका ที่พระพุทธรองค์ไม่ทรงแสดงในอภฺรณนยนิทฺเทสนั้น มี ๘ บท คือ

๑. ฐมฺมายตนะ	๒. ฐมฺมธาทู	๓. ชีวิตินทรีย	๔. นามรูป
๕. สพายตนะ	๖. ชาติ	๗. ชรา	๘. มรณะ

(2) ในปฏิจจสมุปบาทนิทฺเทสนั้น นิทฺเทสที่พระพุทธรองค์ไม่ทรงแสดง
ในอภฺรณนยนิทฺเทส มีกี่นิทฺเทส คืออะไรบ้าง (43, 45)

๒. ปฏิจจสมุปบาทนิทฺเทส ที่ไม่ทรงแสดงในอภฺรณนยนิทฺเทสนั้น
มีกี่นิทฺเทส คือนิทฺเทสอะไรบ้าง (49)

ตอบ ปฏิจจสมุปบาทนิทฺเทส ที่ไม่ทรงแสดงในอภฺรณนยนิทฺเทส มี ๕ นิทฺเทส คือ

๑. นามรูปนิทฺเทส	๒. สพายตนนิทฺเทส	๓. ชาตินิทฺเทส
๔. ชรานิทฺเทส	๕. มรณนิทฺเทส	

๓. จงแสดงปฏิจจและวิสัชนา พร้อมคำแปล ในตณฺหานิทฺเทส ตามอภฺรณนยนิทฺเทส

ตอบ แสดงตณฺหานิทฺเทส ตามอภฺรณนยนิทฺเทส ดังนี้ (46)

ป. เวทนาปจฺจุยา ตณฺหยา ย ฐมฺมา วิปฺยตฺตา

เต ฐมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ สมฺปยตฺตา

ตณฺหาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยเวทนาเป็นเหตุ นี้ ไม่ประกอบกับ

โทสมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

โทสมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านั้น

ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. นตฺถิ - ไม่มี

๔. จงแสดงปุจฉาและวิสัชนา พร้อมคำแปลในอุปบัติภาวนิทเทศ ตามอรรถมนยนิทเทศ

ตอบ แสดง อุปบัติภาวนิทเทศ ตามอรรถมนยนิทเทศ ดังนี้ (60)

ปุจฉา อุปปัตติภาวนเณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

อุปปัตติภาวเณ นี้ ไม่ประกอบด้วย กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา นตฺถิ ฯ ไม่มี

๕. จงแสดงปุจฉาและวิสัชนา พร้อมคำแปลใน สัมมปปธานนิทเทศ ตามอรรถมนยนิทเทศ

ตอบ แสดง สัมมปปธานนิทเทศ ตามอรรถมนยนิทเทศ ดังนี้ (47)

ปุจฉ. สัมมปปธานเณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

แปล สัมมปปธาน นี้ ไม่ประกอบด้วย โลเกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน

โลเกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิส. นตฺถิ ไม่มี

๖. จงแสดงปุจฉ. และวิส. พร้อมทั้งคำแปลใน สวิตักกปทนิทเทศ ตามอรรถมนยนิทเทศ (44, 51)

ตอบ แสดงปุจฉ. และ วิ. พร้อมทั้งคำแปลในสวิตักกปทนิทเทศ ตามอรรถมนยนิทเทศ

ปุจฉ. สวิตกฺเกหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

สวิตักกกรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย

ทวิปัญจวิญญาณ - ทุติยฌาน - ตติยฌาน - จตุตถฌาน - ปัญจฌานจิตตูปบาท รูป นิพพาน

ทวิปัญจวิญญาณ - ทุติยฌาน - ตติยฌาน - จตุตถฌาน - ปัญจฌานจิตตูปบาท รูป นิพพาน

เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิส. นตฺถิ ไม่มี

๗. จงแสดงปูจณาพร้อมคำแปลใน คัมภพทนิทเทส ตามอัฐมณยนิทเทส (59)

ตอบ แสดง คัมภพทนิทเทส ตามอัฐมณยนิทเทส ดังนี้

ป. คนุเถหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

คันถรรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย

โมหมูล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

โมหมูล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

ประกอบด้วย ชันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

๘. จงตั้งปูจณา. ทังบาลีคำแปล ตามอัฐมณยนิทเทส ในนิทเทสต่อไปนี้
สัมมปฺปธานนิทเทส เอกโวการภวนิทเทส กิเลสพทนิทเทส (43, 45)

ตอบ ปูจณา สมฺมปฺปธานเนน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

สัมมปฺปธาน นี้ ไม่ประกอบด้วย โลเกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน

โลเกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ประกอบด้วยชันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ปูจณา เอกโวการภเวเนน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

เอกโวการภวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย

จตุโวการภวะ จิต เจตสิก ที่เป็นปัญจโวการภวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

จตุโวการภวะ จิต เจตสิก ที่เป็นปัญจโวการภวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

เหล่านี้ ประกอบด้วยชันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ปูจณา กิเลสเหหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

กิเลสธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

ประกอบด้วยชันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

๙. **จงแสดง อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปัททนิทเทศ ตามอรรถฎมณยนิทเทศ** (57)

ตอบ แสดง อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทส ตามอฏฐมนยนิทเทส ดังนี้

๒. อุปาทาเนหิ เจว อุปาทานสมปยุตเตหิ จ ธมฺમેหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย

ทฤษฎีจิตตวิปปยัตต - โทสมล - โมหมล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

ทฤษฎีจิตวิทยาประยุกต์ - โทสมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

ประกอบกับชั้น์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. หตถิ. ๗ไม่มี

๑๐. จงบอกชื่อนิททเทศ ว่ามีกี่นิททเทศ คือนิททเทศอะไรบ้าง ที่ไม่ประกอบกับ (49)

ทิฏฐิฉัตตวิปปยุตต - โทสมล - โมหมล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

ตอบ มี ๕ นิทเทส คือ

๑. ปรามาสปทนิทเทส

๒. ปรามาสปรามัญญกปทนิทเทส

๓. ปรามาสสัมปยุตตปทนิทเทศ

๔. คำนถคํนถสํมปยุตตปทนทเทศ

๕. อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทศ

๑๑. จงแสดงธรรมที่ไม่ประกอบกับนิทเทส ดังต่อไปนี้ ตามอรรถกถานิทเทส

$$\text{จกขยตณนททศ} \quad \text{ทกขสัจจณททศ} \quad \text{โลกียปณททศ} \quad (44)$$

ตอบ แสดงธรรมที่ไม่ประกอบกับนิทเทส ดังต่อไปนี้ ตามอรรถมนยนิทเทส

จักษายตนะ นี้ ๗ ไม่ประกอบกับ นามขันธ์ ๔ (หรือจิต ๘๘ เจตสิก ๕๒)

ทุกขสัจจะ นี้ ไม่ประกอบด้วย โลกุตตรจิตตูปบาท

โลกียธรรม นี้ ไม่ประกอบด้วย โลกุตตรจิตตูปบาท

๑๒. จงแสดงธรรมที่ไม่ประกอบด้วยนิทเทส ดังต่อไปนี้ (48)

รปฐาตุนิทเทศ สัณญิกาวานิทเทศ โพชฌณคณิทเทศ สังกิลัญจนิกเฬสปทณิทเทศ

ตอบ แสดงธรรมที่ไม่ประกอบนิทเทส ดังต่อไปนี้

รูปธาตุ นี้ ไม่ประกอบกับ นามขันธ์ ๕

สัญญาบัตร นี้ ไม่ประกอบด้วย แนวสัญญาสัญญาบัตร กศล - อกศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

โพชนงค์ ๗ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ โลภียจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

สังกิลิฏฐโนกิเลสธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

๑๓. จงบอกธรรมที่ไม่ประกอบกับนิทเทส ดังต่อไปนี้ (46)

กามภวนิทเทส มนสิการนิทเทส จิตตวิสังสัฏฐูปาทนิทเทส
รูปชั้นรณนิทเทส มัคคังคนิทเทส

ตอบ ธรรมที่ไม่ประกอบกับนิทเทส ดังต่อไปนี้

กามภวนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	จิต เจตสิก ที่เป็นรูปภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท
มนสิการนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	รูป ๒๘ นิพพาน
จิตตวิสังสัฏฐูปาทนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒
รูปชั้นรณนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	นามขันธ์ ๔
มัคคังคนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	โลกียจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

๑๔. จงแสดงธรรมที่ไม่ประกอบกับนิทเทส ดังต่อไปนี้ (47)

ปัญจโวการภวนิทเทส อนาสวณิทเทส สังกิเลสิกปทนิทเทส ฐีปทนิทเทส

ตอบ ธรรมที่ไม่ประกอบกับนิทเทส ดังต่อไปนี้

ปัญจโวการภวนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	จตุโวการภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท
อนาสวณิทเทส	ไม่ประกอบกับ	โลกียจิตตูปบาท
สังกิเลสิกปทนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	โลกุตตรจิตตูปบาท
ฐีปทนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒

๑๕. จงแสดงธรรมที่ไม่ประกอบกับนิทเทส ดังต่อไปนี้ (48, 60)

ปริสันทริยนิทเทส อสัณฺญีภวนิทเทส อูปายาสนิทเทส
อปราหมัณฺฐูปาทนิทเทส สังกิลิณฺฐูปาทนิทเทส

ตอบ ธรรมที่ไม่ประกอบกับนิทเทส ดังต่อไปนี้

ปริสันทริยนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒
อสัณฺญีภวนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	จิต เจตสิก ที่เป็นสัณฺญีภาวะ เนวสัณฺญีนาสัณฺญีภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท
อูปายาสนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	โลภมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน
อปราหมัณฺฐูปาทนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	โลกียจิตตูปบาท
สังกิลิณฺฐูปาทนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

๑๖. จงแสดงธรรมที่ไม่ประกอบกับนิตเทส ดังต่อไปนี้

(57)

มโนทริยนิทเทส
คณตปทนิทเทส

จตุโวการภวนิทเทส
สัปปีติกปทนิทเทส

สัมมปปธานนิทเทส

ตอบ

มโนทริยนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	รูป ๒๘ นิพพาน
จตุโวการภวนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	เอกโวการภวะ ปัญจโวการภวะ กุศล - อกุศล - กิริยา ผลจิตตูปบาท จิตตชรูป อุตตชรูป อาหารชรูป นิพพาน
สัมมปปธานนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	โลเกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน
คณตปทนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	โมหมูล - กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน
สัปปีติกปทนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	สุข - ทุกข - โทมนัสส - อุเบกขาสหคต - จตุตถฌานจิตตูปบาท รูป นิพพาน

๑๗. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา ในนิตเทสต่อไปนี้ ตามอฏฐมณยนิตเทส (51, 59)

จักขุวิญญูณธาตุนิทเทส มัคคัสัจจนิทเทส สาสวปทนิทเทส อโนมนียปทนิทเทส

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา ในนิตเทสต่อไปนี้ ตามอฏฐมณยนิตเทส

จักขุวิญญูณธาตุนิทเทส	อ.ธ. ของ เย ธมฺมา ได้แก่	จวิญญูณธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป นิพพาน
มัคคัสัจจนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา ได้แก่	โลเกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน
สาสวปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา ได้แก่	โลกุตตรจิตตูปบาท
อโนมนียปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา ได้แก่	โลเกียจิตตูปบาท

๑๘. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา ในนิตเทสต่อไปนี้ ตามอฏฐมณยนิตเทส (51, 59)

จักขายตณนิทเทส รูปภวนิทเทส อรูปภวนิทเทส

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา ในนิตเทสต่อไปนี้ ตามอฏฐมณยนิตเทส

จักขายตณนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา ได้แก่	นามขันธ์ ๔ (หรือจิต ๘๘ เจตสิก ๕๒)
รูปภวนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา ได้แก่	จิต เจตสิก ที่เป็นกามภวะ อรูปภวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท
อรูปภวนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา ได้แก่	กามภวะ รูปภวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท จิตตชรูป อุตตชรูป อาหารชรูป นิพพาน

๑๙. จงแสดงเฉพาะคำปจฺจณาภาษาไทย

(55)

สัทธินทรีย์นิตเทศ

ปัญจโวการภาวนิตเทศ

สัญญาณิตเทศ

สุขสหคตปทิตเทศ

สนิทัสนสัปปฏิษปทิตเทศ

ตามอัฐมณนิตเทศ

ตอบ ปุ. สัทธินทรีย์ นี้ ไม่ประกอบกับ อโสมณจิตตูปบาท รูป นิพพาน
อโสมณจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

ปุ. ปัญจโวการภาวะ นี้ ไม่ประกอบกับ

จตุโวการภาวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

จตุโวการภาวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

ปุ. สัญญา นี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

ปุ. สุขสหคตธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

ทุกข - โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน

ทุกข - โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

ปุ. สนิทัสนสัปปฏิษธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามชั้น ๔

นามชั้น ๔ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

๒๐. จงแสดงเฉพาะคำปจฺจณาภาษาไทย โสตรธาตุนิตเทศ สตินทรีย์นิตเทศ

อัปมาณปทิตเทศ อรณปทิตเทศ ตามอัฐมณนิตเทศ

(61, 62)

ตอบ แสดงเฉพาะคำปจฺจณาภาษาไทย ตามอัฐมณนิตเทศ

ปจฺจณา โสตรธาตุ นี้ ไม่ประกอบกับนามชั้น ๔

นามชั้น ๔ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

ปจฺจณา สตินทรีย์ นี้ ไม่ประกอบกับอโสมณจิตตูปบาท รูป นิพพาน

อโสมณจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

ปจฺจณา อัปมาณธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับโลกียจิตตูปบาท

โลกียจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

ปจฺจณา อรณธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับอกุศลจิตตูปบาท

อกุศลจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

๒๑. จงแสดงเฉพาะคำพจน์ภาษาไทย ในนิทเทศดังต่อไปนี้ ตามอรรถนัยนิทเทศ (62)
ทุกขสังขนิทเทศ, อัญญนทริยนิทเทศ

ตอบ พจน์ ทุกขสังขจะ นี้ ไม่ประกอบด้วย โลกุตตรจิตตูปบาท
โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

พจน์ อัญญนทริย นี้ ไม่ประกอบด้วย
โลกียจิตตูปบาท โสตาปัตติมรรคจิตตูปบาท อรหัตตผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน
โลกียจิตตูปบาท โสตาปัตติมรรคจิตตูปบาท อรหัตตผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

๒๒. จงแปลคำพจน์ ดังต่อไปนี้ (ไม่ต้องวิชันนา) (52)

ป. รูปภเวณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ชาติวหิ สมฺปยุตฺตา

ป. ปริเทวณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ชาติวหิ สมฺปยุตฺตา

ป. คนฺถนิเยหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ชาติวหิ สมฺปยุตฺตา

ป. ปรามาเสหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ชาติวหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ

แปลป. รูปภวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย
จิต เจตสิกที่เป็นกามภวะ อรูปภวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท
จิต เจตสิกที่เป็นกามภวะ อรูปภวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้
ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

แปลป. ปริเทวะ นี้ ไม่ประกอบด้วยจิต ๘๘ เจตสิก ๕๒
จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

แปลป. คณฺถนิยธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยโลกุตตรจิตตูปบาท
โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

แปลป. ปรามาสธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย
ทิวฐิตตวิปยุตต - โทสมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน
ทิวฐิตตวิปยุตต - โทสมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร

๒๓. จงแปลพจน์ ดังต่อไปนี้ (53)

พจน์ มโนธาตุยา เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

พจน์ อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

พจน์ ปิติสหคเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

พจน์ นเหตุสเหตุเกหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

พจน์ อสงฺกิลลิกเกหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ แปลพจน์ดังต่อไปนี้

มโนธาตุ นี้ ไม่ประกอบด้วย

ฉวิญญูณธาตุจิตตูปาทที่เหลือ รูป ๒๘ นิพพาน

ฉวิญญูณธาตุจิตตูปาทที่เหลือ รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ประกอบด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

อธิโมกข์ นี้ ไม่ประกอบด้วย

ทวิปัญจวิญญูณจิตตูปาท วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตูปาท รูป ๒๘ นิพพาน

ทวิปัญจวิญญูณจิตตูปาท วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตูปาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ประกอบด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ปิติสหคตธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย

สุข - ทุกข - โทมนัสส - อุเบกขาสหคต - จตุตถฌานจิตตูปาท รูป ๒๘ นิพพาน

สุข - ทุกข - โทมนัสส - อุเบกขาสหคต - จตุตถฌานจิตตูปาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ประกอบด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

นเหตุสเหตุกรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย อเหตุกจิตตูปาท รูป ๒๘ นิพพาน

อเหตุกจิตตูปาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

อสังกิลลิกกรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย โลเกียจิตตูปาท

โลเกียจิตตูปาท เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

๒๔. จงแปลคำพจน์ ดังต่อไปนี้ (56)

ก. พจน์ จกฺขุธาตุยา เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

ข. พจน์ สมานินฺทริเยน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

ค. พจน์ สญฺญิกเวณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

ง. พจน์ อนาสเวหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

จ. พจน์ ปราภฏฺเจหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ แปลคำพจน์ดังต่อไปนี้

ก. พจน์ จกฺขุธาตุ นี้ ไม่ประกอบกับนามชั้น ๔
นามชั้น ๔ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๑ อยตนะ ๓ ได้เท่าไร

ข. พจน์ สมานินฺทริเย นี้ ไม่ประกอบกับ
อวิริยจิตตูปบาท วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตูปบาท รูป นิพพาน
อวิริยจิตตูปบาท วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
ประกอบกับชั้น ๑ อยตนะ ๓ ได้เท่าไร

ค. พจน์ สญฺญิกเว นี้ ไม่ประกอบกับ
เนวสญฺญินาสญฺญิกเว กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท
เนวสญฺญินาสญฺญิกเว กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้
ประกอบกับชั้น ๑ อยตนะ ๓ ได้เท่าไร

ง. พจน์ อนาสวธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับโลกียจิตตูปบาท
โลกียจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๑ อยตนะ ๓ ได้เท่าไร

จ. พจน์ ปราภฏฺฐธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับโลกุตตรจิตตูปบาท
โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๑ อยตนะ ๓ ได้เท่าไร

๒๕. จงแปลคำพจน์ ดังต่อไปนี้ (56, 58)

ก. พจน์ รูปธาตุยา เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

ข. พจน์ ทุกฺขสจฺเจน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

ค. พจน์ เอกโวการภเวณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

ง. พจน์ อปรามญฺเจหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

จ. พจน์ สุขสหคเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตฺตฺหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ แปลคำพจน์ดังต่อไปนี้

ก. พจน์ รูปธาตุ นี้ ไม่ประกอบด้วยนามชั้น ๔
นามชั้น ๔ เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น ๓ อย่างตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ข. พจน์ ทุกฺขสจฺเจน นี้ ไม่ประกอบด้วยโลกุตตรจิตตูปบาท
โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น ๓ อย่างตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ค. พจน์ เอกโวการภเวณ นี้ ไม่ประกอบด้วย
จิตฺตโวการภเว - จิต เจตสิกที่เป็นปัญจโวการภเว กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท
จิตฺตโวการภเว - จิต เจตสิกที่เป็นปัญจโวการภเว กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท
เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น ๓ อย่างตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ง. พจน์ อปรามญฺจธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยโลกียจิตตูปบาท
โลกียจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น ๓ อย่างตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

จ. พจน์ สุขสหคตธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย
ทุกฺข - โทมนัสส - อเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน
ทุกฺข - โทมนัสส - อเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
ประกอบด้วยชั้น ๓ อย่างตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

๒๖. จงแปลและวิสังขนา พร้อมทั้งคำแปล ในคำปุจฉาต่อไปนี้ (50, 54)

- ป. สตินทุริเยน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
- ป. อุปฺปตฺติภเวน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
- ป. สวิตกฺกสฺวิจฺจาเรหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
- ป. อปจยคามิหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
- ป. สรณฺเหหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ

- แปลป. สตินทุริยํ นี้ ไม่ประกอบด้วย อโสภณจิตตูปบาท รูป นิพพาน
อโสภณจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธํ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
- วิ. นตฺถิ. ไม่มี
- แปลป. อุปฺปตฺติภเว นี้ ไม่ประกอบด้วย กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท
กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธํ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
- วิ. นตฺถิ. ไม่มี
- แปลป. สวิตกฺกสฺวิจฺจารชฺธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย
ทวิปฺปญฺจวิญฺญาณ - ทุตฺติยฌาน - ตตฺติยฌาน - จตฺตตถฌาน - ปิณฺณจมฌานจิตตูปบาท รูป นิพพาน
ทวิปฺปญฺจวิญฺญาณ - ทุตฺติยฌาน - ตตฺติยฌาน - จตฺตตถฌาน - ปิณฺณจมฌานจิตตูปบาท รูป นิพพาน
เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธํ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
- วิ. นตฺถิ. ไม่มี
- แปลป. อปจยคามิรชฺธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย โลเกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน
โลเกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธํ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
- วิ. นตฺถิ. ไม่มี
- แปลป. สรณฺชธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน
กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
ประกอบด้วยขันธํ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
- วิ. นตฺถิ. ไม่มี

๙. นวมนย สมปยุตเตนสมปยุตตปทนิทเทส
๑๒๐ บท (อริยา)

๒๗. จงแปลคาถาดังต่อไปนี้ (43)

อรูปกฺขนุชา จตฺตาริ

หมายเหตุแม่ จ

วิญญานธาตุโย สัตต

ເທວ ສຈຸຈາ ຈຸທຸທສິນທຸຣິຍາ

ตอบ **นามบัตร ๔** **มนายตะนะ ๑** **วิญญูณธาตุ ๗**
สังกะ ๒ **คือ สมุทสังกะ มรรคสังกะ**
อินทรี ๑๔ **มี มนินทรี เป็นต้นจนถึง อัญญาตาอินทรี เป็นที่สุด**

๒๘. อัศจรรย์ไตรมาตีกา ที่แสดงได้ในตอนที่ ๙ มีกี่บท คืออะไรบ้าง (45)

ตอบ อัฟกันตรมาติกา ที่แสดงได้ในขณะที่ ๙ มี ๕๖ บท คือ
 นามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗
 สัจจะ ๒ คือ สมุทยสัจจะ มรรคสัจจะ
 อินทรีย์ ๑๔ มี มนินทรีย์ เป็นต้นจนถึง อัญญาตาวิทรีย์ เป็นที่สุด
 ในปฏิกิจสมุปปาบท ๑๒ บท คือ อวิชา สังขาร วิญญูณ ผัสสะ เวทนา
 ตัณหา อุปาทน กัมมภาวะ โสกะ ทุกข์ โทมนัสสะ อุปายาสะ
 บทที่ต่อจากปฏิกิจสมุปปาบทไป ๑๖ บท มีสติปัฏฐานเป็นต้น จนถึงมนสิการเป็นที่สุด

๒๙. บทที่สังเคราะห์เข้าในวามนยนิทเทศนั้น มีกี่บท (49, 52, 60)

ภาษาบาลีของจำนวนบทคืออะไร (60)

ธาตุหนักเทศ แสดงได้ก็บพ คืออะไรบ้าง (52)

สัจนิเทศ แสดงได้ก็บพ คืออะไรบ้าง (49)

ตอบ บทที่สงเคราะห์เข้าในนวนวนิพนธ์เล่มนั้น มี ๑๒๐ บท
ภาษาบาลีของจำนวนบท คือ อริยา
ชาตุนิเทศแสดงได้ ๗ บท คือ วิญญานชาตุ ๗
สัจจนิเทศแสดงได้ ๒ บท คือ ๑. สมุทตยสัจจะ ๒. มัคคสัจจะ

๓๐. ในอินทรีนิทเทสนั้น นิทเทสที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนวนมยนิทเทส มีกี่นิทเทส คืออะไรบ้าง (46)

ตอบ ในอินทรีนิทเทสนั้น นิทเทสที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนวนมยนิทเทส มี ๑๔ นิทเทส คือ

๑. มนินทรีนิทเทส	๒. สุชินทรีนิทเทส	๓. ทุกชินทรีนิทเทส
๔. โสมนัสสินทรีนิทเทส	๕. โทมนัสสินทรีนิทเทส	๖. อุเปกชินทรีนิทเทส
๗. สัทธินทรีนิทเทส	๘. วิริยนิทเทส	๙. สตินทรีนิทเทส
๑๐. สมานินทรีนิทเทส	๑๑. ปัญญินทรีนิทเทส	
๑๒. อนัญญาตัญญูสัมมิตินทรีนิทเทส	๑๓. อัญญินทรีนิทเทส	
๑๔. อัญญาตาวิณทรีนิทเทส		

(31) ปฏิจจสมุปบาท ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนวนมยนิทเทสนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง (50, 60)

๓๑. ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส ที่แสดงในนวนมยนิทเทส มีจำนวนกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง

ตอบ ปฏิจจสมุปบาท ที่แสดงในนวนมยนิทเทสนั้น มีจำนวน ๑๒ นิทเทส คือ (44)

๑. อวิชชานิทเทส	๒. สังขารนิทเทส	๓. วิญญาณนิทเทส	๔. ผัสสนิทเทส
๕. เวทนานิทเทส	๖. ตัณหานิทเทส	๗. อุปาทานนิทเทส	๘. กัมมภวานิทเทส
๙. โสกนิทเทส	๑๐. ทุกขนิทเทส	๑๑. โทมนัสสนิทเทส	๑๒. อุปายาสนิทเทส

๓๒. มหันตรทุกะ ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนวนมยนิทเทสนั้น

มีกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (58)

ตอบ มหันตรทุกะ ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนวนมยนิทเทสนั้น มี ๗ นิทเทส คือ

๑. จิตตปทนิทเทส	๒. เจตสิกปทนิทเทส	๓. จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส
๔. จิตตสังสัฏฐูปทนิทเทส	๕. จิตตสังสัฏฐุสมุฏฐานูปทนิทเทส	
๖. จิตตสังสัฏฐุสมุฏฐานสหูปทนิทเทส	๗. จิตตสังสัฏฐุสมุฏฐานานุปริวัตติปทนิทเทส	

๓๓. ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนวนมยนิทเทสนั้น เป็นธรรมเช่นไร

และชั้นธนิทเทสในนวนมยนิทเทสนี้ มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง (54)

ตอบ ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนวนมยนิทเทสนี้ เป็นธรรมที่มีสัมปยุตต์

และการแสดงนวนมยนิทเทสนี้ ได้ทรงแสดงโดยกลับประธานบท

และมีการแสดงเป็นพิเศษออกไปอีก โดยใช้ศัพท์ว่า เกหิจิ

และชั้นธนิทเทสในนวนมยนิทเทสนี้ มี ๔ อย่าง คือ

๑. เวทนาภังขณนิทเทส	๒. สัญญาภังขณนิทเทส
๓. สังขารภังขณนิทเทส	๔. วิญญาณภังขณนิทเทส

๓๔. จงแสดง ทุกชินทริยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย)

สุขสหคตปทนิทเทส ตามนวมณยนิทเทส (แสดงทั้งบาลีและภาษาไทย) (54)

ตอบ แสดง ทุกชินทริยนิทเทส เฉพาะภาษาไทย ตามนวมณยนิทเทส ดังนี้

ป. ทุกชินทริย นี้ ประกอบด้วย

ทุกขสหคตกายวิญญานจิต ๑ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๖ (เว้นเวทนา) ได้

ทุกขสหคตกายวิญญานจิต ๑ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๖ เหล่านี้ ประกอบด้วยทุกชินทริย ได้

ทุกชินทริย เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. ทุกชินทริย เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น ๓ คือ สัญญาชั้น สังขารชั้น วิญญานชั้น

มนายตนะ กายวิญญานธาตุ

และประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๖ (เว้นเวทนา)

แสดง สุขสหคตปทนิทเทส ตามนวมณยนิทเทส ดังนี้

ป. สุขสหคเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

สุขสหคตธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยสุขเวทนา ได้

สุขเวทนา เหล่านี้ ประกอบด้วย สุขสหคตจิต ๖๓ เจตสิก ๔๖ (เว้นเวทนา) ได้

สุขสหคตจิต ๖๓ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอกเณ ขนฺธเณ สมฺปยุตฺตา

เอกเณนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

สุขสหคตจิต ๖๓ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้ ประกอบด้วยเวทนาชั้น

และประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขเวทนา (หรือ เวทนาเจตสิก)

๓๕. จงแสดง อัญญาตาวิสุทธิวิธีตามนวมยนิทเทศ มาโดยละเอียด (51, 53)

ตอบ แสดง อัญญาตาวิสุทธิวิธีตามนวมยนิทเทศ ดังนี้

ป. อัญญาตาวิสุทธิวิธี เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

อัญญาตาวิสุทธิวิธี นี้ ประกอบกับ อรหัตตผลจิต ๑ เจตสิก ๓๕ (เวทนาปัญญา) ได้

อรหัตตผลจิต ๑ เจตสิก ๓๕ เหล่านี้ ประกอบกับอัญญาตาวิสุทธิวิธี ได้

อัญญาตาวิสุทธิวิธี เหล่านี้ ประกอบกับขั้น อายตนะ ๖ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหติ เอกเณยตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตา

เอกเณ ขนฺธเณ เอกเณยตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

อัญญาตาวิสุทธิวิธี เหล่านี้ ประกอบกับขั้น ๓ คือ เวทนาขั้น สัญญาขั้น วิญญาณขั้น

มหายตนะ มโนวิญญาณธาตุ

และประกอบกับสังขารขั้น บางส่วน คือ สังขารขั้นเจตสิก ๓๓

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๓๕ (เวทนาปัญญา)

๓๖. จงแสดง อัญญาตาวิสุทธิวิธีตามนวมยนิทเทศ (เฉพาะภาษาไทย) (58)

ตอบ แสดง อัญญาตาวิสุทธิวิธีตามนวมยนิทเทศ เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

ปจฺจนา อัญญาตาวิสุทธิวิธี นี้ ประกอบกับ อรหัตตผลจิต ๑ เจตสิก ๓๕ (เวทนาปัญญา) ได้

อรหัตตผลจิต ๑ เจตสิก ๓๕ เหล่านี้ ประกอบกับอัญญาตาวิสุทธิวิธี ได้

อัญญาตาวิสุทธิวิธี เหล่านี้ ประกอบกับขั้น อายตนะ ๖ ได้เท่าไร

วิสัชนา อัญญาตาวิสุทธิวิธี เหล่านี้ ประกอบกับขั้น ๓ คือ เวทนาขั้น สัญญาขั้น วิญญาณขั้น

มหายตนะ มโนวิญญาณธาตุ

และประกอบกับสังขารขั้น บางส่วน คือ สังขารขั้นเจตสิก ๓๓

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๓๕ (เวทนาปัญญา)

๓๗. จงแสดงปูจฺจาและวิสัชนา กัมมภาวนิตฺส ตามนวมยนิทเทส
ทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย (43)

ตอบ ปุจ. กัมมภาเวน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธะหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

กัมมภาวะ นี ปรกอบกับ

อกุศลจิต ๑๒ โลภียกุศลจิต ๑๗ เจตสิก ๕๑ (เว้นเจตนาเจตสิก) ได้

อกุศลจิต ๑๒ โลภียกุศลจิต ๑๗ เจตสิก ๕๑ เหล่านี้ ปรกอบกับกัมมภาวะ ได้

กัมมภาวะ เหล่านี้ ปรกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธะหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตา

เอเกน ขนฺธะน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

กัมมภาวะ เหล่านี้ ปรกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญูณขันธ์

มนายตนะ ๑ มโนวิญญูณธาตุ ๑

และปรกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๑ (เว้นเจตนาเจตสิก)

๓๘. จงแสดง สติปัฏฐานนิตฺส ปรามาสสัมปยุตตปทนิทเทส
ตามนวมยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (60)

ตอบ แสดง สติปัฏฐานนิตฺส ตามนวมยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ดังนี้

ปุ. สติปัฏฐาน นี ปรกอบกับ โลกุตตรจิต ๘ เจตสิก ๓๕ (เว้นสติ) ได้

โลกุตตรจิต ๘ เจตสิก ๓๕ เหล่านี้ ปรกอบกับสติปัฏฐาน ได้

สติปัฏฐาน เหล่านี้ ปรกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. สติปัฏฐาน เหล่านี้ ปรกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญูณขันธ์

มนายตนะ ๑ มโนวิญญูณธาตุ ๑

และปรกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ สังขารขันธ์เจตสิก ๓๓

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๓๕ (เว้นสติ)

แสดง ปรามาสสัมปยุตตปทนิทเทส ตามนวมยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ดังนี้

ปุ. ปรามาสสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ปรกอบกับทิวฺฐิเจตสิก ได้

ทิวฺฐิเจตสิก เหล่านี้ ปรกอบกับ ทิวฺฐิตตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ (เว้นทิวฺฐิ) ได้

ทิวฺฐิตตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ เหล่านี้ ปรกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. ทิวฺฐิตตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ เหล่านี้

ปรกอบกับสังขารขันธ์ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ ทิวฺฐิเจตสิก

๓๙. จงแสดง อัปปมัญญานิทเทศ, ปรามาสสัมปยุตตปทนิทเทศ
ตามนามนยนิทเทศ มาโดยละเอียด (50)

ตอบ ปุ. อปฺปมญฺเญย เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเหรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

อัปปมัญญา นี้ ประกอบกับ

รูปาวจรจิต ๑๕ เจตสิก ๓๑ (เว้นอัปปมัญญาองค์ธรรม ๔) ได้

รูปาวจรจิต ๑๕ เจตสิก ๓๑ เหล่านี้ ประกอบกับอัปปมัญญา ได้

อัปปมัญญา เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺเหรหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตา

เอเกน ขนฺเหรน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

อัปปมัญญา เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น

มนายตนะ มโนวิญญาณธาตุ

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๒๙

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๓๑ (เว้นอัปปมัญญาองค์ธรรม ๔)

ปุ. ปรามาสสมฺปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเหรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับทิวฏฐิเจตสิก ๑ ได้

ทิวฏฐิเจตสิก ๑ เหล่านี้ ประกอบกับ ทิวฏฐิตตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ (เว้นทิวฏฐิ) ได้

ทิวฏฐิตตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเหรน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

ทิวฏฐิตตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ เหล่านี้

ประกอบกับสังขารชั้น ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ ทิวฏฐิเจตสิก ๑

๔๐. จงแสดง มัคคณิทเทศ (เฉพาะภาษาไทย) โอมโอมนียปทนิทเทศ ตามนวนมนยนิทเทศ (56)

ตอบ แสดง มัคคณิทเทศ (เฉพาะภาษาไทย) ตามนวนมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. อริยมรรค ๘ นี้ ประกอบกับ

โลกุตตรจิต ๘ เจตสิก ๒๘ (เว้นองค์มรรค ๘) ได้

โลกุตตรจิต ๘ เจตสิก ๒๘ เหล่านี้ ประกอบกับอริยมรรค ๘ ได้

อริยมรรค ๘ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ อายุตนะ ชาติ ได้เท่าไร

วิ. อริยมรรค ๘ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น
มนายตนะ มโนวิญญาณธาตุ

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๒๖

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๘ (เว้นองค์มรรค ๘)

แสดง โอมโอมนียปทนิทเทศ ตามนวนมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. โอมเหติ เจว โอมนียะติ จ ธมฺเมติ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมติ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธะหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

โอมโอมนียธรรม เหล่านี้ ประกอบกับ

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๔ (เว้นโอมะองค์ธรรม ๓) ได้

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๔ เหล่านี้ ประกอบกับโอมโอมนียธรรม ได้

โอมโอมนียธรรม เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ อายุตนะ ชาติ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธะหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตา

เอเกน ขนฺธะน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

โอมโอมนียธรรม เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น
มนายตนะ มโนวิญญาณธาตุ

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๒๒

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๔ (เว้นโอมะองค์ธรรม ๓)

๔๑. จงแสดงปูจณาและวิสัชนาพร้อมคำแปล ในอิโมกขนิทเทส ตามนวมณยนิทเทส (46)

ตอบ แสดงปูจณาและวิสัชนาพร้อมคำแปล ในอิโมกขนิทเทส ตามนวมณยนิทเทส ดังนี้

ปู. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺहेหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

อิโมกฺขํ นี้ ประกอบกับ

จิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ (เว้นอิโมกฺขเจตสิก วิจิกิจฉาเจตสิก) ได้

จิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ เหล่านี้ ประกอบกับอิโมกฺขํ ได้

อิโมกฺขํ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺहेหิ เอเกนหายตเนน ทวีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เอเกน ขนฺहेน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

อิโมกฺขํ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัมผัสชั้น วิญญาณชั้น

มนายตนะ ๑ ธาตุ ๒ คือ มโนธาตุ ๑ มโนวิญญาณธาตุ ๑

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๔๘

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๐ (เว้นอิโมกฺขเจตสิก วิจิกิจฉาเจตสิก)

๔๒. จงแสดงปูจณาและวิสัชนา คัณถปทนิทเทส ตามนวมณยนิทเทส ทั้งบาลีและภาษาไทย (52)

ตอบ แสดงปูจณาและวิสัชนา คัณถปทนิทเทส ตามนวมณยนิทเทส ทั้งบาลีและภาษาไทย ดังนี้

ปูจณา คณฺเถหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺहेหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

แปล คัณถกรรม เหล่านี้ ประกอบกับ

โลภมูลจิต ๘ โทสมูลจิต ๒ เจตสิก ๒๓ (เว้นคัณถะองค์กรรม ๓) ได้

โลภมูลจิต ๘ โทสมูลจิต ๒ เจตสิก ๒๓ เหล่านี้ ประกอบกับคัณถกรรม ได้

คัณถกรรม เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺहेหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตา

เอเกน ขนฺहेน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

แปล คัณถกรรม เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัมผัสชั้น วิญญาณชั้น

มนายตนะ ๑ มโนวิญญาณธาตุ ๑

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๒๑

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๓ (เว้นคัณถะองค์กรรม ๓)

๔๓. จงแสดงปูจจาและวิสัยชา เฉพาะภาษาไทย กิเลสปทนิทเทส ตามนวมณยนิทเทส

ตอบ แสดง กิเลสปทนิทเทส ตามนวมณยนิทเทส เฉพาะภาษาไทย ดังนี้ (51, 53, 55)

ป. กิเลสธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วย

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ (เว้นกิเลสองค์ธรรม ๑๐) ได้

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ เหล่านี้ ประกอบด้วยกิเลสธรรม ได้

กิเลสธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น ๓ อายุตนะ ชาติ ได้เท่าไร

วิ. กิเลสธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น
มนายตนะ มโนวิญญาณธาตุ

และประกอบด้วยสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๑๕

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๑๗ (เว้นกิเลสองค์ธรรม ๑๐)

๔๔. จงแสดง โยคโยคสัมปยุตตปทนิทเทส ตามนวมณยนิทเทส มาโดยละเอียด (48)

ตอบ ป. โยเคหิ เจว โยคสมปยุตเตหิ จ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธฺเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมปยุตฺตา

โยคโยคสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วย

โลภมูลจิต ๘ เจตสิก ๑๙ (เว้นโยคองค์ธรรม ๓) ได้

โลภมูลจิต ๘ เจตสิก ๑๙ เหล่านี้ ประกอบด้วยโยคโยคสัมปยุตตธรรม ได้

โยคโยคสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น ๓ อายุตนะ ชาติ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธฺเรหิ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา สมปยุตฺตา

เอเกน ขนฺธฺเรน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมปยุตฺตา

โยคโยคสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น
มนายตนะ ๑ มโนวิญญาณธาตุ ๑

และประกอบด้วยสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๑๗

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๑๙ (เว้นโยคองค์ธรรม ๓)

๔๕. จงแสดง อาสวสัมปยุตตโนอาสวปทนิทเทส ตามนวมยนิทเทส
มาโดยละเอียด (49, 61)

ตอบ ปุ. อาสวสัมปยุตเตหิ เจว โห จ อาสเวหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

อาสวสัมปยุตตโนอาสวธรรม เหล่านี้ ประกอบกับอาสวะองค์ธรรม ๓ ได้

อาสวะองค์ธรรม ๓ เหล่านี้ ประกอบกับ

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๔ (เว้นอาสวะองค์ธรรม ๓) ได้

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๔ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ๕ ชาติ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเเหเน เอเกนหายตเนเน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๔ เหล่านี้

ประกอบกับสังขารชั้น ๕ ฌมายตนะ ๕ ฌมธาตุ บางส่วน คือ อาสวะองค์ธรรม ๓

๔๖. จงแสดงปจฺจนาและวิสัชนาในนิทเทสต่อไปนี้ ตามนวมยนิทเทส (55)
เจตสิกปทนิทเทส ทั้งบาลีและคำแปล

ตอบ แสดงปจฺจนาและวิสัชนา เจตสิกปทนิทเทส ทั้งบาลีและคำแปล ดังนี้

ปุ. เจตสิเกหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เจตสิกธรรม เหล่านี้ ประกอบกับจิต ๘๘ ได้

จิต ๘๘ เหล่านี้ ประกอบกับเจตสิกธรรม ได้

เจตสิกธรรม เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ๕ ชาติ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเเหเน เอเกนหายตเนเน สตุตฺติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เจตสิกธรรม เหล่านี้ ประกอบกับวิญญาณชั้น ๕ มนายตนะ วิญญาณธาตุ ๗

๔๗. จงแสดงนิทเทศต่อไปนี้ พร้อมปูจณาวีรสนาทั้งบาลีคำแปล ตามนวนนยนิทเทศ
ปิติสหคตปทนิทเทศ (44) (เฉพาะภาษาไทย 2558)

ตอบ ปุจณ. ปิติสหคเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
ปิติสหคตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับปิติเจตสิก ได้
ปิติเจตสิก เหล่านี้ ประกอบกับ
ปิติสหคตจิต ๕๑ เจตสิก ๔๖ (เว้นปิติเจตสิก) ได้
ปิติสหคตจิต ๕๑ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
วิรสนา เต ธมฺมา เอเกน ขนฺุเรน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา
ปิติสหคตจิต ๕๑ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้
ประกอบกับสังขารขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ ปิติเจตสิก ๑

๔๘. จงแสดงนิทเทศต่อไปนี้ ทั้งปูจณาวีรสนา ทั้งบาลีและคำแปล ตามนวนนยนิทเทศ
กายวิญญูณธาตุนิทเทศ (44, 59)

ตอบ แสดง กายวิญญูณธาตุนิทเทศ

ป. กายวิญญูณธาตุยา เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
กายวิญญูณธาตุ นี้ ประกอบกับสัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗ ได้
สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗ นี้ ประกอบกับกายวิญญูณธาตุ ได้
กายวิญญูณธาตุ นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺุเรหิ สมฺปยุตฺตา
เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา
กายวิญญูณธาตุ นี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์
และประกอบกับรัมมายตนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗

๔๙. จงแปลพจนานุกรมวิเศษทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ในพจนานุกรมต่อไปนี้ (45)
- ปจ. มนินทริเยน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
 เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
- ปจ. อวิชฺชาเย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
 เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา
- ตอบ แปลปจ. มนินทริย์ นี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้
 เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ประกอบกับมนินทริย์ ได้
 มนินทริย์ นี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร
- วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหหิ สมฺปยุตฺตา
 เอเกนยาตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา
 มนินทริย์ นี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น
 และประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒
- ปจ. อวิชฺชา นี้ ประกอบกับ
 อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๖ (เว้นโมหเจตสิก) ได้
 อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๖ เหล่านี้ ประกอบกับอวิชชา ได้
 อวิชชา นี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร
- วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหหิ เอเกนยาตเนน เอกาย ธาตุยา สมฺปยุตฺตา
 เอเกน ขนฺธเณ เอเกนยาตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา
 อวิชฺชา นี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น
 มนายตนะ มโนวิญญาณธาตุ
 และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๒๔
 ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๖ (เว้นโมหเจตสิก)
๕๐. จงแสดง สวิตักกสวิจารปทนิทเทส ตามนวมยนิทเทส เฉพาะภาษาไทย (62)
- ตอบ แสดง สวิตักกสวิจารปทนิทเทส ตามนวมยนิทเทส ดังนี้ เฉพาะภาษาไทย
- ปจนา สวิตักกสวิจารธรรม เหล่านี้ ประกอบกับวิตกเจตสิก, วิจารณ์เจตสิก ได้
 วิตกเจตสิก, วิจารณ์เจตสิก เหล่านี้ ประกอบกับ
 สวิตักกสวิจาร ๕๕ เจตสิก ๕๐ (เว้นวิตก, วิจารณ์) ได้
 สวิตักกสวิจาร ๕๕ เจตสิก ๕๐ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติ ได้เท่าไร
- วิเศษนา สวิตักกสวิจาร ๕๕ เจตสิก ๕๐ เหล่านี้ ประกอบกับ
 สังขารชั้น ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ วิตกเจตสิก, วิจารณ์เจตสิก

๕๑. จงแปลพจนานุกรม และวิธานพร้อมคำแปล ในพจนานุกรมต่อไปนี้ (44, 57, 59, 61)

พจนานุกรม อธิปไตย เทว ธรรมะ สมุทตต

เตหิ ธรรมะเทหิ เทว ธรรมะ สมุทตต

เต ธรรมะ กตติหิ ขนุเรหิ กตติหิตเนหิ กตติหิ ธาตุหิ สมุทตต

ตอบ แปลพจนานุกรม และวิธานพร้อมคำแปล ในพจนานุกรมดังนี้

อธิปไตย นี้ ประกอบกับเจตสิก ๓๓ (เว้นอธิปไตยทอณธรรม) ได้

เจตสิก ๓๓ เหล่านี้ ประกอบกับอธิปไตย ได้

อธิปไตย เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายุตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิธาน เต ธรรมะ เทหิ ขนุเรหิ สมุทตต

เอเกน ขนุเรน เอเกนิตเนน เอกาย ธาตุยา เทหิจิ สมุทตต

อธิปไตย เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๒ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๓๑

มัคทายตนะ มัคคธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๓๓ (เว้นอธิปไตยทอณธรรม)

๕๒. จงแสดง สมานัตริยนิเทศ ตามนวมณนิเทศ (62)

ตอบ แสดง สมานัตริยนิเทศ ตามนวมณนิเทศ ดังนี้

พจนานุกรม สมานัตริเยน เทว ธรรมะ สมุทตต

เตหิ ธรรมะเทหิ เทว ธรรมะ สมุทตต

เต ธรรมะ กตติหิ ขนุเรหิ กตติหิตเนหิ กตติหิ ธาตุหิ สมุทตต

สมานัตริย นี้ ประกอบกับ

จิต ๗๒ เจตสิก ๕๐ (เว้นเอกัคคตา, วิจิกิจจา) ได้

จิต ๗๒ เจตสิก ๕๐ เหล่านี้ ประกอบกับสมานัตริย ได้

สมานัตริย เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายุตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิธาน เต ธรรมะ เทหิ ขนุเรหิ เอเกนิตเนน เอกาย ธาตุยา สมุทตต

เอเกน ขนุเรน เอเกนิตเนน เอกาย ธาตุยา เทหิจิ สมุทตต

สมานัตริย เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญานชั้น

มโนมายตนะ ๑ มโนวิญญานธาตุ ๑

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สังขารชั้นเจตสิก ๔๘

มัคทายตนะ มัคคธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๐ (เว้นเอกัคคตา, วิจิกิจจา)

๕๓. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และ เย ธมฺมา หลัง ของนิตเทสดังต่อไปนี้
 ตามนวมนยนิทเทส ปัญฺณนทริยนิทเทส อฺปาทานนิตเทส สติปฏฺฐานนิตเทส
 กิเลสสังกิลิฏฐูปนิตเทส อาสวสัมปยุตตปนิตเทส (47)

ตอบ

ปัญฺณนทริยนิทเทส องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก คือ โลกียติเหตุกจิต ๓๙ เจตสิก ๓๗ (เว้นปัญญา)

ปัญฺณนทริยนิทเทส องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง คือ ปัญฺณนทริย

อฺปาทานนิตเทส องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก คือ โลกมุลจิต ๘ เจตสิก ๒๐ (เว้นโลภะ, ทิฏฐิ)

อฺปาทานนิตเทส องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง คือ อฺปาทานที่เกิดขึ้นโดยอาศัยตัณหาเป็นเหตุ

สติปฏฺฐานนิตเทส องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก คือ โลกุตตรจิต ๘ เจตสิก ๓๕ (เว้นสติ)

สติปฏฺฐานนิตเทส องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง คือ สติปฏฺฐาน

กิเลสสังกิลิฏฐูปนิตเทส

องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก คือ อกฺุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ (เว้นกิเลสองค์ธรรม ๑๐)

องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง คือ กิเลสสังกิลิฏฐธรรม

อาสวอาสวสัมปยุตตปนิตเทส

องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก คือ โลกมุลจิต ๘ เจตสิก ๑๙ (เว้นอาสวะองค์ธรรม ๓)

องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง คือ อาสวอาสวสัมปยุตตธรรม

๑๐. ทสมนย วิปยุตฺเตนวิปยุตฺตปทนิทฺเทส

นับตามอรรถกถา ๒๔๘ บท (เทวรา)

นับตามฎีกา ๒๕๐ บท (นิมกฺขา)

๕๔. บทที่แสดงไม่ได้ในทสมนยนิทฺเทสนั้น มีกี่บท (43, 47, 53)

สังจนิทฺเทสที่แสดง มีกัณิทฺเทส คือนิทฺเทสอะไรบ้าง (53)

อินทริยนิทฺเทสที่ไม่แสดง มีกัณิทฺเทส คือนิทฺเทสอะไรบ้าง (43)

ตอบ บทที่แสดงไม่ได้ในทสมนยนิทฺเทสนั้น มี ๑๒๑ บท

สังจนิทฺเทสที่แสดง มี ๓ นิทฺเทส คือ

๑. สมุทฺยสังจนิทฺเทส ๒. นิโรธสังจนิทฺเทส ๓. มัคคสังจนิทฺเทส

อินทริยนิทฺเทสที่แสดงไม่ได้ มี ๑ นิทฺเทส คือ ชีวิตินทริยนิทฺเทส

๕๕. อัปภันตรมาติกา ที่ไม่ทรงแสดงในทสมนยนิทฺเทสนั้น มีกัณิทฺเทส คือนิทฺเทสอะไรบ้าง

ตอบ อัปภันตรมาติกา ที่ไม่ทรงแสดงในทสมนยนิทฺเทสนั้น มี ๑๓ นิทฺเทส คือ (48, 54)

๑. ฐัมมายนินิทฺเทส ๒. ฐัมมชาตุนิทฺเทส ๓. ทุกฺขสังจนิทฺเทส

๔. ชีวิตินทริยนิทฺเทส ๕. นามรูปนิทฺเทส ๖. สฬายตนนิทฺเทส

ภาพใหญ่ ๔ คือ ๗. อุปัตติภาวนิทฺเทส ๘. กามภาวนิทฺเทส

๙. สัญญีภาวนิทฺเทส ๑๐. ปญฺจโวการภาวนิทฺเทส

๑๑. ชาตินิทฺเทส ๑๒. ชรानิทฺเทส ๑๓. มรณนิทฺเทส

๕๖. ในปฎิจจสมุปบาท นิทฺเทสที่ไม่แสดงในนัยที่ ๑๐ มีกัณิทฺเทส คือนิทฺเทสอะไรบ้าง (51)

ตอบ ในปฎิจจสมุปบาท นิทฺเทสที่ไม่แสดงในนัยที่ ๑๐ มี ๙ นิทฺเทส คือ

๑. นามรูปนิทฺเทส ๒. สฬายตนนิทฺเทส ๓. อุปัตติภาวนิทฺเทส

๔. กามภาวนิทฺเทส ๕. สัญญีภาวนิทฺเทส ๖. ปญฺจโวการภาวนิทฺเทส

๗. ชาตินิทฺเทส ๘. ชรานิทฺเทส ๙. มรณนิทฺเทส

๕๗. ในทสมนยนิทเทส ในปฏิจสุมุปาทนิทเทส

บทนิทเทสที่องค์ธรรมเป็นรูปขันธ์ มีกนิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (59)

บทนิทเทสที่องค์ธรรมเป็นนิพพาน มีกนิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (51)

ตอบ ในทสมนยนิทเทส ในปฏิจสุมุปาทนิทเทส

บทนิทเทสที่องค์ธรรมเป็นรูปขันธ์ มี ๓ นิทเทส คือ

๑. อสัณญภูวนิทเทส ๒. เอกโวการภูวนิทเทส ๓. ปริเทวนิทเทส

บทนิทเทสที่องค์ธรรมเป็นนิพพาน มี ๓ นิทเทส คือ

๑. นิโรธัสัจจนิทเทส ๒. อัปปัจจยปทนิทเทส ๓. อสังขตปทนิทเทส

๕๘. จงแสดงนิโรธัสัจจนิทเทส ตามนัยที่ ๑๐ ทั้งบาลีและคำแปลมาให้สมบูรณ์ (51)

ตอบ แสดงนิโรธัสัจจนิทเทส ตามนัยที่ ๑๐

ปุจฉา นิโรธสัจจน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

แปล นิโรธัสัจจะ นี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔

นามขันธ์ ๔ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยชา เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺเหหิ เอกเณหายตเนน สตุตฺติ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอกเณหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

แปล รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๕๙. จงแสดง รูปภูวนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (46, 59)

ตอบ แสดงรูปภูวนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ดังนี้

ปุจฉา รูปภาวะ นี้ ไม่ประกอบกับ

จิต เจตสิก ที่เป็นกามภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

จิต เจตสิก ที่เป็นกามภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

ไม่ประกอบกับรูปภาวะ

รูปภาวะ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยชา รูปภาวะ เหล่านี้ ไม่เป็นวิปยุตต์กับขันธ์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปยุตต์กับธาตุ ๓ คือ ฆานวิญญาณธาตุ ชิวหาวิญญาณธาตุ กายวิญญาณธาตุ

๖๐. จงแสดง รูปภวนิทเทศ ตามทสมนยนิทเทศ ทั้งบาลีและภาษาไทย (47)

ตอบ แสดง รูปภวนิทเทศ ตามทสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปูจนา รูปภเวณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

แปล รูปภวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย

จิต เจตสิก ที่เป็นกามภวะ อรูปภวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

จิต เจตสิก ที่เป็นกามภวะ อรูปภวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

ไม่ประกอบด้วยรูปภวะ

รูปภวะ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺเหหิ น เกหิจิ อายตเนหิ ตีหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

แปล รูปภวะ เหล่านี้ ไม่เป็นวิปยุตต์กับชั้น อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปยุตต์กับธาตุ ๓ คือ ฆานวิญญานธาตุ ชิวหาวิญญานธาตุ กายวิญญานธาตุ

๖๑. จงแสดง มัคคสัจจนิทเทศ ตามทสมนยนิทเทศ โดยละเอียด (58)

ตอบ แสดง มัคคสัจจนิทเทศ ตามทสมนยนิทเทศ โดยละเอียดดังนี้

ปูจนา มคฺคสจฺจเณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

มัคคสัจจะ นี้ ไม่ประกอบด้วย โลกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน

โลกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยมรรคจิตตูปบาท

มรรคจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเณน ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

มรรคจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เวณมโนวิญญานธาตุ)

และไม่ประกอบด้วยธัมมอายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ

อกุศลเจตสิก ๑๔ อัปมัณฺญาเจตสิก ๒ สุขุมรูป นิพพาน

๖๒. จงแสดง ทุกชินทริยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย)

สุขสหคตปทนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส (56)

ตอบ แสดง ทุกชินทริยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) ตามทสมนยนิทเทส ดังนี้

ป. ทุกชินทริย นี ไม่ประกอบกับ

สุข - โสมนัส - โทมนัส - อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน

สุข - โสมนัส - โทมนัส - อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับ ทุกขสหคตกายวิญญานจิตตูปบาท

ทุกขสหคตกายวิญญานจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. ทุกขสหคตกายวิญญานจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เว้นกายวิญญานธาตุ)

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๔๕ สุขุมรูป นิพพาน

แสดง สุขสหคตปทนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส ดังนี้

ป. สุขสหคเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตฺตฺวํ วิปฺปยุตฺตา

สุขสหคตธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

ทุกข - โทมนัส - อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน

ทุกข - โทมนัส - อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับ สุขสหคตจิตตูปบาท

สุขสหคตจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ ปณฺณรสฺสํ ธาตฺตฺวํ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตฺตฺวํ เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

สุขสหคตจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๕ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๕ (เว้นกายวิญญานธาตุ มโนวิญญานธาตุ)

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ

โทเจตฺกเจตสิก ๔ วิจิกิจจาเจตสิก ๑ สุขุมรูป นิพพาน

๖๓. จงแสดงปูจณาและวิชันนาเป็นภาษาไทย ในอุเปกชินทริยนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส (54)

ตอบ แสดงปูจณาและวิชันนาเป็นภาษาไทย ในอุเปกชินทริยนิทเทส ดังต่อไปนี้

ปูจณา อุเปกชินทริยี้ นี้ ไม่ประกอบด้วย
 สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคจิตตูปบาท รูป นิพพาน
 สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
 ไม่ประกอบด้วย อุเปกชาสหคจิตตูปบาท
 อุเปกชาสหคจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ชาติ เท้าไร

วิชันนา อุเปกชาสหคจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูปขันธ์ ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐
 ชาติ ๑๑ คือ โอฬาริกชาติ ๑๐ กายวิญญานชาติ ๑
 และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมชาติ บางส่วน คือ
 โทกตูกเจตสิก ๔ ปีติเจตสิก ๑ สุขุมรูป นิพพาน

๖๔. จงแสดง คันถปทนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส มาโดยละเอียด (43)

ตอบ ปุ. คนุเถหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
 เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเฐหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ชาติหิ วิปฺปยุตฺตา
 คันถธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย
 โมหมฺมูล - กุสล - วิปาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน
 โมหมฺมูล - กุสล - วิปาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
 ไม่ประกอบด้วยโลภมฺมูล - โทสมฺมูลจิตตูปบาท
 โลภมฺมูล - โทสมฺมูลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ชาติ เท้าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเฐน ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ชาติหิ วิปฺปยุตฺตา
 เอเกนหายตเนน เอกาย ชาติยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา
 โลภมฺมูล - โทสมฺมูลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูปขันธ์ ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐
 ชาติ ๑๖ คือ โอฬาริกชาติ ๑๐ วิญญานชาติ ๖ (เวณฺมโนวิญญานชาติ)
 และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมชาติ บางส่วน คือ
 วิจิกิจจาเจตสิก ๑ โสภณเจตสิก ๒๕ สุขุมรูป นิพพาน

๖๕. จงแสดง โขสมัมปยุตตปทนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (58)

ตอบ แสดง โขสมัมปยุตตปทนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

ปูจนา โขสมัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย

กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยอกุศลจิตตูปบาท

อกุศลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา อกุศลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญานธาตุ)

และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ โสภณเจตสิก ๒๕ สุขุมรูป นิพพาน

๖๖. จงแสดง จักขุวิญญานธาตุนิทเทส, วิปากธัมมปทนิทเทส

ตามทสมนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (52)

ตอบ แสดง จักขุวิญญานธาตุนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

ปู. จักขุวิญญานธาตุ นี้ ไม่ประกอบด้วย

ฉวิญญานธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ รูป นิพพาน

ฉวิญญานธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ รูป นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย

จักขุวิญญานธาตุจิตตูปบาท

จักขุวิญญานธาตุจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. จักขุวิญญานธาตุจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เว้นจักขุวิญญานธาตุ)

และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๔๕ สุขุมรูป นิพพาน

แสดง วิปากธัมมปทนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส เฉพาะภาษาไทย ดังนี้

ปู. วิปากธัมมธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย กุศล - อกุศลจิตตูปบาท

กุศล - อกุศลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. กุศล - อกุศลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญานธาตุ)

และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

๖๗. จงพิจารณาและวิสาขนาในบทนททเทศต่อไปนี้ ตามทสมนยทนทเทศ ท้งบาลลละคำแปล

ก. รุปักขันธทนทเทศ ข. สดปฏฐานทนทเทศ (44)

ตอบ ก. รุปักขันธนิทเทส

ป. รุกขหนฺตโร ยะ ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ ยะ ธมฺมา วิปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

รูปจันทร์ นี้ ไม่ประกอบกับนามจันทร์ ๔

นามขันธ์ ๔ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา จตุตฺถิ ขนฺธเอหิ เอเกนํายตเนน สุตฺตหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเภนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยนามขันธ์ ๕ มหายตนะ ๑ วิมุตติญาณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายนะ ธัมมชาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

ข. สติปัญญาอันมีค่า

๒. สติปัญญาเห็น เย ธมฺมา วิปฺปยฺตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ ยะ ธมฺมา วิปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺุเรหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

สถิติฐาน นี้ ไม่ประกอบกับ โลภียจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

โลกียจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยโลกุตตรจิตตูปบาท

โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขั้น อายตนะ ชาติ เพาไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธေန ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเภนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)

และไม่ประกอบกับธัมมายนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ

อกุศลเจตสิก ๑๔ อัปปมัญญาเจตสิก ๒ สขุมรูป นิพพาน

๖๘. จงแสดงนิทเทศต่อไปนี้ ตามทสมนยนิทเทศ (50)
 อิทธิปาหนิทเทศ (เฉพาะภาษาบาลี)
 สรณปทนิทเทศ (เฉพาะภาษาไทย)

ตอบ ปุ. อิทธิปาเทน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

- วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺุเรน ทสหายตเนหิ โสฬสฺสฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
 เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

ปุ. สรณธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน
 กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยอกุศลจิตตูปบาท
 อกุศลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

- วิ. อกุศลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูปขันธ์ ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐
 ธาตุ ๑๖ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)
 และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ โสภณเจตสิก ๒๕ สุขุมรูป นิพพาน

๖๙. จงแปลคำปุจฉาของนิทเทศ ดังต่อไปนี้ (46)

ปุ. อรูปภเวณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ปุ. อคณฺุณิเยหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ ปุ. อรูปภวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย

กามภวะ รูปภวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท จิตตชรูป อุตฺตชรูป อาหารชรูป นิพพาน

กามภวะ รูปภวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท จิตตชรูป อุตฺตชรูป อาหารชรูป นิพพาน

เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยอรูปภวะ

อรูปภวะ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

ปุ. อคณฺุณิยธรรม นี้ ไม่ประกอบด้วยโลกียจิตตูปบาท

โลกียจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยโลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

๗๐. จงแสดงปุจฉาวิสัชนา ทั้งบาลีและภาษาไทย ในอสังกิเลสิกปทนิทเทศ
 ตามทสมนยนิทเทศ (53)

ตอบ แสดง อสังกิลสิกปทนิทเทส ตามทสมนยนิทเทส

ปุจฉา อสงกิลสิเกหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

แปล สภาวะธรรมทั้งหลาย ที่ไม่เป็นอารมณ์ของกิเลส เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยโลกียจิตตูปบาท

โลกียจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยโลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยชา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเหหิ น เกหิจิ อายตเนหิ จหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

แปล โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่เป็นวิปยุตต์กับขั้น อายตนะ ใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปยุตต์กับวิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)

๗๑. จงแปล พร้อมวิสัยชาทั้งบาลีและคำแปล ในปุจฉาดังต่อไปนี้ (48)

ป. อิตฺถินฺทริยํ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ป. จิตฺตสมฺปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ

แปล อิตถินทรีย์ นี้ ไม่ประกอบด้วยนามขั้น ๔

นามขั้น ๔ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยชา เต ธมฺมา จตฺตฺติหิ ขนฺธเหหิ เอเกนหายตเนน สุตตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยนามขั้น ๔ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

แปล จิตตสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยนามขั้น ๔

นามขั้น ๔ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยชา เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณน ทสหายตเนหิ ทสฺสิหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

นามขั้น ๔ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูปขั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

๗๒. จงแปลคำพ้อง และวิธานเป็นภาษาไทย ในคำพ้องดังต่อไปนี้ (55)

- ป. อุปายาสเน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
 เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
- ป. สปปิตฺติเกหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
 เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ

- แปลป. อุปายาสะ นี้ ไม่ประกอบด้วย
 โลภมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน
 โลภมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
 ไม่ประกอบด้วย โทสมูลจิตตูปบาท
 โทสมูลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ชาติ เท้าไร
- วิ. โทสมูลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
 ชาติ ๑๖ คือ โอปาริกชาติ ๑๐ วิญญานชาติ ๖ (เวณมโนวิญญานชาติ)
 และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมชาติ บางส่วน คือ โลติกเจตสิก ๓ ปิตติเจตสิก ๑
 วิจิกจนาเจตสิก ๑ โสภณเจตสิก ๒๕ สุขุมรูป นิพพาน
- แปลป. สปปิตฺติกรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย
 สุข - ทุกข - โทมนัส - อุเบกขาสหคต - จตุตถฌานจิตตูปบาท รูป นิพพาน
 สุข - ทุกข - โทมนัส - อุเบกขาสหคต - จตุตถฌานจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
 ไม่ประกอบด้วย สปปิตฺติจิตตูปบาท
- วิ. สปปิตฺติจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ชาติ เท้าไร
 สปปิตฺติจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
 ชาติ ๑๖ คือ โอปาริกชาติ ๑๐ วิญญานชาติ ๖ (เวณมโนวิญญานชาติ)
 และไม่ประกอบด้วยธัมมายตนะ ธัมมชาติ บางส่วน คือ
 โทจตุกเจตสิก ๔ วิจิกจนาเจตสิก ๑ สุขุมรูป นิพพาน

๗๓. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ของบทนิตเทสดังต่อไปนี้ ตามทสมนยนิทเทส (45, 49, 62)

นิโรธสัจจนิทเทส อธิปาทนิตเทส คันถปทนิทเทส
อนาสวปทนิทเทส รูปาวจรปทนิทเทส

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ของบทนิตเทสดังต่อไปนี้ตาม ทสมนยนิทเทส

นิโรธสัจจนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่ นามขันธ์ ๔ (หรือจิต ๘๙ เจตสิก ๕๒)
นิโรธสัจจนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่ รูป ๒๘ นิพพาน
อธิปาทนิตเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่ โลกีย - ผลจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน
อธิปาทนิตเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่ มัคคจิตตูปบาท
คันถปทนิทเทส	อ.ธ. เย แรก	ได้แก่ โมหมูล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน
คันถปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่ โลภมูล - โทสมูลจิตตูปบาท
อนาสวปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	ได้แก่ โลกียจิตตูปบาท
อนาสวปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่ โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน
รูปาวจรปทนิทเทส	อ.ธ. เย แรก	ได้แก่ กามาวจรจิต อรูปาวจรจิต โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน
รูปาวจรปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	ได้แก่ รูปาวจรจิตตูปบาท

๗๔. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง
ของนิตเทสดังต่อไปนี้ ตามทสมนยนิทเทส (57)

สังขารักขันธนิทเทส เหนวสัณญีนาสัณญีภวนิทเทส อสังขตปทนิทเทส
อุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทส อนีวรณียปทนิทเทส

ตอบ

สังขารักขันธนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ รูป ๒๘ นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ นามขันธ์ ๔
เหนวสัณญีนาสัณญีภว.....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ อสัณญีภวะ สัณญีภวะ กุศล - อกุศล -
	กริยา - ผลจิตตูปบาท จิตตขรูป	อตุขรูป อาหารขรูป นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ เหนวสัณญีนาสัณญีภวะ
อสังขตปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ รูป ๒๘ นิพพาน
อุปาทานสัมปยุตตปท.....	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ โทสมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก -
		กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ โลภมูลจิตตูปบาท
อนีวรณียปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ โลกียจิตตูปบาท
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ โลกุตตรจิตตูปบาท รูป นิพพาน

๗๕. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ของนิตเทสดังต่อไปนี้ ตามทสมนยนิทเทส

สมุทยสัจจนิทเทส	รูปภวนิทเทส	สัมมปปธานนิทเทส
อัปปัจจยปทนิทเทส	อนุตตรปทนิทเทส	(60)

ตอบ

สมุทยสัจจนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ โทสมมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ โลภมูลจิตตูปบาท
รูปภวนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ จิต เจตสิกที่เป็นกามภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ รูปภาวะ
สัมมปปธานนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ โลภีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ มรรคจิตตูปบาท
อัปปัจจยปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ นามขันธ์ ๔
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ รูป ๒๘ นิพพาน
อนุตตรปทนิทเทส	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก	คือ โลภียจิตตูปบาท
	องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง	คือ โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

๗๖. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ของบทนิทเทสดังต่อไปนี้ ตามทสมนยนิทเทส (62)

อรุปรภวนิทเทส สุขสทคตปทนิทเทส เนววิปากนวิปากธัมมปทนิทเทส

ตอบ แสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง
ของบทนิทเทสดังต่อไปนี้ตาม ทสมนยนิทเทส

อรุปรภวนิทเทส

องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก ได้แก่ กามภาวะ รูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา -
ผลจิตตูปบาท ดิขรูป นิพพาน

องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง ได้แก่ อรูปภาวะ

สุขสทคตปทนิทเทส

องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก ได้แก่ ทุกข - โทมนัสส - อุเบกขาสทคตจิตตูปบาท
รูป ๒๘ นิพพาน

องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง ได้แก่ สุขสทคตจิตตูปบาท

เนววิปากนวิปากธัมมปทนิทเทส

องค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก ได้แก่ กุศล - อกุศล - วิปากจิตตูปบาท

องค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง ได้แก่ กิริยาจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

๗๗. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง
ของนิตเทสดังต่อไปนี้ ตามทสมนยนิทเทส กายวิญญูณธาตุนิทเทส (61)
ทุกขินทริยนิทเทส อุปายาสนิทเทส สเหตุกปทนิทเทส ออนุปาทินนปทนิทเทส

ตอบ กายวิญญูณธาตุนิทเทส

องค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก คือ จวิญญูณธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน
องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง คือ กายวิญญูณธาตุจิตตูปบาท

ทุกขินทริยนิทเทส

อ.ธ. เย ธัมมา แรก คือ สุข - โสมนัสส - โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน
องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง คือ ทุกขสหคตกายวิญญูณจิตตูปบาท

อุปายาสนิทเทส

อ.ธ. เย ธัมมา แรก คือ โลภมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน
องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง คือ โทสมูลจิตตูปบาท

สเหตุกปทนิทเทส

องค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก คือ อเหตุกจิตตูปบาท รูป นิพพาน
องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง คือ สเหตุกจิตตูปบาท

ออนุปาทินนปทนิทเทส

องค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก คือ โลเกียวิปากจิตตูปบาท
องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง คือ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน

๗๘. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก และ เย ธัมมา หลัง
ของนิตเทสดังต่อไปนี้ ตามทสมนยนิทเทส สุขินทริยนิทเทส (45)

ตอบ สุขินทริยนิทเทส องค์ธรรมของ เย ธัมมา แรก ได้แก่

ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน

สุขินทริยนิทเทส องค์ธรรมของ เย ธัมมา หลัง ได้แก่ สุขสหคตกายวิญญูณจิตตูปบาท

๑๑. เอกาทสมนย

สงฺคหิตน สมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทฺเทส

๖๙ บท (ฐตา)

๗๙. จงแสดงคาถาที่พระพุทธองค์ทรงแสดงใน เอกาทสมนยนิทเทส มาโดยละเอียด (44)

ตอบ คาถาแสดงบทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในเอกาทสมนยนิทเทส

เทว สจฺจา ปนฺนรสิทฺธิยา เอกาทส ปฏิจฺจสมุปฺปาทา

อุทฺธํ ปุณฺ เอกาทส โคจฺจนปทเมตฺถ ตีสิริ

พระพุทธองค์ทรงแสดงบทที่อยู่ในเอกาทสมนยนิทเทส รวม ๖๙ บท คือ

สัจจะ ๒ ได้แก่ สมุทฺยสัจจะ มรรคสัจจะ

อินทริย ๑๕ (เวณฺสาทอินทริย ๕ ชีวิตินทริย ๑ มนินทริย ๑)

ปฏิจฺจสมุปฺปาท ๑๑ (เวณฺวิญฺญาณ นามรูป สฬายตนะ เวทนา อุปฺปตฺติภาว ชาติ ชรา มรณะ)

บทที่ต่อจากปฏิจฺจสมุปฺปาท อีก ๑๑ บท คือ สติปัฏฐาน สัมมปฺปธาน อปฺปมฺมัญญา

ปัญฺจอินทริย พละ โพชฌงค์ มัคคะ ผัสสะ เจตนา อริโมกฺข์ มนสิการ

บทที่อยู่ในโคจฺจน ๓๐ บท

๘๐. ในเอกาทสมนยนิทเทส อินทริยนิทเทสที่ไม่ทรงแสดง มีกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (50)

ตอบ ในเอกาทสมนยนิทเทส อินทริยนิทเทสที่ไม่ทรงแสดง มี ๗ นิทเทส คือ

๑. จักขุนทริยนิทเทส ๒. โสิตินทริยนิทเทส ๓. ฆานินทริยนิทเทส

๔. ชิวหินทริยนิทเทส ๕. กายินทริยนิทเทส ๖. ชีวิตินทริยนิทเทส

๗. มนินทริยนิทเทส

๘๑. จงแสดงสมุทฺยสัจจนิทเทส ตามเอกาทสมนยนิทเทส สัมปยุตต์ (เฉพาะภาษาไทย) (50)

ตอบ แสดงสมุทฺยสัจจนิทเทส ตามเอกาทสมนยนิทเทส สัมปยุตต์ (เฉพาะภาษาไทย)

ปูจนา สมุทฺยสัจจะ นี้ นับสงฺเคราะห์

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เวณฺโลกเจตสิก) โดยความเป็นสังขารขันธ์ รัम्मายตนะ รัम्मธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ ประกอบกับ

ขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญฺญาณขันธ์ มนายตนะ ๑ วิญฺญาณธาตุ ๗

และประกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ โลกเจตสิก

รัम्मายตนะ รัम्मธาตุ บางส่วน คือ โลกเจตสิก เวทนาเจตสิก สัญญาเจตสิก

๘๒. จงแสดง ปริสินทริยนิทเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์ ภาษาไทย)

โสกนิทเทศ (เฉพาะวิปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเอกาทศมยนิทเทศ (50, 51, 58, 60)

ตอบ แสดง ปริสินทริยนิทเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเอกาทศมยนิทเทศ ดังนี้

ปูจนา ปริสินทริย นี้ นับสงเคราะห์

สุขุมรูป ๑๕ (เว้นปริสภาวะ) โดยความเป็นรูปชั้น ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้

สุขุมรูป ๑๕ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา ไม่มี

แสดง โสกนิทเทศ (เฉพาะวิปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเอกาทศมยนิทเทศ ดังนี้

ปูจนา โสกะ นี้ นับสงเคราะห์

สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา โดยความเป็นเวทนาชั้น ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้

สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา เหล่านี้ ไม่ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา เหล่านี้

ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ โทจตุกเจตสิก ๔ สุขุมรูป นิพพาน

๘๓. จงแสดง โสมนัสสินทริยนิทเทศ ตามเอกาทศมยนิทเทศ มาโดยละเอียด (43, 45, 57)

ตอบ ปุ. โสมนัสสินทริยเยน เย ธมฺมา (47, 53).....เฉพาะสัมปยุตต์).....หน้า ๓๔๐

ขนฺธสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

โสมนัสสินทริย นี้ นับสงเคราะห์

สุข ทุกข์ โทมนัส อุเบกขา โดยความเป็นเวทนาชั้น ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้

สุข ทุกข์ โทมนัส อุเบกขา เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตเนน สตุตฺติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

สุข ทุกข์ โทมนัส อุเบกขา เหล่านี้ ประกอบกับ

ชั้น ๓ คือ สัญญาชั้น สัญชาตชั้น วิญญาณชั้น มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๐ (เว้นเวทนา)

ปู. กตฺติหิ วิปยุตฺตา

ไม่ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ ทสหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปยุตฺตา

สุข ทุกข์ โทมนัส อุเบกขา เหล่านี้

ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ ปิติเจตสิก สุขุมรูป นิพพาน

๘๔. จงแสดง โทมนัสสินทรีนิตเทศ (เฉพาะวิปยุตต์ ภาษาไทย)

อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์) ตามเอกาทสหมยนิทเทศ (56)

ตอบ แสดง โทมนัสสินทรีนิตเทศ (เฉพาะวิปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเอกาทสหมยนิทเทศ ดังนี้

ป. โทมนัสสินทรีนิต นี้ นับสงเคราะห์

สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา โดยความเป็นเวทนาขันธ์ รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้

สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา เหล่านี้

ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับรัมมายนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ โทจตุกเจตสิก ๔ สุขุมรูป นิพพาน

แสดง อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทศ ตามเอกาทสหมยนิทเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์) ดังนี้

ป. อุปาทาเนหิ เจว อุปาทานสมฺปยุตฺเตหิ จ รัมเมหิ เย รัมมา

ขนฺธสงฺคเหเน สงฺคหิตา อายตณสงฺคเหเน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน สงฺคหิตา

เต รัมมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม เหล่านี้

นับสงเคราะห์สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เว้นโลภะ, ทิฏฐิเจตสิก ที่ในทิจญจัตถสัมปยุตตจิต ๔)

โดยความเป็นสังขารขันธ์ รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. เต รัมมา ตีหิ ขนฺธเหหิ เอเกนายตเนเน สตุตฺติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เอเกน ขนฺธเเน เอเกนายตเนเน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้

ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญูณขันธ์ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗

และประกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ โลภะ, ทิฏฐิเจตสิก ที่ในทิจญจัตถสัมปยุตตจิต ๔

รัมมายนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ โลภะ, ทิฏฐิเจตสิก ที่ในทิจญจัตถสัมปยุตตจิต ๔

เวทนาเจตสิก สัญญาเจตสิก

๘๕. จงแสดง ปรามาสปทนิทเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเอกาทสหมยนิทเทศ

ตอบ แสดง ปรามาสปทนิทเทศ เฉพาะสัมปยุตต์ ภาษาไทย ดังนี้ (61)

ปจฺจนา ปรามาสธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เว้นทิจญจัตถ) โดยความเป็นสังขารขันธ์ รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ ประกอบกับ

ขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญูณขันธ์ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗

และประกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ ทิฏฐิเจตสิก

รัมมายนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ ทิฏฐิ เวทนา สัญญา

๘๖. จงแสดง อุเปกขินทริยนิทเทส เฉพาะวิปยุตต์ ตามเอกาทสมนยนิทเทส (59, 61)

ตอบ แสดง อุเปกขินทริยนิทเทส เฉพาะวิปยุตต์

ป. อุเปกขินทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

แปล อุเปกขินทริยฺ นี้ นับสงเคราะห์

สุข ทุกข์ โสมนัส โทมนัส โดยความเป็นเวทนาขันธ์ ธรรมายตนะ ธรรมธาตุ ได้

สุข ทุกข์ โสมนัส โทมนัส เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอกเณ ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ ปณฺณรสฺสํ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

เอกเณหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปยุตฺตา

แปล สุข ทุกข์ โสมนัส โทมนัส เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๕ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๕ (เวทนาวิญญาณธาตุ มโนวิญญาณธาตุ)

และไม่ประกอบกับธรรมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ วิจิกิจฉาเจตสิก ๑ สุขุมรูป นิพพาน

๘๗. จงแสดง โสกนิทเทส เฉพาะวิปยุตต์ ตามเอกาทสมนยนิทเทส (58)

ตอบ แสดง โสกนิทเทส (เฉพาะวิปยุตต์) ดังนี้

ปจฺฉา โสเกน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

แปล โสกะ นี้ นับสงเคราะห์

สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา โดยความเป็นเวทนาขันธ์ ธรรมายตนะ ธรรมธาตุ ได้

สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา เอกเณ ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ ทสฺสํ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

เอกเณหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปยุตฺตา

แปล สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขา เหล่านี้

ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับธรรมายตนะ ธรรมธาตุ บางส่วน คือ โทจตุกเจตสิก ๔ สุขุมรูป นิพพาน

๘๘. จงแสดง สัมมัตถ์ปธานนิตเทศ เฉพาะภาษาไทยฝ่ายสัมปยุตต์
ตามเอกาทสมนยนิตเทศ (52)

ตอบ แสดง สัมมัตถ์ปธานนิตเทศ เฉพาะภาษาไทยฝ่ายสัมปยุตต์ ตามเอกาทสมนยนิตเทศ ดังนี้

ปจณา สัมมัตถ์ปธาน นี นัปปสงเคราะห์สังขารชั้นเจตสิก ๕๐ (เว้นวิริยเจตสิก ที่ในมัคคจิต ๔)

โดยความเป็นสังขารชั้น ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้

สังขารชั้นเจตสิก ๕๐ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺุเรหิ เอเกนายตเนน สตฺตฺหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เอเกน ขนฺุเรน เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

แปล สังขารชั้นเจตสิก ๕๐ เหล่านี้ ประกอบกับ

ชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น มนายนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ วิริยเจตสิก ที่ในมัคคจิต ๔

ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ วิริยเจตสิกที่ในมัคคจิต ๔ เวทนาเจตสิก สัญญาเจตสิก

๘๙. จงวิสัชนาทังบาลีและคำแปล ในปจณาดังต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปจณา) (49)

ปจณา สตินฺุทฺริเยน เย ธมฺมา

ขนฺุธสงฺคฺเคน สงฺคฺหิตา อายตฺนสงฺคฺเคน สงฺคฺหิตา ธาตุสงฺคฺเคน สงฺคฺหิตา

เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ปจณา ปฺริสฺสินฺุทฺริเยน เย ธมฺมา

ขนฺุธสงฺคฺเคน สงฺคฺหิตา อายตฺนสงฺคฺเคน สงฺคฺหิตา ธาตุสงฺคฺเคน สงฺคฺหิตา

เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ วิสัชนา เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺุเรหิ เอเกนายตเนน สตฺตฺหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เอเกน ขนฺุเรน เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

สังขารชั้นเจตสิก ๔๙ เหล่านี้ ประกอบกับ

ชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น มนายนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ สติเจตสิก

ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ สติเจตสิก เวทนาเจตสิก สัญญาเจตสิก

วิสัชนา เต ธมฺมา จตฺตฺหิ ขนฺุเรหิ เอเกนายตเนน สตฺตฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

สุขมรูป ๑๕ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามชั้น ๔ มนายนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๙๐. จงแสดง สุชินทริยนิทเทส (สัมปยุตต์) ปริเทวนิทเทส (สัมปยุตต์ ภาษาไทย)
 กิเลสปทนิทเทส (วิปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเอกาทสณนนิทเทส (54)

ตอบ แสดง สุชินทริยนิทเทส (สัมปยุตต์) ตามเอกาทสณนนิทเทส ดังนี้

ป. สุชินทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

สุชินทริยํ นี้ นับสงเคราะห์

ทุกข์ โสมนัส โทมนัส อุเบกขา โดยความเป็นเวทนาชั้น ๓ รมายตนะ ๓ รมธาตุ ได้

ทุกข์ โสมนัส โทมนัส อุเบกขา เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ อายตนะ ๓ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตเนน สุตตหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

ทุกข์ โสมนัส โทมนัส อุเบกขา เหล่านี้ ประกอบกับ

ชั้น ๓ คือ สัญญาชั้น ๓ สังขารชั้น ๓ วิญญาณชั้น ๓ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และประกอบกับรมายตนะ ๓ รมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๑ (เวทนาเวทนา)

แสดง ปริเทวนิทเทส (สัมปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเอกาทสณนนิทเทส ดังนี้

ป. ปริเทวะ นี้ นับสงเคราะห์ (52, 54, 59)

อปริเทเวจิตตขสัททหะ และอตุตฺตขสัททหะ โดยความเป็นรูปชั้น ๓ สัททหายตนะ สัททธาตุ ได้

อปริเทเวจิตตขสัททหะ และอตุตฺตขสัททหะ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น ๓ อายตนะ ๓ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. ไม่มี

แสดง กิเลสปทนิทเทส (วิปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเอกาทสณนนิทเทส ดังนี้

ป. กิเลสธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สังขารชั้น ๓ เจตสิก ๔๐ (เว้นกิเลสองค์ธรรม ๑๐)

โดยความเป็นสังขารชั้น ๓ รมายตนะ ๓ รมธาตุ ได้

สังขารชั้น ๓ เจตสิก ๔๐ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับชั้น ๓ อายตนะ ๓ ธาตุ เท่าไร

วิ. สังขารชั้น ๓ เจตสิก ๔๐ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับรมายตนะ ๓ รมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

๙๑. จงแสดงนิทเทศต่อไปนี้ ตามเอกาทศมณินิทเทศ (47, 53)

กิลีสปทนิทเทศ ปุจฉา วิสัชนา เฉพาะวิปยุตต์อย่างเดียว

ตอบ ปุจฉา กิลีเสหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขุณฺณสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขุณฺเนหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

กิลีสรรรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สังขารชั้นเจตสิก ๔๐ (เว้นกิลีสองคฺธรรม ๑๐)

โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้

สังขารชั้นเจตสิก ๔๐ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา เอเกณ ขุณฺเนทสหายตเนหิ ทสสิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปยุตฺตา

สังขารชั้นเจตสิก ๔๐ เหล่านี้

ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับรัมมายนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

๙๒. จงแสดงปุจฉาวิสัชนา พร้อมคำแปล ในนิทเทศดังต่อไปนี้ ตามเอกาทศมณินิทเทศ

ปัญญินทริยนิทเทศ เฉพาะสัมปยุตต์ (51)

ตอบ ปุจฉา. ปัญฺณินฺทริเยน เย ธมฺมา

ขุณฺณสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขุณฺเนหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สัมปยุตฺตา

ปัญญินทริยํ นี้ นับสงเคราะห์

สังขารชั้นเจตสิก ๔๙ (เว้นปัญญา) โดยความเป็นสังขารชั้น รัมมายนะ รัมมธาตุ ได้

สังขารชั้นเจตสิก ๔๙ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ตีหิ ขุณฺเนหิ เอเกนหายตเนน สตฺตติ ธาตุหิ สัมปยุตฺตา

เอเกณ ขุณฺเนน เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สัมปยุตฺตา

สังขารชั้นเจตสิก ๔๙ เหล่านี้ ประกอบกับ

ชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น มนายนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และประกอบกับสังขารชั้น บางส่วน คือ ปัญญาเจตสิก

รัมมายนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ ปัญญา เวทนา สัญญา

๙๓. จงแสดงปจฺจาวสัสนา ทั้งบาลีและคำแปล ของบทนิทเทศดังต่อไปนี้
 ทุกขินทริยนิทเทศ ตามเอกาทสณนนิทเทศ (46)

ตอบ ปุ. ทุกขินทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

แปลปุ. ทุกขินทริย์ นี้ นับสงเคราะห์

สุขินทริย์ - โสมนัสสินทริย์ - โทมนัสสินทริย์ - อุเบกขินทริย์

โดยความเป็นเวทนาขันธ รัมมายตนะ รัम्मธาตุ ได้

สุขินทริย์ - โสมนัสสินทริย์ - โทมนัสสินทริย์ - อุเบกขินทริย์ เหล่านี้

ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเณหิ เอเกนหายตฺเนน สตฺตติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เอเกนหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

แปลวิ. สุขินทริย์ - โสมนัสสินทริย์ - โทมนัสสินทริย์ - อุเบกขินทริย์ เหล่านี้ ประกอบกับ

ขันธ ๓ คือ สัญญาขันธ สังขารขันธ วิญญาณขันธ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และประกอบกับรัมมายตนะ รัम्मธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๑ (เว้นเวทนา)

ปุ. กตฺติหิ วิปฺปยุตฺตา

แปลปุ. สุขินทริย์ - โสมนัสสินทริย์ - โทมนัสสินทริย์ - อุเบกขินทริย์ เหล่านี้

ไม่ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เอเกน ขนฺธเณน ทสหายตฺเนหิ ทสสิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

แปลวิ. สุขินทริย์ - โสมนัสสินทริย์ - โทมนัสสินทริย์ - อุเบกขินทริย์ เหล่านี้

ไม่ประกอบกับรูปขันธ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับรัมมายตนะ รัम्मธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

ข้อสอบเก่า

๙๔. จงแปลปจฺจนา และวิสัชนาเป็นภาษาไทย ในปจฺจนาต่อไปนี้ (55)

ก. ปุ. สุขินทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ข. ปุ. อวิชฺชาเยน ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ค. ปุ. นีวรณฺเหติ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ แปลปจฺจนา และวิสัชนาเป็นภาษาไทย ในปจฺจนาดังนี้

ปุ. สุขินทริยํ นี้ นับสงฺเคราะห์

เวทนิทริยํ ๔ ที่เหลือ โดยความเป็นเวทนาขันธ์ ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้
เวทนิทริยํ ๔ ที่เหลือเหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. เวทนิทริยํ ๔ ที่เหลือเหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ

สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญฺาณขันธ์ มนายตนะ ๑ วิญญฺาณธาตุ ๗
และประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๑ (เว้นเวทนา)

ปุ. อวิชฺชา นี้ นับสงฺเคราะห์

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ (เว้นโมหะ) โดยความเป็นสังขารขันธ์ ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้
สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. สังขารขันธ์เจตสิก ๔๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ

เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญฺาณขันธ์ มนายตนะ ๑ วิญญฺาณธาตุ ๗

และประกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ โมหเจตสิก

ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ โมหเจตสิก เวทนา สัญญา

ปุ. นีวรณฺทรธมฺม เหล่านี้ นับสงฺเคราะห์

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๒ (เว้นนิวรณํ ๘) โดยความเป็นสังขารขันธ์ ฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ ได้
สังขารขันธ์เจตสิก ๔๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. สังขารขันธ์เจตสิก ๔๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐
และไม่ประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

๙๕. ก. จงแสดง อิตถินทริยนิทเทศ เฉพาะสัมปยุตต์ ตามเอกาทศมณีนิทเทศ (62)

ข. จงแสดง คัณถปทนิทเทศ เฉพาะวิปยุตต์ภาษาไทย ตามเอกาทศมณีนิทเทศ

ตอบ (ก) แสดง อิตถินทริยนิทเทศ เฉพาะสัมปยุตต์ ตามเอกาทศมณีนิทเทศ ดังนี้

ปูจณา อิตถินทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตฺตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

อิตถินทริยํ นี้ นับสงเคราะห์สุขุมรูป ๑๕ (เว้นอิตถิภาวรูป)

โดยความเป็นรูปขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สุขุมรูป ๑๕ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัยนา นตฺถิ ไม่มี

(ข))แสดง คัณถปทนิทเทศ เฉพาะวิปยุตต์ภาษาไทย ตามเอกาทศมณีนิทเทศ ดังนี้

ปูจณา คัณถกรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์สังขารขันธ์เจตสิก ๔๗ (เว้นคัณถะองค์กรรม ๓)

โดยความเป็นสังขารขันธ์ รั้มมายตนะ รั้มมธาตุ ได้

สังขารขันธ์เจตสิก ๔๗ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยนา สังขารขันธ์เจตสิก ๔๗ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับรั้มมายตนะ รั้มมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

๑๒. ทวาทสมนย

สมุပ္ยุตเตน สงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส

๑๒๐ บท (อริยา)

๙๖. มหันตรทุกะ ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทวาทสมนยนิทเทสนั้น
มีกนิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (61)

ตอบ มหันตรทุกะ ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทวาทสมนยนิทเทสนั้น มี ๗ นิทเทส คือ

๑. จิตตปทนิทเทส ๒. เจตสิกปทนิทเทส ๓. จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส
๔. จิตตสังสัฏฐูปทนิทเทส ๕. จิตตสังสัฏฐุสมุฏฐานปทนิทเทส
๖. จิตตสังสัฏฐุสมุฏฐานสหุปทนิทเทส ๗. จิตตสังสัฏฐุสมุฏฐานานุปริวัตติปทนิทเทส

๙๗. ในทวาทสมนยนิทเทสในปิฎกทุกะ แสดงกนิท คือบทอะไรบ้าง (52)

ตอบ ปิฎกทุกะ ที่แสดงมี ๖ บท คือ

๑. สวิตักกปทนิทเทส ๒. สวิจารปทนิทเทส ๓. สัปปีติกปทนิทเทส
๔. ปิติสหคตปทนิทเทส ๕. สุขสหคตปทนิทเทส ๖. อุเบกขาสหคตปทนิทเทส

๙๘. กิเลสสังกิลิฏฐธรรม ประกอบด้วยธรรมอะไร
และธรรมเหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร (43)

ตอบ กิเลสสังกิลิฏฐธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วย

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ (เว้นกิเลสองค์ธรรม ๑๐) ได้
อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามชั้น ๔
อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑
ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญาณธาตุ ๑ รัมมธาตุ ๑

๙๙. จิตตสัมปยุตตธรรม ประกอบด้วยธรรมอะไร
และธรรมเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร (43)

ตอบ จิตตสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยจิต ๘๙ ได้
จิต ๘๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ชั้น ๔ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น
อายตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ รัมมายตนะ ๑
ธาตุ ๑๑ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ รัมมธาตุ ๑

๑๐๐. จงแสดง มโนวิญญานธาตุนิทเทส ตามทวาทสมณนิทเทส เฉพาะอสังคหิตะ (59)

ตอบ แสดง มโนวิญญานธาตุนิทเทส ตามทวาทสมณนิทเทส เฉพาะอสังคหิตะ ดังนี้

ปูจณา มโนวิญญานธาตุยา เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

มโนวิญญานธาตุ นี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้

เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ทฺวี่หิ ขนฺธเหติ เอกาทสหายตเนหิ สตฺตฺรสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขันธ์ ๒ คือ รูปขันธ์ วิญญานขันธ์

อายตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๑๗ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๗

๑๐๑. จงแสดง สุนิทรียนิทเทส ตามทวาทสมณนิทเทส เฉพาะสังคหิตะ (59)

ตอบ แสดง สุนิทรียนิทเทส ตามทวาทสมณนิทเทส เฉพาะสังคหิตะ ดังนี้

ปูจณา สุนิทรฺเยน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

สุนิทรียํ นี้ ประกอบกับ

สุขสหคตกายวิญญานจิต ๑ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๖ (เว้นเวทนา) ได้

สุขสหคตกายวิญญานจิต ๑ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๖ เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหติ ทฺวี่หายตเนหิ ทฺวี่หิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

สุขสหคตกายวิญญานจิต ๑ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๖ เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ขันธ์ ๓ คือ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญานขันธ์

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ธรรมายตนะ

ธาตุ ๒ คือ กายวิญญานธาตุ ธรรมธาตุ

๑๐๒. จงแสดง อุปะกัณฐิณิทธิกเทศ ตามทวาทสมณนิทเทศ เฉพาะสังคหิตะ (51, 55)

ตอบ แสดง อุปะกัณฐิณิทธิกเทศ ตามทวาทสมณนิทเทศ เฉพาะสังคหิตะ ดังนี้

ป. อุปะกัณฐิณิทธิกเทศ เย ธมมา สมปะยุตตะ

เต ธมมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงคหิตา

อุปะกัณฐิณิทธิกเทศ นี้ ประกอบกับ

อุปะกัณฐิณิทธิกเทศ ๕๕ เจตสิก ๔๖ (เวณเวทนา) ได้

อุปะกัณฐิณิทธิกเทศ ๕๕ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท้าไร

วิ. เต ธมมา ตีหิ ขนฺธเหติ ทวิหายตเนหิ สุตตติ ธาตุหิ สงคหิตา

อุปะกัณฐิณิทธิกเทศ ๕๕ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น ๓ คือ สัญญาชั้น สัมมชารชั้น วิญญานชั้น

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ฐัมมายตนะ

ธาตุ ๗ คือ วิญญานธาตุ ๖ (เวณกายวิญญานธาตุ) ฐัมมธาตุ

๑๐๓. จงแสดง ฌานนิทเทศ ตามทวาทสมณนิทเทศ (56)

ตอบ แสดง ฌานนิทเทศ ตามทวาทสมณนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ) ดังนี้

ป. ฌาเนน เย ธมมา สมปะยุตตะ

เต ธมมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงคหิตา

ฌาน นี้ ประกอบกับ

ฌานจิต ๖๗ เจตสิก ๓๓ (เวณองค์ฌาน ๕) ได้

ฌานจิต ๖๗ เจตสิก ๓๓ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท้าไร

วิ. เต ธมมา ตีหิ ขนฺธเหติ ทวิหายตเนหิ ทวิหิ ธาตุหิ สงคหิตา

ฌานจิต ๖๗ เจตสิก ๓๓ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น ๓ คือ สัญญาชั้น สัมมชารชั้น วิญญานชั้น

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ฐัมมายตนะ

ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญานธาตุ ฐัมมธาตุ

โจทย์ไม่ได้บอกว่า
ให้แสดง
สังคหิตะ หรือ อสัง.

๑๐๔. จงแสดง โยคโยคสัมปะยุตตปทนิทเทศ ตามทวาทสมณนิทเทศ (56)

ตอบ แสดง โยคโยคสัมปะยุตตปทนิทเทศ ตามทวาทสมณนิทเทศ

(เฉพาะอสังคหิตะ ภาษาไทย)

ป. โยคโยคสัมปะยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับ

โลกมูลจิต ๘ เจตสิก ๑๙ (เวณโยคองค์ธรรม ๓) ได้

โลกมูลจิต ๘ เจตสิก ๑๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท้าไร

วิ. โลกมูลจิต ๘ เจตสิก ๑๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เวณมโนวิญญานธาตุ)

โจทย์ไม่ได้บอกว่า
แสดงบาลี - ไทย
สังคหิตะ หรือ อสัง.

๑๐๕. จงแสดง สังขารนิตเทส (เฉพาะสังคหิตะ ภาษาไทย) ตามทวาทสมนยนิทเทส (58)

ตอบ แสดง สังขารนิตเทส (เฉพาะสังคหิตะ ภาษาไทย) ตามทวาทสมนยนิทเทส ดังนี้

ปูจนา สังขารที่เกิดขึ้นโดยอาศัยอวิชชาเป็นเหตุ นี้ ประกอบกับ

อกุศลจิต ๑๒ โลภียกุศลจิต ๑๗ เจตสิก ๕๑ (เว้นเจตนา) ได้

อกุศลจิต ๑๒ โลภียกุศลจิต ๑๗ เจตสิก ๕๑ เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ ชาติ เทาไร

วิสัชนา อกุศลจิต ๑๒ โลภียกุศลจิต ๑๗ เจตสิก ๕๑ เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขั้น ๔

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ฐัมมายตนะ

ชาติ ๒ คือ มโนวิญญาณธาตุ ฐัมมธาตุ

๑๐๖. จงแสดง มัคคินิทเทส ตามทวาทสมนยนิทเทส เฉพาะที่เป็นอสังคหิตะ (47)

ตอบ แสดง มัคคินิทเทส ตามทวาทสมนยนิทเทส เฉพาะที่เป็นอสังคหิตะ

ป. อริเยน อฏฐังคิกเกน มคฺเคน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ชาติหิ อสงฺคหิตา

อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้ ประกอบกับ

โลกุตตรจิต ๘ เจตสิก ๒๘ (เว้นองค์มรรค ๘) ได้

โลกุตตรจิต ๘ เจตสิก ๒๘ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ ชาติ เทาไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเหน ทสหายตเนหิ โสฬสฺหิ ชาติหิ อสงฺคหิตา

โลกุตตรจิต ๘ เจตสิก ๒๘ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขั้น ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐

ชาติ ๑๖ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)

๑๐๗. จงแสดง อธิโมกขนิทเทส ตามทวาทสมนยนิทเทส (เฉพาะสังคหิตะ) (47, 60)

ตอบ แสดง อธิโมกขนิทเทส ตามทวาทสมนยนิทเทส เฉพาะสังคหิตะ

ปูจนา อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ชาติหิ สงฺคหิตา

อธิโมกข์ นี้ ประกอบกับ

จิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ (เว้นอธิโมกข์ วิจิกิจจา) ได้

จิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ ชาติ เทาไร

วิสัชนา เต ธมฺมา จตฺตหิ ขนฺเหหิ ทวิหายตเนหิ ตีหิ ชาติหิ สงฺคหิตา

จิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขั้น ๔

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ฐัมมายตนะ

ชาติ ๓ คือ มโนธาตุ มโนวิญญาณธาตุ ฐัมมธาตุ

๑๐๘. จงแสดง กิเลสปทนิทเทศ ตามทวาทสมนยนิทเทศ (เฉพาะอสังคหิตะ) (55)

ตอบ แสดง กิเลสปทนิทเทศ ตามทวาทสมนยนิทเทศ เฉพาะอสังคหิตะ ดังนี้

ป. กิเลสเหติ ฐมเมหิ เย ฐมมา สมปยุตฺตา

เต ฐมมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

กิเลสธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วย

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ (เว้นกิเลส ๑๐) ได้

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ ๕ อายุตนะ ธาตุ ๓

วิ. เต ฐมมา เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)

๑๐๙. จงแสดง จิตตสัมปยุตตปทนิทเทศ ตามทวาทสมนยนิทเทศ

(เฉพาะอสังคหิตะ ภาษาไทย) (60)

ตอบ แสดง จิตตสัมปยุตตปทนิทเทศ ตามทวาทสมนยนิทเทศ เฉพาะอสังคหิตะภาษาไทย

ปจฺจนา จิตตสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยจิต ๘๙ ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ ๕ อายุตนะ ธาตุ ๓

วิสัชนา จิต ๘๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขันธ์ ๕ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

อายุตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ รัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๑๑ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ รัมมธาตุ ๑

๑๑๐. จงแสดง จิตตสังสัฏฐูปทนิทเทศ (เฉพาะอสังคหิตะ) ตามทวาทสมนยนิทเทศ (46, 58)

ตอบ แสดง จิตตสังสัฏฐูปทนิทเทศ (เฉพาะอสังคหิตะ) ตามทวาทสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปจฺจนา จิตตสังสัฏฐุเหติ ฐมเมหิ เย ฐมมา สมปยุตฺตา

เต ฐมมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

จิตตสังสัฏฐุธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยจิต ๘๙ ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ ๕ อายุตนะ ธาตุ ๓

วิสัชนา เต ฐมมา จตุหิ ขนฺธเหติ เอกาทสหายตเนหิ เอกาทสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

จิต ๘๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ขันธ์ ๕ คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

อายุตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ รัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๑๑ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ รัมมธาตุ ๑

๑๑๑. จงแสดง สัญโญชนปทนิทเทส ตามทวาทสมนยนิทเทส (เฉพาะอสังคหิตะ) (51)

ตอบ แสดง สัญโญชนปทนิทเทส ตามทวาทสมนยนิทเทส (เฉพาะอสังคหิตะ) ดังนี้

ป. สัญโญชนเนหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

สัญโญชนธรรม เหล่านี้ ประกอบกับ

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๙ (เว้นสัญโญชนองค์ธรรม ๘) ได้

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ ๓ อายุตนะ ๓ ธาตุ ๓

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๙ เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญูณธาตุ)

๑๑๒. จงแสดง อาสวปทนิทเทส ตามทวาทสมนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (53)

ตอบ ปุจฺฉา อาสวธรรม เหล่านี้ ประกอบกับ

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๔ (เว้นอาสวองค์ธรรม ๓) ได้

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๔ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๓ อายุตนะ ๓ ธาตุ ๓

วิสัชนา อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๔ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ฐัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญูณธาตุ ๑ ฐัมมธาตุ ๑

ปุจฺฉา อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๔ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ ๓ อายุตนะ ๓ ธาตุ ๓

วิสัชนา อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๔ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญูณธาตุ)

๑๑๓. จงแปลปุจฺฉา พร้อมวิสัชนาทั้งบาลีแปล ในปุจฺฉาดังต่อไปนี้ (52)

ปุจฺฉา อวิชฺชาย เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา (ตามนัยที่ ๑๒)

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ แปล อวิชชา นี้ ประกอบกับ

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๖ (เว้นโมหเจตสิก) ได้

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๖ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๓ อายุตนะ ๓ ธาตุ ๓

วิสัชนา เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ ทฺวิหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๖ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ฐัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญูณธาตุ ๑ ฐัมมธาตุ ๑

๑๑๔. จงแสดง อิทธิปาทนิทเทศ (อสังคหิตะ) สัญญานิทเทศ (สังคหิตะ ภาษาไทย)
 ปรามาสัมปยุตตปทนิทเทศ (สังคหิตะ ภาษาไทย) ตามทวาทสมนยนิทเทศ (57)

ตอบ แสดง อิทธิปาทนิทเทศ (อสังคหิตะ) ตามทวาทสมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. อิทธิปาเทน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

อิทธิปาท นี้ ประกอบกับเจตสิก ๓๓ (เว้นอิทธิบาทองค์ธรรม) ได้

เจตสิก ๓๓ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น์ อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ทฺวี่หิ ขนฺธเหติ เอกาทสหายตเนหิ สดฺตรสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

เจตสิก ๓๓ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ชั้น์ ๒ คือ รูปชั้น์ วิญญานชั้น์

อายุตนะ ๑๑ คือ โอฬาริกายตนะ ๑๐ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๑๗ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๗

แสดง สัญญานิทเทศ (สังคหิตะ ภาษาไทย) ตามทวาทสมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. สัญญา นี้ ประกอบกับจิต ๘๘ เจตสิก ๕๑ (เว้นสัญญา) ได้

จิต ๘๘ เจตสิก ๕๑ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น์ อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. จิต ๘๘ เจตสิก ๕๑ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น์ ๓ คือ เวทนาชั้น์ สังขารชั้น์ วิญญานชั้น์

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ธรรมายตนะ

ธาตุ ๘ คือ วิญญานธาตุ ๗ ธรรมธาตุ ๑

แสดง ปรามาสัมปยุตตปทนิทเทศ (สังคหิตะ ภาษาไทย) ตามทวาทสมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. ปรามาสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับทิวฺฐิเจตสิก ได้

ทิวฺฐิเจตสิก เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น์ อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. ทิวฺฐิเจตสิก เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารชั้น์ ธรรมายตนะ ธรรมธาตุ

๑๑๕. จงแสดงเฉพาะคำพจน์ ทั้งบาลีและภาษาไทย สังฆารนิทเทศ (สังคหิตะ) (46, 49)
และให้แสดงพจน์วิชันหาพร้อมทั้งคำแปล อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทศ
(อสังคหิตะ) ตามทวาทสมณนิทเทศ (49)

ตอบ แสดงเฉพาะคำพจน์ทั้งบาลีและภาษาไทย สังฆารนิทเทศ (สังคหิตะ) ตามทวาทสมณนิทเทศ

ป. อวิชชาปัจจุยา สงฺขารเหติ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา
สังฆารที่เกิดขึ้นโดยอาศัยอวิชชาเป็นเหตุ นี้ ประกอบกับ
อกุศลจิต ๑๒ โลภียกุศลจิต ๑๗ เจตสิก ๕๑ (เว้นเจตนาเจตสิก) ได้
อกุศลจิต ๑๒ โลภียกุศลจิต ๑๗ เจตสิก ๕๑ เหล่านี้
นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ ธาตุ ๓ เहांไร

แสดงพจน์และวิชันหาพร้อมทั้งคำแปล อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทศ (อสังคหิตะ)
ตามทวาทสมณนิทเทศ

ป. อุปาทาเนหิ เจว อุปาทานสมฺปยุตฺเตหิ จ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา
อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับ
ทิกฺขุจิตตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๑๙ (เว้นโลภะ, ทิกฺขุ) ได้
ทิกฺขุจิตตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๑๙ เหล่านี้
นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ ธาตุ ๓ เहांไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณน ทสหายตเนหิ โสฬสสิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา
ทิกฺขุจิตตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๑๙ เหล่านี้
นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เว้นมนโวิญญานธาตุ)

๑๑๖. อุเปกขินทริยนิทเทส และ อทุกขมสุขายเวทนายสัมปยุตตปทนิทเทส
ที่แสดงในทวาทสมนยนิทเทส ส่วนสัมปยุตต์หรือส่วนประกอบ เหมือนกันหรือต่างกัน
ได้แก่อะไร และธรรมเหล่านี้ขึ้นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น์ อายุตนะ ชาติ เทาไร (48)

ตอบ อุเปกขินทริยนิทเทส และ อทุกขมสุขายเวทนายสัมปยุตตปทนิทเทส
ที่แสดงในทวาทสมนยนิทเทส ส่วนสัมปยุตต์หรือส่วนประกอบนั้น ต่างกัน ได้แก่
อุเปกขินทริย ส่วนประกอบ ได้แก่ อุเบกขาสหคตจิต ๕๕ เจตสิก ๔๖ (เว้นเวทนาเจตสิก)
และธรรมเหล่านี้ ขึ้นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น์ ๓ คือ สัญญาชั้น์ สังขารชั้น์ วิญญูณชั้น์
อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑
ชาติ ๗ คือ วิญญูณชาติ ๖ (เว้นกายวิญญูณชาติ) รัมมชาติ ๑

ส่วน อทุกขมสุขายเวทนายสัมปยุตตปทนิทเทส ส่วนประกอบ ได้แก่ อุเบกขาเวทนาเจตสิก
และธรรมเหล่านี้ ขึ้นับสงเคราะห์ได้ด้วยเวทนาชั้น์ ๑ รัมมายตนะ ๑ รัมมชาติ ๑

๑๑๗. จงแปลปุจ. และ วิ. พร้อมคำแปล ในข้อปุจ. ดังต่อไปนี้ (44)

ปุจ. สุชินทริเยน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ชาติหิ สงฺคหิตา

ปุจ. กิเลสเหติ เจว สงฺกิลเลสิเกหิ จ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ชาติหิ อสงฺคหิตา

ตอบ ปุจ. สุชินทริย นี้ ประกอบกับ
สุขสหคตกายวิญญูณจิต ๑ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๖ (เว้นเวทนา) ได้
สุขสหคตกายวิญญูณจิต ๑ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๖ เหล่านี้
นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น์ อายุตนะ ชาติ เทาไร

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ ทฺวิหิ ชาติหิ สงฺคหิตา
สุขสหคตกายวิญญูณจิต ๑ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๖ เหล่านี้ ขึ้นับสงเคราะห์ได้ด้วย
ชั้น์ ๓ คือ สัญญาชั้น์ สังขารชั้น์ วิญญูณชั้น์
อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ รัมมายตนะ
ชาติ ๒ คือ กายวิญญูณชาติ รัมมชาติ

ปุจ. กิเลสสังกิลเลสิกธรรม เหล่านี้ ประกอบกับ
อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ (เว้นกิเลส ๑๐) ได้
อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ เหล่านี้ ขึ้นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น์ อายุตนะ ชาติ เทาไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ชาติหิ อสงฺคหิตา
อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๑๗ เหล่านี้ ขึ้นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปชั้น์ ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐
ชาติ ๑๖ คือ โอฬาริกชาติ ๑๐ วิญญูณชาติ ๖ (เว้นมโนวิญญูณชาติ)

๑๑๘. จงแปลและวิชันนา ในพจนานุกรมต่อไปนี้ (เฉพาะภาษาไทย) (45)

- ก. อุเบกขาสมุทเทติ ฐมเมหิ เย ฐมมา สมุပ္ยุตตะ
เต ฐมมา กตฺติ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตา
- ข. ปรามาเสหิ ฐมเมหิ เย ฐมมา สมุပ္ยุตตะ
เต ฐมมา กตฺติ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ อสงฺคหิตา
- ค. จิตฺเตหิ ฐมเมหิ เย ฐมมา สมุပ္ยุตตะ
เต ฐมมา กตฺติ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ อสงฺคหิตา
- ง. จิตฺตสมุပ္ยุตเตหิ ฐมเมหิ เย ฐมมา สมุပ္ยุตตะ
เต ฐมมา กตฺติ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตา

ตอบ

- ก. แปล อุเบกขาสมุทตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับอุเบกขาเวทนา ได้
วิชันนา อุเบกขาเวทนา เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๑ อายุตนะ ๑ ธัมมชาติ ๑
- ข. แปล ปรามาสธรรม เหล่านี้ ประกอบกับ
ทิกฺขุจิตตสมุပ္ยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ (เวทนิกฺขุ) ได้
ทิกฺขุจิตตสมุပ္ยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น ๑ อายุตนะ ๑ ธัมมชาติ ๑
วิชันนา ทิกฺขุจิตตสมุပ္ยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ เหล่านี้
นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
ชาติ ๑๖ คือ โอปาริกชาติ ๑๐ วิญญานชาติ ๖ (เวณมโนวิญญานชาติ)
- ค. แปล จิตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้
เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น ๑ อายุตนะ ๑ ธัมมชาติ ๑
วิชันนา เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย
ชั้น ๒ คือ รูปชั้น วิญญานชั้น
อายุตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ มนายตนะ ๑
ชาติ ๑๗ คือ โอปาริกชาติ ๑๐ วิญญานชาติ ๗
- ง. แปล จิตตสมุပ္ยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับจิต ๘๘ ได้
จิต ๘๘ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๑ อายุตนะ ๑ ธัมมชาติ ๑
วิชันนา จิต ๘๘ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยวิญญานชั้น ๑ มนายตนะ ๑ วิญญานชาติ ๗

๑๑๙. จงแปลพจนานุกรมและวิธานเฉพาะภาษาไทย ในพจนานุกรมต่อไปนี้ (50, 54)

ก. พจนานุกรม อธิบายพจนานุกรม สมบูรณ์พจนานุกรม

เต ธิมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สงคหิตา

ข. พจนานุกรม ปิติสหคเตหิ ธิมาเมหิ เต ธิมา สมบูรณ์พจนานุกรม

เต ธิมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สงคหิตา

ค. พจนานุกรม ปรามาเสหิ เจว ปรามาญเจหิ จ ธิมาเมหิ เต ธิมา สมบูรณ์พจนานุกรม

เต ธิมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ อสงคหิตา

ตอบ แปลพจนานุกรมและวิธานเฉพาะภาษาไทย ในพจนานุกรมต่อไปนี้

ก. พจนานุกรม อธิบายพจนานุกรม นี้ ประกอบด้วย

จิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ (เว้นอธิมาภิ วิจิทจินา) ได้

จิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิธาน จิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามชั้น ๔

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ธิมาตนะ ๑

ธาตุ ๓ คือ มโนธาตุ ๑ มโนวิญญาณธาตุ ๑ ธิมาธาตุ ๑

ข. พจนานุกรม ปิติสหคตธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยปิตีเจตสิก ได้

ปิตีเจตสิก เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิธาน ปิตีเจตสิก เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารชั้น ๑ ธิมาตนะ ๑ ธิมาธาตุ ๑

ค. พจนานุกรม ปรามาสปรัมภฏฐธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วย

ทิวฐิตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ (เว้นทิวฐิ) ได้

ทิวฐิตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิธาน ทิวฐิตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๒๐ เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปชั้น ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)

๑๒๐. จงแสดงคณณคณสัมปยุตตปทนิเทศ (สังคหิตะภาษาไทย) ตามทวาทสมนยนิเทศ (62)

ตอบ แสดง คณณคณสัมปยุตตปทนิเทศ (สังคหิตะภาษาไทย) ตามทวาทสมนยนิเทศ ดังนี้

พจนานุกรม คณณคณสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วย

ทิวฐิตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๑๙ (เว้นโลภะ, ทิวฐิ) ได้

ทิวฐิตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๑๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิธาน ทิวฐิตสัมปยุตตจิต ๔ เจตสิก ๑๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามชั้น ๔

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ธิมาตนะ ๑

ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญาณธาตุ ๑ ธิมาธาตุ ๑

๑๒๑. จงแสดง โสมนัสสินทริยนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ) (61)

ปราชญ์สัมปยุตตปทนิทเทศ (เฉพาะอสังคหิตะ ภาษาไทย) ตามทวาทสมนยนิทเทศ

ตอบ แสดง โสมนัสสินทริยนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ) ตามทวาทสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปูจณา โสมนัสสินทริเยน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ สงฺคหิตา

โสมนัสสินทริยํ นี้ ประกอบกับ

โสมนัสสสทคตจิต ๖๒ เจตสิก ๔๖ (เวทนา) ได้

โสมนัสสสทคตจิต ๖๒ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ ทฺวิหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

โสมนัสสสทคตจิต ๖๒ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น ๓ คือ สัญญาชั้น สังขารชั้น วิญญูณชั้น

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ฐมมายตนะ

ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญูณธาตุ ฐมมธาตุ

แสดง ปราชญ์สัมปยุตตปทนิทเทศ (เฉพาะอสังคหิตะ ภาษาไทย) ตามทวาทสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปูจณา ปราชญ์สัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับทวิญญูเจตสิก ได้

ทวิญญูเจตสิก เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา ทวิญญูเจตสิก เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ชั้น ๔ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญูณชั้น

อายุตนะ ๑๑ คือ โอฬาริกายตนะ ๑๐ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๑๗ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๗

๑๒๒. จงแสดง อุเปกขินทริยนิทเทศ (อสังคหิตะ) ตามทวาทสมนยนิทเทศ (62)

ตอบ แสดง อุเปกขินทริยนิทเทศ (อสังคหิตะ) ตามทวาทสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปูจณา อุเปกขินทริเยน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

อุเปกขินทริยํ นี้ ประกอบกับ อุเปกขาสทคตจิต ๕๕ เจตสิก ๔๖ (เวทนา) ได้

อุเปกขาสทคตจิต ๕๕ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ทฺวิหิ ขนฺธเหติ ทสหายตเนหิ เอกาทสฺหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

อุเปกขาสทคตจิต ๕๕ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย

ชั้น ๒ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น โอฬาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๑ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ กายวิญญูณธาตุ ๑

๑๓. เตรสมนย

อสงฺคหิเตน สมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทฺเทส

๑๓๐ บท (นคฺคิยา)

๑๒๓. บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ในเตรสมนยนิทเทสนั้น มีกี่บท
และอินทริยนิทเทสที่แสดงได้ มีกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (54)

ตอบ บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ ในเตรสมนยนิทเทสนั้น มี ๑๓๐ บท
และอินทริยนิทเทสที่แสดงได้ มี ๓ นิทเทส คือ

๑. อิตถินทริยนิทเทส ๒. ปุริสินทริยนิทเทส ๓. ชีวิตินทริยนิทเทส

๑๒๔. อัปภันตรมาติกา ที่ทรงแสดงในเตรสมนยนิทเทสนั้น มีกี่นิทเทส คืออะไรบ้าง (55)

ตอบ อัปภันตรมาติกา ที่ทรงแสดงในเตรสมนยนิทเทสนั้น มี ๑๖ นิทเทส คือ

๑. รูปักขันธ์นิทเทส ๒. ฐัมมายตณนิทเทส ๓. ฐัมมชาตุนิทเทส
๔. อิตถินทริยนิทเทส ๕. ปุริสินทริยนิทเทส ๖. ชีวิตินทริยนิทเทส
๗. นามรูปนิทเทส ๘. อรูปภาวนิทเทส ๙. อสัณฺญีภาวนิทเทส
๑๐. เวนสัณฺญีนาสัณฺญีภาวนิทเทส ๑๑. เอกโวการภาวนิทเทส ๑๒. จตุโวการภาวนิทเทส
๑๓. ชาตินิทเทส ๑๔. ชรานิทเทส ๑๕. มรณนิทเทส ๑๖. อิทธิปาถนิทเทส

๑๒๕. ในเตรสมนยนิทเทสนั้น อัปภันตรมาติกาที่ไม่ได้แสดงไว้ในคาถา มีกี่นิทเทส
คือนิทเทสอะไรบ้าง (53, 56)

ตอบ ในเตรสมนยนิทเทสนั้น อัปภันตรมาติกาที่ไม่ได้แสดงไว้ในคาถา มี ๔ นิทเทส คือ

๑. อรูปภาวนิทเทส ๒. เวนสัณฺญีนาสัณฺญีภาวนิทเทส
๓. จตุโวการภาวนิทเทส ๔. อิทธิปาถนิทเทส

๑๒๖. บทที่แสดงได้ในขณะที่ ๑๓ นั้น มีกี่บท คาถาแสดงไว้มีเพียงกี่บท คืออะไรบ้าง
ส่วนบทที่เหลือไม่ได้แสดงไว้ มีกี่บท คืออะไรบ้าง จงชี้แจงมาให้ทราบด้วย (45)

ตอบ บทที่แสดงได้ในขณะที่ ๑๓ นั้น มีอยู่ ๑๓๐ บท
คาถาที่แสดงไว้มีเพียง ๒๒ บท มีรูปขันธ์ ฐัมมายตณะ เป็นต้น
รวมที่พึงรู้ดังกล่าวนี้นี้ เป็นบทที่ตั้งขึ้นเป็นประธานบท
ส่วนบทที่เหลืออีก ๑๐๘ บท ไม่ได้แสดงอยู่ในคาถานี้ คือ
อรูปภาวะ เวนสัณฺญีนาสัณฺญีภาวะ จตุโวการภาวะ อิทธิปาถ
ในติกมาติกา ๔๑ บท ที่มีองค์กรธรรมเป็นนามฝ่ายเดียว
ในทูกมาติกา ๖๓ บท ที่มีองค์กรธรรมเป็นรูปฝ่ายเดียว หรือนามฝ่ายเดียว ดังนี้

- (127) ในอรรถกถาที่แสดงในไตรปิฎก บพณิกะที่นับสงเคราะห์จิต ๘๘ มีกัณฐะ คือกัณฐะอะไรบ้าง (49, 52)

๑๒๗. อรรถกถาที่แสดงในไตรปิฎก บพณิกะที่นับสงเคราะห์จิต ๘๘ มีกัณฐะ คือกัณฐะอะไรบ้าง

ตอบ อรรถกถาที่แสดงในไตรปิฎก บพณิกะที่นับสงเคราะห์จิต ๘๘ มี ๑๒ กัณฐะ คือ

๑. รูปกัณฐะ	๒. ฐมาตณิกะ	๓. ฐมาตณิกะ
๔. อิตถินทริยิกะ	๕. ปุริสทริยิกะ	๖. ชีวิตินทริยิกะ
๗. นามรูปกัณฐะ	๘. อสัณฺณิกะ	๙. เอกโวการกัณฐะ
๑๐. ชาตินิกะ	๑๑. ชราตินิกะ	๑๒. มรณิกะ

๑๒๘. ในไตรปิฎก ที่แสดงในไตรปิฎก บพณิกะที่นับสงเคราะห์จิต ๘๘ โดยความเป็นขั้นๆ อายุตนะ ๘๘ ต่างกัน มีกัณฐะ คือกัณฐะอะไรบ้าง (51)

ตอบ ในไตรปิฎก ที่แสดงในไตรปิฎก บพณิกะที่นับสงเคราะห์จิต ๘๘ โดยความเป็นขั้นๆ อายุตนะ ๘๘ ต่างกัน มี ๑๒ กัณฐะ คือ

๑. รูปกัณฐะ	๒. ฐมาตณิกะ	๓. ฐมาตณิกะ
๔. อิตถินทริยิกะ	๕. ปุริสทริยิกะ	๖. ชีวิตินทริยิกะ
๗. นามรูปกัณฐะ	๘. อสัณฺณิกะ	๙. เอกโวการกัณฐะ
๑๐. ชาตินิกะ	๑๑. ชราตินิกะ	๑๒. มรณิกะ

๑๒๙. จงแสดง อรูปกัณฐะ (สัมปยุตต์) ตามไตรปิฎก (62)

ตอบ แสดง อรูปกัณฐะ (สัมปยุตต์) ตามไตรปิฎก ดังนี้

ปุจฉา อรูปกัณฐะ เย ฐมา

ขณฺธสํคฺเค อสงฺคฺคิตา อายุตฺนสํคฺเค อสงฺคฺคิตา ฐมาตณฺธสํคฺเค อสงฺคฺคิตา

เต ฐมา กตฺติ ขณฺธสํคฺเค กตฺติ อายุตฺนสํคฺเค กตฺติ ฐมาตณฺธสํคฺเค สัมปยุตฺตา

อรูปกัณฐะ นี้ นับสงเคราะห์โอฬาริก ๑๒

โดยความเป็นนามขั้นๆ ๔ มนยตนะ ฐมาตณฺธ มโนวิญญานธาตุ ฐมาตณฺธ ไม่ได้

โอฬาริก ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับขั้นๆ อายุตนะ ๘๘ ได้เท่าไร

วิสัชนา นตฺถิ ไม่มี

๑๓๐. จงแสดง ปุจฉาและวิสัชนาพร้อมคำแปลใน รูปักขันธนิทเทส (เฉพาะสัมปยุตต์)
ตามเตรสมณินิทเทส (54)

ตอบ แสดงปุจฉาและวิสัชนาพร้อมคำแปลใน รูปักขันธนิทเทส (เฉพาะสัมปยุตต์)

ปุจฉา รูปักขนุเณ เย ธมฺมา

ขนุสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิตา อายตฺนสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิตา ธาตุสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนุเณหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

รูปักขันธํ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙ โดยความเป็นรูปักขันธ

โอฬาริกายตนะ ๑๐ รัมมายตนะ ๑ โอฬาริกธาตุ ๑๐ รัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ตีหิ ขนุเณหิ สมฺปยุตฺตา

เอเกนหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

จิต ๘๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ ๓ คือ เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ

และประกอบกับรัมมายตนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๓๑. จงแสดง ปุจฉาและวิสัชนาพร้อมคำแปลใน รัมมายนธนิทเทส เฉพาะสัมปยุตต์
ตามเตรสมณินิทเทส (53)

ตอบ แสดงปุจฉาและวิสัชนาพร้อมคำแปลใน รัมมายนธนิทเทส เฉพาะสัมปยุตต์
ตามเตรสมณินิทเทส

ปุจฉา รัมมายนตฺเนน เย ธมฺมา

ขนุสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิตา อายตฺนสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิตา ธาตุสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนุเณหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

แปล รัมมายนตนะ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙ โดยความเป็นรูปักขันธ

เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ รัมมายนตนะ รัมมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ตีหิ ขนุเณหิ สมฺปยุตฺตา

เอเกนหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

แปล จิต ๘๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ ๓ คือ เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ

และประกอบกับรัมมายนตนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๓๒. จงแสดง รัชมายตณินิทเทศ (วิปยุตต์)

(57, 61)

อนุปาทินอนุปาทานิยปทนิทเทศ (สัมปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเตตรสมณนิทเทศ

ตอบ แสดง รัชมายตณินิทเทศ (วิปยุตต์) ตามเตตรสมณนิทเทศ ดังนี้

ป. รัชมายตเนน เย ธมฺมา

ขนฺธสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิทา อายตฺนสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิทา ธาตุสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิทา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

รัชมายตนะ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙ โดยความเป็นรูปขันธ์

เวทนขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ รัชมายตนะ รัชมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ ทสฺสหายตเนหิ ทสฺสหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปยุตฺตา

จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับรัชมายตนะ รัชมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

แสดง อนุปาทินอนุปาทานิยปทนิทเทศ (สัมปยุตต์ภาษาไทย) ตามเตตรสมณนิทเทศ ดังนี้

ป. อนุปาทินอนุปาทานิยธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอพาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามขันธ์ ๔ มนายตนะ รัชมายตนะ มโนวิญญูณธาตุ รัชมธาตุ ไม่ได้

โอพาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. ไม่มี

๑๓๓. จงแสดง ปุจณาและวิสัชนาพร้อมคำแปลใน ชีวิตินทริยนิทเทศ (เฉพาะวิปยุตต์)
ตามเตตรสมณนิทเทศ (55)ตอบ แสดง ปุจณาและวิสัชนาพร้อมคำแปลใน ชีวิตินทริยนิทเทศ (เฉพาะวิปยุตต์)
ตามเตตรสมณนิทเทศ

ปุจณา ชีวิตินฺทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิทา อายตฺนสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิทา ธาตุสฺสคฺเคน อสฺสคฺคิทา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

แปล ชีวิตินทริย์ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙

โดยความเป็นรูปขันธ์ สังขารขันธ์ รัชมายตนะ รัชมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ ทสฺสหายตเนหิ ทสฺสหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปยุตฺตา

แปล จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับรัชมายตนะ รัชมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

(134) จงแสดง อรูปภวนิทเทศ ตามนัยที่ ๑๓ (เป็นภาษาไทย) ทั้งสัมปยุตต์และวิปยุตต์ (51)

๑๓๔. จงแสดง ปุจฉาและวิชันนา ตามตรสมนยนิทเทศ ที่เป็นภาษาไทย ในอรูปภวนิทเทศ (52)

ตอบ ปุจฉา อรูปภวะ นี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามขันธ์ ๔ มนายตนะ รัสมายตนะ มโนวิญญูณธาตุ รัสมธาตุ ไม่ได้
โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิชันนา ไม่มี

ปุจฉา โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิชันนา โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗
และไม่ประกอบกับรัสมายตนะ รัสมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๓๕. จงแสดง ปุจฉาและวิชันนาพร้อมคำแปลใน อรูปภวนิทเทศ เฉพาะวิปยุตต์
ตามตรสมนยนิทเทศ (43, 56)

ตอบ แสดง ปุจฉาและวิชันนาพร้อมคำแปลใน อรูปภวนิทเทศ เฉพาะวิปยุตต์
ตามตรสมนยนิทเทศ

ปุจฉา อรูปภเวณ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหณ อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหณ อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ อสงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

แปล อรูปภวะ นี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามขันธ์ ๔ มนายตนะ รัสมายตนะ มโนวิญญูณธาตุ รัสมธาตุ ไม่ได้
โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิชันนา เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเณหิ เอเกนายตเนน สตฺตหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา
เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปยุตฺตา

แปล โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗
และไม่ประกอบกับรัสมายตนะ รัสมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๓๖. จงแสดง อุเปกขาสหคตปทนิทเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์) ตามตรสมนยนิทเทศ ดังนี้ (61)

ตอบ แสดง อุเปกขาสหคตปทนิทเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์) ตามตรสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปุจฉา อุเปกฺขาสหคเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหณ อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหณ อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ อสงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเณหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สัมปยุตฺตา

อุเปกขาสหคตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นสัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญูณขันธ์ มนายตนะ รัสมายตนะ
วิญญูณธาตุ ๖ (เว้นกายวิญญูณธาตุ) รัสมธาตุ ไม่ได้

โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิชันนา นตฺถิ ไม่มี

๑๓๗. จงแสดงปจฺจาวิสัยชา เจเพาะภาษาบาลี ของบทนิทเทศดังต่อไปนี้

ตามเตรสมนยนิทเทศ อิตถินทริยนิทเทศ อุเปกขาสหคตปทนิทเทศ (46)

ตอบ แสดงปจฺจาวิสัยชา เจเพาะภาษาบาลีของบทนิทเทศ ตามเตรสมนยนิทเทศ
อิตถินทริยนิทเทศ ดังนี้

ป. อิตถินทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเหติ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหติ สมฺปยุตฺตา เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

ป. กตฺตีหิ วิปฺปยุตฺตา

วิ. เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ ทสหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

และตาม อุเปกขาสหคตปทนิทเทศ ดังนี้

ป. อุเปกขาสหคเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเหติ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

วิ. นตฺถิ

ป. กตฺตีหิ วิปฺปยุตฺตา

วิ. จตุหิ ขนฺธเหติ เอเกนายตเนน สตฺตฺตฺติ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

๑๓๘. จงแสดง เอกโวการภวนิทเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์) ตามเตรสมนยนิทเทศ มาให้สมบูรณ์

ตอบ ปจฺจา เอกโวการภเวน เย ธมฺมา (43)

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺธเหติ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เอกโวการภวะ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙

โดยความเป็นรูปขันธ์ รูปายตนะ รัมมายตนะ รูปธาตุ รัมมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหติ สมฺปยุตฺตา

เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

จิต ๘๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

และประกอบกับรัมมายตนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๓๙. จงแสดง อสัณฺญีภาวนิทเทศ (วิปฺปยุตฺต)

สุขสหคตปทนิทเทศ (สัมปยุตฺต ภาษาไทย) ตามเตตรสมนยนิทเทศ (59)

ตอบ แสดง อสัณฺญีภาวนิทเทศ (วิปฺปยุตฺต) ตามเตตรสมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. อสณฺญีภาเวน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา आयตฺนสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

อสณฺญีภาวะ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙

โดยความเป็นรูปขันธ์ รูปายตนะ ฐัมมายตนะ รูปธาตุ ฐัมมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกเน ขนฺธเเหเน ทสหายตเนหิ ทสหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนเน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

แสดง สุขสหคตปทนิทเทศ (สัมปยุตฺต ภาษาไทย) ตามเตตรสมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. สุขสหคตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอพาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นสัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญูณขันธ์

มนายตนะ ฐัมมายตนะ กายวิญญูณธาตุ มโนวิญญูณธาตุ ฐัมมธาตุ ไม่ได้

โอพาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. ไม่มี

๑๔๐. จงแสดง สารัมมณปทนิทเทศ (สัมปยุตฺต) ตามเตตรสมนยนิทเทศ (44, 50, 58)

ตอบ แสดง สารัมมณปทนิทเทศ (สัมปยุตฺต) ตามเตตรสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปจฺจนา สารมฺมณเเหหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา आयตฺนสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

สารัมมณธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอพาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ ฐัมมายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗ ฐัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

โอพาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา นตฺถิ ไม่มี

๑๔๑. จงแสดง เอกโวการภวนิทเทศ (58, 60)

และ วิปากปทนิทเทศ (เฉพาะวิปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเตรสมนยนิทเทศ

ตอบ แสดง เอกโวการภวนิทเทศ (เฉพาะวิปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเตรสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปจนา เอกโวการภวะ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙

โดยความเป็นรูปขันธ์ รูปายตนะ ฐัมมายตนะ รูปธาตุ ฐัมมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

แสดง วิปากปทนิทเทศ (เฉพาะวิปยุตต์ ภาษาไทย) ตามเตรสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปจนา วิปากธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอพาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ฐัมมายตนะ วิญญานธาตุ ๗ ฐัมมธาตุ ไม่ได้

โอพาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา โอพาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๔๒. จงแสดงปจนาและวิสัชนาเฉพาะภาษาไทย นามรูปนิทเทศ (สัมปยุตต์)

สารัมมณปทนิทเทศ (วิปยุตต์) ตามเตรสมนยนิทเทศ (48)

ตอบ แสดงปจนาและวิสัชนาเฉพาะภาษาไทย นามรูปนิทเทศ (สัมปยุตต์) ตามเตรสมนยนิทเทศ

ป. นามรูปที่เกิดขึ้นโดยอาศัยวิญญานเป็นเหตุ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙

โดยความเป็นรูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

โอพาริกายตนะ ๑๐ ฐัมมายตนะ ๑ โอปาริกธาตุ ๑๐ ฐัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. จิต ๘๙ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

และประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

แสดงปจนาและวิสัชนาเฉพาะภาษาไทย สารัมมณปทนิทเทศ (วิปยุตต์) ตามเตรสมนยนิทเทศ

ป. สารัมมณธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอพาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ ฐัมมายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗ ฐัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

โอพาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. โอพาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับฐัมมายตนะ ฐัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๔๓. จงแสดง ปุ. วิ. พร้อมคำแปลในสรณปทนิทเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์) ตามเตรสมนยนิทเทศ

ตอบ แสดง ปุ. วิ. พร้อมคำแปล ในสรณปทนิทเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์) ตามเตรสมนยนิทเทศ

ปุจ. สรณเหติ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา (2549)

ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺนเหติ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

สรณธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒ โดยความเป็นนามขันธ์ ๔

มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑ มโนวิญญูณธาตุ ๑ รัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านั้น ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. หตฺถิ ไม่มี

๑๔๔. จงแปลปุจฉา และวิสัชนาพร้อมทั้งแปล ในคำปุจฉาต่อไปนี้ (47)

ก. ปุจฉา อุปาทาธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺนเหติ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ข. ปุจฉา กุสเลหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺนเหติ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ

ก. แปลปุจฉา อุปาทาหารูป ๒๔ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๘

โดยความเป็นรูปขันธ์ โอฬาริกายตนะ ๘ (เว้นโณฏฐัพพายตนะ) รัมมายตนะ ๑

โอฬาริกธาตุ ๘ (เว้นโณฏฐัพพธาตุ) รัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

จิต ๘๘ เหล่านั้น ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺธเหติ สมฺปยุตฺตา

เอเกนายตฺเนเน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

จิต ๘๘ เหล่านั้น ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

และประกอบกับรัมมายตนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

ข. แปลปุจฉา กุศลธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามขันธ์ ๔ มนายตนะ รัมมายตนะ มโนวิญญูณธาตุ รัมมธาตุ ไม่ได้

โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านั้น ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา จตฺตหิ ขนฺธเหติ เอเกนายตฺเนเน สตฺตหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนายตฺเนเน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านั้น ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับรัมมายตนะ รัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๔๕. จงแปลปจฺจา และวิสัชนาพร้อมทั้งคำแปล ในปจฺจาดังต่อไปนี้ (44)

ปจฺจา อิทฺธิปาเทน เย ธมฺมา

ขณฺธสํคฺเคน อสํคฺคิตา อายตฺนสํคฺเคน อสํคฺคิตา ธาตุสํคฺเคน อสํคฺคิตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ ปจฺจา อิทฺธิปาเทน นี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรุป ๑๒

โดยความเป็นสังขารชั้น วิญญูณชั้น

มหายตนะ ฐมฺมายตนะ มโนวิญญูณธาตุ ฐมฺมธาตุ ไม่ได้

โอฬาริกรุป ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา นตฺถิ ไม่มี

๑๔๖. จงแปล พร้อมวิสัชนาทังบาลีและคำแปล ดังต่อไปนี้ (44, 50)

ปจฺจา อิตฺถินฺทริเยน เย ธมฺมา

ขณฺธสํคฺเคน อสํคฺคิตา อายตฺนสํคฺเคน อสํคฺคิตา ธาตุสํคฺเคน อสํคฺคิตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ แปลพร้อมวิสัชนา ทังบาลีและคำแปล

อิตฺถินฺทริยํ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙

โดยความเป็นรูปชั้น ฐมฺมายตนะ ฐมฺมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตฺเนหิ ทสฺส ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐ โอฬาริธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับฐมฺมายตนะ ฐมฺมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

๑๔๗. จงแสดง จิตตสทฺกุปฺปนิกทฺเทส (วิปฺปยุตฺต) ตามเตรสมณฺยนิทฺเทส (62)

ตอบ แสดง จิตตสทฺกุปฺปนิกทฺเทส (วิปฺปยุตฺต) ตามเตรสมณฺยนิทฺเทส ดังนี้

ปจฺจา จิตฺตสทฺกฺกุหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขณฺธสํคฺเคน อสํคฺคิตา อายตฺนสํคฺเคน อสํคฺคิตา ธาตุสํคฺเคน อสํคฺคิตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

จิตตสทฺกฺกุธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙ โดยความเป็นรูปชั้น

เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น ฐมฺมายตนะ ฐมฺมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตฺเนหิ ทสฺส ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

จิต ๘๙ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐ โอฬาริธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับฐมฺมายตนะ ฐมฺมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

๑๔. จุทฺทสมนย

วิปฺปยุตฺเตน สงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทฺเทส

๓๒๔ บท (ภกฺขิลา)

๑๔๘. จงแสดงคาถา แสดงบทที่พระพุทธองค์ไม่ทรงแสดง ในจุทฺทสมนยนิทฺเทส
เฉพาะบาลี (ไม่ต้องแปล) (46)

ตอบ คาถาแสดงบทที่พระพุทธองค์ไม่ทรงแสดง ในจุทฺทสมนยนิทฺเทส ดังนี้

๑.	ธมฺมายนํ ธมฺมธาทู	อถ ชีวิตํ นามรูป
	สพฺพายนํ ชาตํ ชรามรณํ	เทว จ ติเก น ลพฺภเร ฯ
๒.	ปจฺจนฺตเร สตุตฺต จ	โคจฺจนฺตเร ทส อปรนฺต
	จุทฺทส จ จ มตฺถเก	อิจฺเจเต สตุตฺตจตฺตาลีส ธมฺมา
	สมฺมจฺเจเต น ลพฺภนฺติ	โมชฺมปฺจฺจนฺตเร จ ฯ

๑๔๙. อัฏฺฐนฺตรมาติกา ที่ไม่ทรงแสดงในจุทฺทสมนยนิทฺเทสนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง (44)

ตอบ อัฏฺฐนฺตรมาติกา ที่ไม่ทรงแสดงในจุทฺทสมนยนิทฺเทสนั้น มี ๘ บท คือ

๑. ธมฺมายนะ	๒. ธมฺมธาทู	๓. ชีวิตนทรีย	๔. นามรูป
๕. สพฺพายนะ	๖. ชาตํ	๗. ชรา	๘. มรณะ

๑๕๐. จงแสดง กามาวจรปทนิทฺเทส เฉพาะอสังคหิตะ ตามจุทฺทสมนยนิทฺเทส มาโดยละเอียด

ตอบ ปุจ. กามาวจรเทหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา (47, 53)

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรนฺท กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

แปล กามาวจรธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

รูปาวจรจิต อรูปาวจรจิต โลกุตตรจิตตูปบาท

รูปาวจรจิต อรูปาวจรจิต โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น ๑ อายุตนะ ธาตุ เทาไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺุเรนฺท ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

แปล รูปาวจรจิต อรูปาวจรจิต โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เวณฺมโนวิญญาณธาตุ)

๑๕๑. จงแสดง อัญญนทริยนิทเทส (เฉพาะสังคหิตะ) (61)

อุปาทานียปทนิทเทส (เฉพาะอสังคหิตะภาษาไทย) ตามจุททสมนยนิทเทส

ตอบ แสดง อัญญนทริยนิทเทส (เฉพาะสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทส ดังนี้

ปูจนา อญญนทริเยน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

อัญญนทริยํ นี้ ไม่ประกอบกับ

โลกีย - โสตาปัตติมรรค - อรหัตตผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน

โลกีย - โสตาปัตติมรรค - อรหัตตผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๓ อายุตนะ ๓ ธาตุ ๓

วิสัชนา เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺธเหติ ทฺวาทสหายตเนหิ อญฺจารสหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

โลกีย - โสตาปัตติมรรค - อรหัตตผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๕ อายุตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘

แสดง อุปาทานียปทนิทเทส (เฉพาะอสังคหิตะ ภาษาไทย) ตามจุททสมนยนิทเทส ดังนี้

ปูจนา อุปาทานียธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับโลกุตตรจิตตูปบาท

โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น ๓ อายุตนะ ๓ ธาตุ ๓

วิสัชนา โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๖ (เว้นมนวิญญูณธาตุ)

๑๕๒. จงแสดง อุปาทินนปทนิทเทส (อสังคหิตะภาษาไทย) ตามจุททสมนยนิทเทส (62)

ตอบ แสดง อุปาทินนปทนิทเทส (อสังคหิตะภาษาไทย) ตามจุททสมนยนิทเทส ดังนี้

ปูจนา อุปาทินนธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

อกุศล - กุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

อกุศล - กุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น ๓ อายุตนะ ๓ ธาตุ ๓

วิสัชนา อกุศล - กุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๕ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ ปัญจวิญญูณธาตุ ๕

๑๕๓. จงแสดง อุปัตติภาวนิทเทศ (สังคหิตะ)

ปราชญ์ภูพานทิทเทศ (อสังคหิตะ) ตามจุททสมณยทิทเทศ (55)

ตอบ แสดง อุปัตติภาวนิทเทศ (สังคหิตะ) ตามจุททสมณยนิทเทศ ดังนี้

ป. อุปตติภเวห เย ธมมา วิปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺตีหิ ขนฺุเธหิ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

อุปบัติติภาวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย

กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้นนี้ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ว. เต ธมฺมา จตุทฺติ ขนฺธเอหิ ทฺวี่หายตเนหิ ตีหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ รั้มมายตนะ

ธาตุ ๓ คือ มโนธาตุ มโนวิญญูณธาตุ รั้มมธาตุ

แสดง ปราบัญญัติบทเทศ (อสังคหิตะ) ตามจุททสมนยบทเทศ ดังนี้

ປູ. ປຣາມງເຈີ ຣມເມີ ເຍ ຣມາ ວີປປຸຕຕາ

เต ฌมฺมา กติํหิ ขนฺุเธหิ กติํหายตเนหิ กติํหิ ธาตุํหิ อสงฺคหิตา

ปรัมภ์ภูธรธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับโลกุตตรจิตตูปบาท

โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ आयตนะ ชาติ เท้าไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ โสฬสสิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญูณธาตุ)

๑๕๔. จงแสดง อัจฉริยะปทนิทเทศ ตามอุททสมนยนิทเทศ

(เฉพาะสังคหิตะ ที่เป็นภาษาไทย) (43)

ตอบ ปุ. อัมปปัจจยธรรม นี้ ไม่ประกอบด้วยจิต ๘๙ เจตสิก ๕๒

จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขันธ์ ๔

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ รั้มมายตนะ ๑

ឆាតុ ៨ គឺ វិញ្ញាណឆាតុ ៧ ភ័ណឆាតុ ១

๑๕๕. จงแสดง กามภวนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ ภาษาไทย) (43, 52)

สัณฺญีภวนิทเทศ (อสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทศ (52)

ตอบ แสดง กามภวนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ ภาษาไทย) ตามจุททสมนยนิทเทศ ดังนี้
 ปุ. กามภาวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย

จิต เจตสิก ที่เป็นรูปภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

จิต เจตสิก ที่เป็นรูปภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้
 นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๖ อายุตนะ ชาติ ๖ เทวไร

วิ. จิต เจตสิก ที่เป็นรูปภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้
 นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขั้น ๔

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ธรรมายตนะ

ชาติ ๕ คือ จักขุวิญญาณธาตุ โสทวิญญานธาตุ มโนธาตุ มโนวิญญานธาตุ ธรรมธาตุ

แสดง สัณฺญีภวนิทเทศ (อสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปุ. สณฺญีภเวณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเณ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ชาติหิ อสงฺคหิตา

สัณฺญีภาวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย

เนวสัณฺญีนาสัณฺญีภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

เนวสัณฺญีนาสัณฺญีภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น ๖ อายุตนะ ชาติ ๖ เทวไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกณ ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ ปณฺณรสฺสํ ชาติหิ อสงฺคหิตา

เนวสัณฺญีนาสัณฺญีภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ชาติ ๑๕ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ ปัญจวิญญานธาตุ ๕

๑๕๖. จงแสดงปุจฉาและวิชันหาพร้อมคำแปล

อสังกิเลสภพนิทเทศ เฉพาะอสังคหิตะ ตามจุททสมนยนิทเทศ (56)

ตอบ แสดง อสังกิเลสภพนิทเทศ เฉพาะอสังคหิตะ

ปุจฉา อสงฺกิเลสภเว ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเณ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ชาติหิ อสงฺคหิตา

อสังกิเลสภพ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยโลกียจิตตูปบาท

โลกียจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น ๖ อายุตนะ ชาติ ๖ เทวไร

วิชันหา เต ธมฺมา เอเกณ ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ ทสฺสํ ชาติหิ อสงฺคหิตา

โลกียจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขั้น ๑

โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

๑๕๗. จงแสดง ปัญจโวการภวนิทเทศ เฉพาะสังคหิตะ ตามจุททสมนยนิทเทศ (44, 47, 53)

ตอบ ปุจฉา ปญจโวการภเวณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

แปล ปัญจโวการภวะ นี้ ไม่ประกอบกับ

จตุโวการภวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

จตุโวการภวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยชา เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ ตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

แปล จตุโวการภวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามชั้น์ ๔

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๓ คือ มโนธาตุ ๑ มโนวิญญานธาตุ ๑ รัมมธาตุ ๑

๑๕๘. จงปุจฉาและวิสัยชา รูปาวจรปทนิทเทศ ตามจุททสมนยนิทเทศ มาโดยละเอียด (45)

ตอบ ปุจฉาและวิสัยชา รูปาวจรปทนิทเทศ ดังนี้

ปุจฉา รูปาวจเรหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

รูปาวจรธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

กามาวจร - อรูปาวจร - โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

กามาวจร - อรูปาวจร - โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยชา เต ธมฺมา อสงฺขตฺ ขนฺธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺธเหติ ทฺวาทสหายตเนหิ อฏฺฐารสหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

กามาวจร - อรูปาวจร - โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้น์เสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น์ ๕ आयตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘

ปุจฉา กตฺติหิ อสงฺคหิตา

กามาวจร - อรูปาวจร - โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยชา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเหติ น เกหิจิ आयตเนหิ น กาหิจิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

กามาวจร - อรูปาวจร - โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น์ आयตนะ ธาตุ อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มี

๑๕๙. จงแสดง ปัญจโวการภวนิทเทศ (เฉพาะอสังคหิตะ)

อกุศลปทนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทศ (60)

ตอบ แสดง ปัญจโวการภวนิทเทศ (เฉพาะอสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. ปญจโวการภเวณ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ปัญจโวการภวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย

จตุโวการภวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท

จตุโวการภวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ ๓ อย่างตะ ธาตุ ๓

วิ. เต ธมฺมา เอเกณ ขนฺธเณทสหายตเนหิ ปญฺณรสฺสํ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

จตุโวการภวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ โองการิกายตะ ๑๐

ธาตุ ๑๕ คือ โองการิกธาตุ ๑๐ ปญจวิญญานธาตุ ๕

แสดง อกุศลปทนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. อกุสเสหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

อกุศลธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย

กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๓ อย่างตะ ธาตุ ๓

วิ. เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺธเหติ ทฺวาทสหายตเนหิ อฏฺฐารสฺสํ ธาตุหิ สงฺคหิตา

กุศล - วิบาก - กริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๕ อย่างตะ ๑๒ ธาตุ ๑๘

๑๖๐. จงแสดงสติปัฏฐานนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ ภาษาไทย) ตามจุททสมนยนิทเทศ (46)

ตอบ แสดงสติปัฏฐานนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ ภาษาไทย) ตามจุททสมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. สติปัฏฐานํ นี้ ไม่ประกอบด้วยโลกียจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

โลกียจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๓ อย่างตะ ธาตุ ๓

วิ. โลกียจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๕ อย่างตะ ๑๒ ธาตุ ๑๘

๑๖๑. จงแสดง รูปภวนิทเทศ (สังคหิตะ ภาษาไทย)

อุปาทินุปาทานิยปทนิทเทศ (อสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทศ (57)

ตอบ แสดง รูปภวนิทเทศ (สังคหิตะ ภาษาไทย) ตามจุททสมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. รูปภาวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย

จิต เจตสิก ที่เป็นกามภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

จิต เจตสิก ที่เป็นกามภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้
นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ ชาติ ๓

วิ. จิต เจตสิก ที่เป็นกามภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้
นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขั้น ๔

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ รัมมายตนะ

ชาติ ๘ คือ วิญญูณชาติ ๗ รัมมชาติ ๑

แสดง อุปาทินุปาทานิยปทนิทเทศ (อสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทศ ดังนี้

ป. อุปาทินุปาทานิยเอหิ รัมเมหิ เย รัมมา วิปยุตตะ

เต รัมมา กตฺติ ขนฺธเอหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ชาติหิ อสงฺคหิตา

อุปาทินุปาทานิยธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย

กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ ชาติ ๓

วิ. เต รัมมา เอเกน ขนฺธเณ ทสหายตเนหิ ปญฺณรสฺสี ชาติหิ อสงฺคหิตา

อกุศล - กุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ชาติ ๑๕ คือ โอปาริกชาติ ๑๐ ปญฺจวิญญูณชาติ ๕

๑๖๒. จงแสดง อุเปกขินทริยนิทเทศ (เฉพาะอสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทศ (58)

ตอบ แสดง อุเปกขินทริยนิทเทศ (เฉพาะอสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทศ ดังนี้

ปจฺจนา อุเปกขินทริเยน เย รัมมา วิปยุตตะ

เต รัมมา กตฺติ ขนฺธเอหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ชาติหิ อสงฺคหิตา

อุเปกขินทริยฺ นี้ ไม่ประกอบด้วย

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคจิตตูปบาท รูป นิพพาน

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ ชาติ ๓

วิสัชนา เต รัมมา น เกหิจิ ขนฺธเอหิ น เกหิจิ อายุตเนหิ ปญฺจหิ ชาติหิ อสงฺคหิตา

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มี

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยวิญญูณชาติ ๕ (เวณกายวิญญูณชาติ มโนวิญญูณชาติ)

๑๖๓. จงแสดงปจฺจนา วิสัชนา ทั้งบาลีและภาษาไทย

แนวสัณฺญีนาสัณฺญีภาวนิทเทศ ตามจุททสมนยนิทเทศ (เฉพาะอสังคหิตะ)

สวิตักกปทนิทเทศ ตามจุททสมนยนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ) (48)

ตอบ

ปจฺจนา แนวสณฺญีนาสณฺญีภาวนะ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

แนวสัณฺญีนาสัณฺญีภาวะ นี้ ไม่ประกอบกับ

สัณฺญีภาวะ อสัณฺญีภาวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท ติชรูป นิพพาน

สัณฺญีภาวะ อสัณฺญีภาวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท ติชรูป นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเรหิ น เกหิจิ อายตเนหิ น กาหิจิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

สัณฺญีภาวะ อสัณฺญีภาวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท ติชรูป นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มี

ปจฺจนา สวิตกฺเกหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

สวิตักกกรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

ทวิปัญจวิญญฺญาณ - ทุติยฌาน - ตติยฌาน - จตุตถฌาน - ปัญจมฌานจิตตูปบาท

หรือ (อวิตักกจิตตูปบาท) รูป ๒๘ นิพพาน

ทวิปัญจวิญญฺญาณ - ทุติยฌาน - ตติยฌาน - จตุตถฌาน - ปัญจมฌานจิตตูปบาท

หรือ (อวิตักกจิตตูปบาท) รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺธเรหิ ทฺวาทสหายตเนหิ สตุตฺตรสหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ทวิปัญจวิญญฺญาณ - ทุติยฌาน - ตติยฌาน - จตุตถฌาน - ปัญจมฌานจิตตูปบาท

หรือ (อวิตักกจิตตูปบาท) รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๕ อายตนะ ๑๒

ธาตุ ๑๗ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญฺญาณธาตุ ๖ (เวณมโนธาตุ) รัम्मธาตุ ๑

๑๖๔. จงแสดง กายวิญญานธาตุนี้ทเทส เฉพาะอสังคหิตะ (50, 58)
และสาร์म्मณปทนี้ทเทส เฉพาะสังคหิตะ ตามจุททสมนยนี้ทเทส มาโดยละเอียด

- ตอบ แสดง กายวิญญานธาตุนี้ทเทส เฉพาะอสังคหิตะ
และ สาร์म्मณปทนี้ทเทส เฉพาะสังคหิตะ ตามจุททสมนยนี้ทเทส
- ปูจนา กายวิญญานธาตุยา เย ธมมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา
- แปล กายวิญญานธาตุ นี้ ไม่ประกอบด้วย
จวิญญานธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ รูป ๒๘ นิพพาน
จวิญญานธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท้าไร
- วิสัชนา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเรหิ น เกหิจิ आयตनेहि ऐकाय धातुया असङ्कहिता
- แปล จวิญญานธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ आयตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มี
นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยกายวิญญานธาตุ ๑
- ปูจนา สารम्मณเณหิ ธมฺเมหิ ये ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา
- แปล สาร์म्मณธรรม นี้ ไม่ประกอบด้วยรูป ๒๘ นิพพาน
รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท้าไร
- วิสัชนา เต ธมฺมา อสงฺขตं ขนฺธโต จเปตฺวา
เอगेन ขนฺธเณ ऐकायसहायतनेहि ऐकायसहि धातुहि सङ्कहिता
- แปล รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว
นับสงเคราะห์ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑
आयतने ११ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ รั้มมายตนะ ๑
ธาตุ ๑๑ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ รั้มธาตุ ๑

๑๖๕. จงแสดง อสังกิลิฐรูปทเทส (เฉพาะอสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนี้ทเทส (51, 59)

- ตอบ แสดง อสังกิลิฐรูปทเทส เฉพาะอสังคหิตะ ดังนี้
- ปู. อสงฺกิลิฐเจหิ ธมฺเมหิ ये ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา
อสงฺกิลิฐธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยอกุศลจิตตูปบาท
อกุศลจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท้าไร
- วิ. เต ธมฺมา เอगेन ขนฺธเณ तसहायतनेहि त्सोपसहि धातुहि असङ्कहिता
อกุศลจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขันธ์ ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐
ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เวณฺมโนวิญญานธาตุ)

๑๖๖. จงแสดงปูจณาและวิชันหาทั้งบาลีและภาษาไทย

อริโมกขนิทเทส (สังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทส (51)

ตอบ ปุ. อริโมกฺเขน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ สงฺคหิตา
อริโมกฺขํ นี้ ไม่ประกอบกับ

ทวิปฺญฺจวิญฺญาณ - วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตูปบาท รูป นิพพาน

ทวิปฺญฺจวิญฺญาณ - วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺธเหิ ทฺวาทสหายตเนหิ สตุตฺตรสหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ทวิปฺญฺจวิญฺญาณ - วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๕ อายุตนะ ๑๒

ธาตุ ๑๗ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๖ (เวณมโนธาตุ) รัम्मธาตุ ๑

๑๖๗. จงแสดง กามภวนิทเทส (เฉพาะสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทส (62)

ตอบ แสดง กามภวนิทเทส (เฉพาะสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทส ดังนี้

ปูจณา กามภเวเน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ สงฺคหิตา
กามภเว นี้ ไม่ประกอบกับ

จิต เจตสิก ที่เป็นรูปภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

จิต เจตสิก ที่เป็นรูปภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้
นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น ๓ อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิชันหา เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเหิ ทฺวิหายตเนหิ ปญฺจหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

จิต เจตสิก ที่เป็นรูปภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขั้น ๔ อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ รัมมายตนะ

ธาตุ ๕ คือ จักขุวิญญานธาตุ โสทวิญญานธาตุ มโนธาตุ มโนวิญญานธาตุ รัम्मธาตุ

๑๖๘. จงแสดง ทุกขสัจจนิทเทส (สังคหิตะ)

โลกียปทนิทเทส (อสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทส (54)

ตอบ แสดง ทุกขสัจจนิทเทส (สังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทส ดังนี้

ป. ทุกขสัจจะ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ทุกขสัจจะ นี้ ไม่ประกอบกับโลกุตตรจิตตูปบาท

โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๓ आयตนะ ชาติ เทวไร

วิ. เต ธมฺมา จตฺตหิ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ ทฺวิหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามชั้น ๔

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ธรรมายตนะ

ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญาณธาตุ ธรรมธาตุ

แสดง โลกียปทนิทเทส (อสังคหิตะ) ตามจุททสมนยนิทเทส ดังนี้

ป. โลเกียหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

โลกียธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับโลกุตตรจิตตูปบาท

โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น ๓ आयตนะ ชาติ เทวไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณน ทสหายตเนหิ โสฬสหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)

๑๖๙. จงแสดง จักขุวิญญาณธาตุนิทเทส เฉพาะสังคหิตะ ตามจุททสมนยนิทเทส (59)

ตอบ แสดง จักขุวิญญาณธาตุนิทเทส เฉพาะสังคหิตะ ตามจุททสมนยนิทเทส

ป. จักขุวิญญาณธาตุยา เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

จักขุวิญญาณธาตุ นี้ ไม่ประกอบกับ

วิญญาณธาตุ ๖ จิตตูปบาทที่เหลือ รูป นิพพาน

วิญญาณธาตุ ๖ จิตตูปบาทที่เหลือ รูป นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๓ आयตนะ ชาติ เทวไร

วิ. เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺธเหติ ทฺวาทสหายตเนหิ สดฺตรสหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

วิญญาณธาตุ ๖ จิตตูปบาทที่เหลือ รูป นิพพาน เหล่านี้

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๕ आयตนะ ๑๒

ธาตุ ๑๗ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นจักขุวิญญาณธาตุ) ธรรมธาตุ ๑

๑๗๐. จงแสดงธรรมที่ไม่ประกอบกับนิทเทส ดังต่อไปนี้

โสตวิญญูณธาตุนิทเทส สัททายตนนิทเทส กัมมภวนิทเทส

อนิทัสสนสัปปฏิฆปทนิทเทส อโนมนียปทนิทเทส (49)

ตอบ แสดงธรรมที่ไม่ประกอบกับนิทเทส ดังต่อไปนี้

โสตวิญญูณธาตุนิทเทส ไม่ประกอบกับ จวิญญูณธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ รูป ๒๘ นีพพาน

สัททายตนนิทเทส ไม่ประกอบกับ นามขันธ์ ๕ (หรือจิต ๘๙ เจตสิก ๕๒)

กัมมภวนิทเทส ไม่ประกอบกับ โลกียวิบาก - กริยา - โลกุตตรจิตตูปบาท รูป ๒๘ นีพพาน

หรือ ไม่ประกอบกับ วิบาก - กริยา - มัคคจิตตูปบาท รูป ๒๘ นีพพาน

อนิทัสสนสัปปฏิฆปท..... ไม่ประกอบกับ นามขันธ์ ๕

อโนมนียปทนิทเทส ไม่ประกอบกับ โลกียจิตตูปบาท

ข้อสอบเก่า คือ ขุมทรัพย์แห่งปัญญา

เอกสารชุดนี้จัดทำขึ้น
โดยใช้ชื่อว่า

“รุ่นพี่แบ่งปัน เติมฝันรุ่นน้อง ”
ปีที่ ๙

.....

ขออนุโมทนา ขอบคุณ ขอบใจ ทุกๆ ท่าน
ที่เอื้อเฟื้อข้อมูล เอกสารต่างๆ
พร้อมทั้งคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำ
ขอให้ทุกๆ ท่าน จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ
ในชีวิต หน้าที่ การงาน
และจงเป็นผู้มีส่วนแห่งธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
โดยทั่วถึงกัน เทอญ

ปัญหา - เฉลย

ข้อสอบสัมภาษณ์

ชั้น มัธยมศึกษาอาชีวศึกษาระดับ

เล่ม ๓

ปรับปรุง

2566

พิมพ์ครั้งที่ 6

01 - 01 - 2567

เก็บทุกรายละเอียด ที่จำเป็น
เก็บทุกประเด็น ที่สำคัญ
เก็บไว้ทุกความต้องการ เพื่อคนพิเศษเช่นคุณ

เหมาะสำหรับนักศึกษาพระอภิธรรม
ชั้น มัชฌิมอภิธรรมิกะเอก

ใช้เป็นคู่มือประกอบการเรียน
ทบทวนเรื่องที่เรียนแล้ว
เตรียมตัวสอบ

พิมพ์ครั้งที่ ๑ / ๒๕๖๒	จำนวน ๑๐๐ เล่ม / ชุด
พิมพ์ครั้งที่ ๒ / ๒๕๖๓	จำนวน ๑๕๐ เล่ม / ชุด
พิมพ์ครั้งที่ ๓ / ๒๕๖๔	จำนวน ๑๕๐ เล่ม / ชุด
พิมพ์ครั้งที่ ๔ / ๒๕๖๕	จำนวน ๑๕๐ เล่ม / ชุด
พิมพ์ครั้งที่ ๕ / ๒๕๖๖	จำนวน ๑๕๐ เล่ม / ชุด
พิมพ์ครั้งที่ ๖ / ๒๕๖๗	จำนวน ๑๕๐ เล่ม / ชุด

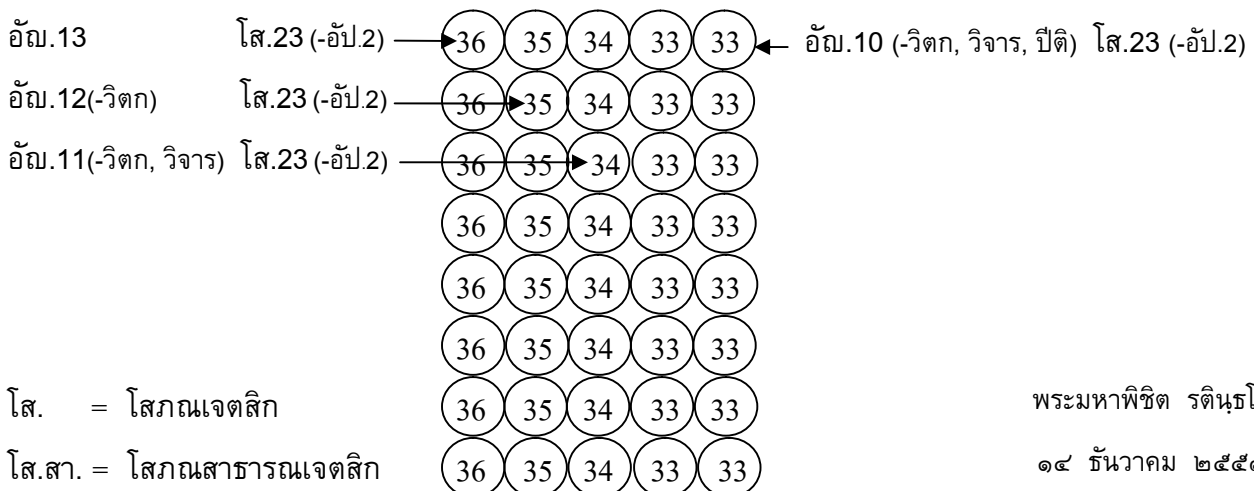
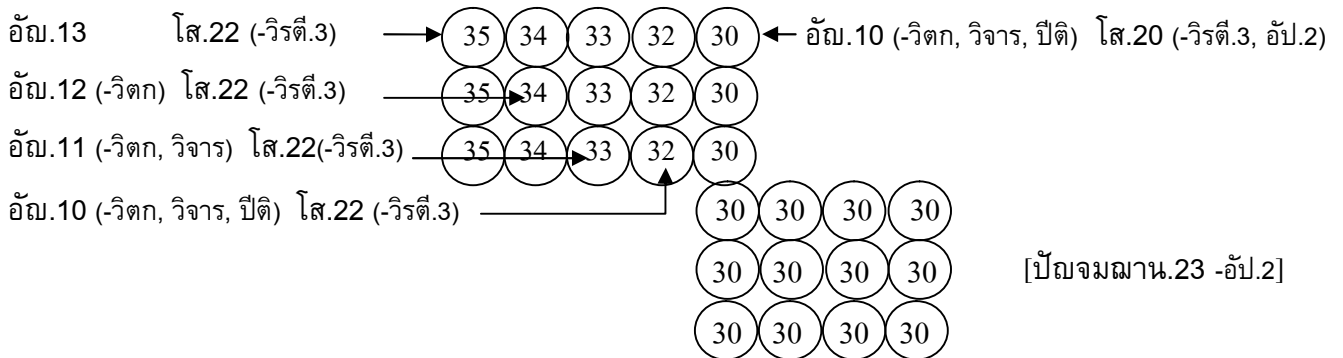
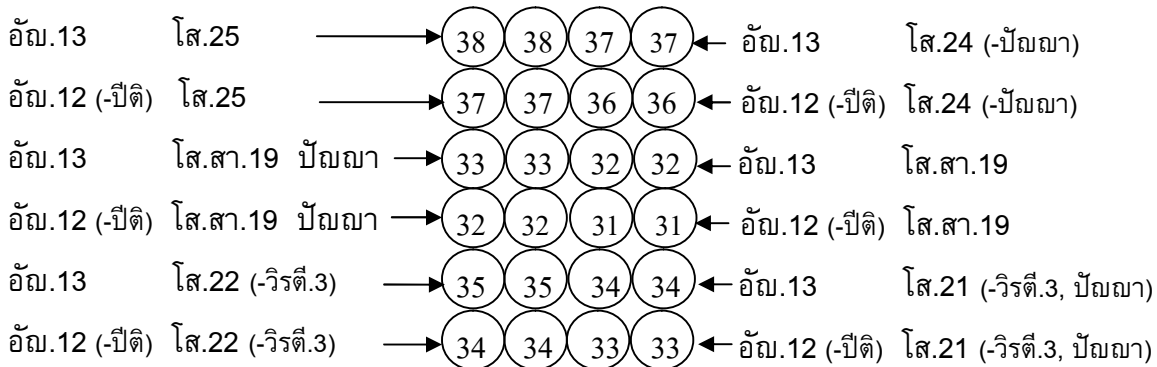
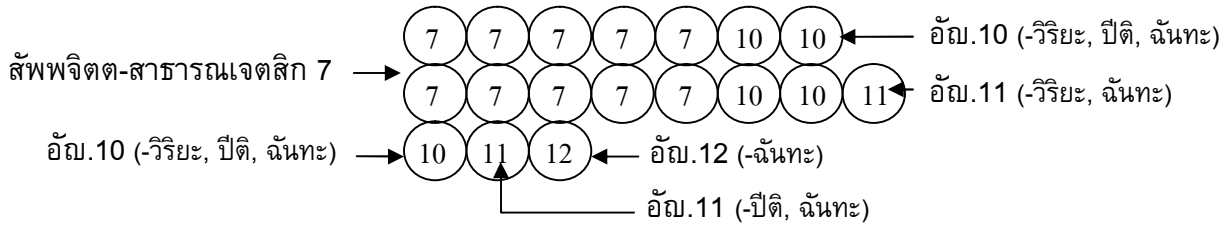
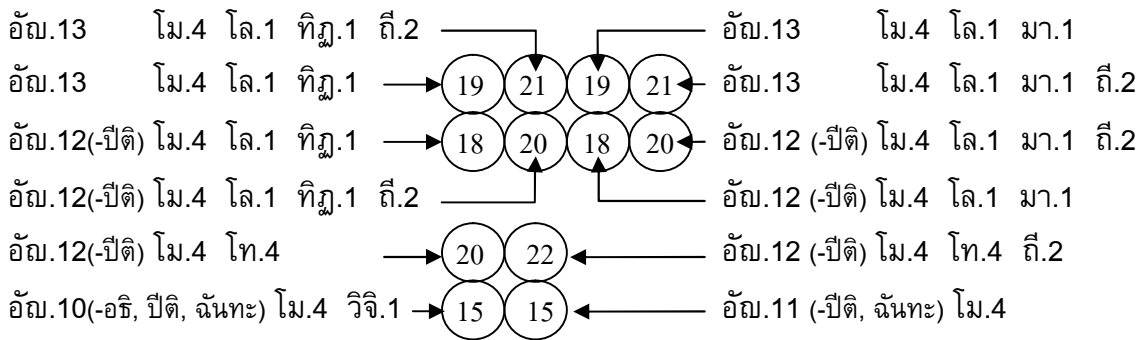
รวบรวมโดย

พระมหาพิชิต รตินุชรโ ป.ธ. ๙ / ๒๕๕๖
อภิธรรมบัณฑิต รุ่นที่ ๕๙ / ๒๕๖๕

สังคหนิย

๑. สัพพจิตต.๗	ประกอบด้วย จิตทุกดวง
๒. ปกิณณก.๖	ประกอบด้วย จิตบางดวง (ถ้าเป็น โสมนัส ประกอบได้ทั้งหมด) (ถ้าเป็น อุเบกขา - โทมนัส เว้นปิติ)
๓. โมจตุก.๔	ประกอบด้วย อกุศลจิต ๑๒
๔. โลกะ	ประกอบด้วย โลกมุลจิต ๘
ทิฏฐิ	ประกอบด้วย ทิฏฐิตตสัมปยุตตจิต ๔
มานะ	ประกอบด้วย ทิฏฐิตตวิปปยุตตจิต ๔
๕. โทจตุก.๔	ประกอบด้วย โทสมุลจิต ๒
๖. ถิทุก.๒	ประกอบด้วย อกุศลจิต สสังขาริก ๕
๗. วิจิกิจฉา.	ประกอบด้วย วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิต ๑
๘. โสภณ.๑๙	ประกอบด้วย โสภณจิต
๙. วิรตี.๓	ประกอบด้วย มหากุศลจิต และโลกุตตรจิต
๑๐. อัปป.๒	ประกอบด้วย มหากุศลจิต มหาภิรียาจิต และรูปาวจรจิต ๑๒ (เว้นปัญจมฆานจิต ๓)
๑๑. ปัญญา	ประกอบด้วย โสภณจิต ญาณสัมปยุตต์

สังคหัญ

#

๖. อัปภันตรมาติกา มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง (43, 45, 57)

ตอบ อัปภันตรมาติกา มี ๒ อย่าง คือ

๑. ชั้นธาตุอุทเทส ๒. ผัสสสัตตตกราสีอุทเทส

๗. ชั้นธาตุอุทเทส มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง (43, 44, 45, 57)

ตอบ ชั้นธาตุอุทเทส มี ๑๕ อย่าง คือ

๑. ชั้นธาตุอุทเทส	๒. อายตนะอุทเทส	๓. ธาตุอุทเทส
๔. สัจจอุทเทส	๕. อินทริยอุทเทส	๖. ปฏิจสสมุปปาตอุทเทส
๗. สติปัญญาอุทเทส	๘. สัมมัมปธานอุทเทส	๙. อิทธิปาตอุทเทส
๑๐. ฌานอุทเทส	๑๑. อัปมัณเฑาะอุทเทส	๑๒. ปัญจอินทริยอุทเทส
๑๓. พลอุทเทส	๑๔. โพชฌังคอุทเทส	๑๕. มัคคอุทเทส

๘. ปฏิจสสมุปบาท เมื่อว่าโดยองค์ มีเท่าไร อะไรบ้าง (53)

ตอบ ปฏิจสสมุปบาท เมื่อว่าโดยองค์ มี ๑๒ คือ

๑. อวิชชา	๒. สังขาร	๓. วิญญาณ	๔. นามรูป
๕. สฬายตนะ	๖. ผัสสะ	๗. เวทนา	๘. ตัณหา
๙. อุปาทาน	๑๐. ภาวะ	๑๑. ชาติ	๑๒. ชรามรณะ

๙. ปฏิจสสมุปบาทว่าโดยองค์ก็ทราบแล้ว แต่อยากทราบว่า
เมื่อว่าโดยประเภทแล้วมีเท่าไร อะไรบ้าง (46)

ตอบ ปฏิจสสมุปบาท เมื่อว่าโดยประเภทแล้ว มี ๑๘ คือ

อวิชชา	สังขาร	วิญญาณ	นามรูป	สฬายตนะ	ผัสสะ
เวทนา	ตัณหา	อุปาทาน	ภาวะ	ชาติ	ชรา
มรณะ	โสกะ	ปริเทวะ	ทุกข์	โทมนัส	อุปายาส

๑๐. นยมุขมาติกา หมายความว่าอย่างไร

และพระองค์ทรงตั้งไว้กี่บท คืออะไรบ้าง แสดงพร้อมทั้งความหมาย (50, 54, 62)

ตอบ นยมุขมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาที่แสดงถึงวิธีการแห่งการแสดง ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยพระองค์ทรงวางหลักที่เป็นคำถาม ให้ถูกต้องเหมาะสมกับนัยทั้ง ๑๔ นัย นั้นว่า นัยหนึ่ง ๆ ควรจะตั้งคำถามอย่างไร และพระองค์ทรงตั้งไว้ ๔ บท คือ

๑. ดีहि สงฺคโห	เป็นนัยที่แสดงการนับสงเคราะห์ได้	ด้วยชั้น ๓ อายตนะ ธาตุ
๒. ดีहि อสงฺคโห	เป็นนัยที่แสดงการนับสงเคราะห์ไม่ได้	ด้วยชั้น ๓ อายตนะ ธาตุ
๓. จตุหิ สมฺปโยโค	เป็นนัยที่แสดงถึงสภาวะธรรมที่ประกอบ	กับนามชั้น ๔ ได้
๔. จตุหิ วิปฺปโยโค	เป็นนัยที่แสดงถึงสภาวะธรรมที่ไม่ประกอบ	กับนามชั้น ๔

๑๑. ลักษณะมาติกา หมายความว่าอย่างไร (46, 52, 55, 61)

พระพุทธรองค์ทรงตั้งบทไว้ที่บท คืออะไรบ้าง แสดงพร้อมทั้งความหมาย

ตอบ ลักษณะมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาที่แสดงถึงวิธีตอบ ในนัยมุขมาติกาให้ถูกต้องตามสมควรแก่คำถามนั้นๆ พระพุทธรองค์ทรงตั้งบทไว้ ๒ บท คือ

๑. สภาโค เป็นการแสดงถึงสภาพธรรมที่เข้าร่วมกันได้ ตามหลักสัมปโยคนัย สังคหนัย
๒. วิสภาค เป็นการแสดงถึงสภาพธรรมที่เข้าร่วมกันไม่ได้ ตามหลักสัมปโยคนัย สังคหนัย

๑๒. ขันธานิทเทศ มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง (47, 62)

ตอบ ขันธานิทเทศ มี ๑๕ อย่าง คือ

๑. ขันธนิเทศ	๒. อายตณนิเทศ	๓. ชาตินิเทศ
๔. สัจจนิตเทศ	๕. อินทริยนิเทศ	๖. ปฏิจจสมุปบาทนิเทศ
๗. สติปัฏฐานนิเทศ	๘. สัมมปธานนิเทศ	๙. อิทธิบาทนิเทศ
๑๐. ฌานนิเทศ	๑๑. อัปปมัญญานิเทศ	๑๒. ปัญจอินทริยนิเทศ
๑๓. พลนิเทศ	๑๔. โพชฌังคนิเทศ	๑๕. มัคคนิเทศ

๑๓. ในขันธานิทเทศ ๑๕ นั้น มีกัณนิเทศที่แสดงได้ทั้ง เกทสุทธะ

เกทเอกมูลาติ อเกทะ จงบอกชื่อนิทเทศนั้น ๆ มาด้วย (48, 58, 59)

ตอบ มี ๕ นิเทศ คือ ๑. ขันธนิเทศ ๒. อายตณนิเทศ
๓. ชาตินิเทศ ๔. สัจจนิตเทศ ๕. อินทริยนิเทศ

๑๔. จงแปลคำบาลี ที่แสดงจำนวนบทที่แสดงไว้ในนัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

โกสลา, รัคฆา, นพา, ฐตา, สมารรา, เทวรา,
นิมักขา, สัคคา, วิราคา, อริยา, นัคคิยา, ภักขิลา (46).....หน้า 25)

ตอบ

โกสลา	แปลว่า	๓๗๑ บท	รัคฆา	แปลว่า	๔๒ บท
นพา	แปลว่า	๙๐ บท	ฐตา	แปลว่า	๖๙ บท
สมารรา	แปลว่า	๒๕๗ บท	เทวรา	แปลว่า	๒๔๘ บท
นิมักขา	แปลว่า	๒๕๐ บท	สัคคา	แปลว่า	๓๗ บท
วิราคา	แปลว่า	๓๒๔ บท	อริยา	แปลว่า	๑๒๐ บท
นัคคิยา	แปลว่า	๑๓๐ บท	ภักขิลา	แปลว่า	๓๒๔ บท

๑๕. จงแสดงจำนวนบทพร้อมทั้งภาษาบาลี ที่แสดงตามนัยดังต่อไปนี้ (61)

ปฐมนยนิเทศ ตติยนยนิเทศ สัตตมณยนิเทศ นวมนยนิเทศ เตรสมณยนิเทศ

ตอบ

ปฐมนยนิเทศ	๓๗๑ บท	โกสลา	ตติยนยนิเทศ	๙๐ บท	นพา
สัตตมณยนิเทศ	๓๗ บท	สคคา	นวมนยนิเทศ	๑๒๐ บท	อริยา
เตรสมณยนิเทศ	๑๓๐ บท	นคคิยา			

๑๖. ปุจฉา มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง (44)

ตอบ ปุจฉา มี ๓ อย่าง คือ

๑. ปุจฉาที่เกี่ยวข้องด้วย ชั้น
๒. ปุจฉาที่เกี่ยวข้องด้วย อายุตนะ
๓. ปุจฉาที่เกี่ยวข้องด้วย ธาตุ

๑๗. จงวิชันนาพร้อมคำแปล ในปุจฉาต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปุจฉา) (58)

ปุจฉา ฐมฺมายตณํ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตํ

ตอบ วิชันนาพร้อมคำแปล ในปุจฉาต่อไปนี้

วิชันนา ฐมฺมายตณํ อสงฺขตํ ขนฺธโธ จเปตฺวา

จตุหิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตเนน เอกาย ฐาตุยา สงฺคหิตํ

แปล ฐมฺมายตนะ นี้ ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๔ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น

ฐมฺมายตนะ ๑ ฐมฺมธาตุ ๑

๑๘. จงวิชันนาทั้งบาลีและแปล ในปุจฉาดังต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปุจฉา) (43, 51)

ปุจฉา ฐมฺมายตณํ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ อสงฺคหิตํ

ตอบ วิชันนา ฐมฺมายตณํ เอเกน ขนฺธเณน เอกาทสหายตเนหิ สตฺตตรสฺสํ ฐาตุหิ อสงฺคหิตํ

ฐมฺมายตนะ นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยวิญญูณชั้น ๑

อายุตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ มนายตนะ ๑

ธาตุ ๑๗ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ วิญญูณธาตุ ๗

๑๙. จงวิชันนาทั้งบาลีและภาษาไทย ในปุจฉาดังต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปุจฉา) (43)

ป. ชีวิตินฺทริยญจ มนินฺทริยญจ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สงฺคหิตานิ

ตอบ วิ. ชีวิตินฺทริยญจ มนินฺทริยญจ ตฺติ ขนฺธเหติ ทฺวิหายตเนหิ อฏฺฐหิ ฐาตุหิ สงฺคหิตานิ

ชีวิตินทรีย์และมนินทรีย์ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น ๓ คือ รูปชั้น สังขารชั้น วิญญูณชั้น

อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ฐมฺมายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ วิญญูณธาตุ ๗ ฐมฺมธาตุ ๑

๒๐. จงวิสังขนาทั้งบาลีและแปล ในปจจาดังต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปจจา) (43, 51, 52)

ปจจา พาวีสตินุทริยานิ กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สงคหิตานิ

ตอบ วิสังขนา พาวีสตินุทริยานิ จตุหิ ขนุเรหิ สตุตหายตเนหิ เตรสหิ ธาตุหิ สงคหิตานิ
อินทริย ๒๒ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ขันธ ๔ คือ รูปขันธ เวทนาขันธ สังขารขันธ วิญญานขันธ

อายตนะ ๗ คือ จักขายตนะ โสตายตนะ ฆานายตนะ ชิวหายตนะ กายายตนะ
มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๑๓ คือ จักขุธาตุ โสตธาตุ ฆานธาตุ ชิวหาธาตุ กายธาตุ
วิญญานธาตุ ๗ รัมมธาตุ ๑

๒๑. จงวิสังขนาทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย ในปจจาดังต่อไปนี้ (49)

ปจ. อินทริย ๒๒ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ตอบ วิ. พาวีสตินุทริยานิ จตุหิ ขนุเรหิ สตุตหายตเนหิ เตรสหิ ธาตุหิ สงคหิตานิ
อินทริย ๒๒ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ขันธ ๔ คือ รูปขันธ เวทนาขันธ สังขารขันธ วิญญานขันธ

อายตนะ ๗ คือ จักขายตนะ โสตายตนะ ฆานายตนะ ชิวหายตนะ กายายตนะ
มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๑๓ คือ จักขุธาตุ โสตธาตุ ฆานธาตุ ชิวหาธาตุ กายธาตุ
วิญญานธาตุ ๗ รัมมธาตุ

๒๒. จงวิสังขนาเฉพาะภาษาไทย ในปจจาดังต่อไปนี้ (56)

ปจจา อินทริย ๒๒ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ตอบ วิสังขนา อินทริย ๒๒ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ขันธ ๔ คือ รูปขันธ เวทนาขันธ สังขารขันธ วิญญานขันธ

อายตนะ ๗ คือ จักขายตนะ โสตายตนะ ฆานายตนะ ชิวหายตนะ กายายตนะ
มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๑๓ คือ จักขุธาตุ โสตธาตุ ฆานธาตุ ชิวหาธาตุ กายธาตุ
วิญญานธาตุ ๗ รัมมธาตุ

๒๓. จงแสดง อภพขันธนิทเทส ตามปฐมนยนิทเทส มาโดยละเอียด (48)

ตอบ ปุ. ปญจกฺขนฺธา กตฺติหิ ขนฺเณหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา
 ขันฺธ ๕ นํบสงฺเคระหิไธตฺตวฺยขันฺธ อายตนะ ธาตุ เทาไร

วิ. ปญจกฺขนฺธา ปญจหิ ขนฺเณหิ ทฺวาทสหายตเนหิ อฏฺฐารสหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา
 ขันฺธ ๕ นี้ นํบสงฺเคระหิไธตฺตวฺยขันฺธ ๕ อายตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๘

ปุ. ปญจกฺขนฺธา กตฺติหิ ขนฺเณหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา
 ขันฺธ ๕ นํบสงฺเคระหิไธตฺตวฺยขันฺธ อายตนะ ธาตุ เทาไร

วิ. ปญจกฺขนฺธา น เกหิจิ ขนฺเณหิ น เกหิจิ อายตเนหิ น กาหิจิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา
 ขันฺธ ๕ นี้ นํบสงฺเคระหิไธตฺตวฺยขันฺธ อายตนะ ธาตุ อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มี

๒๔. จงวิสัชนาทังบาลีและคำแปล ปุจฉาตั้งต่อไปนี้ (ไม่ต้องแปลปุจฉา) (43, 52)

ปุจฉา วิญญานปุจฺจยา นามรูปํ กตฺติหิ ขนฺเณหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตํ

ตอบ วิสัชนา วิญญานปุจฺจยา นามรูปํ

จตุหิ ขนฺเณหิ เอกาทสหายตเนหิ เอกาทสหิ ธาตุหิ สงฺคหิตํ
 นามรูปํที่เกิดขึ้นโดยอาศัยวิญญานเป็นเหตุ นี้ นํบสงฺเคระหิไธตฺตวฺย
 ขันฺธ ๔ คือ รูปขันฺธ เวทนาขันฺธ สัณฺญาขันฺธ สังขารขันฺธ
 อายตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ รัมมายตนะ ๑
 ธาตุ ๑๑ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ รัมมธาตุ ๑

๒๕. ปุจฉา รูปภโว กตฺติหิ ขนฺเณหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตโ

วิสัชนาเป็นภาษาไทยว่าอย่างไร (52, 55)

ตอบ วิสัชนาเป็นภาษาไทย ดังนี้

วิสัชนา รูปภวะ นี้ นํบสงฺเคระหิไธตฺตวฺยขันฺธ ๕

อายตนะ ๕ คือ จักขายตนะ โสตายตนะ รูปายตนะ มนายตนะ รัมมายตนะ

ธาตุ ๘ คือ จักขุธาตุ โสตธาตุ รูปธาตุ จักขุวิญญานธาตุ โสตวิญญานธาตุ
 มโนธาตุ มโนวิญญานธาตุ รัมมธาตุ

๒๖. จงแสดง เอกมูลของอายตณินิทเทศ โดยมีมนายตนะเป็นมูละ ฐัมมายตนะเป็นมูลี ทั้งบาลีและภาษาไทย มาโดยละเอียด (เฉพาะสังคหิตะ) (44, 59)

ตอบ แสดงเอกมูลของอายตณินิทเทศ โดยมีมนายตนะเป็นมูละ ฐัมมายตนะเป็นมูลี เฉพาะสังคหิตะ

ป. มนายตณญจ ฐัมมายตณญจ กตฺตีหิ ขนฺธเหติ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สงฺคหิตานิ

มนายตนะและฐัมมายตนะ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. มนายตณญจ ฐัมมายตณญจ อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺธเหติ ทฺวียหายตเนหิ อฏฺฐหิ ธาตุหิ สงฺคหิตานิ

มนายตนะและฐัมมายตนะ นี้

ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้นเสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๕

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ฐัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ วิญญาณธาตุ ๗ ฐัมมธาตุ ๑

๒๗. จงแสดง ทวิมูลของอินทริยนิทเทศ โดยมีมินทริย์เป็นมูลี (เฉพาะสังคหิตะ) ตามปฐมนยนิทเทศ (51, 55)

ตอบ แสดงทวิมูล ของอินทริยนิทเทศ โดยมีมินทริย์เป็นมูลี (เฉพาะสังคหิตะ) ดังนี้

ป. จกฺขุนทฺริยญจ โสตฺนทฺริยญจ มนฺนทฺริยญจ

กตฺตีหิ ขนฺธเหติ กตฺตีหายตเนหิ กตฺตีหิ ธาตุหิ สงฺคหิตานิ

จกฺขุนทฺริย์ โสตฺนทฺริย์ และมนฺนทฺริย์

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. จกฺขุนทฺริยญจ โสตฺนทฺริยญจ มนฺนทฺริยญจ

ทฺวียหิ ขนฺธเหติ ตีหายตเนหิ ทฺวียหิ ธาตุหิ สงฺคหิตานิ

จกฺขุนทฺริย์ โสตฺนทฺริย์ และมนฺนทฺริย์ นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น ๒ คือ รูปชั้น วิญญาณชั้น

อายตนะ ๓ คือ จักขายตนะ โสตายตนะ มนายตนะ

ธาตุ ๘ คือ จักขุธาตุ โสตธาตุ วิญญาณธาตุ ๗

๒๘. รูปักขันธเอกมุล มีกี่มุลี่ อะไรบ้าง (53)

ตอบ รูปักขันธเอกมุล มี ๔ มุลี่ คือ

๑. เวทนากขันธมุลี่	๒. สัญญาขันธมุลี่
๓. สังขารักขันธมุลี่	๔. วิญญาณักขันธมุลี่

๒๙. ในอายตนะนิตเทส (51)

- อายตนะใด เป็นมุละ ได้อย่างเดียว
 อายตนะใด เป็นมุลี่ ได้อย่างเดียว
 อายตนะใด เป็นได้ ทั้งมุละและมุลี่
 อายตนะใด เป็นไม่ได้ทั้งมุละและมุลี่ทั้งสอง

ตอบ ในอายตนะนิตเทส

- จักขายตนะ เป็นมุละ ได้อย่างเดียว
 รัสมายตนะ เป็นมุลี่ ได้อย่างเดียว
 โสตายตนะ จนถึงมนายตนะ เป็นได้ทั้งมุละและมุลี่
 เป็นไม่ได้ ทั้งมุละและมุลี่นั้น ไม่มี

๓๐. เกทเอกมุลาทิ ของอายตนะนิตเทส มีจำนวนเท่าไร คืออะไรบ้าง (44)

ตอบ เกทเอกมุลาทิ ของอายตนะนิตเทส มีจำนวน ๑๑ คือ

๑. เอกมุล	๒. ทวิมุล	๓. ติมุล	๔. จตุมุล	๕. ปัญจมุล
๖. ฉมุล	๗. สัตตมุล	๘. อัฏฐมุล	๙. นวมุล	๑๐. ทสมุล
๑๑. เอกาทสมุล				

๓๑. เกทเอกมุลาทิ ของอินทริยนิตเทส มีเท่าไร คืออะไรบ้าง (51, 55)

ตอบ เกทเอกมุลาทิ ของอินทริยนิตเทส มี ๒๑ คือ

๑. เอกมุล	๒. ทวิมุล	๓. ติมุล	๔. จตุมุล	๕. ปัญจมุล
๖. ฉมุล	๗. สัตตมุล	๘. อัฏฐมุล	๙. นวมุล	๑๐. ทสมุล
๑๑. เอกาทสมุล	๑๒. ทวาทสมุล	๑๓. เตรสมุล	๑๔. จุททสมุล	๑๕. ปันณรสมุล
๑๖. โสฬสมุล	๑๗. สัตตรสมุล	๑๘. อัฏฐารสมุล	๑๙. เอกุณวีสติมุล	๒๐. วีสติมุล
๒๑. เอกวีสติมุล				

๓๒. ในนัยทั้ง ๑๔ นัยนั้น (49)
 มีนัยไหนบ้างที่กลับประธานบท ไม่มีเกหิจิ
 มีนัยไหนบ้างที่มีเกหิจิ ไม่มีกลับประธานบท
 มีนัยไหนบ้างที่มีทั้งเกหิจิ และกลับประธานบทได้ทั้งสอง
 มีนัยไหนบ้างที่ไม่มีทั้งกลับประธานบท และเกหิจิทั้งสอง

ตอบ ในนัยทั้ง ๑๔ นัยนั้น

นัยที่กลับประธานบทอย่างเดียว มี ๒ นัย คือ

๑. จตุตถนัยนิทเทศ ๒. ปญจนนัยนิทเทศ

นัยที่มีเกหิจิอย่างเดียว มี ๓ นัย คือ

๑. ฦจนนัยนิทเทศ ๒. เอกาทสมนนัยนิทเทศ ๓. เตรสมนนัยนิทเทศ

นัยที่มีทั้งเกหิจิและกลับประธานบทได้ทั้งสอง มี ๓ นัย คือ

๑. สตุตถนัยนิทเทศ ๒. นวมนนัยนิทเทศ ๓. ทสมนนัยนิทเทศ

นัยที่ไม่มีทั้งกลับประธานบทและเกหิจิทั้งสอง มี ๖ นัย คือ

๑. ปจมนนัยนิทเทศ ๒. ทุติยนนัยนิทเทศ ๓. ตติยนนัยนิทเทศ
 ๔. อฏฐมนนัยนิทเทศ ๕. ทวารทสมนนัยนิทเทศ ๖. จุฑทสมนนัยนิทเทศ

นัยที่ ๒

สัมภาษณ์

๓๓. จงแสดงคาถาที่พระพุทธองค์ทรงแสดงใน ทุติยนยนิทเทส มาโดยละเอียด (57)

ตอบ คาถาแสดงบทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทส ดังนี้

ทสยตนา สตุตรส ธาตุโย

สตุติหุริยา อสญญิกโว เอกโวการภโว

ปริเทโว สนิทสนสปปฎิหม์ อนิทสนน

ปุนเทว สปปฎิหม์ อุปาทาติฯ

บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทสนี้ มี ๔๒ บท คือ

โอฬาริกายตนะ ๑๐ ธาตุ ๑๗ (เว้นธัมมธาตุ)

รูปอินทรี ๗ มีจักขุนทรีเป็นต้น จนถึงปริสินทรี เป็นที่สุด

อัสญญิกภ ๑ เอกโวการภ ๑ ปริเทวบท ๑

สนิทสนสปปฎิหมบท ๑ อนิทสนสปปฎิหมบท ๑

สนิทสนบท ๑ สปปฎิหมบท ๑ อุปาทาบท ๑ รวม ๔๒ บท

๓๔. บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทสนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง (47, 54)

ตอบ บทที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทสนั้นมี ๔๒ บท คือ

โอฬาริกายตนะ ๑๐ ธาตุ ๑๗ (เว้นธัมมธาตุ)

รูปอินทรี ๗ มีจักขุนทรีเป็นต้น จนถึงปริสินทรี เป็นที่สุด

อัสญญิกภ ๑ เอกโวการภ ๑ ปริเทวบท ๑

สนิทสนสปปฎิหมบท ๑ อนิทสนสปปฎิหมบท ๑

สนิทสนบท ๑ สปปฎิหมบท ๑ อุปาทาบท ๑ รวม ๔๒ บท

(35) ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทสนั้น เป็นชนิดไหน (56)

๓๕. ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดง ในทุติยนยนิทเทส เป็นอย่างไร (59)

และนิทเทสที่เป็นรูป แสดงได้กันิทเทส

นิทเทสที่เป็นจิต แสดงได้กันิทเทส (56)

ตอบ ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทสนั้น

เป็นธรรมที่ชั้นเหมือนกัน แต่อายตนะ ธาตุต่างกัน (สำหรับรูป)

หรือเป็นธรรมที่ชั้น อายตนะเหมือนกัน แต่ธาตุต่างกัน (สำหรับจิต)

และนิทเทสที่เป็นรูป แสดงได้ ๓๕ นิทเทส

นิทเทสที่เป็นจิต แสดงได้ ๗ นิทเทส

๓๖. ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทสนั้น สำหรับจิตแสดงอย่างไร และมีกีนิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (47)

ตอบ ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทส สำหรับจิตนั้น เป็นธรรมที่ชั้นๆ ทยายตนะเหมือนกัน แต่ธาตุต่างกัน มี ๗ นิทเทส คือ ๑. จักขุวิญญาณธาตุนิทเทส ๒. โสทวิญญานธาตุนิทเทส ๓. ฆานวิญญานธาตุนิทเทส ๔. ชิวหาวิญญานธาตุนิทเทส ๕. กายวิญญานธาตุนิทเทส ๖. มโนธาตุนิทเทส ๗. มโนวิญญานธาตุนิทเทส

๓๗. อัปภันตรมาติกานิทเทส ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทส มีกี่อย่าง คืออะไรบ้าง (60)

ตอบ อัปภันตรมาติกานิทเทส ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทส มี ๔ อย่าง คือ ๑. ทยายตนนิทเทส ๒. ธาตุนิทเทส ๓. อินทริยนิทเทส ๔. ปฏิจจสมุปปาตนิทเทส

๓๘. ติกมาตিকা ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทส มีกีนิทเทส คืออะไรบ้าง (53, 61)

ตอบ ติกมาตিকা ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทส มี ๒ นิทเทส คือ ๑. สนิทสสนสัปปฎิฆปทนิทเทส ๒. อนิทสสนสัปปฎิฆปทนิทเทส

๓๙. พาหิรมาตিকা ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทส มีกีนิทเทส คืออะไรบ้าง (58)

ตอบ พาหิรมาตিকা ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทส มี ๕ นิทเทส คือ ๑. สนิทสสนสัปปฎิฆปทนิทเทส ๒. อนิทสสนสัปปฎิฆปทนิทเทส ๓. สนิทสสนปทนิทเทส ๔. สัปปฎิฆปทนิทเทส ๕. อุปาทาปทนิทเทส

๔๐. จงแสดงปุจจาและวิสัชนา รูปธาตุนิทเทส ตามทุติยนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (45, 46)

ตอบ ปุ. รูปธาตุ นี้ นับสงเคราะห์รูป ๒๗ (เวณรูปารมณ) โดยความเป็นรูปชั้นๆ ได้ แต่ นับสงเคราะห์โดยความเป็นรูปายตนะ รูปธาตุ ไม่ได้

รูป ๒๗ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้นๆ ทยายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. รูป ๒๗ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามชั้นๆ ๔

ทยายตนะ ๒ คือ รูปายตนะ ๑ มนทยายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ รูปธาตุ ๑ วิญญานธาตุ ๗

๔๑. ถ้าวิสัชนาแปลว่า วิญญูณธาตุ ๖ ที่เหลือเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย
 ชั้น ๔ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น
 आयตนะ ๑๑ คือ โอปาริกายตนะ ๑๐ รัมมายตนะ ๑
 ธาตุ ๑๒ คือ โอปาริกธาตุ ๑๐ มโนธาตุ ๑ รัมมธาตุ ๑
 คำปจณาเป็นภาษาบาลี ว่าอย่างไร (50)

ตอบ คำปจณาเป็นภาษาบาลีว่า

ปจณา มโนธาตุยา เย รัมมา

ขนฺธสงฺคเหฺน สงฺคหิตา आयตनสงฺคเหฺน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหฺน อสงฺคหิตา
 เต รัมมา กตฺติ ขนฺเธหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

๔๒. ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดง ในทุติยนิทเทส และตติยนิทเทสนั้น
 ต่างกันหรือเหมือนกัน (44)

ตอบ ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดง ในทุติยนิทเทสและตติยนิทเทสนั้น ต่างกัน
 ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนิทเทสนั้น

เป็นธรรมที่ชั้นเหมือนกัน แต่อายตนะ ธาตุต่างกัน (สำหรับรูป)

หรือเป็นธรรมที่ชั้น อายตนะเหมือนกัน แต่ธาตุต่างกัน (สำหรับจิต)

ส่วนธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในตติยนิทเทสนั้น

เป็นธรรมที่ชั้นต่างกัน แต่อายตนะ ธาตุเหมือนกัน

๔๓. ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนัยที่ ๒, ๓, ๔, ๕ เป็นธรรมชนิดไหน
 และแสดงเป็นพิเศษอย่างไร (46).....หน้า ๑๓๘, ๑๔๖, ๑๖๒, ๑๗๖)

ตอบ ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในนัยต่าง ๆ นั้น ดังนี้

นัยที่ ๒ เป็นธรรมที่ชั้นเหมือนกัน แต่อายตนะ ธาตุต่างกัน (สำหรับรูป)

หรือเป็นธรรมที่ชั้น อายตนะเหมือนกัน แต่ธาตุต่างกัน (สำหรับจิต)

นัยที่ ๓ เป็นธรรมที่ชั้นต่างกัน อายตนะและธาตุเหมือนกัน

นัยที่ ๔ เป็นธรรมที่ชั้น อายตนะ ธาตุเหมือนกัน

และการแสดงจตุตถนิทเทสนี้ ได้ทรงแสดงโดยกลับประธานบท

นัยที่ ๕ เป็นธรรมที่มีชั้น อายตนะ ธาตุต่างกัน

และการแสดงปัญจนิทเทสนี้ ได้ทรงแสดงโดยกลับประธานบท

นัยที่ ๓

.....สัมภาระณ์

๔๔. บทที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงในตติยนิทเทศนั้น มีกี่บท
ชั้น ๕ กับสัจจะ ๔ นั้นแสดงได้กี่บท อะไรบ้าง (47)

ตอบ บทที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงในตติยนิทเทศนั้น มี ๙๐ บท
และชั้น ๕ แสดงได้ ๓ บท คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น (หรือเจตสิกชั้น ๓)
สัจจะ ๔ แสดงได้ ๓ บท คือ สมุทยสัจจะ นิโรธสัจจะ มัคคสัจจะ

๔๕. บทที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงในตติยนิทเทศนั้น มีกี่บท
และอินทริยนิทเทศ ที่ไม่ทรงแสดงในตติยนิทเทศนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง (50)

ตอบ บทที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงในตติยนิทเทศนั้น มี ๙๐ บท
และอินทริยนิทเทศ ที่ไม่ทรงแสดงในตติยนิทเทศนั้น มี ๖ บท คือ
ประสาทอินทรีย์ ๕ มนินทรีย์ ๑
(หรือ จักขุนทรีย์ โสณินทรีย์ ฆานินทรีย์ ชิวหินทรีย์ กายินทรีย์ มนินทรีย์)

๔๖. ในตติยนิทเทศ บทนิทเทศที่องค์ธรรมได้ ๒ ชั้น คือ รูปชั้น สังขารชั้น
หับสงเคราะห์เวทนา สัญญา นิพพาน โดยความเป็นชั้น ต่างกัน
แต่อายตนะ ธาตุ เหมือนกัน มีจำนวนกัณิเทศ คือนิทเทศอะไรบ้าง (53)

ตอบ มีจำนวน ๔ นิทเทศ คือ
๑. ชีวิตินทริยนิทเทศ ๒. ชาตินิทเทศ ๓. ขรานิทเทศ ๔. มรณนิทเทศ

๔๗. นิพพาน เป็นองค์ธรรมของนิทเทศอะไรบ้าง เมื่อนำมาแสดงตามตติยนิทเทศแล้ว
หับสงเคราะห์ธรรมอะไรที่ชั้นต่างกัน แต่อายตนะ ธาตุเหมือนกัน (51)

ตอบ นิพพาน เป็นองค์ธรรมของนิทเทศ ๓ นิทเทศ คือ
นิโรธสัจจนิทเทศ อัปปัจจยปทนิทเทศ อสังขตปทนิทเทศ
เมื่อนำมาแสดงตามตติยนิทเทศแล้ว หับสงเคราะห์เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป
โดยความเป็นชั้นต่างกัน แต่อายตนะ ธาตุเหมือนกัน

๔๘. จงแสดง อิตถินทริยนิทเทส ตามตติยนยนิทเทส (57)

ตอบ ปุ. อิตถินทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

อิตถินทริยํ นี นํบสงฺเคราะห์

เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน โดยความเป็นรูปขันธ์ ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ตฺติหิ ขนฺธเหติ เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์ เสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๔๙. ปุจฺฉา อิตถินทริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา (48)

ตอบ แปล อิตถินทริยํ นี นํบสงฺเคราะห์

เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน โดยความเป็นรูปขันธ์ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ตฺติหิ ขนฺธเหติ เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา

เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์ เสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๕๐. จงแสดงปูจณาเฉพาะภาษาไทย เวทนานิทเทศ (ปฏิจจสมุปบาท) ตามตติยนยนิทเทศ (60)

ตอบ แสดงปูจณาเฉพาะภาษาไทย เวทนานิทเทศ (ปฏิจจสมุปบาท) ตามตติยนยนิทเทศ ดังนี้
 ปูจณา เวทนาที่เกิดขึ้นโดยอาศัยผัสสะเป็นเหตุ นี้
 นั้บสงเคราะห์สัญญา สังขาร สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นเวทนาขันธ ไม่ได้
 แต่นั้บสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้
 สัญญา สังขาร สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น นั้บสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

๕๑. บทนิทเทศดังต่อไปนี้ นั้บสงเคราะห์ธรรมอะไร ที่ขันธต่างกัน แต่อายตนะ ธาตุเหมือนกัน

ชีวิตินทริยนิทเทศ	สุขินทริยนิทเทศ	อสังขตปทนิทเทศ
เจตสิกปทนิทเทศ	จิตตานุปริวัตติปทนิทเทศ	(43, 53, 61)

ตอบ บทนิทเทศดังต่อไปนี้ นั้บสงเคราะห์ธรรมที่ขันธต่างกัน แต่อายตนะ ธาตุเหมือนกัน

ชีวิตินทริยนิทเทศ	นั้บสงเคราะห์	เวทนา สัญญา นิพพาน
สุขินทริยนิทเทศ	นั้บสงเคราะห์	สัญญา สังขาร สุขุมรูป นิพพาน
อสังขตปทนิทเทศ	นั้บสงเคราะห์	เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป
เจตสิกปทนิทเทศ	นั้บสงเคราะห์	สุขุมรูป นิพพาน
จิตตานุปริวัตติปทนิทเทศ	นั้บสงเคราะห์	นิพพาน

๕๒. บทนิทเทศดังต่อไปนี้ นั้บสงเคราะห์ธรรมอะไร โดยความเป็นขันธต่างกัน อายตนะ และ
 ธาตุเหมือนกัน ทุกชินทริยนิทเทศ อริโมกขนิทเทศ จิตตสัมปยุตตปทนิทเทศ (62)

ตอบ บทนิทเทศดังต่อไปนี้ นั้บสงเคราะห์ธรรมที่ขันธต่างกัน แต่อายตนะ ธาตุเหมือนกัน

ทุกชินทริยนิทเทศ	นั้บสงเคราะห์	สัญญา สังขาร สุขุมรูป นิพพาน
อริโมกขนิทเทศ	นั้บสงเคราะห์	เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน
จิตตสัมปยุตตปทนิทเทศ	นั้บสงเคราะห์	สุขุมรูป นิพพาน

๕๓. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธัมมา ของนิทเทศดังต่อไปนี้ ตามตติยนยนิทเทศ (58)

นิโรธสัจจนิทเทศ	ฉานนิทเทศ	จิตตสังสัฎฐูปทนิทเทศ
จิตตสทกูปทนิทเทศ	กิเลสสังกิลิฐูปทนิทเทศ	

ตอบ นิโรธสัจจนิทเทศ องค์ธรรมของ เย ธัมมา คือ เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป
 ฉานนิทเทศ องค์ธรรมของ เย ธัมมา คือ สัญญา สุขุมรูป นิพพาน
 จิตตสังสัฎฐูปทนิทเทศ องค์ธรรมของ เย ธัมมา คือ สุขุมรูป นิพพาน
 จิตตสทกูปทนิทเทศ องค์ธรรมของ เย ธัมมา คือ นิพพาน
 กิเลสสังกิลิฐูปทนิทเทศ องค์ธรรมของ เย ธัมมา คือ เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน

นัยที่ ๔

.....สัมภาระณ์

๕๔. จงแสดงคาถาแสดงบทที่พระพุทธองค์ทรงแสดง ในจตุตถนยนิทเทศ
พร้อมทั้งพระบาลีและคำแปล (52)

ตอบ เทว สจจา ปนฺรสินฺหุริยา เอกาทส ปฏิจฺจสมุปฺปาทา
อุทฺธึ ปฺน เอกาทส โคจฺจกปทเมตฺถ ตีสฺวิธึ
พระพุทธองค์ทรงแสดงบทที่อยู่ในจตุตถนยนิทเทศนี้ มี ๖๙ บท คือ
สัจจะ ๒ (เว้นทุกขสัจจะ นิโรธสัจจะ)
อินทริย์ ๑๕ (เว้นปสาทอินทริย์ ๕ ชีวิตินทริย์ ๑ มนินทริย์ ๑)
ปฏิจฺจสมุปฺปาทา ๑๑ บท
(เว้นวิญญาน นามรูป สฬายตนะ เวทนา อุปัตติภาวะชาติ ชรา มรณะ)
บทที่ต่อจากปฏิจฺจสมุปฺปาทาอีก ๑๑ บท คือ สติปัฏฐาน สัมมัปปธาน อปัมฺมยฺญา
ปัญฺจอินทริย์ พลละ โพชฌงค์ มัคคังคะ ผัสสะ เจตนา อริโมกข์ มนสิการ
บทที่อยู่ในโคจฺจก ๓๐ บท รวม ๖๙ บท

๕๕. ปุจฺฉา อุปาทาเนหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา (48)
ขนฺธสฺสคฺเคน สงฺคหิตา อายตฺนสฺสคฺเคน สงฺคหิตา ธาตุสฺสคฺเคน สงฺคหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา
ขนฺธสฺสคฺเคน สงฺคหิตา อายตฺนสฺสคฺเคน สงฺคหิตา ธาตุสฺสคฺเคน สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหยาตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ตอบ แปล อุปาทานธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์สังขารชั้นเจตสิก ๔๘ (เว้นอุปาทานองค์ธรรม ๒)
โดยความเป็นสังขารชั้น ๓ ัมมายตนะ ๓ มฺมธาตุ ได้
สังขารชั้นเจตสิก ๔๘ เหล่านี้ นับสงเคราะห์
อุปาทานองค์ธรรม ๒ โดยความเป็นสังขารชั้น ๓ ัมมายตนะ ๓ มฺมธาตุ ได้
อุปาทานองค์ธรรม ๒ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท้าไร
วิสัชนา เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณ เอเกนอายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา
อุปาทานองค์ธรรม ๒ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารชั้น ๑ ัมมายตนะ ๑ ัมมธาตุ ๑

(56) ในจตุตถนยนิทเทส มินิทเทสใดบ้าง (51)

ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้น์ आयตนะ ธาตุเหมือนกัน

ตอบ ในจตุตถนยนิทเทส (ไม่มีเจลย)ตอบ ๖๙ บท ตามคาถากี้ (น่าจะ) ได้

๕๖. บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์สังขารชั้น์เจตสิก ๔๔ สังขารชั้น์เจตสิก ๔๐

มีกีนิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (51)

ตอบ บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์ สังขารชั้น์เจตสิก ๔๔ มี ๑ นิทเทส คือ เหตุปทนิทเทส
บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์ สังขารชั้น์เจตสิก ๔๐ มี ๔ นิทเทส คือ

๑. กิเลสปทนิทเทส
๒. กิเลสสังกิลิสิกปทนิทเทส
๓. กิเลสสังกิลิฏฐปทนิทเทส
๔. กิเลสกิเลสสัมปยุตตปทนิทเทส

๕๗. ในโคจกเภาใดบ้าง บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์สังขารชั้น์เจตสิก ๔๔ (เว้นทวิฏฐิ)

โดยความเป็นชั้น์ आयตนะ ธาตุเหมือนกัน (ตามนัย ๔)

ว่ามีกีนิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (53)

ตอบ บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์สังขารชั้น์เจตสิก ๔๔ (เว้นทวิฏฐิเจตสิก ๑)

โดยความเป็นชั้น์ आयตนะ ธาตุ เหมือนกันนั้น มี ๔ นิทเทส คือ

๑. คันถคันถสัมปยุตตปทนิทเทส
๒. ปรามาสปทนิทเทส
๓. ปรามาสปราหมญฐปทนิทเทส
๔. อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตปทนิทเทส

๕๘. จงแสดงองค์ธรรมของ เย ธมฺมา แรก และองค์ธรรมของ เย ธมฺมา หลัง

ของบทนิทเทสต่อไปนี้ ตามจตุตถนยนิทเทส คือ อินทริยนิทเทส

สัททริยนิทเทส อุเปกขินทริยนิทเทส มัคคสัจจนิทเทส ปรีเทวนิทเทส (43, 47)

ตอบ อินทริยนิทเทส เย ธมฺมา แรก ได้แก่ สุขุมรูป ๑๕ (เว้นอิตถิภาวะ)

อินทริยนิทเทส เย ธมฺมา หลัง ได้แก่ อินทริย

สัททริยนิทเทส เย ธมฺมา แรก ได้แก่ สังขารชั้น์เจตสิก ๔๔ (เว้นสัทธาเจตสิก)

สัททริยนิทเทส เย ธมฺมา หลัง ได้แก่ สัททริย

อุเปกขินทริยนิทเทส เย ธมฺมา แรก ได้แก่ สุข ทุกข์ โสมนัส โทมนัส

อุเปกขินทริยนิทเทส เย ธมฺมา หลัง ได้แก่ อุเปกขินทริย

มัคคสัจจนิทเทส เย ธมฺมา แรก ได้แก่ สังขารชั้น์เจตสิก ๕๐

มัคคสัจจนิทเทส เย ธมฺมา หลัง ได้แก่ มัคคสัจจะ

ปรีเทวนิทเทส เย ธมฺมา แรก ได้แก่ อปรีเทวจิตตชัสสัททะ อุตฺตชัสสัททะ

ปรีเทวนิทเทส เย ธมฺมา หลัง ได้แก่ ปรีเทวจิตตชัสสัททะ

นัยที่ ๕

.....สัมภาระณ์

๕๙. นัยที่ ๕ มีชื่อเป็นภาษาบาลีว่าอย่างไร

และบทที่พระองค์ทรงแสดงนั้น มีกี่บท ตอบบาลีของจำนวนบทมาด้วย (50)

ตอบ ปัญจมนยอสงคฺหิตนอสงคฺหิตปทนิทเทส

และบทที่พระองค์ทรงแสดงนั้น มี ๒๕๗ บท (สมารา)

๖๐. ในชั้นธนิทเทสนั้น บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นชั้น์ आयตนะ ธาตุ ต่างกัน (ในปัญจมนยนิทเทส)

มีกี่นิทเทส คืออะไรบ้าง (54)

ตอบ ในชั้นธนิทเทสนั้น บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นชั้น์ आयตนะ ธาตุ ต่างกันนั้น (ในปัญจมนยนิทเทส) มี ๓ นิทเทส คือ

๑. เวทนากชั้นธนิทเทส ๒. สัญญาากชั้นธนิทเทส ๓. สังขารักชั้นธนิทเทส

๖๑. ในปฏิจจสมุปบาทนิทเทส บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒ (48)

โดยความเป็นชั้น์ आयตนะ ธาตุต่างกันนั้น มีกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (หน้า 186)

ตอบ ในปฏิจจสมุปบาทนิทเทส บทนิทเทสที่นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒

(ในปัญจมนยนิทเทส) โดยความเป็นชั้น์ आयตนะ ธาตุต่างกันนั้น มี ๓ นิทเทส คือ

๑. อรูปภาวนิทเทส ๒. เนวสัญญินาสัญญีภาวนิทเทส ๓. จตุโวการภาวนิทเทส

๖๒. โทมนัสสนิทเทส แสดงตามนัยที่ ๔, ๕ นั้น

เย ธมฺมา แรกและ เย ธมฺมา หลัง ได้แก่อะไรบ้าง (45)

ตอบ โทมนัสสนิทเทส แสดงตามนัยที่ ๔

เย ธมฺมา แรกได้แก่ สุข ทุกข์ โสมนัส อุเบกขาเวทนา

เย ธมฺมา หลังได้แก่ โทมนัสสเวทนา

โทมนัสสนิทเทส แสดงตามนัยที่ ๕

เย ธมฺมา แรกได้แก่ จิต ๘๙ โอฬาริกรูป ๑๒

เย ธมฺมา หลังได้แก่ เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

๖๓. จงแสดงเฉพาะคำปฐจาทั้งบาลีและคำแปล ของนามรูปนิทเทส ตามปัญจมนยนิทเทส

ตอบ วิญญานปฐจา นามรูปเป ย ธมฺมา (44)

ขฬฺหสงฺคเหณ อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณ อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ อสงฺคหิตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

ขฬฺหสงฺคเหณ อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณ อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขฬฺเหหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

นามรูป ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยวิญญานเป็นเหตุ นี้

นับสงเคราะห์จิต ๘๘ โดยความเป็นรูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์

โอฬาริกายตนะ ๑๐ ธัมมายตนะ ๑ โอฬาริกธาตุ ๑๐ ธัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

จิต ๘๘ เหล่านี้ นับสงเคราะห์รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน

โดยความเป็นวิญญานขันธ์ มนายตนะ วิญญานธาตุ ๗ ไม่ได้

รูป เวทนา สัญญา สังขาร นิพพานเหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

๖๔. จงแสดงปฐจา เจตนา นิทเทส ตามปัญจมนยนิทเทส (เฉพาะภาษาไทย) (46)

ตอบ ปุ. เจตนา นี้ นับสงเคราะห์

จิต ๘๘ โอฬาริกรูป ๑๒ โดยความเป็นสังขารขันธ์ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ไม่ได้

จิต ๘๘ โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน โดยความเป็นรูปขันธ์ วิญญานขันธ์

โอฬาริกายตนะ ๑๐ มนายตนะ ๑ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญานธาตุ ๗ ไม่ได้

เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

นัยที่ ๖

.....สัมภาระณ์

๖๕. จงแสดงชั้นที่สัมปยุตต์ วิปยุตต์ ได้และไม่ได้ (50).....หน้า 219

ตอบ แสดงชั้นที่สัมปยุตต์ วิปยุตต์ ได้และไม่ได้

๑. นามชั้น ๔ อันได้แก่ จิต เจตสิก เหล่านี้

เมื่อครบลักษณะทั้ง ๔ คือ เอกุปปาตะ เอกนิโรธะ เอการัมมณะ เอกวัตถุกะ แล้ว

เป็นสัมปยุตต์ซึ่งกันและกันได้ ถ้าไม่ครบลักษณะทั้ง ๔ ก็เป็นวิปยุตต์

๒. นามชั้น ๔ กับนิพพาน นามชั้น ๔ กับรูป เป็นวิปยุตต์อย่างเดียว

๓. รูปกับรูป รูปกับนิพพาน ไม่เรียกว่า สัมปยุตต์ หรือ วิปยุตต์

๔. ระหว่างกุศลธรรม อกุศลธรรม อพยากตธรรม ที่เป็นจิต เจตสิก ซึ่งกันและกัน เป็นวิปยุตต์ ชื่อว่า ชาติวิปยุตต์

๕. ระหว่างนามชั้น ๔ ที่เกิดในกามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ ซึ่งกันและกัน เป็นวิปยุตต์ ชื่อว่า ภูมิวิปยุตต์

๖. ระหว่างนามชั้น ๔ ที่เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ซึ่งกันและกัน เป็นวิปยุตต์ ชื่อว่า กาลวิปยุตต์

๗. ระหว่างนามชั้น ๔ ที่เกิดอยู่ภายในตัวเรา และภายนอกตัวเรา ซึ่งกันและกัน เป็นวิปยุตต์ ชื่อว่า สันตानวิปยุตต์

๖๖. อัพภัตตรมาติกา ที่พระองค์ไม่ทรงแสดงในฉัฏฐนยนิทเทสมีกี่บท คืออะไรบ้าง (56)

ตอบ อัพภัตตรมาติกา ที่พระองค์ไม่ทรงแสดงในฉัฏฐนยนิทเทส มี ๑๓ บท คือ

๑. ธัมมายตนะ	๒. ธัมมธาทู	๓. ทุกขสัจจะ	๔. ชีวิตินทรีย์
๕. นามรูป	๖. สพายตนะ	๗. อุปัตติภาวะ	๘. กามภาวะ
๙. สัญญีภาวะ	๑๐. ปัญจโวการภาวะ	๑๑. ชาติ	๑๒. ชรา ๑๓. มรณะ

๖๗. ปฏิจสุมุปาบท ที่พระองค์ไม่ทรงแสดงในฉัฏฐนยนิทเทส มีกี่บท คืออะไรบ้าง (57)

ตอบ ปฏิจสุมุปาบท ที่พระองค์ไม่ทรงแสดงในฉัฏฐนยนิทเทส มี ๙ บท คือ

๑. นามรูป	๒. สพายตนะ	๓. อุปัตติภาวะ	๔. กามภาวะ
๕. สัญญีภาวะ	๖. ปัญจโวการภาวะ	๗. ชาติ	๘. ชรา ๙. มรณะ

๖๘. สัจจนิทเทส ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในฉัฏฐนยนิทเทสนั้น

มีกี่นิทเทส คือนิทเทสอะไรบ้าง (51, 58, 59)

ตอบ สัจจนิทเทส ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในฉัฏฐนยนิทเทสนั้น มี ๓ นิทเทส คือ

๑. สมุทยสัจจนิทเทส	๒. นิโรธสัจจนิทเทส	๓. มัคคสัจจนิทเทส

๖๙. รูปชั้นนี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร (44)

ตอบ รูปชั้นนี้ ไม่ประกอบด้วยนามชั้น ๔ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗ และไม่ประกอบด้วยธัมมอายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๗๐. รูป ไม่ประกอบด้วยนามชั้น ๔ ก็ทราบแล้ว
แต่อยากทราบว่า นามชั้น ๔ ไม่ประกอบด้วยธรรมอะไร (51)

ตอบ นามชั้น ๔ ไม่ประกอบด้วยรูป ๒๘ นิพพาน

๗๑. ปุจฉา กายายตนะ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนติ กตฺติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ
วิสัชนาเป็นภาษาไทยว่าอย่างไร (54)

ตอบ วิสัชนาเป็นภาษาไทย ดังนี้ วิสัชนา ไม่มี

๗๒. จงแปลคำปุจฉา วิสัชนาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปุจฉาดังต่อไปนี้ (56)

ปุ. รูปขุขนฺโธ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนติ กตฺติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺโต

ปุ. อกุสลลา ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนติ กตฺติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ

แปลปุ. รูปชั้นนี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. นตฺถิ ไม่มี

แปลปุ. อกุศลธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. นตฺถิ ไม่มี

๗๓. จงแปลปุจฉา พร้อมวิสัชนาทั้งบาลีและภาษาไทย ในปุจฉาดังต่อไปนี้ (48, 59)

ปุจฉา นิโรธสัจจํ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนติ กตฺติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ

ปุจฉา ปรามาสสมฺปยุตฺตา ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนติ กตฺติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ แปล นิโรธสัจจะ นี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา นตฺถิ ไม่มี

แปล ปรามาสสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา ปรามาสสมฺปยุตฺตา ธมฺมา

เอเกน ขนฺธเณ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

ปรามาสสัมปยุตตธรรม เหล่านี้

ประกอบด้วยสังขารชั้น ธัมมอายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ ทิฏฐิเจตสิก ๑

๗๔. จงวิสัชนาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจณาดังต่อไปนี้ (59)

ปจ. อิตฺถินทฺริยํ กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตํ

ตอบ วิ. อิตฺถินทฺริยํ จตฺตฺติ ขนฺธเรหิ เอเกนหายตเนน สตฺตฺติ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตํ

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตํ

อิตฺถินทฺริยํ นี้ ไม่ประกอบกับนามชั้น ๔ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๗๕. จงแปลปจณาและวิสัชนา (เฉพาะภาษาไทย) ในปจณาดังต่อไปนี้ (55)

ปจณา อสังกิเลสิกา ฐมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ แปลปจณาและวิสัชนา (เฉพาะภาษาไทย) ในปจณาดังต่อไปนี้

ปจณา อสังกิเลสิกธรรม นี้ ประกอบกับชั้น ๓ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา ไม่มี

๗๖. จงวิสัชนาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจณา ดังต่อไปนี้ (58)

ปจณา จักขายตนะ นี้ ประกอบกับชั้น ๓ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ปจณา สारम्मณธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับชั้น ๓ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ตอบ วิสัชนา นตฺถิ ไม่มี

วิสัชนา สारम्मณธา ฐมฺมา เอเกน ขนฺธเรน ทสหายตเนหิ ทสหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

सारम्मณธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

๗๗. จงแปลปจ. พร้อมวิ. ทั้งบาลีและคำแปล ในปจ. ดังต่อไปนี้ (43)

ปจ. มนินทฺริยํ กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ

ตอบ ปจ. มนินทฺริยํ นี้ ประกอบกับชั้น ๓ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. มนินทฺริยํ ตีหิ ขนฺธเรหิ สมฺปยุตฺตํ เอเกนหายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตํ

มนินทฺริยํ นี้ ประกอบกับชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น ๓ สัญญาชั้น ๓ สังขารชั้น ๓

และประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

นัยที่ ๗

.....สัมภาระณ์

๗๘. จงแสดงปูจนาวิสดา ในอุเปกขินทริยนิทเทส ตามนัยที่ ๗
และนัยที่ ๙ เป็นภาษาไทย (51).....หน้า 276

ตอบ แสดงอุเปกขินทริยนิทเทส ตามนัยที่ ๗

ปูจนา อุเบกขินทริย นี้ ประกอบกับอุเบกขาสหคตจิต ๕๕ เจตสิก ๔๖ (เว้นเวทนา) ได้
อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ
เวทนินทริยจิตตูปบาท ๔ ที่เหลือ รูป ๒๘ นิพพาน
เวทนินทริยจิตตูปบาท ๔ ที่เหลือ รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
ไม่ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสดา เวทนินทริยจิตตูปบาท ๔ ที่เหลือ รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
ไม่เป็นวิปยุตต์กับขันธ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง
แต่เป็นวิปยุตต์กับวิญญาณธาตุ ๕ คือ จักขุวิญญาณธาตุ โสตวิญญาณธาตุ
ฆานวิญญาณธาตุ ชิวหาวิญญาณธาตุ มโนธาตุ

แสดง อุเปกขินทริยนิทเทส ตามนัยที่ ๙ (51).....หน้า 314

ปูจนา อุเบกขินทริย นี้ ประกอบกับ
อุเบกขาสหคตจิต ๕๕ เจตสิก ๔๖ (เว้นเวทนา) ได้
อุเบกขาสหคตจิต ๕๕ เจตสิก ๔๖ เหล่านี้ ประกอบกับอุเบกขินทริย ได้
อุเบกขินทริย เหล่านี้ ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสดา อุเบกขินทริย เหล่านี้ ประกอบกับขันธ ๓ คือ สัญญาขันธ สังขารขันธ วิญญาณขันธ
มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นกายวิญญาณธาตุ)
และประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๔๖ (เว้นเวทนา)

๗๙. ให้แสดง อุเบกขาสหคตปทนิทเทส ตามนัยที่ ๗ ทั้งบาลีและภาษาไทย (52)

ตอบ ปุจฉา อุเบกขาสหคเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา (หน้า 278)

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

อุเบกขาสหคตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับอุเบกขาเวทนา ได้

อุเบกขาสหคตจิต ๕๕ เจตสิก ๔๗ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคตจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคตจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท้าไร

วิสัยนา เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺุเรหิ น เกหิจิ आयตเนหิ ปญฺจหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคตจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่เป็นวิปยุตต์กับขันธ์ आयตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปยุตต์กับวิญญาณธาตุ ๕ คือ จักขุวิญญาณธาตุ โสตวิญญาณธาตุ

ฆานวิญญาณธาตุ ชิวหาวิญญาณธาตุ มโนธาตุ

นัยที่ ๘

.....สัมภาษณ์

๘๐. รูปภาวะ นี้ ไม่ประกอบด้วยธรรมอะไร

และธรรมเหล่านั้น ประกอบด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร (47, 53)

ตอบ รูปภาวะ ไม่ประกอบด้วย

จิต เจตสิก ที่เป็นกามภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

และธรรมเหล่านั้น ประกอบด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ตอบ ไม่มี

๘๑. ปัญจโวการภาวะ นี้ ไม่ประกอบด้วยธรรมอะไร

และธรรมเหล่านั้น ประกอบด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร (50, 59)

ตอบ ปัญจโวการภาวะ นี้ ไม่ประกอบด้วยจตุโวการภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

และธรรมเหล่านั้น ประกอบด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ตอบ นตฺถิ ไม่มี

๘๒. จงแสดงธรรม ที่ไม่ประกอบด้วยนิทเทส ดังต่อไปนี้

จักขุธาตุนิทเทส นิโรธัสัจจนิทเทส อวิชชานิทเทส

กุศลปทนิทเทส อรณปทนิทเทส (53, 57, 60)

ตอบ จักขุธาตุนิทเทส ไม่ประกอบด้วย นามขั้น ๔

นิโรธัสัจจนิทเทส ไม่ประกอบด้วย นามขั้น ๔

อวิชชานิทเทส ไม่ประกอบด้วย กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

กุศลปทนิทเทส ไม่ประกอบด้วย อกุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

อรณปทนิทเทส ไม่ประกอบด้วย อกุศลจิตตูปบาท

๘๓. จงบอกระบบ ที่ไม่ประกอบด้วยนิทเทส ดังต่อไปนี้ (53, 55)

โณฏฐัพพายตนิทเทส นีวรณปทนิทเทส สारम्मณปทนิทเทส

ตอบ โณฏฐัพพายตนิทเทส ไม่ประกอบด้วย นามขั้น ๔

นีวรณปทนิทเทส ไม่ประกอบด้วย กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

सारम्मณปทนิทเทส ไม่ประกอบด้วย รูป ๒๘ นิพพาน

๘๔. จงบอกธรรม ที่ไม่ประกอบกับนิตเทส ดังต่อไปนี้ (53, 60)

รสายตนนิตเทส สัญญีภวนิตเทส จิตตนิทเทส โลกุตตรปทนิทเทส

<u>ตอบ</u>	รสายตนนิตเทส	ไม่ประกอบกับ	นามจันทร์ ๔
	สัญญาภวนิตเทส	ไม่ประกอบกับ	แนวสัญญาสัญญาภวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท
	จิตตนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	รูป ๒๘ นิพพาน
	โลกุตตรปทนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	โลกียจิตตูปบาท

๘๕. จงบอกธรรม ที่ไม่ประกอบกับนิตเทส ดังต่อไปนี้ (61)

ปัญจโวการภวนิตเทส สาสวปทนิทเทส อสังกิลิฐฐปทนิทเทส

<u>ตอบ</u>	ปัญจโวการภวนิตเทส	ไม่ประกอบกับ	จตุโวการภวะ กุศล - อกุศล - กริยา - ผลจิตตูปบาท
	สาสวปทนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	โลกุตตรจิตตูปบาท
	อสังกิลิฐฐปทนิทเทส	ไม่ประกอบกับ	อกุศลจิตตูปบาท

หน้า ๙

.....สัมภาระณ์

๘๖. มหันตรทุก ที่แสดงในนวนมยนิทเทศนั้น มีกี่บท คืออะไรบ้าง (47)

ตอบ มหันตรทุก ที่แสดงในนวนมยนิทเทศนั้น มี ๗ บท คือ

๑. จิตตปท ๒. เจตสิกปท ๓. จิตตสัมปยุตตปท ๔. จิตตสังสังรูปท
๕. จิตตสังสังรูปสมุฏฐานปท ๖. จิตตสังสังรูปสมุฏฐานสหรูปท
๗. จิตตสังสังรูปสมุฏฐานานุปริวัตติปท

๘๗. จงแสดงเฉพาะคำปุจฉาพร้อมทั้งคำแปล เจตสิกปทนิทเทศ ตามนวนมยนิทเทศ

ตอบ ปุจฉา เจตสิกเกหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา (48, 58)

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

เจตสิกธรรม เหล่านี้ ประกอบกับจิต ๘๙ ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้

เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

๘๘. จงแสดงธรรม ที่ประกอบกับนิทเทศ ดังต่อไปนี้ (48)

โสมนัสสินทริยนิทเทศ อวิชชานิทเทศ อิทธิบาทนิทเทศ สุขสหคตปทนิทเทศ

ตอบ แสดงธรรมที่ประกอบกับนิทเทศ ดังต่อไปนี้

โสมนัสสินทริย ประกอบกับ โสมนัสสสหคตจิต ๖๒ เจตสิก ๔๖ (เว้นเวทนา)

อวิชชา ประกอบกับ อกุศลจิต ๑๒ เจตสิก ๒๖ (เว้นโมหเจตสิก)

อิทธิบาท ประกอบกับ เจตสิก ๓๓ (เว้นวิริยะ ฉันทะ ปัญญา หรืออิทธิบาทองค์ธรรม)

สุขสหคต ประกอบกับ สุขเวทนาเจตสิก

นัยที่ ๑๐

.....สัมภาระณ์

๘๙. ในทสมนยนิทเทศ ในปฏิจจสมุปบาทนิทเทศ
บทนิทเทศที่องค์ธรรมเป็นรูปขันธ์ มีกี่นิทเทศ คือนิทเทศอะไร (49)

ตอบ ในทสมนยนิทเทศ ในปฏิจจสมุปบาทนิทเทศ
บทนิทเทศที่องค์ธรรมเป็นรูปขันธ์ มี ๓ นิทเทศ คือ
๑. อสัณญัฏฐิภาวนิทเทศ ๒. เอกโวการภาวนิทเทศ ๓. ปริเทวนิทเทศ

๙๐. จงแปลคำปจจา ดังต่อไปนี้

ป. สุชินทริเยน เย ธมมา วิปฺปยุตฺตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา (46)

ตอบ ป. สุชินทริย์ นี้ ไม่ประกอบด้วย
ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน
ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้
ไม่ประกอบด้วย สุขสหคตกายวิญญานจิตตูปบาท
สุขสหคตกายวิญญานจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท้าไร

๙๑. จงแสดง อสัณญัฏฐิภาวนิทเทศ ตามทสมนยนิทเทศ (เฉพาะภาษาไทย) (49)

ตอบ ปจจา อสัณญัฏฐิภาวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย
จิต เจตสิก ที่เป็นสัณญัฏฐิภาวะ เนวสัณญัฏฐิภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท
จิต เจตสิก ที่เป็นสัณญัฏฐิภาวะ เนวสัณญัฏฐิภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท
เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย อสัณญัฏฐิภาวะ
อสัณญัฏฐิภาวะ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท้าไร
วิ. อสัณญัฏฐิภาวะ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗
และไม่ประกอบธัมมอายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๙๒. จงแสดง ปุจฉาและวิสัชนาเฉพาะภาษาไทย รูปภวนิทเทศ
ตามทสมนยนิทเทศ (48) (2558 เฉพาะคำปุจฉาภาษาไทย)

ตอบ ป. รูปภาวะ นี้ ไม่ประกอบด้วย

จิต เจตสิก ที่เป็นกามภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

จิต เจตสิก ที่เป็นกามภาวะ อรูปภาวะ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตูปบาท

เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย รูปภาวะ

รูปภาวะ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท้าไร

วิ. รูปภาวะ เหล่านี้ ไม่เป็นวิปยุตต์กับชั้น อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง

แต่เป็นวิปยุตต์กับธาตุ ๓ คือ ฆานวิญญานธาตุ ชิวหาวิญญานธาตุ กายวิญญานธาตุ

นัยที่ ๑๑

.....สัมภาระณ์

๙๓. ในเอกาทศมนยนิทเทศนั้น บทนิทเทศที่องค์ธรรมเป็น เวทนาเจตสิก
มีกี่นิทเทศ คืออะไรบ้าง (60)

ตอบ ในเอกาทศมนยนิทเทศนั้น บทนิทเทศที่องค์ธรรมเป็นเวทนาเจตสิก มี ๘ นิทเทศ คือ

๑. สุขินทริยนิทเทศ	๒. ทุกขินทริยนิทเทศ	
๓. โสมนัสสินทริยนิทเทศ	๔. โทมนัสสินทริยนิทเทศ	๕. อุpekขินทริยนิทเทศ
๖. โสภนิทเทศ	๗. ทุกขนิทเทศ	๘. โทมนัสสนิทเทศ

๙๔. ในเอกาทศมนยนิทเทศนั้น อินทริยนิทเทศ ที่มีองค์ธรรมเป็นเวทนาเจตสิก
มีกี่นิทเทศ คืออะไรบ้าง (47, 53, 53)

ตอบ ในเอกาทศมนยนิทเทศนั้น อินทริยนิทเทศที่มีองค์ธรรมเป็นเวทนาเจตสิก มี ๕ นิทเทศ คือ

๑. สุขินทริยนิทเทศ	๒. ทุกขินทริยนิทเทศ	
๓. โสมนัสสินทริยนิทเทศ	๔. โทมนัสสินทริยนิทเทศ	๕. อุpekขินทริยนิทเทศ

๙๕. สัจจนิทเทศ ที่แสดงได้ในเอกาทศมนยนิทเทศนั้น
นิทเทศที่นับสงเคราะห์สังขารขันธ์เจตสิก ๕๐ มีกี่นิทเทศ คือนิทเทศอะไรบ้าง (43, 50)

ตอบ สัจจนิทเทศ ที่แสดงได้ในเอกาทศมนยนิทเทศ นั้น
นิทเทศที่นับสงเคราะห์สังขารขันธ์เจตสิก ๕๐ มี ๑ นิทเทศ คือ มัคคสัจจนิทเทศ

๙๖. อุpekขินทริย์ นี้ นับสงเคราะห์ธรรมอะไร โดยความเป็นขันธ์ आयตนะ ธาตุเหมือนกัน
และธรรมเหล่านั้น ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร (46)

ตอบ อุpekขินทริย์ นี้ นับสงเคราะห์
สุข ทุกข์ โสมนัส โทมนัส โดยความเป็นเวทนาขันธ์ รัหมายตนะ รัหมธาตุ ได้
สุข ทุกข์ โสมนัส โทมนัส เหล่านั้น ประกอบกับ
ขันธ์ ๓ คือ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ มนายตนะ ๑
ธาตุ ๒ คือ กายวิญญาณธาตุ ๑ มโนวิญญาณธาตุ ๑
และประกอบกับรัหมายตนะ รัหมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๐ (เว้นเวทนา)

นัยที่ ๑๒

สัมภาษณ์

๙๗. ปัญญินทรีย์ นี้ ประกอบกับธรรมอะไร

และธรรมเหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร (45)

ตอบ ปัญญินทรีย์ นี้ ประกอบกับโลกียติเหตุกจิต ๓๙ เจตสิก ๓๗ (เว้นปัญญา) ได้
โลกียติเหตุกจิต ๓๙ เจตสิก ๓๗ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขั้น ๔
อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑
ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญาณธาตุ ๑ รัมธาตุ ๑

๙๘. อริโมกข์ นี้ ประกอบกับธรรมอะไร

และธรรมเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร (62)

ตอบ อริโมกข์ นี้ ประกอบกับจิต ๗๘ เจตสิก ๕๐ (เว้นอริโมกข์, วิจิกิจณา) ได้
และธรรมเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปขั้น โอฬาริกายตนะ ๑๐
ธาตุ ๑๕ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ ปัญจวิญญาณธาตุ ๕

๙๙. จิตตสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับธรรมอะไร

และธรรมเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร (50, 59)

ตอบ จิตตสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับจิต ๘๙ ได้
และธรรมเหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย
ขั้น ๔ คือ รูปขั้น เวทนาขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น
อายตนะ ๑๑ คือ โอฬาริกายตนะ ๑๐ รัมมายตนะ ๑
ธาตุ ๑๑ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ รัมธาตุ ๑

นัยที่ ๑๓

.....สัมภาระณ์

๑๐๐. บทที่พระพุทธรองค์ทรงแสดง ในไตรสมณนิตเทศนั้น มีกี่บท
บทที่พระพุทธรองค์ทรงแสดง ในไตรสมณนิตเทศที่เป็นคาถานั้น มีกี่บท
และอินทริยนิเทศที่แสดงได้ มีกี่นิเทศ คือนิทเทศอะไรบ้าง (49, 53, 56, 62)

ตอบ บทที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงในไตรสมณนิตเทศนั้น มี ๑๓๐ บท
บทที่พระพุทธรองค์ทรงแสดงในไตรสมณนิตเทศที่เป็นคาถา มี ๒๒ บท
และอินทริยนิเทศที่แสดงได้ มี ๓ นิเทศ คือ
๑. อิตถินทริยนิเทศ ๒. ปุริสินทริยนิเทศ ๓. ชีวิตินทริยนิเทศ

๑๐๑. ปฏิจจสมุปบาท ที่แสดงในไตรสมณนิตเทศนั้น บทนิเทศที่นับสงเคราะห์จิต ๘๙
โดยความเป็นขั้น อายตนะ ธาตุต่างกันนั้น มีกี่นิเทศ คือนิทเทศอะไรบ้าง (48)

ตอบ ปฏิจจสมุปบาท ที่แสดงในไตรสมณนิตเทศนั้น บทนิเทศที่นับสงเคราะห์
โดยความเป็นขั้น อายตนะ ธาตุต่างกันนั้น มี ๖ นิเทศ คือ
๑. นามรูปนิเทศ ๒. อสัณญีภวนิทเทศ ๓. เอกโวการภวนิทเทศ
๔. ชาตินิทเทศ ๕. ชรานิทเทศ ๖. มรณนิเทศ

๑๐๒. จงแสดงเฉพาะคำปุจฉา พร้อมคำแปล ในรูปักขันธนิเทศ
ตามไตรสมณนิตเทศ (เฉพาะสัมปยุตต์) (58)

ตอบ แสดงเฉพาะคำปุจฉาพร้อมคำแปล ในรูปักขันธนิเทศ เฉพาะสัมปยุตต์
ตามไตรสมณนิตเทศ ดังนี้

ปุจฉา รูปกุขุณเณ เย ธมฺมา

ขนฺธสํคฺเคน อสงฺคฺหิตา อายตนสํคฺเคน อสงฺคฺหิตา ธาตุสํคฺเคน อสงฺคฺหิตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

แปล รูปขั้นนี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๙ โดยความเป็นรูปขั้น

โอฬาริกายตนะ ๑๐ รัมมายตนะ ๑ โอฬาริกธาตุ ๑๐ รัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

จิต ๘๙ เหล่านี้ ประกอบกับขั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

๑๐๓. จงแสดงเป็นพจนานุกรมและวิธาน ในธัมมายนิกาย นัยที่ ๑๓
เฉพาะภาษาไทย ที่เป็นสัมปยุตต์ (50, 54)

ตอบ ป. ธัมมายนะ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๘

โดยความเป็นรูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ ธัมมายนะ ธัมมธาตุ ไม่ได้
จิต ๘๘ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ ๕ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. จิต ๘๘ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์
และประกอบกับธัมมายนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๐๔. จงแสดงเฉพาะคำพจนานุกรมเป็นภาษาบาลี ในอรูปภวนิกาย
ตามไตรปิฎกนิกายเฉพาะสัมปยุตต์ (51)

ตอบ แสดงเฉพาะคำพจนานุกรมเป็นภาษาบาลี ในอรูปภวนิกายตามไตรปิฎกนิกายเฉพาะสัมปยุตต์

พจนานุกรม อรูปภเว ย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหณ อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณ อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

๑๐๕. จงแสดง อรูปภวนิกาย ตามไตรปิฎกนิกาย (เฉพาะสัมปยุตต์ ภาษาไทย) (57)

ตอบ ป. อรูปภวะ นี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามขันธ์ ๔ มนายนะ ธัมมายนะ มโนวิญญาณธาตุ ธัมมธาตุ ไม่ได้
โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ ๕ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. ไม่มี

๑๐๖. จงแสดง อุปเพกขาสหคตปทนิกาย ตามไตรปิฎกนิกาย (เฉพาะสัมปยุตต์) (47)

ตอบ พจนานุกรม อุปเพกขาสหคตเทหิ ธมฺเมหิ ย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหณ อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณ อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

แปล อุปเพกขาสหคตธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นสัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ มนายนะ ธัมมายนะ

วิญญาณธาตุ ๖ (เวทนาวิญญาณธาตุ) ธัมมธาตุ ๑ ไม่ได้

โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ ๕ ธาตุ ได้เท่าไร

วิธาน นตฺถิ ไม่มี

๑๐๗. จิตตวิปปยุตตธรรม นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๘ โดยความเป็นรูปขันธ์ ๑
โอฬาริกายตนะ ๑๐ ธัมมายนะ ๑ โอฬาริกธาตุ ๑๐ ธัมมธาตุ ๑ ไม่ได้
จิต ๘๘ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ ๕ ธาตุ เท่าไร (45)

ตอบ จิต ๘๘ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐ โอฬาริกธาตุ ๑๐
และไม่ประกอบกับธัมมายนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขมรูป นิพพาน

นัยที่ ๑๔

.....สัมภาระณ์

๑๐๘. บทที่ไม่ทรงแสดงใน จุททสมณนิตเทสนั้น มีกี่บท
และปฏิจจนสมุปปาท ที่ไม่ทรงแสดงมีกี่นิตเทส คือนิตเทสอะไรบ้าง (59)

ตอบ บทที่ไม่ทรงแสดงใน จุททสมณนิตเทสนั้น มี ๔๗ บท
และปฏิจจนสมุปปาทที่ไม่ทรงแสดง มี ๕ นิตเทส คือ

๑. นามรูปนิตเทส ๒. สพายตนนิตเทส ๓. ชาตินิตเทส
๔. ขรานิตเทส ๕. มรณนิตเทส

๑๐๙. จงแสดงปูจณาพร้อมทั้งวิสาขนาเป็นภาษาไทย ในรูปักขันธนิตเทส
ตามจุททสมณนิตเทส เฉพาะสังคหิตะ (59)

ตอบ แสดงปูจณาพร้อมทั้งวิสาขนาเป็นภาษาไทย ในรูปักขันธนิตเทส
ตามจุททสมณนิตเทส เฉพาะสังคหิตะ

- ปู. รูปักขันธ นี้ ไม่ประกอบด้วยจิต ๘๘ เจตสิก ๕๒
จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ ๓ อายุตนะ ๓ ธาตุ ๓ เท้าไร
วิ. จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขันธ ๔
อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ฐัมมายตนะ ๑
ธาตุ ๘ คือ วิญญานธาตุ ๗ ฐัมมธาตุ ๑

๑๑๐. จงแสดงปูจณาและวิสาขนา เฉพาะภาษาไทย ในทุกขสัจจนิตเทส
ตามจุททสมณนิตเทส เฉพาะสังคหิตะ (51)

ตอบ แสดงปูจณาและวิสาขนา เฉพาะภาษาไทย ทุกขสัจจนิตเทส
ตามจุททสมณนิตเทส เฉพาะสังคหิตะ ดังนี้

- ปูจณา ทุกขสัจจะ นี้ ไม่ประกอบด้วยโลกุตตรจิตตูปบาท
โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ ๓ อายุตนะ ๓ ธาตุ ๓ เท้าไร
วิสาขนา โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามขันธ ๔
อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ ฐัมมายตนะ ๑
ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญานธาตุ ๑ ฐัมมธาตุ ๑

๑๑๑. จงแสดงพจนานุกรมและวิธาน ภาษาไทย ปรีเทวนิทเทศ

ตามจุททสมนยนิทเทศ (เฉพาะสังคหิตะ) (49, 58, 62)

ตอบ แสดงพจนานุกรมและวิธานภาษาไทย ปรีเทวนิทเทศ ตามจุททสมนยนิทเทศ
เฉพาะสังคหิตะ ดังนี้

พจนานุกรม ปรีเทวะ นี้ ไม่ประกอบกับนามชั้น ๔

นามชั้น ๔ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท้าไร

วิธาน นามชั้น ๔ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามชั้น ๔

อายตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑

ธาตุ ๘ คือ วิญญูณธาตุ ๗ รัมมธาตุ ๑

๑๑๒. จงแสดง พจนานุกรมและวิธานภาษาไทย ปรีเทวนิทเทศ

ตามจุททสมนยนิทเทศ เฉพาะอสังคหิตะ (56)

ตอบ พจนานุกรม ปรีเทวะ นี้ ไม่ประกอบกับจิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ (หรือนามชั้น ๔)

จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ (หรือนามชั้น ๔) เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท้าไร

วิธาน จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ (หรือนามชั้น ๔) เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยรูปชั้น ๑ โอปาริกายตนะ ๑๐ โอปาริกธาตุ ๑๐

๑๑๓. จงพจนานุกรมและวิธานใน กุสลปทนิทเทศ เฉพาะบาลี ตามจุททสมนยนิทเทศ (45)

ตอบ พจนานุกรม กุสเลหิ รัมเมหิ เย รัมมา วิปยุตตะตา

เต รัมมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงคฺคหิตา

วิธาน เต รัมมา อสงฺขตํ ขนฺธโต จเปตฺวา

ปญฺจหิ ขนฺธเหติ ทฺวาทสหายตเนหิ อฏฺฐารสหิ ธาตุหิ สงคฺคหิตา

พจนานุกรม กตฺติหิ อสงคฺคหิตา

วิธาน น เกหิจิ ขนฺธเหติ น เกหิจิ อายตเนหิ น กาหิจิ ธาตุหิ อสงคฺคหิตา

๑๑๔. จงแสดง สวิจารณ์ทบทวนตามจตุทสนนยทบทวน (เฉพาะสังคหิตะ) (47)

ตอบ ปุจฉา สวิจารณ์ เทมเมหิ เย เทมมา วิปยุตตะ
เต เทมมา กตตี ขนุเทหิ กตติหายตเนหิ กตตี ธาตุหิ สงคหิตา

แปล สวิจารณ์ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วย
อวิจารณ์จิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน
อวิจารณ์จิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัยชา เต เทมมา อสงขต ขนุโธ จเปตวา
ปญจหิ ขนุเทหิ ทวาทสหายตเนหิ สตุตตสหิ ธาตุหิ สงคหิตา

แปล อวิจารณ์จิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้
ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้นเสียแล้ว
นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๕ อายุตนะ ๑๒ ธาตุ ๑๗ (เว้นมโนธาตุ)

๑๑๕. จงแสดง อนุตตรปทบทวนตามจตุทสนนยทบทวน (เฉพาะสังคหิตะ) (53)

ตอบ ปุจฉา อนุตตรเทหิ เทมเมหิ เย เทมมา วิปยุตตะ
เต เทมมา กตตี ขนุเทหิ กตติหายตเนหิ กตตี ธาตุหิ สงคหิตา
อนุตตรธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยโลกียจิตตูปบาท
โลกียจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัยชา เต เทมมา จตฺตหิ ขนุเทหิ ทวีสหายตเนหิ อฏฺฐหิ ธาตุหิ สงคหิตา
โลกียจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามชั้น ๔
อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ ๑ รัมมายตนะ ๑
ธาตุ ๘ คือ วิญญานธาตุ ๗ รัมมธาตุ ๑

๑๑๖. จงแปลปุจฉาและวิสัยชาพร้อมทั้งคำแปล ดังต่อไปนี้ (57)

ปุ. ทุกขสจฺเจน เย เทมมา วิปยุตตะ
เต เทมมา กตตี ขนุเทหิ กตติหายตเนหิ กตตี ธาตุหิ สงคหิตา

ตอบ
แปลปุ. ทุกขสจจะ นี้ ไม่ประกอบด้วยโลกุตตรจิตตูปบาท
โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต เทมมา จตฺตหิ ขนุเทหิ ทวีสหายตเนหิ ทวีสหิ ธาตุหิ สงคหิตา
โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยนามชั้น ๔
อายุตนะ ๒ คือ มนายตนะ รัมมายตนะ
ธาตุ ๒ คือ มโนวิญญานธาตุ รัมมธาตุ

นัยที่.....

๑๑๗. จงแปลและวิชันนาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปุจฉาต่อไปนี้ (49).....นัย 3, 4

ป. นิโรธสัจจะ เย ธมฺมา

ขนฺธสํคฺเคน อสํคฺคิตา อายตฺนสํคฺเคน สํคฺคิตา ธาตุสํคฺเคน สํคฺคิตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติ ธาตุหิ สํคฺคิตา

ป. มคฺคสัจจะ เย ธมฺมา

ขนฺธสํคฺเคน สํคฺคิตา อายตฺนสํคฺเคน สํคฺคิตา ธาตุสํคฺเคน สํคฺคิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา
ขนฺธสํคฺเคน สํคฺคิตา อายตฺนสํคฺเคน สํคฺคิตา ธาตุสํคฺเคน สํคฺคิตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติ ธาตุหิ สํคฺคิตา

ตอบ

แปลป. นิโรธสัจจะ นี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป โดยความเป็นขั้น ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เทาไร

วิ. เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา สํคฺคิตา

เวทนา สัญญา สังขาร สุขุมรูป เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ขั้น ๔ คือ รูปขั้น สัญญาขั้น สังขารขั้น ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ

แปลป. มคฺคสัจจะ นี้ นับสงเคราะห์

สังขารขั้นเจตสิก ๕๐ โดยความเป็นสังขารขั้น ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

สังขารขั้นเจตสิก ๕๐ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

มคฺคสัจจะ โดยความเป็นสังขารขั้น ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

มคฺคสัจจะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขั้น อายตนะ ธาตุ เทาไร

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺธเณน เอเกนหายตฺเนน เอกาย ธาตุยา สํคฺคิตา

มคฺคสัจจะ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารขั้น ๑ ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

หมายเหตุ : ข้อสอบไม่ได้บอกชื่อนัย (...นัย 3, 4) พิมพ์เพิ่มให้เพื่อความสะดวก

๑๑๘. จงแปลปจฺฉาและวิสัชนา ภาษาไทย ในคำปจฺฉาต่อไปนี้ (55).....นัย 3, 4

ป. อวิชชา ยะ ธมฺมา

ขันธ์สงคฺเหน อสงคฺหิตา อายตฺนสงคฺเหน สงคฺหิตา ชาติสงคฺเหน สงคฺหิตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติ ชาติหิ สงคฺหิตา

ป. สทฺธิหุทฺริเยน ยะ ธมฺมา

ขันธ์สงคฺเหน สงคฺหิตา อายตฺนสงคฺเหน สงคฺหิตา ชาติสงคฺเหน สงคฺหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ ยะ ธมฺมา
ขันธ์สงคฺเหน สงคฺหิตา อายตฺนสงคฺเหน สงคฺหิตา ชาติสงคฺเหน สงคฺหิตา
เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติ ชาติหิ สงคฺหิตา

ตอบ

แปลป. อวิชชา นี้ นับสงเคราะห์

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็นสังขารชั้น ไม่ได้

แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ชาติ เทาไร

วิ. เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น

ยกเว้นนิพพาน ที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นชั้น เสียแล้ว

นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น ๓ คือ รูปชั้น เวทนาชั้น สัญญาชั้น ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ

แปลป. สทฺธิหุทฺริยฺ นี้ นับสงเคราะห์

สังขารชั้นเจตสิก ๔๙ (เว้นสัทธา) โดยความเป็นสังขารชั้น ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

สังขารชั้นเจตสิก ๔๙ เหล่านี้ นับสงเคราะห์

สทฺธิหุทฺริยฺ โดยความเป็นสังขารชั้น ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

สทฺธิหุทฺริยฺ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ชาติ เทาไร

วิ. สทฺธิหุทฺริยฺ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารชั้น ๑ ธัมมายตนะ ๑ ธัมมธาตุ ๑

๑๑๙. จงวิชันภาพพร้อมทั้งคำแปลในคำปุจฉาต่อไปนี้ (52).....นัย 6, 7

ป. สัทธาธาตุ นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ป. มนายตนะ นี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้

จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ตอบ

วิ. นตฺถิ ไม่มี

วิ. เต ธมฺมา จตฺตฺหิ ขนฺธฺเหติ เอเกนายตเนน สตฺตฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๒๐. จงวิชันภาพพร้อมทั้งคำแปล ในคำปุจฉาต่อไปนี้ (45).....นัย 6, 6, 7

ป. เอกโวการภาวะ นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ป. สรณธรรม นี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ป. มโนวิญญาณธาตุนี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้

มโนวิญญาณธาตุจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

จวิญญาณธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน

จวิญญาณธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ตอบ

วิ. นตฺถิ ไม่มี

วิ. สรณา ธมฺมา เอเกน ขนฺธฺเณ ทสหายตเนหิ โสฬสฺสฺหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

สรณธรรม นี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ ๑ โอฬาริกายตนะ ๑๐

ธาตุ ๑๖ คือ โอฬาริกธาตุ ๑๐ วิญญาณธาตุ ๖ (เว้นมโนวิญญาณธาตุ)

และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ โสภณเจตสิก ๒๕ สุขุมรูป นิพพาน

วิ. เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธฺเหติ น เกหิจิ อายตเนหิ เอกาย ธาตุยา วิปฺปยุตฺตา

จวิญญาณธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่เป็นวิปยุตต์กับขันธ์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นวิปยุตต์กับมโนวิญญาณธาตุ ๑

๑๒๑. จงวิชันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปุจฉาต่อไปนี้ (54).....นัย 6, 7, 8

- ป. กายินทรีย์ นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
 ป. เวทนาขันธ์ นี้ ประกอบกับจิต ๘๙ เจตสิก ๕๑ (เว้นเวทนา) ได้
 จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
 ป. ทุกขสัจจะ นี้ ไม่ประกอบกับโลกุตตรจิตตูปบาท
 โลกุตตรจิตตูปบาท เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ตอบ

- วิ. หตถิ. ไม่มี
 วิ. เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเหหิ เอเกนายตเนน สตุตฺติ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒
 วิ. หตถิ. ไม่มี

๑๒๒. จงวิชันหาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปุจฉา ดังต่อไปนี้ (60).....นัย 6, 7

- ป. โภฏฐพฺพายตณํ กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตํ
 ป. จิตตสมฺปยุตตธรรมฺม เหล่านี้ ประกอบกับจิต ๘๙ ได้
 จิต ๘๙ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ตอบ

- วิ. หตถิ. ไม่มี
 วิ. เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเหหิ เอเกนายตเนน สตุตฺติ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา
 เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญานธาตุ ๗
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๒๓. จงแปลพจน์และวิสัย (เฉพาะภาษาไทย) ในพจน์ต่อไปนี้ (61).....นัย 6, 7
 พจน์ จกขุทริย กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมปยุตต์
 พจน์ จิตเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมปยุตฺตา
 เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปยุตฺตา

เต ธมฺมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

ตอบ แปลพจน์และวิสัย (เฉพาะภาษาไทย) ในพจน์ต่อไปนี้

แปลพจน์ จกขุทริย นี้ ประกอบกับขันธ์ อายุตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัย ไม่มี

แปลพจน์ จิตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้

จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัย รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๒๔. จงแปลพจน์และวิสัย (เฉพาะภาษาไทย) ในพจน์ต่อไปนี้ (46, 59, 62)

ก. พจน์. จกขายตนะ กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ สมปยุตต์ (.....นัย 6)

ข. พจน์. เวทนาขันธ์ เย ธมฺมา สมปยุตฺตา (.....นัย 7)

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปยุตฺตา

เต ธมฺมา กติหิ ขนุเรหิ กติหยาตเนหิ กติหิ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

ตอบ แปล พจน์และวิสัย (เฉพาะภาษาไทย) ต่อไปนี้

ก. ป. จกขายตนะ นี้ ประกอบกับขันธ์ อายุตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. ไม่มี

ข. ป. เวทนาขันธ์ นี้ ประกอบกับจิต ๘๘ เจตสิก ๕๑ (เว้นเวทนา) ได้

จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายุตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗
 และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๒๕. จงแปลปจฺจ ในปจฺจาตอไปนี้ (ไม่ต้องวิสัชนา) (46).....นัย 6, 7

ป. กายายตนะ กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สมฺปยุตฺตํ

ป. เวทนาขฺนฺธเน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ

ป. กายายตนะ นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ฐาตุ ได้เท่าไร

ป. เวทนาขันธ์ นี้ ประกอบกับจิต ๘๘ เจตสิก ๕๑ (เว้นเวทนาเจตสิก) ได้
จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน
รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ฐาตุ เท่าไร

๑๒๖. จงแปลปจ. ตอไปนี้ พร้อมให้วิ. ทั้งภาษาบาลีและไทย (44).....นัย 6, 7

ก. อุปายาส กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ สมฺปยุตฺโต

ข. โสตวิญญฺณธาตุยา เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ฐาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ แปลปจ. พร้อมทั้งวิ. ทั้งภาษาบาลีและไทย

ก. ปจ. อุปายาส นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ฐาตุ ได้เท่าไร

วิ. อุปายาส ตีหิ ขนฺธเหติ เอเกนหายตเนน เอกาย ฐาตุยา สมฺปยุตฺโต
เอเกน ขนฺธเน เอเกนหายตเนน เอกาย ฐาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺโต
อุปายาส นี้ ประกอบกับขันธ์ ๓ คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญฺณขันธ์
มนายตนะ ๑ มโนวิญญฺณธาตุ ๑

และประกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ สังขารขันธ์เจตสิก ๑๘

ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๒๑ (เว้นโทสะ)

ข. ปจ. โสตวิญญฺณธาตุ นี้ ประกอบกับ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗ ได้

โสตวิญญฺณธาตุจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

จวิญญฺณธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน

จวิญญฺณธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ฐาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺธเหติ น เกหิจิ อายตเนหิ เอกาย ฐาตุยา วิปฺปยุตฺตา

จวิญญฺณธาตุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่เป็นวิปฺปยุตฺตกับขันธ์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นวิปฺปยุตฺตกับโสตวิญญฺณธาตุ

๑๒๗. จงแปลปจฺจา และวิสัชนา (เฉพาะภาษาไทย) ในปจฺจาดังต่อไปนี้ (57).....นัย 6, 7

ป. อรูปภโว กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺโต

ป. มนินฺทริเยน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ แปลป. และวิสัชนาเป็นภาษาไทย ดังนี้

แปลป. อรูปภวะ นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. ไม่มี

แปลป. มนินฺทริย์ นี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้

จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญูณธาตุ ๗ และไม่ประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก ๕๒

๑๒๘. จงแปลปจฺจาดังต่อไปนี้ (50).....นัย 6, 7, 8

ก. ปจฺจา อุเบกฺขาสมฺมชิตตา ธมฺมา

กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ข. ปจฺจา สงฺขารกฺขณฺเณน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา (43, 49, 50, 55)

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ค. ปจฺจา อกุสเลหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหติ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ

ก. แปล อุเบกขาสมชิตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

ข. แปล สังขารขันธ์ นี้ ประกอบกับจิต ๘๘ เวทนาเจตสิก สัญญาเจตสิก ได้

จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ค. แปล อกุศลธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน

กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

๑๒๙. จงแปลปจฺจนาและวิสัชนา (เฉพาะภาษาไทย) ในปจฺจนาต่อไปนี้ (62).....นัย 7

ปจฺจนา จกฺขุวิญญานธาดุยา เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาดุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ แปลปจฺจนา

จกฺขุวิญญานธาดุ นี้ ประกอบกับ สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗ ได้

จกฺขุวิญญานธาดุจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ

ฉวิญญานธาดุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน

ฉวิญญานธาดุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่ประกอบกับขันธ์ आयตนะ ธาดุ เท่าไร

วิสัชนา ฉวิญญานธาดุจิตตูปบาทที่เหลือ และรูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

ไม่เป็นวิปฺปยุตฺตกับขันธ์ आयตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นวิปฺปยุตฺตกับจกฺขุวิญญานธาดุ ๑

๑๓๐. ให้วิสัชนา ในปจฺจนาต่อไปนี้ (44).....นัย 6, 8, 9

ไม่ต้องแปลบาลี ในข้อ ก. ข.สำหรับข้อ ค. ให้แปลด้วย

ก. กายายตมํ กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาดุหิ สมฺปยุตฺตํ

ข. จิตฺเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาดุหิ สมฺปยุตฺตา

ค. จิตฺตสมฺปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺุเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาดุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ

ก. วิ. นตฺถิ

ข. วิ. นตฺถิ

ค. วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺุเรน เอเกนหายตเนน สุตฺตหิ ธาดุหิ สมฺปยุตฺตา

แปลว่า เจตสิก ๕๒ เหล่านั้น ประกอบกับวิญญานขันธ์ ๑ มนายตนะ ๑ วิญญานธาดุ ๗

๑๓๑. จงแปลคำพจน์ต่อไปนี้ (ไม่ต้องวิชันนา) (62).....นัย 8, 10

ก. พจน์ รุกขชุนเรณ เย ธมมา วิปยุตฺตา

เต ธมมา กตฺติ ขนฺเรณิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ สมฺยุตฺตา

ข. พจน์ มคฺคสจฺเจน เย ธมมา วิปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมมา วิปยุตฺตา

เต ธมมา กตฺติ ขนฺเรณิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

ตอบ

ก. แปลพจน์ รูปชั้นนี้ ไม่ประกอบด้วย นามชั้น ๔

นามชั้น ๔ เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

ข. แปลพจน์ มคฺคสจฺเจน นี้ ไม่ประกอบด้วยโลกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน

โลกีย - ผลจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยมคฺคจิตตูปบาท

มคฺคจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

๑๓๒. จงแปลคำพจน์ดังต่อไปนี้ (ไม่ต้องวิชันนา) (49).....นัย 8, 10

ป. อสงฺขเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมมา วิปยุตฺตา

เต ธมมา กตฺติ ขนฺเรณิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ สมฺยุตฺตา

ป. สงฺขารปจฺจยา วิญญาเณน เย ธมมา วิปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมมา วิปยุตฺตา

เต ธมมา กตฺติ ขนฺเรณิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติ ธาตุหิ วิปยุตฺตา

ตอบ

แปลป. อสงฺขตธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยจิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ (นามชั้น ๔)

จิต ๘๘ เจตสิก ๕๒ (นามชั้น ๔) เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

แปลป. วิญญาณ ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยสังขารเป็นเหตุ นี้ ไม่ประกอบด้วยรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยนามชั้น ๔

นามชั้น ๔ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

๑๓๓. จงแปลและวิชันนาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจฉาตั้งต่อไปนี้ (54, 56).....นัย 8, 11

ป. มนินทริเยน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ป. ปริเทเวณ เย ธมฺมา

ขณฺธสงฺคเหณ สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหณ สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ

แปลป. มนินทริย์ นี้ ไม่ประกอบด้วยรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. นตฺถิ ไม่มี

แปลป. ปริเทวะ นี้ นับสงเคราะห์

อปฺริเทวจิตตขสฺสททะ และอุตฺตขสฺสททะ โดยความเป็นรูปชั้น สัททหายตนะ สัททธาตุ ได้

อปฺริเทวจิตตขสฺสททะ และอุตฺตขสฺสททะ เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. นตฺถิ ไม่มี

๑๓๔. จงแปลคำปจฉาตั้งต่อไปนี้ (ไม่ต้องวิชันนา) (61).....นัย 9, 10

ปจฉา จกฺขวิญญานธาทูยา เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ปจฉา เจตนาเยน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเรหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ตอบ

แปลปจฉา จักขวิญญานธาตุ นี้ ประกอบด้วย สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗ ได้

สัพพจิตตสาธารณเจตสิก ๗ เหล่านี้ ประกอบด้วยจักขวิญญานธาตุ ได้

จักขวิญญานธาตุ เหล่านี้ ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

แปลปจฉา เจตนา นี้ ไม่ประกอบด้วยรูป ๒๘ นิพพาน

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยนามชั้น ๔

นามชั้น ๔ เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยชั้น อายตนะ ธาตุ เท่าไร

๑๓๕. จงแปลคำปจฺจนาดังต่อไปนี้ (ไม่ต้องวิสัชนา) (44).....นัย 10, 12

ป. อวิชชา ยะ ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เตหิ ธมฺเมหิ ยะ ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธะหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ วิปฺปยุตฺตา

ป. อิทฺธิปาเทน ยะ ธมฺมา สมฺปยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธะหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา

ตอบ

แปลป. อวิชชา นี้ ไม่ประกอบด้วย

กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน

กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตูปบาท รูป นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยอกุศลจิตตูปบาท

อกุศลจิตตูปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

แปลป. อิทฺธิปาเทน นี้ ประกอบด้วยเจตสิก ๓๓ (เว้นอิทฺธิปาตองฺคฺรกรรม) ได้

เจตสิก ๓๓ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

๑๓๖. ปจฺจนา ปุริสินฺทริเยน ยะ ธมฺมา (62).....นัย 11

ขนฺธสงฺคเหเน สงฺคหิตา आयตนสงฺคเหเน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธะหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

แปลเป็นภาษาไทยว่าอย่างไร

ตอบ ปจฺจนา ปุริสินฺทริยํ นี้ นับสงเคราะห์สุขมรูป ๑๕ (เว้นปุริสภาวรูป)

โดยความเป็นรูปขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

สุขมรูป ๑๕ เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

๑๓๗. จงแสดงเป็นปจ. และวิ. บทนิทเทศดังต่อไปนี้ ตามนัยที่กำหนดให้ (เฉพาะภาษาไทย)

อิตถินทริยนิทเทศ ตาม เอกาทสมนยนิทเทศ (สัมปยุตต์) (43)

อุเปกขาสหคตปทนิทเทศ ตาม ทวาทสมนยนิทเทศ (สังคหิตะ)

ตอบ

ปจฺจนา อิตถินทริยํ นี้ นับสงเคราะห์ สุขมรูป ๑๕ (เว้นอิตถิภาวะ)

โดยความเป็นรูปขันธ์ รัมมายตนะ รัมมธาตุ ได้

สุขมรูป ๑๕ เหล่านี้ ประกอบด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิสัชนา ไม่มี

ปจฺจนา อุเปกขาสหคตธรรม เหล่านี้ ประกอบด้วยอุเบกขาเวทนา ได้

อุเบกขาเวทนา เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ आयตนะ ธาตุ เท่าไร

วิสัชนา อุเบกขาเวทนา เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยเวทนาขันธ์ ๑ รัมมายตนะ ๑ รัมมธาตุ ๑

๑๓๘. จงแปลปจฺจนา พร้อมทั้งวิสัชนา เป็นภาษาบาลีและภาษาไทย ในคำปจฺจนาดังต่อไปนี้

ป. วิญญานกฺขนฺเณ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา (54).....นัย 12

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺเณติ กตฺติหายตเนติ กตฺติ ชาติวชิ สงฺคหิตา

ตอบ แปลป. วิญญานชั้นนี้ ประกอบกับเจตสิก ๕๒ ได้

เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยชั้น อายตนะ ชาติวชิ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา ตีติ ขนฺเณติ เอเกนหายตเนน เอกาย ชาติวชิ สงฺคหิตา

เจตสิก ๕๒ เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย

ชั้น ๓ คือ เวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น, ัมมายตนะ ัมมชาตฺ

๑๓๙. จงแปลคำปจฺจนาและวิสัชนาพร้อมทั้งคำแปล ในคำปจฺจนาดังต่อไปนี้ (56).....นัย 11, 13

ป. อิตฺถินทฺริเยน เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ชาติวชิสงฺคเหน สงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺเณติ กตฺติหายตเนติ กตฺติ ชาติวชิ สมฺปยุตฺตา

ป. กุสเลติ ธมฺเมติ เย ธมฺมา

ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ชาติวชิสงฺคเหน อสงฺคหิตา

เต ธมฺมา กตฺติ ขนฺเณติ กตฺติหายตเนติ กตฺติ ชาติวชิ สมฺปยุตฺตา

ตอบ

แปลป. อิตฺถินทฺริยํ นี้ นับสงเคราะห์สุขุมรูป ๑๕ (เว้นอิตฺถิภาวะ)

โดยความเป็นรูปชั้น ัมมายตนะ ัมมชาตฺ ได้

สุขุมรูป ๑๕ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติวชิ ได้เท่าไร

วิ. นตฺถิ ไม่มี

แปลป. กุสละธรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒

โดยความเป็นนามชั้น ๔ มนายตนะ ัมมายตนะ มโนวิญญานชาตฺ ัมมชาตฺ ไม่ได้

โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับชั้น อายตนะ ชาติวชิ ได้เท่าไร

วิ. นตฺถิ ไม่มี

๑๔๐. จงแปลคำปฐกษัตติต่อไปนี้ (ไม่ต้องวิชันนา) (44, 55, 60).....นัย 12, 13, 14

- ป. ปรามาสสัมปยุตเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สัมปยุตฺตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สงฺคหิตา
- ป. ธมฺมธาคฺยา เย ธมฺมา
 ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สัมปยุตฺตา
- ป. เจตนาเย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ

- แปลป. ปรามาสสัมปยุตตธรรม เหล่านี้ ประกอบกับทวิญญูเจตสิก ได้
 ทวิญญูเจตสิก เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร
- แปลป. ธมฺมธาคฺย นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๘
 โดยความเป็นรูปขันธ เวทนาขันธ สัญญาขันธ สังขารขันธ ธมฺมายตนะ ธมฺมธาคฺย ไม่ได้
 จิต ๘๘ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
- แปลป. เจตนา นี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

๑๔๑. จงแปลคำปฐกษัตติต่อไปนี้ (ไม่ต้องวิชันนา) (61).....นัย 13, 14

- ปฐกษัตติ รูปุขนฺธเหเน เย ธมฺมา
 ขนฺธสงฺคเหเน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหเน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหเน อสงฺคหิตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สัมปยุตฺตา
- ปฐกษัตติ จิตฺเตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา
 เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ แปลคำปฐกษัตติต่อไปนี้ (ไม่ต้องวิชันนา)

- แปลปฐกษัตติ รูปุขันธ นี้ นับสงเคราะห์จิต ๘๘ โดยความเป็นรูปขันธ
 โอฬาริกายตนะ ๑๐ ธมฺมายตนะ ๑ โอฬาริกธาตุ ๑๐ ธมฺมธาคฺย ๑ ไม่ได้
 จิต ๘๘ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร
- แปลปฐกษัตติ จิตตธรรม เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน
 รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

๑๔๒. จงแปลคำปฐจา และวิสันหาเป็นบาลีพร้อมทั้งคำแปล ในคำปฐจาต่อไปนี้

ป. สวิตกุเกหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา

(52).....นัย 13, 14

ขนฺธสงฺคเหณ อสงฺคหิตา อายตฺนสงฺคเหณ อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหณ อสงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ สมฺปยุตฺตา

ป. ผสฺสปรจุจยา เวทนาย เย ธมฺมา วิปรยุตฺตา

เต ธมฺมา กตฺติหิ ขนฺธเหหิ กตฺติหายตฺเนหิ กตฺติหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

ตอบ

แปลป. สวิตักกกรรม เหล่านี้ นับสงเคราะห์โอฬาริกรูป ๑๒ โดยความเป็นนามขันธ์ ๔
มนายตนะ ธรรมายตนะ มโนธาตุ มโนวิญญาณธาตุ ธรรมธาตุ ไม่ได้
โอฬาริกรูป ๑๒ เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร

วิ. นตฺถิ ไม่มี

แปลป. เวทนา ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยผัสสะเป็นเหตุ นี้ ไม่ประกอบกับรูป ๒๘ นิพพาน
รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร

วิ. เต ธมฺมา จตุหิ ขนฺธเหหิ เอเกนหายตฺเนน สตฺตหิ ธาตุหิ อสงฺคหิตา

รูป ๒๘ นิพพาน เหล่านี้

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยนามขันธ์ ๔ มนายตนะ ๑ วิญญาณธาตุ ๗

เอกสารชุดนี้จัดทำขึ้น
โดยใช้ชื่อว่า

“รุ่นพี่แบ่งปัน เติมฝันรุ่นน้อง ”
ปีที่ ๙

.....

ขออนุโมทนา ขอบคุณ ขอบใจ ทุกๆ ท่าน
ที่เอื้อเฟื้อข้อมูล เอกสารต่างๆ
พร้อมทั้งคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการจัดทำ
ขอให้ทุกๆ ท่าน จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ
ในชีวิต หน้าที่ การงาน
และจงเป็นผู้มีส่วนแห่งธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
โดยทั่วถึงกัน เทอญ